Legolcsóbb!!

A hazai gyártmányu Turul czipők finomak és tartósak.

Férfi czipők 3 frt. 50-től kezdve, egész finom 4 frt. 75, a leginomabb végig varott 6 frt. 50.
Női czipők 3 frt. 10-től kezdve, egész finom 4—4.50, leginomabb végig varott 6 frt. 25.
Báli czipők nagy választék 2 frttól kezdve, férfi csizmák 7 frttól kezdve. Gyermekczipők 1 frt. 20-tól kezdve.

Kérjen képes árjegyzéket!

Legnagyobb választék
TURUL czipőgyár
raktárában
Király-utca 15. szám, a Nemzeti Casinó mellett

Telefon 395. sz.
Ladányi József
puskaműves
Király-utca 42. **PÉCSETT,** Lyceum-épület.
Magyar Királyi lö- és robbanó-por áruda.

Raktáron tartok:
elsőrendű gyártmányu vadászfegyvereket, forgó- pisztolyokat és ismétlő-pisztolyokat.

Mindennemű vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.

Fegyverek javítását gyorsan és olcsón eszközlöm.

A pécsi országos kiállításon arany érommel kitüntetve.

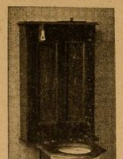

TICHY ALADÁR
PÉCS, Jókai-tér 11.

Készít házi vízvezetéket, szivattyukat, kutakat, fürdőket és szagtalan closeteket, fürdő- és ulókádakat, továbbá villámhárítókat, tető- és toronyfedéseket. —

Elvállal épüet és bádogos munkákat.

Szabadon álló angol closet felszerelve 60 kor., jótállás mellett.

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár
Király-utca 20. szám **PÉCS** Király-utca 20. szám
A „pontos óránál"

Nagy képes árjegyzék ingyen és bármentve.
Saját óra és ékszer műhely.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: **VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.** Telefon: 65—70.

BUDAPESTEN

Könyvkereskedés: **IV., Kecskeméti-utca 2. szám.** Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előírt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamint a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használatra előírt *összes tanszerek* mindig készletben vannak. *Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Megrendelések 24 órán belül intézteteknek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvű kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjusági olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjusági imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. Itt különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt *„Kis Jézusom örömöm"* czimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Vargha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *mükereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mű könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

Nyomatott a Püspöki könyvnyomdában (Ifj. Wessely Károly) Pécs, 1910.

Pécs, 1911. III. évfolyam, 1. szám. Január 15.

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár: Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona. Egy szám ára 10 fillér. Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én. Telefon: 76. sz.

Kiadótulajdonos: A „Pécsegyházmegyei Röm. Kath. Tanitó-Egyesület". Felelős szerkesztő: KÓRODY MIKLÓS képezdei tanár.

Szerkesztőség: Pécs, Szepessy-u. 3, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjukat is szíveskedjenek Szekely Márton egyesületi pénztáros ur czimére (Pécs, Ágota-utca 5. sz.) küldeni.

Gyermekeknek a kocsmázástól való elvonása, ifjusági egyesületek és ifjusági könyvtárak felállitása által.

Tudjuk, hogy minden vármegyében van törvényhatósági szabályrendelet, mely megtiltja a tanköteles gyermekeknek a vendéglőkben, kocsmákban és kávéházakban való tartózkodásukat.

Ezen üdvös szabályrendelet végrehajtása, illetve ellenőrzése a községi előljárságokra van bizva, azonfelül a vendéglős is tartozik a tankötelés gyermekeket a kocsmából kitiltani, avagy bárki tesz is ez ügyben jelentést, a tanköteles gyermek meg lesz büntetve és a vendéglőst pénzbirsággal sujtják.

Csakhogy szomoruan tapasztaljuk, miszerint ezen szabályrendeletnek nem sokat törődnek. A községi előljáróság nem akar komájának, sógorának kellemetlenséget okozni, sőt fél is tőle. A kocsmáros a hasznon nem bánja, ha iszik, szivarozik és táncol ott a gyerek. A szülő maga viszi el gyermekét a kocsmába, ott itatja, szivarral kinálja és biztatja a táncolásra.

Így bizony vigadozik a gyerek, mi elszomorító és leverő. Erkölcsében romlik, testileg satnyul az ily korán érett és tilost élvező gyermek, mely korai halálát okozza.

De nemcsak kocsmákba járnak a tanulók. Ott van még a lakodalom, bucsu, farsang, fonóba járás, bál, disznótor stb., stb. Ide is elmegy a gyermek és azokban az alacsony, egészségtelen, piszkos, füstös és kis szobákban zsufoltan mulat. Itt történik néha veszekedés, testi sértés, sőt gyilkosság is. De meg tán egynéhány fiatal, ártatlan szivmegrontása sem lehetetlenség.

E korai kicsapongás, avagy az ott látottak káros testi és lelki következményekkel járnak. Ily összejövetelek betegségnek, bünnek, gyalázatnak és gonoszságnak kuffornásai.

Imádott hazánkat naggyá, boldoggá kell tennünk, az ifju nemzedéket pedig erőssé, egészségessé nevelnünk. Az egészség a legnagyobb kincse az embernek. Egészségtől viruló egyén, mondta Széchenyi, ugyan van-e a világon ennél kellemesebb látvány? Igen van és vajjon mi az? Egészséges család. Minél csak egészséges község gyönyörübb; egészséges nemzet menyegyke ragadó tünemény. A jólét fogalmát a magyar ember e szóval fejezi ki: „egészség". Egészség nélkül a jólét, vagyon elveszti minden értékét. Akár szellemi, akár kézi munkával foglalkozunk, legidágabb kincs gyanánt tekinthetjük az egészséget. Már pedig, aki nem iszik, hanem csak dözsöl, aki iszik, szivarozik, táncol és meghül, az elrontja egészségét. Elgyengül, elsatnyul, összegörnyed, vizkóros és rezgő, rjongós lesz.

Azon kell tehát lennünk, hogy a fiatalságot elvonjuk a tilos helyekről. Az iskolában magyarázzuk meg ezt a gyermekeknek és figyelmeztessük őket erélyesen, miszerint ne menjenek kocsmába, fonóházakba és más mulatóhelyekre. Hogy pedig ne mulathassanak farsangon, lakodalmakon és disznótorokon, tartsunk mindenütt előadást, ne adjunk szünetet, ne engedjük ki őket az iskolából, akkor nem mehetnek el ilyen alkalmakra. Ez eleinte kellemetlenséget szül, de majd később belátják a szülők hasznos voltát és áldani fognak érette bennünket, a nevelőket. Használjuk fel az erre vonatkozó olvasmányokat és hacsak lehet, minden héten terjünk valamit a gyermekek elé, mely kivül hatéjunk be a szülői házba is és győzzük meg őket gyermekeik korai kocsmázásának káros hatásáról. Ha a szülő nem lesz közönyös, akkor célt értünk.

Legjobban elvonjuntuk a gyermekeket a fentemlitett helyekről, ifjusági egyesületek felállitása által, úgy lehet külön a fiuk, lehet külön a leányok részére is.

A népoktatás hatásának fokozása és ezen hatásnak a közélethez való megörzése céljából igen szükséges és hasznos az ifjusági egyesületek szervezése. Csakis ezen egyesületek fogják a népoktatás valódi, az életre ható, hazafias irányu munkásságát betölteni, ezen jól vezetett és kizárólag magyar ifjusági egyesületek fognak az ifjusognak az iskolai ismereteket megérlelő helyes és *vallaserkölcsi* alapon nyugvó cselekvési irányt biztositani.

Az ifjusági egyesület célja a vallaserkölcsös, hazafias érzület ápolása, hasznos ismeretek terjesztése és illemre szoktatás. Evégből felolvasásokat, előadásokat rendez, könyvtárt alapit, dalkört alakit és ártatlan, nemes mulatságot rendez.

Igaz ugyan, hogy a „Néptanitók Lapja" 1903. évi 31. száma az ifjusági egyesületeket a 15—21 éves egyéneknek szánja. En azonban beleveném a 13—15 éveseket is, hisz ezeknek is szükségük van rá, mert ezzel lehetne elvonni őket a kocsmázástól.

Nem sokba kerülne ily egyesület. Lehetne azt az iskolában tartani minden vasárnap és ünnepnap délután, mert éppen ez időtájt szoktak kocsmázni. A világitásra és fütésre igen csekély tagdijat lehetne szedni, vagy e célra gyüjteni, esetleg a szinielőadás tiszta jövedelmét oda forditani.

Az egyesületet szervezné és vezetné a tanitói kar. Felolvasást tarthatna más is, a lelkész, jegyző, tanitó, értelmesebb ember.

Igaz, hogy a tanitó minden községben sok teendővel meg van terhelve és nehol anyagival is küzd, de hát dologra születtünk, tanitsunk tehát és neveljünk. Ha igy fáradunk, lelkesen dolgozunk, akkor egészséges, erős, éplelkü, derék és hazafias polgárokat szerzünk a társadalomnak, mely fényes győzelem lesz reánk nézve, s a haza az ő derék néptanitóinak, a nemzet hű napszámosainak hálás köszönettel tartozik örökké.

Dacára, hogy igen hasznos ily egyesület felállitása és annak szervezése az egyházi főhatóság által el is rendeltetett, mégis alig van egyházmegyénkben 20-nál több, pedig bizony minden községben áldásthozó volna az!

Ne rettenjünk vissza mindentől, fogjunk össze, erős akarat és meg lesz az egyesület. Állitsuk fel tehát mielőbb. Ott nyilnek alkalom felolvasás körében megmagyarázni a kocsmázás káros voltát, az iskola, az egyesület hasznosságát. Erintkezhetnénk más iskolai ügyben is velük s áldása csakhamar mutatkoznék.

De igen nagy előnyére volna ez a magyarositásra is. Az iskolában megkezdettet tovább fejlesztenők, a magyar dalt megkedveltetnők és igy lenne édes hazánk mindenkinek a nyelvben és érzésben egyaránt magyar.

Magyon jó még az ifjusági könyvtár szervezése is. Magyar nyelvű, valláserkölcsös és hazafias tartalmu könyvek olvasása meginti elvonná a gyermeket a kocsmától, szivét, lelkét nemesitené és a magyar beszédet elősegitené.

Szerezzük be tehát ezen könyveket, adjuk oda olvasni és örömmel fogjuk tapasztalni, hogy fáradozásunknak fényes gyümölcse van, mely adja Isten, hogy mielőbb ugy legyen.

Szekszárd.

Nagy Béla,
kir. s. tanfelügyelő.

Az iskolai figyelemről és fegyelemről.

Felolvasatott a baranyavári esp. ker. gyülésén 1910. X.6.

Irta: **Klein Tivadar,** pélmonostori plébános.

(Folyt. és vége.)

Egy másik fatal tanitó nem tudja indispozicióját palástolni és bizalmasan kifakadt imigyen: „hogy neki borzong a hátu, ha iskolába kell memie." Barátom, te nem a rendes ajtón mentél a tanitói pálya szentélyébe. Hogy ezen kijelentés után mi lett az eredmény, elképzelhető. Végre is távoznia kellett.

3. Szükséges, hogy a tanitó — kivált a kezdő — az előadásra elkészüljön. Ez talán cselekszéknek, sőt haszontalannak látszik. Pedig mily fontos! Ha más nem tesz a tanitó, legalább a szobában olvassa át feladatát, avagy gondolkozzék felette, mit és hogyan fogja előadni? Vesse össze lelkiismeretében azon előadásait, melyekre készült, öttelszerüen tartott előadásaival és kénytelen

bevallani, hogy ég és föld a különbség. Nem szeretem látni, ha a tanító ex libro doctus, könyvből tanít. Kezében a bölcsesség sava és ebből tanít, illetve olvas. Kérem, ha a gyermeknek meg kell az anyagot tanulni, mennyivel inkább a tanítónak? Nem is szeretem említeni, de tessék elhinni, hogy a nézőre rossz hatással van.

4. Az előadás legyen érdekes vonzó, szemléltető. Ez egy tényeges pont. Csak sokat szemléltetni! Amit a gyermek kedvel, arra örömmel ügyel. Megkedveli pedig különösen azt, amit lát. Soha nem feletjem el, mily kinos volt gimnazista koromban 40—50 növénynevet is betanulni anélkül, hogy tudtam volna, hogyan néz ki. Használjuk, ahol csak lehet, a szemléltető ábrákat vagy tárgyakat, mint eszközöket, melyek segélyével könnyebben megértetjük magunkat, a gyermekeket ujabb és ujabb képzetekkel gazdagítjuk és érzékeket figyelemre szoktatjuk. Ahol szemléltető kép nincs, van fali tábla meg kréta. Iskolánban a bibliai történeteket egy-két gyarló vonással a táblára vetem, a gyermekek mindjárt felismerik és kifogástalanul elmondják.

5. A tanító élénk hangon beszéljen és szigorúan követelje, hogy a gyermekek is fenhangon beszéljenek.

A szó buzdít, a példa vonz. Aluszékonyság nem való az iskolába. De azért ne tulozzon a tanító, ne kiabáljon, mert ez a pattogás, kiabálás illetlenségbe csaphat át és a test egészségére is káros hatással van. Egy fiatal tanítonak rossz szokása volt a mérhetetlen kiabálás. A plebános áthallotta a lakásáról, az emberek az utcán megálltak, a szomszéd tanteremben kikacagták, mint szellemeskedik ő. Egy ízben ez az ur inhalációs géppel jön vissza a városból és bevont torokkal jár, hangja igen tehetetlenné vált. „Barátom, mi baja van", kérdik tőle. „Nem tudok beszélni", felelé fuldokló hangon. „Nem csoda . . . Legalább leszokik a kiabálástól."

6. Magyarázatoknál inkább a figyelmetlen és gyengébb tehetségű tanulókra legyen tekintettel a tanító.

A gyermek vegye észre, hogy őt figyelik, sőt erre kifejezetten figyelmesse is teszem. Felszólítom kétszer, háromszor egymás után. „Aki azért, hogy vizsgán brilliroznason, csak néhány természetáldotta gyermekkel bajmolódik, ezekkel paradézni akarván, foglalkozik többnyire, míg a gyengéket elhanyagolja, az lehet tanító, de nem „pedagógus", mondja egy tapasztalt tanító. Csakhamar tapasztalni fogja, hogy a gyengébb tanulók nemcsak az előadásra nem figyelnek, de a többieket is zavarják.

Meg helyletenebben járnak el azon tanítók, kik a tananyag fontosabb részeit egyes tanitványaik között felosztják akként, hogy mindegyikre jusson egy-egy leláralása való rész. Egy tanító felemlíti, hogy bizonyos vizsgán az előnk egy ízben Gyöngy szemek szómszejához azon felszólítással: „folytasd fiam!" A tanító nyilsebességel ott terem és feladja a gyermeknek saját betanult kérdését! . . . A hatás lehangoló volt. Azt hiszem, ezen eset a régi idők historiái közé tartozik és hisszük, hogy ma már ilyenek elő nem fordulhatnak. De hát végre is az Ördög nem alszik . . .

7. Előadás alatt a tanító mellőzzön minden melléktoglalkozást. Két való egyszerre szolgálni nem lehet. Ismertem egy tanítót, aki az iskolában szokta elvégezni levélírását előadás közben. Csendes foglalkozást a gyermekeknek és ő zavartalanul él passzójának! De hát kényelem is volt az iskolában írni, mert máskor nem volt ideje, szobájában nem volt se toll, se tinta. no meg egyuttal volt gyerek, ki hamar el is szalad a postára. Valaki emliti, hogy van meg oly diszpéliány is, ki tanítás idéje alatt regényt olvas. Itéljenek felette!

8. Minden tantárgynál kellőleg el legyenek foglalva a tanulók.

Így számolásnál nem mindig a táblánál álló, hanem hol az egyik, hol a másik számoljon. Ez áll a fogalmazásnál, az olvasásnál ne padonként olvassunk, hanem felnálva. Tétlenség figyelmetlenséget von maga után.

9. Hittannál legyen a tanító az iskolában. Ez arra jó, hogy megismerje a hitoktató rendszerét, felfogását és ez az emlékezésnél egyöntetűsegre vezet. A figyelem szempontjából nem helyes, ha hittan alatt fegyelmezni akar, mert elvonja a figyelmet és zavarja az előadást. Hadd fegyelmezzen a hitoktató, a rendet ő kelejtsé! Sőt ne is üljön a tanító se a katedrán, se elől, hanem megkérem, sziveskedjék az utolsó padba a gyermekekhez ülni, hogy a figyelmet magára ne vonja. Részemről az idősebb, jártasabb tanítókat az alól szívesen felmentem.

10. Végül szabadjon még néhány szót szólnom a testi fegyelmezésről, mint a fenntartandó fegyelem egyik eszközéről.

Ez azon kétélű kard, mellyel sok tanító, midőn a hibákat ostorozni akarta, gyógyítani akart, saját magát megsebezte. Néhány ev előtt sokat írtak róla a „tanítók Lapjában" és bélyegét azon tanítókra, kik a testi fegyelmezés alkalmazásában tul mentek a megengedett határon. Természetes, hogy az volna a legtelesebb helyes, ha csupán szeléd-séggel tudnák kordáztoni, békóba vermi a tanulók szjalsjagát és pajkosságát. A tanítók legnagyobb része ezt is törekszik. Ki szert-rá a folytonos gyönölködest, veszekedésl. De a legtöbb tanítóhoz el hitoldatban kitor a jogos panasz, hogy „vessző nélkül nem megyek semmire". Tehát szükséges sok esetben a vessző alkalmazása. A szentiras is azt mondja: „Ha nem kiméled gyermekedtől a vesszőt, megmented lelkét." „Hoc mihi, hic labor!" Itt a bökkenő! Ha már a vessző el nem kerülhető, igyekezzünk azt okszerűen alkalmazni.

Azt hiszem a tanító is nagy lelki örömet találja abban, ha tanulóinak figyelmét magyarázatával fel tudja kelteni. Csend-rend van az iskolában előadás alatt, a tanító is ugy érzi, hogy az előadott anyag, mint termékenyitó harmat hull le a talajra, a tanulók lelkébe. De ime ott egy nebéló alakjelett, hogy figyelme, szükségre kérétzik; egy másik atelő panaszkodik, hogy a 10 órai szünet alatt ellopták kalapját, hogy a szomszédja épen most rugta meg sib. stb. Husszontott dolemdoe a zavarró, de ilyenkor ne fegyelmezzen veréssel a tanító, hanem vagy csendre intse, vagy ne is vegye észre, mert egyebként kihozza saját magát és a többit sodrából. Magyarázat alatt testi fenyiteket ne alkalmazzunk.

Továbbá, ha ver a tanító, kímélje a gyermek fejét. Volt reá eset, hogy egy fejtufszból felkelt leánykát, ki nem jól hallott, felpofozott a tanító ugy, hogy a gyermek napig egyban fekvő beteg lett. Ez valóban hiba volt.

Egy másik tanító egy másik fiut ugy megvert haragjában, hogy az bele kékültzöldült, ágyba került, az orvos maga is elcsodálkozott a hurkák felett. Ily esetek folytán nemcsak büntetés érheti a tanitót, hanem megrendül állása, ha még oklevele is nem kerül veszélybe. Tehát okkal-móddal. A legegyszerűbb és leghasználatosabb fegyelmezési eszközök: a felállítás, kiállítás, letérdeltetés, megszégyenítés, pirongatás, bezárás, irás-büntetés s a szülőknek személyes figyelmeztetése.

Ezeket kivántam szemelvényszerűen elmondani az iskolában fentartandó figyelemről és fegyelemről.

Szerencsés az, ki e két oktatási tényezőt okosan alkalmazni tudja, mert kezében tartja a sikeres eredmény kulcsát.

Ha ezen előadásom keretében a sikerhez és a tanulsághoz csak egy jottával is hozzájárultam, munkám már is bő jutalomban részesült.

Politikai vagy művelődési történet?

Irta: **Kardos Ferenc.**

Gyorsan haladunk mint gazdasági, mint szellemi tekintetben. Az utolsó évtizedekben történt felfedezések nagy lendületet adtak az iparnak, a tudománynak és így nagy befolyással voltak a nevelésre és tanításra is.

Szükséges azonban, hogy lendületet adtak az iparnak, a tudománynak és így nagy befolyással voltak a nevelésre és tanításra is.

Mióta önállóságunkat visszanyertük, nagyon haladt hazánk ugy művelődés, mint gazdasági tekintetben. S amennyiben földmivelő állam vagyunk, az ujabbi időben a gazdasági politika lett az uralkodó.

Állami önállóságunkkal visszanyertük némileg gazdasági önállóságunkat is, állami nyelvünket, önálló történelmünket, művelődésünket, szóval iskolaügyünk is magasabb szinvonalra emelkedett, amennyiben ezután az egyszeres magyar állam kiépítése tüzetett ki. Azért e tekintetben igen fontos a történelem tanítása a népiskolában, mivel az iskola feladata a magyarosítás, a hazaszeretet ápolása és fejlesztése, kérdés, hogy a politikai vagy a művelődés történettel érünk-e inkább célt.

A magyar nemzet története oly szép és gazdag lélekemelő, megható példákban, a milyeneket csak a mithologinákban találhatunk.

A történelem tanításának feladatai határozott ismeretet adni, gondolkodni és itelni tanitani, a szivet és kedélyt nemesiteni. Azért inkább szükséges a művelődés története, vagyis az emberiség fokozatos fejlődésének és haladásának ismerete szellemi és anyagi tekintetben, mert ez az általános történelem eszméinykepe.

Az eszménysig magában foglalja a vallást, tudományt, művészetet és a humanitási törekvéseket.

A gazdasági ismeret elénk tárja a földmivelést, állattenyésztést, bányászatot, halászatot, part, kereskedelmet és az erre vonatkozó különféle törvényeket. A művelődés Történet szociális ismeretket is nyujt, melyeknek ismerete a nyilvános élelben szükségesek, mert nevelni az emberiséget szociális tévedésekben keresztényi türelemre és itélő képességre.

Ha már tisztában vagyunk, hogy a művelődés történet mivel foglalkozik, kérdés, hogy érdekesebb és gyakorlatilag előnyösebb-e a politikai történetnél? Vajjon egy ilyen tekintetben az-e a helyes és-e eszménysig? A kinai boxerlázadás alkalmával, midőn a német császár azzal bocsátotta el katonáit, hogy neki fogoly egyáltalán nem kell, egy német katona célozva az ottani mészárlásokra, egy levelében azt irta haza, hogy hentesnek képzeli magát. Hol van itt a vallás? Ki hiszi el, hogy az angol-bur háborban humanitási törekvések voltak?

Némelyek azt állitják, hogy a gyermekek jobban érdeklődnek a háboruk, a hadjáratok iránt. Ez meglehet. De a gyermekben a társalkodás és összetartás iránti érzék szunyadoz. A küzdés, perlekedés elleme van a társalkodásnak és így vagy a társalkodási, vagy a szétbuzódási hajlam fejlődik ki, pedig az előbbi szükséges, mert az összetartásban van az erő, mely kihat az egész nemzetre, van rá elég példa a történelemben. A gyermeknek a művelődés fejlődéséről kell, hogy ismeretlel birjon, a cél elérésere azonban nem szükséges, hogy a politikai történet teljesen kizárassék, mert szükséges, hogy mindkettő egymást kiegészítse. Ami nem érdekes, az ugy is teher, azért ami felesleges, kihagyandó. Ugy kihagyhatók a hosszas háborúk előadása, a feleséges békeszerződések, a házasági történetek, a kegyelmi véronták és a diplomatikai tárgyalások. Kevés mondandó el azokról is, kik Magyarorszag ellenségei voltak és kiknek tervei ha sikerülnek, nehezen ünnepeltük volna meg a milleniumot. Nem hagyható el egészen a politikai történet, mert a művelődés történetet megvilágitja, a történelem tanitás hasznа a művelődés történetben van, mely az államok politikai fejlődésére van.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Magyaregregyen, 1910. évi junius hó 16-án a „Pécsegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület" magocsi esperesi kerének rendes tavaszi ülésén.

Jelen voltak: Magyar Rezső elnök, Horváth Kornyi Etelka tanítónő, Csizmadia Alajos, Auer Sándor, Balla Sándor, Csanitó Géza, Hamberger József, Varkonyi Sándor és Lengyel Ferenc.

Tárgysorozat:

1. Délelőtt 1/10 órakor a belvárosi templomban Veni Sancte volt és utána áldást adott a kerületi esperes.

2. Ennek végeztével a tagok a róm. kath. elemi népiskola egyik tantermében gyülekeztek össze, hol az elnök, Pártos Zsigmond kerületi esperes, tanfelügyelő ur elfogalalván széket, a megjelenteket „Dicsértessék a Jézus Krisztus" köszöntessel üdvözli.

Majd elmondotta magas szavakban az elnökünk tanítókban, az igazi hivatásszeretet megerősítení, megedzeni.

Majd igen szép szavakkal fejtegette, hogy a katholikus tanítónak legfőbb eszménykepe az Isten legyen, az emberiségnek ez a legfelsőbb, legmagasztosabb — mert isteni — Tanítója, ki a sötétségben tévelygőknek örökké világító fáklyája volt és marad, azért lett tanítóvá, hogy szóval, példájával és életével bennünket is megtanítson arra, miként kell az ártatlan gyermekeket magunkhoz emelnünk és az Ég felé vezetnünk.

Ezután általános figyelem közt tárgyalta azt, hogy a tanításnak, a nevelésnek mily elsőrangu kellеke a tanítónak gyermekszeretete, majdan modora. A gyermeki szivet csupán szeretettel lánczolhatjuk magunkhoz; valamint a rephenyen nem simul jégoszlophoz, ugy a gyermeki szív sem ragaszkodik soha szeretet nélkül való, hideg-ridegmodoru tanítóhoz.

Becsüljük tehát mindnyájan, kik tanítassal foglalkozunk és szeressük hivatásunkat, magasztos munkaörünket. Es ha emlékezünk kőbül vagy fércből mert is hirdeti majdan szérény munkasságunkat, de igenis állíthatunk magunknak maradandó emléket kell az ártatlan gyermeki szivekben. Nem oly hideg ez és néma, mint a márvány, kő vagy érczozbor, hanem érzéssel teljes és éleesen szóló, mely nemzedékről nemzedékre hálsan fogja hirdetni becsületesen türekvő, hi munkálkodásunk tiszles emlékel.

Beszéde további folyamán kiterjeszkedett az önkeprésre, a folytonos tanulásra és óvásásra, mert a kortól elmaradt tanítónak nem szánithat a művelt emberek társadalmában befogadásra és elismerésre. Tanuljunk és képezzük magunkat folytonosan, de tudásunkban ne legyünk eltelve önmagunkkal s majd ez megszűlli azt a sokat emlegetett tanítói tekintélyt is. Pesztalozzi — kit ide-oda vetettek az élet hullámai — igen szegény tanitó volt s mégis megtörtént, hogy állanferiak, fejedelmek tiszteltek meg látogatásukkal és miért? azért, mert mindenképpen partán ember vala és hatásán lelkesedéssel és nemes ambitióval szolgálta a népnevelés magasztos ügyét.

Végül szeretettel figyelmeztette az egybegyűltket, hogy a tanítás és nevelés nagy munkajában solsase támaszkodjunk teljesen a saját erőinkre, hanem tekintsünk gyakran felfelé, az istení áldás és malaszt bőséges forrására abban a vallásos szen meggyőződésben elvén, melyet a nemzetek nagy apostola, Szent Pál, e szavakban fejezett ki: „Sem aki ültet, valami; sem, aki öntöz, hanem aki növekedést ad, az Isten!" A gyűlést megnyitom.

A megnyitó beszéd, melynek komolysága és tartalmassága állandóan a legfeszültebb figyelemben tartotta a hallgatóságot, a beljezéskor lelkes éljenzésre ragadott mindenkit és egyszérre kiengesztelt bennünket a bécsi és budapesti azon szemrehányásait, hogy munkálkodásunkban kimerülésről, fáradságról ne igen panaszkodjunk, mert hisz csak 180 napig tanítunk és 185 napig nem tanítunk.

2. Felolvastatott ezután és hitelesíttetett a mult ülés jegyzőkönyve.

3. Horváth Ignác vilagi elnök óhajt beszámolni ezután a pécsi egyházmegyei tanítók ügyben történtekről, de ezt megelőzőleg elnökló Pártos Zsigmond esperes ur örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy Horváth Ignácot, mint az egyházi vilagi elnőket ama magas kitüntetésekor, melyben a Pápa Ő Szentsége által részesült, őszsan üdvözölje. A kitüntetésre büszkék lehetünk mindnyájan, mert oly tanferfiut ért, kinek érdemei magas, sőt legmagasabb helyen is ismertetnek.

Horváth Ignác szive mélyebbi mond köszönetet az elismerő szavatért és könyező szemekkel jelentette ki, hogy ő nem a személyt ezzi kitüntetteinek, hanem az állást, melyet visel és amelyen ezután még fokozottabb erővel igyekszik munkálkodni ügye s a haza javára.

Áttér ezután beszámolójára, melyben elmondja, hogy a pécsegyházmegyei r. kath. tanítóegyesület igazgatósága és választmánya 1910. April 28-án tartotta meg Pécsett a rendes ülését, melynek határozatai röviden a következők:

a) Tihanyi Domokos kir. tanácsos és tanfelügyelő ur az egyházi rendes tagjai közé felvétetett.

b) Megbizatott szóló, hogy most nevezett tanfelügyelő urat 40 éves jubileuma alkalmával az egyesület nevében üdvözölje, ami a vármegye székházának nagytermében meg is történt.

c) O mérésága Zichy Gyula megyés püspök ur 100 koronát ajándékozott a „Katholikus Iskola" cimü hivatalos lapunkra, mely kegyes adományért hálas köszönetet mondott szóló és Bátter János egyszavas szóval válaszolt. Ugyancsak hálás köszönetet mondott egyesületünk az egyházi elnök, Wajdits Gyula ur Ő nagyságának, amiért a „Katholikus Iskola" első és második számának kiállitási és szétküldési költségeit magára vállalta.

Ezután János inditványára Kiszélyi Andor mohácsi igazgató-tanító 40 éves jubileuma alkalmával Pécsett fog üdvözöltetni 1910. junius 30-án. Az ünnepi beszéd megtartásával Seregély László mohácsi tanitó bizatott meg.

c) Ezután Horváth Ignác lelkesedéssel méltatta azon nagyfontosságu beszédet, melyet Wajdits Gyula ur Ő nagysága a pécsi választmányi ülést megnyitotta. Valóban megszivlelésére s követésre méltó, mely a Katholikus Iskola hasábjain is olvasható volt.

f) Beszámolt ezután a beérkezett pályadolgozatokról és az odaitélt jutalmakról.

g) Végül elfogadtatott azon inditvány, hogy az egyes köri jegyzők sürgősen készítsék el a tagok és nem tagok névsorát, mert erre az igazgatóságnak szüksége van. Ezután azzal végzi beszámolóját, hogy adja Isten, hogy ilyen lelkes és bölcs vezérlet alatt, mint amilyen a mi kori elnökünk, fötisztelendő Pártos Zsigmond esperes ur, egyesületünk minél többet alkothasson a kath. népoktatás és népneveles javára. (Lelkes éljenzés).

4. Farkas Irén folnai tanitónő előadást tartott néhány iskolás leánykával a területmérték ismertetéséről. Előadását lelkesen megtapsolták. Határozatba ment ez alkalommal az is, hogy a jövő 1911. évben vagy Orbán Julia, vagy Mehrvert Erzsébet szekszárdi tanitónő fog előadást tartani.

5. A közelgő egyházmegyei ünnepségre felolvasása a szekszárdi espereskerületből Horváth Ignác, Lambert Ede, Lengyel Ferenc, Orbán Julia, Várkonyi Sándor, Tarlós János, Csankó Géza, Hamberger József és Márton János küldettek ki.

6. Felolvastatott ezután a beérkezett pályamunkák fölötti biralat. Az esperes ur által kitüzött 20 koronás jutalmat Kálmán Ferenc szekszárdi tanitó dolgozata nyerte meg; Balla Sándorné szekszárdi tanitónő dolgozata pedig nyilvános dicséretben részesült.

7. A pénztárnok felolvassa évi jelentését és kéri a hátralékok sürgős befizetését.

8. Egri Béla szekszárdi tanitó egy több tagu állandó biráló bizottság megválasztását ajánlotta. A biráló bizottság tagjai lettek: Szabó Géza, Várkonyi Sándor, Lengyel Ferenc, Jártas Róza és Csankó Géza.

Egyéb inditvány nem tétetett, mire elnök az ülést bezárta.

Felolvastatván, aláiratott.

Knf.

Lengyel Ferenc,
köri jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Sásdon, 1910. szeptember 27-én a gödrei esperesi s. kath. tanitói kör őszi gyüléséről.

Jelen voltak: Kemény Boldizsár magyarszéki esperes, egyházi elnök, Kovács Imre csikosháromszéki tanitó, világi elnök, Mezey Béla sásdi tanitó, alelnök, Fülöp Antal mántai tanitó, pénztáros, Fájth Lajos vásárosdombói, Kopári Gyula abaligeti, Polgár János felsőmindszenti, Szücs József sásdi plebánosok, Graumann Imre abaligeti, Sebő Pál magyarszéki, Selezník Ferenc vásárosdombói segédtelkészek, Muttnyánszky Anna gödrei, Ovári Etelka mántai tanitónők, Jagitza Etelka sásdi óvónő, ifju Ruzsinszky J. bakócai tanitó, kori jegyző, a tanitótagokkal együtt 43-an.

1. Kovács Imre elnök megnyitójában az államositási törekvések ellen beszélt. Mi, katholikus magyar tanitók — ugymond — a hit és haza váraszkázásnak meglételünk abban a szellemben, melyet a katholikus magyar iskolák évszázadok óta őriznek. Krisztusi szellemben neveltünk, de oktatunk is, hiszen a hit és tudás felbonthatatlan viszonyban vannak egymással, mert „az Ur félelme a bölcsesség kezdete". És azt kell tapasztalnunk, hogy a forradalmi szellemmel táplálkozó titkos társasági kulturbandák érdemeinket a sajtóban egyoldalúlgatva, az államositást kedvelő „modern" gondolkozásu tanitókat magasztalják. Ezek ezen tanitókkal legujabban is a katholikus képezdék törlését, illetve államositását mondatják ki, holott senki sem gátolta az államot képezdék felállításában. De az állam csak kevés képezdét állitott, mert nagyon is elismeri, hogy a hitvallásos képzők betöltik mennyei hivatásukat is.

Maga a társadalom is hive a hitvallásos oktatásnak. A hitvallásos iskolák tulzsuoltak. A francia családtatyák pedig szövetkeztek az iskolák hitvallásos szellemének és jellegének megóvására és fentartására. Jól tudják, hogy az oktatás gerince az igazán valláserkölcsi nevelés és amely iskola e hivatást betölti, óriási fölénnyel bir a többi iskola felett.

A hitvallásos iskolák hazánkban is mindig megtették nemzetünk iránti kötelességeiket; hiszen mikor „megnehezült az idők járása felettünk", a hazafias szellemnek legerősebb bástyái a katholikus iskolák voltak.

Azért csak az egyház iránti megátalkodott sátáni gyülölet képes a nép fiainak százezreit sötétségre kárhoztatni a hitvallásos iskolák beszüntetésével, hogy az Isten képét kiöljék az emberből. A konkolyhintók gonosz munkája ellen védekezniök kell és készülnünk az eljövendő közel kulturharcra. Szerveszkedjünk, míg nem késő. Sorakozzunk a Magyar Katholikus Iskola Egyesület zászlaja alá, melyet a kath. iskolák és tanitók védelmére bontottak ki. Ennek zászlaja alá csoportositsuk a társadalmat is, hogy támogatására legyenek a veszni induló kath. tanügynek.

Ezen igen komoly meggondolásra méltó beszéddel, melyet a gyülés éljenzéssel honorált, a gyülést megnyitja.

2. A mult gyülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesitése után

3. Kemény Boldizsár egyh. elnök előterjeszti a püspöki rendeleteket, melyek szigoruan tüljak, hogy a tanfermeket iskolás gyermekek seperjék és fütsék s még inkább, hogy az iskola fütésere fát a gyermekek hozzanak. Ezekről a község köteles gondoskodni. Végül azon rendeletet is, mely megtiltja a tanfermeknek mulatságokra vagy profán gyülésekre való használatát.

A kör tudomásul veszi,

4. Ifju Ruzsinszky József, hogy az Országos Tanitók Szövetsége ez év augusztus 24-én a kath. tanitóképezdék államositására határozat hozott, nagyon komolynak tartja, mert a szövetség magát az ország (36.000 taghoi álló) tanitóságának képviselőjeként hirdeti és hogy ezt a vallás és közoktatásügyi miniszterium kiküldöttje elismerte, midőn munkásságuk támogatását felajánlta.

Pedig erre a szövetségnek joga nincs, mert hiszen eddig igen kevés tanitóegylet lépett a szövetségbe. Sőt az állami tanitók sem. A belépett kath. tanitóegyletek is, ugy tudja, visszalépnek. Ésily körülmények közt 58 emberrel megtámadták a magyar katholicizmus 900-adics jogát a mi nevünkben is.

Ez ellen mi, tanitók, kik ennek a jogtalanul megtámadott katholikus egyháznak vagyunk hü munkásai, erélyesen tiltakozunk. Mi Krisztus szellemében az Ő dicsőségére, az Ő szellemében éles hazánk javára is akarunk dolgozni és jól tudjuk, hogy ily szellemmel háboritlanul csakis a katholikus egyház iskolában működhetünk.

Szélesmesnek tartja, hogy ebben a katholikus érdekeinket sértő szövetségben Bertalan Vince esztergomi képezdei tanár, midőn az igazságért a megtámadott egyház védelmére szavai emelte, elnöki intést kapott, hogy itt ne katholikuskodjék.

Határozati javaslatot nyujt be és pedig:

a) „Tiltakozzék tanitói körünk a Tanitók Országos Szövetségének azon eljárása ellen, hogy nevünkben is, kik a szövetségbe nem léptünk be és kik a katholikus egyház jogaért mindenkor sikra szállunk, a katholikus képezdék államositására határozatot hozott."

b) „Ezen tiltakozásunk közöltessék a kath. sajtóban, hogy vele a testvér tanitói körök és egyletek figyelmét felhivjuk."

c) „Kércssek fel a Pécsegyházmegyei r. kath Tanitó Egylet, hogy a jövő plenáris gyülésen ez ügyben a leghatározottabban szót emeljen."

d) „Küldjön körünk Bertalan Vince esztergomi képezdei tanárnak, a katholikus tanférfiak elsőrendü jelesének bátor fellépéséért, mellyel a szövetségben a kath. képezdék államositását kimondó határozat ellen sikra szállt, üdvözlő sorokat."

A kör a felszóláló fejtegetéseiért köszönetet mond, a határozati javaslatot teljes egészében egyhangulag helyesli és elfogadja és annak végrehajtására a felszóláló, mint jegyzőt meg is bizza.

5. Fülöp Antal pénztáros jelentése szerint a körnek az elmult évben 323 K 97 f. bevétele és 237 K 85 f. kiadása volt. A 86 K 12 f. készpénzmaradványból egyleti tagdijak és a Katholikus Iskola előfizetési dija fejében 62 koronát kiküldött be.

A kör a jelentést tudomásul veszi és a pénztárosnak a felmentvényt megadja.

6) Uj tagokul a körbe Sebő Pál magyarszéki, Graumann Imre abaligeti segédtelkészek, Bodó László kovácsszenájai és Vajna Gyula szatinai tanitók léptek be 1911. évre.

A körből Körmendi Dóri volt magyarszéki segédtelkész és Tormássy Mihály vázsnoki tanitó távoztak.

Elnök jelenti, hogy Kiefer József kovácsszenájai tanitó sok évi fáradságos munkája után nyugalomba vonult.

A szerkesztő munkálkodó kartársunk érdemeit mi tudjuk csak, kiknek körében fáradozott. Ezek elismeréseül a kör boldogságot és békés hosszu életet kiván a nyugalomba vonuló kartársnak és erről jegyzőkönyvi kivonattal értesiti.

7. Mezey Béla alelnök a kör tudomására adja, hogy Szalay Antal sásdi oszt. tanitót Dombóvárra állami tanitónak nevezték ki. Kiemeli Szalay kartársunk érdemeit, ki rövid egy-két évben körünkben nagy készültsége való tobb előadásával a sföjdtanitás mivoltát és módszerét mint elsőrendü szakértő ismertette. Ohajja, hogy távozó kartársunknak köszönetet fejezzünk ki.

A kör Szalay Antalnak, ki eközben belépett, szivesen elismeri érdemeit és neki köszönetet mond s kivánja, hogy uj pályáján is az egyház és hazánk javára minél sikeresebben működjék.

Szalay az elismerést megköszöni.

8. Az Országos Kath. Tanitók Segélyalapjára a tagsági illetmény beszedésére a kor Mezey Béla alelnökünket bizta meg.

9. A tavaszi gyülés helyéül a kör Abaligetet jelölte.

Ezzel a gyülés véget ért.

Knf.

Jegyzete:

Ifju Ruzsinszky József,
köri jegyző.

VEGYESEK.

— **Magenheim József** apát ur önagyságát, pécs-belvárosi plebános urat ő cs. és apostoli kir. Felsége ugy az egyházi, mint társadalmi téren kivivott nagy jelentőségü sikeriért a III. oszt. vaskorona renddel tüntette ki. Magenheim apát urnak működési idejebe esik a belvárosi templom restaurálása, a Szent Háromság-szobor megujtása, a pécsi visita canonica jelentékeny megujritása s e mellett az apát ur közel 25 éven át minden erejével azon volt, hogy a pécsi helyőrség katonái az egyház összes kegyelmeiben részesüljenek, hogy kellőképen gyónhassanak, áldozhassanak és istenti tiszteletek mindenkor részt vehessenek. A kitüntetés tehát valóban nagy munkáért és nagy érdemekért jutott az apát urnak, mért is szivből kivánjuk, hogy érdemeinek jutalmát a közjó érdekében minél tovább élvezhesse.

— **Uj püspöki gimnázium Pécsett.** Megállapitott tény s az összes előmunkálatok befejeztettek abban a tekintetben, hogy Pécsett 1911. szeptember 1-vel minden valószinüség szerint Jézus társaági atyák vezetése alatt az u. n. püspöki szóló területén 200 tanulóra berendezett internátussal egybekapcsolva, amelyben a tanitók gyermekei számára jelentékeny sáma lely lesz biztositva, uj róm. kath. gimnázium nyilik meg. Püspök Atyánk, ki szektoglalása után nyomban a magyar kultura s a népoktatás előmozditásával kezdte meg működését, nem feledkezett meg a közpoosztályról sem, hanem mihelyt az ilyen nagy méretü intézménybez szükséges tényezők összeállithatókká lettek, nyomban hozzálátott, hogy kellő gondoskodás történjék Pécsett, hol még egy középiskolának hiányát ugyis szerfelett éreztük, a kath. irányu középoktatásról. Pécsett van egy szükebb körü társadalmi réteg, amely teljes erejével támadja azt, hogy kath. gimnázium fog létesülni s azt hisszük, ennél a ténynél több bizonyiték nem kell arra nézve, meny-

RÉVAI NAGY LEXICON

az egyetemes ismeretek gazdag tárháza. 18 diszes egész vászonkötésben. **Ára 288 korona**, mely összeg **havi 4 koronás** részletekben is fizethető. Ily csekély havi részletfizetés mellett bárki is megszerezheti könnyü szerrel e korszakalkotó nagy müvet. Megrendelhető

:—: :—: :—: :—: :—: :—:

Lechner Kornél könyvkereskedésében **Pécsett,** Széchenyi-tér 9.

MITZKI MÓR FIA PÉCS vas és füszerkereskedése nagyban és kicsinyben.

Alapittatott 1863. évben. **Interurban telefon 142.**

A. m. t. közönség figyelmébe ajánlja a következő árucikkeit:

Zománcozott lemez és vas edények, aluminium és nikkel edények.

Háztartási gépek u. m. husdarálók, szemlye és dió darálók, mák darálók, vajköpülők, fagylaltgépek, kávédarálók, etc.

Teljes konyhaberendezések igen olcsó árakon.

Épitkezéshez szükséges összes anyagok, továbbá mindennemü kályhák, tüzhelyek, cement, fedéllemez és sodronyfonat.

Üzleti elv: Kifogástalan minőségü áruk, szolidság, gyors és pontos kiszolgálás.

Nagy választék!

Meggyőződhetett

most már mindenki, hogy a **legolcsóbb bevásárlási forrás**

Hirsch és Pollák rőfosáru és férfiszövet üzlete **Pécs,** Irgalmas-utca 4. sz.

hol a szebbnél-szebb ujdonságok, ugymint legjobb minőségü nő és férfiszövetekben, flanell, parget, vászon, perzsa és futószőnyeg, függöny, stór, ágy és asztalteritő, kocsitakaró, pokróc és valódi triesti linoleumban, **nagyon mérsékelt árakon** szerezhetők be.

Telefon szám 567. **Elvünk nagy forgalom kevés haszon.** Telefon szám 567.

Olcsó árak!

FRIEDMANN KÁROLY butor és ablakredőny gyára

Rákóci-ut 50. szám. **PÉCS** **Rákóci-ut 50. szám.**

Készit: Hálószoba, ebédlő, uri szoba és szalon berendezéseket. — Szövött faroletta, vászonrolette és zsaluzinokat.

Versenyképes szép és jó árukért **aranyéremmel** kitüntetve.

Minden irányban jótállás. Legolcsóbb sz abott árak

Azon t. vevőim, kik butorszükségletüket nálam szerzik be, szőnyeg, függöny, ágy és asztalteritőket

saját árban engedem át.

Külön szőnyeg és függöny-osztály.

Legolcsóbb!!

A hazai gyártmányu Turul czipők finomak és tartósak.

Férfi czipők 3 frt. 50-től kezdve, egész finom 4 frt. 75, a leginomabb végig varott 6 frt. 50.
Női czipők 3 frt. 10-től kezdve, egész finom 4—4.50, leginomabb végig varott 6 frt. 25.
Báli czipők nagy választék 2 frttól kezdve, férfi csizmák 7 frttól kezdve.
Gyermekczipők 1 frt. 20-tól kezdve.

Kérjen képes árjegyzéket!

Legnagyobb választék
TURUL czipőgyár
raktárában
Király-utca 15. szám, a Nemzeti Casinó mellett

Telefon 395. sz.
Ladányi József
puskaműves
Király-utca 42. **PÉCSETT,** Lyceum-épület.
Magyar királyi lö- és robbanó-por áruda.

Raktáron tartok:
elsőrendü gyártmányu vadászfegyveréket, forgó- pisztolyokat és ismétlő-pisztolyokat.
Mindennemü vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.
Fegyverek javitását gyorsan — és olcsón eszközlöm. —
A pécsi országos kiállitáson arany érommel kitüntetve.

TICHY ALADÁR
PÉCS, Jokai-tér 11.
Készit házi vizvezetékeket, szivattyukat, kutakat, fürdőket és szaghatlan closeteket, fürdő- és illőkádakat, továbbá villámháritókat, tető- és toronyfedéseket. —
Elvállal épület és bádogos munkákat.
Szabadon álló angol closet felszerelve 60 kor., jótállás mellett.

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár
Király-utca 20. szám **PÉCS** Király-utca 20. szám
A „pontos óránál"
Nagy képes árjegyzék ingyen és bármentve.
Saját óra és ékszer műhely.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: VIII., Szentkirályi-utca 28. szám. Telefon: 65—70.
BUDAPESTEN
Könyvkereskedés: IV., Kecskeméti-utca 2. szám. Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előirt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamint a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használatra előirt *összes tanszerek* mindig készletben vannak. *Árjegyzék kivánatra ingyen és bármentve. Megrendelések 24 órán belül intézhetnek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvü kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjuági olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjuságí imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. Itt különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt *„Kis Jézusom örömöm"* czimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Vargha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *mükereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bármentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mű könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

A láb kényelmét és egészségét biztositó

MOSKOVITS-féle ANATOMIAI CIPŐK

igen nagy választékban találhatók

PÉCS, KIRÁLY-UTCA 7. SZÁM.

Árak: 7.50, 10. , 13. és 17 koronának. Tartósságban fölülmulhatatlanok.

Telefon 458.

A BÉKA boltban rendkivül olcsóság uralkodik

Finom fekete **Tafft-selyem 1 frt.** métere, remek dolgok szines és fehér **vásznakban** métere **50, 60** és **70 kr.**, gyönyörü **batisztek** szines és fehérben **női ingek** kézi himzés, amelyek a zárdában készülnek **1, 1·20** és **1·50 frt.** darabja.

Kérem a „BÉKÁRA" ügyelni!

A már régen jó hirnévnek örvendő **BENCZENLEITNER-féle CIPŐ-ÜZLET** **Nem** Király-utca 5. sz. a. található, hanem **Városház-utca 1. sz.** Geltch és Gráf palotában (alsó sarok).

Nagy választék mindennemü férfi-, női- és gyermekcipőkben.

Megrendelések és javitások gyorsan készülnek

Uj hangszerüzlet és zongoraraktár.

FONYÓ FERENC —: zongora és hangszerkészitő :— PÉCS, Ferenciek-utca 16—40. sz.

Nagy választékban mindennemü vonó és fuvó-hangszerek. Kitünő zongora és pianinók. — Mindennemü hangszerek és zongorák javitása és hangolása 14 évi külföldi —:: tapasztalataim folytán szakszerüen, pontosan és olcsón eszközöltetnek. ::—

Grammofonok, lemezek és mindennemü alkatrészek dús raktára.

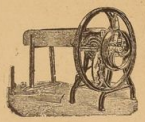

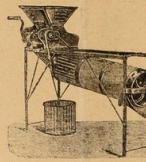

BARANYAMEGYEI AGRÁR-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

PÉCS

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

A baranyamegyei uradalmak, gazdák és iparosok legelőnyösebb bevásárlási helye.

Malomberendezések.

Gőzcséplőgép készletek, benzin és nyersolajmotorok, marokrakó és kévekötő aratógépek, aremhali fűkaszálógépek fű és zöldtakarmány kaszálására, répa és szecskavágógépek, kukoricamorzsolók, ekék, boronák, tengeri és répakapálók, bundamelegségű lópokrócok, „Agrár" peronospora permetezők, hengerelt rudvasak, különféle vasárok, nagyszerkovács áruk és szerszámok, szántóeszközök, valódi francia villák, kerékkötő és rudazó láncok, fejszék, fűrészek, pántok és zárak, vakarók és zablák, sodronyszövetek és fonatok, valódi amerikai húsvágógépek, „Diadal" láncos szivattyukutak, nyirógépek, lőnyíró ollók, ökörszájkosarak, kefeárok, faáruk, tömítési anyagok, fertőtlenítő szerek, teligőz mosógépek, szőlőszeti cikkek, kékkő, bordói por, ojtógummi stb., kötéláruk, zsákok, ponyvák, géphajtó szíjak, varró és kötőszíjak, gépolajok, világító anyagok, zsiradéknemtiek és kenő anyagok, telitőszerek és mázanyagok, tetőfedő anyagok, kőszén cséplésre és fűtésre, erőtakarmány, műtrágya, magvak, takarmányfűvek és minden néven nevezendő gépek, eszközök és cikkek, melyekre ugy a nagy gazdaságoknak, mint a kisbirtokosoknak és iparvállalatoknak, vagy iparosoknak szükségük van, a legjutányosabb árban és **legkedvezőbb fizetési feltételek mellett** csakis a

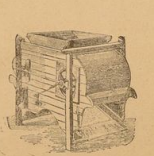

Baranyamegyei Agrár-Kereskedelmi Részvénytársaságnál

Pécs, Rákóczi ut 74. sz.

:: :: :: szerezhetők be. :: :: ::

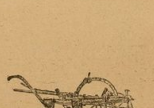

Nyomatott a Püspöki könyvnyomdában (Ilj. Wessely Károly) Pécs, 1911.

Pécs, 1911. III. évfolyam, 2. szám. Február 15.

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár:
Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona.
Egy szám ára 10 fillér.
Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én.
Telefon: 76, sz.

Felelős tulajdonos:
A „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület".
Felelős szerkesztő:
KÓRODY MIKLÓS
képezdei tanár.

Szerkesztőség:
Pécs, Szepessy-u. 3., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjukat is szíveskedjenek Székely Márton egyesületi pénztáros ur címére (Pécs, Ágota-utca 5. sz.) küldeni.

A missió és az iskola.

Irta: **Albert István.**

Megszoktuk már, és a tények nem is cáfolták ró az általános hiedelemre és tudatra, hogy a vidéki plébánia templomokban tartani szokott missiók a lankadó vallási buzgalom felélesztése, a bizgülő hitélet megelevenítése, a pusztuló erkölcsök nemesítése, az általános vallásos érzület erősbítése, fokozása és mintegy intenzivitása céljait szolgáltak s igy megbecsülhetetlen lelki hasznuk a hitelet, a vallás gyakorlása terén érvényesül közvetlenül: közvetve természetesen megbecsülhetlen jótékony és nemesitő hatással van nemcsak a családi életre, de a társadalmi érintkezés végtelen láncszemein át az összemberiség boldogulására, jóléttére, vagyonosodására s igy többek közöt az iskolára is.

Ám ez a hatás, bármily jótékony volt is, bármily nemesitő, mégis közvetve érvényesült csak az iskolát illetőleg.

Ezideig ez volt véleményem, meggyőződésem, még pedig önöntapasztalatomból meritve, mint igaz, mint meg nem cáfolható tény.

Január hó 29-étől február hó 5-éig két szépelkü ifju lazarista atya, Tichi Sándor és Botka János missiót tartott a kisvaszari plébánia templomban.

És ma megdőlt fennebb vázolt vélemény, meggyőződésemet feladom és szerintem, ha számyat adhatnék tollamnak, fecske szárnyat, hogy a gondolat sebességével röppenve szerteszét egy nevet irhatnék minden tanitó szivébe, egy egyszerü nevet, egy megiélhető ifju lázárista nevét, kinek egy rövid beszéde, de a mely, mint a nyiló tavasz ezernyi virágainak balzsamos illatárja belopta magát a szivek mélyébe, mint a perzselő nyár zuhogó zápora termékeny áldással telitette meg a sivár lelkeket, majd mint cikázó villám ragyogott bele abba a vak sötétségbe, ahova nem hat a törvény pislogó mécsének bizonytalan fénye, minek innenonnan áll elébe egy-egy önérdek, egy-egy hiuság, egy-egy nagyképüskódés fontoskodó ólmos torzvára.

Ez az ifju lázárista hitet akart hirdetni, bünbánatot, megtéretet, és hirdetett, talán akaratlan, törvényt, hirdette a népiskolai törvények egész complexusát, az ész, a szív, a vallás, a boldogulás, az üdvözülés meggyőző erejével és szava törvénnyé vált az emberi akarat megszivelésével szentesitve.

A tanköteleztettségről, az iskolai mulasztások megtorlásáról annyiféle törvény és rendelet intézkedik, hogy hatóságaink — bizony odajutottunk már — a mellény gombjain ökumlájak ki, melyiknek végrehajtása járna kevesebb nehézséggel, vagy melyik fölött volna tanácsos szemet hunyni.

Hiába törvény, rendelet, ha nincs gondos, minden mellékkörülményt mérlegelő lelkiismeretes végrehajtó hatalom, illetve hatalmi közeg.

És hiába a fegyelmi Demokles kardja, hiába a pénzbirság, hiába a csendőr villogó szuronya is a hatalom kezében, ha hiányzik a jóindulat a szivek mélyén, a vallásból merített bizalom, a remény egy tökéletes élet árán megváltott örök életre azokban, kikben talán a tudatlanság és könnyelmüség kelti azt a gondolatot: nem lehet, nem tehetem; vagy amit sem a földi, sem a túlvilági igazságszolgáltatás nem hagy megtorlatlanul: nem akarom, nem teszem.

Az ifju lázárista kezében nincs törvénykönyv, talán nem is ismeri obscurus paragrafusait, nem suhogtat boldog-boldogtalanra a hatalom résztrehajló ostorával, szavának nem ad súlyt sem dálda, sem sujtásos kösnöret, hanem az isteni küldetés, az ihlet, a hit, a vallás, az embertársaiért való gondoskodás, tevékenység, a világi hiusdgokról való lemondás magasztossága és szédelve a tanköteleztettség hasznát, az iskolai mulasztások káros voltát, ma nincs beiskolázatlan tanköteles, nincs iskolai mulasztás.

Dideregve, fázva, arcát pirosra fagyasztja a lák jégvirágos ágain orgonazó szél, ruhácskáját elépik a hópelyhek milliárdjai, szakadt cipőcskéjére vastag hógomoly ölelkezik, tarsolyában szerényen huzódik meg egy darab száraz kenyér, de szivében — az édes anya szerető, bécéző lelkének közvetitésével — a lázárista ihletett ajkaról fakadt mézédes intelem elfeledtet mindent: hideget, éhséget, megvetett szegénységet, tűrt nyomort, elhagyatottságot, árvaságot, mindent, mindent.

A tanitót köztisztviselőnek mondja a törvény: elhiszem, hivatalos működésében oltalma alá veszi: ezt is elhiszem.

Mindent elhiszek, de oh Istenem, ne add, hogy valaha is ráutaltassam erre a mindenható, hatalmas oltalomra. Ezernyi csinjabinja van annak az oltalomnak, valóságos labyrinthus, melyben bajos eligazodni az önérzetes embernek.

Az az ifju missiós pap szólott az ő beszédében a tanitó iránt tartozó tiszteletről is.

Dobják el azt a törvényt, a mely a tanitók köztisztviselői voltáról vél intézkedni, ne védjen paragrafus, biróság, földi hatalom, mind semmi; ennek a lázáristának szava hatalmasabb volt mindenekénél.

Tiszteletet, becsülést hirdetett a tanitó iránt; szavaira megnyiltak a szivek és tisztelet fakadt a hol még nem volt, erősbödött, ahol már volt, igaz, őszinte, mély, a szeretet és bizalom zsigerein át, amely öröklődik apáról-fiura, amit épségben őriz meg a vallásos érzület, amit, legyen az bár az emberi gyenges ége, kűzködő legsúlyosabb kötelesség is, glóriával von be a szeretet.

Sok gáncs éri manapság a tanitó kezében azt a vesszőt, ami okkal-móddal használva bizony csak nevelési eszköz s nem egyszer övszer a börtön ellen, de használata tilos, tiltja a törvény, a Kuria döntvénye, a felvilágosodott korszellem, a humanizmus.

A járásbiróságok sorra marasztalják el azokat a tanitókat, papokat, kik legvégsőbb szükségben bár, de mégis vesszőhöz kényteleniettenek nyúlni.

A birósági perek révén harag, engeszteltelten gyülölség támad szülő és tanitó között; az ócsárlás, szidalom, becsmérlés végtelen áradatként hull a szegény tanitó fejére; nyugalmát, boldogságát tova sepri az izzó gyülölet; átvirasztott éjszakák álomtüző gondjai elernyesztik lelki erejét; a fenyegető ökölökben nyulatkozó hála közömbössé teszi, kedvét szegi e munkától, megbénitják, de ki is ölik lelkéből hivatás szeretetét.

És szólt a lázárista: *volt egy apa, ki durván támadt a tanitóra és biró elé állitotta, mert vásott, erkölcsileg mételyezett fiát megverte. És az a pálca, amivel a tanitó azt a vásott fiat megfenyitette s érte a biróság dátal elmarasztalta tott, idők multán bottá nőtt az ifjuvá serdült fiu kezében s azt atyja hátán suhogtatta.*

Aranyszavak! Megszivelhetnék a Kuria méltóságos urai is. Ám ha ók nem is, a nép megszivelvi, mert nem idegent lát a tanitóban, hanem az apa, a szülőanya Istentől rendelt helyettesét.

És hogy mindezt elmondottam, aranybetükkel szeretném leirni annak az egyszerü ifju lázáristának nevét, nem: az idők vetlenen viharával dacoló ércbe vésni, nem: a rajta csüggő szemek gyémántnál is drágább, bünbánattal telitett könycsepjeivel kirakni. Szeretném, de nem tudom, nincs módom benne, hát buzgó imáiba ajánlom a tanitóságnak azt az aranyszivü-aranyszavu misszionárust: *Botka Jánost,* ki iskolábajárást, tanitótiszteletet hirdet, e kettőben a népoktatásügy egész complexusát, legszlárdabb fundamentumát a keresztény Magyarországnak.

Kevesen, nagyon kevesen vannak, kik tanitótiszteletet hirdetnek, ezt a keveset, honoráljuk, ha mással nem, imáinkkal.

Mit tehet a tanitó a nép és műüzlés összhangbahozására és fejlesztésére.*

Jelige: „Hass, alkoss, gyarapits s a haza fényre derül."
(Kölcsey Paraenesis.)

Kidolgozta: **Forrai István.**

A XX. század a lázas, gyors haladás száza. Az ipar, a kereskedelem, a technika száza. A nagy városok, országok, de az egész világ, a gépek zakatolásától hangos. Minden vonalon a technika dominál és mindent centralisába akar vonzani. Az ész lázas munkát végez. Mindent megpróbálnak

* Pályadijjal kitüntett mű.

a technika segítségével, az állam érdekének hasznossá tenni, csak arról feledkeznek meg, a mi igazán fontos arra, hogy az államot nagyjga, hatalmassá tegye: a népről nem gondoskodnak sokat. De hisz régi igazság az, hogy a nép — mely oszlopa az államnak — mostoha gyermeke annak.

Egy ujabb példa áll előttünk ismét arra, hogy a népneveles — dacára az ujabb intézkedéseknek, még mindig — alacsony fokon áll. És ha nem alakultak volna — különösen az ujabb időben — üdvös társulatok e téren is, bizony szomoruan kellett volna tapasztalnunk, hogy még sokkal többé értekes dolog ment volna a nép életében vesszendőbe, mint amennyi ment már eddig is.

Itt van a legalkalmasabb példa, a népiziés is.

Ha nem lenne a mai korban olyan „nem modern" a néppel egy kicsit többet foglalkozni, ugy talán itt sem kellene mi mentő munkát végezni.

A jó izlés is olyan kincse volt a magyarnak, amit ha fejlesztenek és nem engednek hanyatlani, ma sokkal szebbet produkálna, de meg a müvész és tudós lelek is több táplálékot találna a magyar szellemben, mint igy, amikor csak a megmaradt megmentéséről lehet szó. De megmenteni és fejlesztení nekünk legfőbb kötelességünk. Mi állunk legközelebb a nép lelkéhez s igy rajtunk a sor segíteni.

Mielőtt azonban tárgyam kidolgozásához kezdenék, néhány szót kell szólnom magáról az izlés mibenlétéről, a nép és müizlésről.

Gregus Ágoston szerint: „Szép az, ami érdek nélkül tetszik."

Kétféle szépet különböztettünk meg u. m.: aesthetikai és érzéki, v. tengéleti szépet. Az aesthetikai szép megismerésének alapja az ész, mig az olyan dolgok, amelyek kalleológiai, tehát belső értéküknél fogva hatnak reánk, értéki szép.

Az izlés, bár az aesthetikai szépet is érinti, az értéki széphez tartozik.

„Alsóbb, vagyis értéki ismerőtehetségünk azon oldala — mondja Szabó Mihály — mely az érintett értéki és tengéleti gyönyörüket a legrövidebb uton megkülönböztethetőkké teszi számunkra, izlés értékének nevezzük."

Kétféle izlést különböztetünk meg u. m.: természetes és aesthetikai izlést. Az első minden ember tulajdona, az utóbbit pedig, — mely által valaki az emberi müvek aesthetikai értéke felett biztos és igaz itéletet tud alkotni — csak az birja, aki megfelelő előtanulmányok és nagy gyakorlat által magának arra szert tett. Le Breayere mondja: „Valódi izlés ritkább, mint az igazgyöngy és gyémánt."

Hogy kinek van jó izlése és kinek nincs, nehéz volna elbirálni, hisz már a régi rómaiak is helyesen jegyezték meg: „De gustibus non est disputandum!" És helyesen, mert az izlésnek leirott törvényei nincsenek, azok a lelekben élnek.

A népben is van szépérzék és izlés, de mivel az a dolgokban csak a kalleológiai szépet látja, természetesen izlése is alacsonyabb foku. A népiziés ómagábanvéve is szép, csak a népiziés abban nyilvánul meg, hogy a dolgok az szerint látja szépnek vagy nem szépnek, amint azok a szépérzékére első pillanatban hatnak. „Senki sem ismeri falun a belvederi Apollót, mindenki szép, aki szép," — mondja Gárdonyi Géza.

Viszont egy oly egyén, aki a tárgyakban az aesthetikai szépet is fel tudja fedezni, magasabb foku izlésszel bir s ez a müizlés. A müizlés is szép ómagában véve és az a népiziésből mindig fog tudni táplálkozni, de pl. a kettőt eggyé kapcsolni nem, csak közeliteni lehet egymáshoz.

Az izlésnek is — mint mindennek van történeti fejlődése, de mivel nem célom ezzel hosszasabban foglalkozni, csak pár szót szólok arról.

Minél többet lapozunk vissza a történia lapjain, annál szembetűnőbb az a válaszfal, amely nein engedte a nép és szépmüvészetet közel jutni egymáshoz.

A népmüvészet, de meg a szépmüvészet is külön-külön ha'adt a maga utján. Csupán az az eszomorító, hogy különösen akkor, amikor a szépmüvészet legnagyobb fejlődésében volt, akkor a népmüvészetel legkeresebbet törődtek. És bár valahányszor a nép, az elnyomatás korában élt kevésbé fejlődött müvészete, mégis ne higjják azt, mintha a teljesen pangott volna. Nem. A nép ha nem is fejlhette ki erejét teljesen a szépben, eláludni mégsem engedte azt a tüzet, mely oly forró lángolt lelkében, meiyet féltve őrzött sót, Jaschek Alajos éppen erre vonatkozólag ezeket mondja: „A magyar izig-vérig müvész nép. Iparmüvészete hosszu szádodra lehetne felsorolni. A honfoglalókai elnyomatások legszomorubb napjai is életben tartották az ő Istenadta müvészi tehetségét, sőt épen a gyülöletes török uralom volt az, melynek a magyar népmüvészet szin és formagazdagdás tekintetében még máig is hálával tartozik."

A népmüvészettel csak akkor kezdenek igazán foglalkozni, amikor azt legjobban látják hanyatlani.

A XVIII. század a nemzeti irodalom ujjászületésének százada. És ez döntő befolyásu a népmüvészet fejlődésére. Akkor fordiják a magasabb körök is tekintetüket a nép felé és kezdik a nép lelkének csiszoltalan gyémántját felcsiszolgatni. A nép addig nagyon közömbös fogalom volt. De a XVIII. század már fedez fel benne értékes tulajdonokat, amelyeket meg addig nem tudott látni.

„Nemzeti irodalmunk ujjászületése, nemzetségünk feléleszlésével veszi kezdetét." (Madarász Flóris dr.)

A müvészetek fejlődése egyidejü tudományok fejlődésével. Ugy van ez a népmüvészettel is. Minél képzettebb, fejlettebb valamely nemzet, annál magasabb foku müvészete is.

„A régi időben gyenge volt a népmüvészet, mert kevés volt az eszköz és a nép még nem volt elég müvelt." (Jaschek Alajos.) De természetes is, mert fejlődés csakis a tudomány alapján lehetséges.

A legujabb kor azonban olyan embereket adott az országnak, kik mélyen látó szemeikkel belátták a nép lelkébe és érezte tudták venni azokat a kincseket, amelyek ott rejlenek. Ezért méltán érdemli azokat elismerés, mert sokat mentettek meg a nép szép lelki tulajdonaiból, de meg belátták azt, hogy a népmüvészet és különösen az iparmüvészet fontos bázisa az állami fejlődésének.

„A régi időben nem törődtek semmit a szépmüvészettel, de mióta hanyatlani látják, kutatják, különösen az ujabb időben." (Gárdonyi Géza.)

„Különösen nagy szerepe van hazánk fejlődésére az iparmüvészetnek — mondja Jaschek Alajos. — Magyarország u. i. ama kivételes országok közé tartozik, ahol a népmüvészet talán legtovább tartotta meg a házi ipar jellget. Nálunk csak azóta lelket szó igazán magyar iparmüvészetről, amióta a népmüvészet kincsei napfényre kerültek."

(Folyt. köv.)

„Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül?" *

Kiadólozda: **Lasányi János** tótujfalui rk. tanitó.

A vallás a legészszerübb dolog az emberiség életében, egyuttal legfontosabb mozgatója az emberi cselekvésnek. Mindig jelentkezett akár mint tényleges ayakorlat, akár mint bölcseleti rendszerbe szoritott elvek összessége és célját sohasem téveszlette el, mert mindenkor irányitója akart lenni az emberiségnek. Nem századokat, de évezredeket élt át, császárok és királyok, népek és nemzetek egész seregén uralkodott. Küzdelmes háboruk folytak érte, természetfeletti erőket hozott mozgásba s midőn az igaz vallás fénye fölvilágolt, egy Isten vezetésével az emberek százezrei omlottak ki vérüket megalapitásában, védelmében. H.talmas és félelmes erő rejlik a vallásban, meri Isten dicsőségét nemcsak az emberek ehlaló hangja, nemcsak a természet csodái, hanem a világ-mindenség remek alkotása is hirdeti.

A vallás irányitó volt a multban, az a jelenben, az Istentagadás korában, mikor is az Istent vagy nyiltan elvetik, vagy a mindinkább kifejlődő pantheizmus elveiben hamis bálványt áltiatnak fol Isten gyanánt. Bizonyos értelemben minden ember vallásos. A nép mindig vallásos; akár babonás, akár pogány, de érzelmei mindig vallásosak. A müveltebb elem — mondjuk a tudósvilag — ha istentelen is, a vallással, legalább mint bölcselet elvvel, mindig foglalkozik. A vallásról ily módon különböző vélemények vannak, abban azonban a legtöbben megegyeznek, hogy a vallást egyéni nézetek alá rendelik s igy mélységáltal megfosztják.

A bölcseletnek a vallásba avatkozni annyiban van joga, amennyiben az igaz vallástól éltető meleget, fölvilágosító elveket nyert; de mihelyt vele szemben saját okoskodása terére lép, eléglelenségéről mindig tényes bizonyitékot szolgáltat. És csodálatos, ez a bölcselet még most sem tud kijózanodni. A vallás dolgában kontarkodása a történelem minden szakán végig ovatos, de egy dolog kevésre vitte. „Ha a magára támaszkodó bölcselet — mondja Didon — képes lett volna az ember vallásos érzelmeinek kielégitésére, akkor Stoa és Epikur bölcsei elérték volna a célt, mert ők minden életelvet és erkölcsi szabályt az erény gyönygykeretébe foglaltak." (L. Didon: Jézus Kr. I. K. 95. l.) Ez azonban kevés volt, az eszmék nem mentik meg a világot, hiányzott a szellem — Isten lelke, Spiritus Dei — és ez az eléglelenség kivánta a Messiást az akkori világban s a mai szellem eléglelensége az ő vallását a jelen időben. Ezt tagadni veszedelmes dolog, a vallás mellőzését a népiskolában és az életben kivánni, mint az emberiség egyik kitörölhetetlen vonása ellen küzdeni.

Itt esett tévedésbe Rousseau is, mert tétele, hogy a vallásos nevelés a felnőttebb korban vegye kezdetét, tulajdonképen nem más, mint a vallás szükségességének tagadása. S nem hiányoznak kath. tanferliak sem, akik, mint mondják, a gyermek értelmi felfogásához akarván alkalmazkodni, a kiküszöböltatott tan legnagyobb részét az elemi oktatás keretéből szivesen kihagynák.

Itt téved a racionalizmus is, mert elve a gondolkodó lélektől elvenni a hitet, megismerése elől elzárni az érzékelettlt, ápolni, kifejleszteni az önzés dogmatikáját. Ezt tette Kant, a racionalizmus nagymestere, kit Wieser „philosophischer Luther"-nak nevez. A reformáció szülte racionalizmus vitte a mai kor modern, vallásnélküli gondolkodásra, hogy, mint Pascal mondja: „az ember helyét, melyet elvesztett, nem tudja fölelni; nyugtalanul, minden siker nélkül kutat az áthatatlan homályban." (Pascal: Gondolatok. VII., 24.)

Ezek után bebizonyitjuk, miszerint igazi nevelés nem lehetséges vallásoktatás nélkül a népiskolában, de a családban és társadalomban sem, mert a vallásoktatás mellőzését nem akarja Isten, nem tűri az erkölcs, káros a társadalom, a családra nézve, veszedelmes az egyén szempontjából.

Az embernek Istenhez s Istennek az emberhez való viszonya kétségkivül a legfontosabb viszony; fontos, mert a teremtés koronáját köti össze a teremtő Istennel, mely által a teremtmény Teremtőjéhez emelteik fel. Ennélfogva ez a viszony, nem egyféb azon mértékben, ennek a viszonynak tudhatetlenek, s ő mi hozzánk, gyarló teremtménykhez leereszkedik. E mérték a vallás. Tehát összekötő kapocs, melyben él az ember, az egész emberiség — és pedig az életnek legelső pillanatától. Tehát bizonyosan van — s lehetetlen okot találni arra, hogy az embert kivonjuk Isten hatása alól, akár Rousseau, akár a nacionalisták elvei szerint. Mert, v lámint minden, ami él és létezik, teremtésének, létének első pillanatában és pillanatától kezdve Isten akarata által jött létre, tőle függ: igy az ember is Istentől függ, alóla ki nem vonható. Ezt kivánja a viszony teljessége és Isten nem mondhat le róla, hanem megviszi, hogy az ember az tudatának kezdeten már Istentől való függése viszonyát megismerje. Ez pedig a vallásoktatás által történik.

Ha Isten körül nem csoportosul az egész teremtés, akkor le fog hámlani a lelkről azon fogalom is, melyel ő önmagának tiszta megismerésére és mások becsülésére akarjuk vezetni. Isten, es, es az ember: e körül forog az egész ember, az egész teremtés; Isten nélkül a két utóbbi sem öntudatra nem juthat, sem egymással tisztában nincs. Ezért kell Isten fogalmával kezdeniink a nevelést; O maga is ezt kivánja az ember szociális teremtése miatt, azaz a vallást az ember teremtete kivánja, de Isten tette ilyennné.

A gyermek ugyanis mint a társadalom jogot formáló tagja születik meg. Vannak jogai, kivánalmai, kötelessége. A mint élni kezd, joga van akkor, a mi az élettel összefügg. Már pedig a mint a táplálék szükséges ahhoz, hogy a gyermek fönmaradjon, a vallás is szükséges, hogy jól fönmaradjon. A táplálékot is, a vallást is a teremtett kivánja, az a teremtest, melyhez szükségélete után kiáltó szavát, sóvárgását, Alkotója oltotta. Ha pedig Isten tette ilyennné az emberi teremtest, akkor nem akarhatja, hogy a kivánalmai kielégitettelni maradjanak, hát nem akarhatja azt sem, hogy a fejlődő és alakuló teremtest nélkülözze őt, nem akarhatja sem az egyes ember miatt, sem a társadalom miatt, mert az individium is, a társadalom is Isten után kivánkozik, sokszor öntudatlan, de kiöthatatlan vágyakozással.

Az egész teremtest Isten körül csoportosul; az egész erkölcsi rend is körülötte mozog, s ennek eredménye a vallás. Ez a teremtest törvénye, kivánalma. Az ember teremtest azonban épen olyan a fejlődő gyermekkorban, mint a férfi- s öregkorban, következőleg, ha kivánalmait az Isten fogalmával kielégitjük, Isten akaratát teljesitjük és természetelenes dolgot nem végezünk. Igaz, hogy a természet nyilvánulásaiban s képességeinek erejében a különböző korban különböző, s hozzá alkalmazkodni kell, de nem ugy, hogy miatta természetének meg nem feleló módon lábjunk a gyermek lelkével. Rousseau tétele természetellenes, a nacionalistáké pedig gyilkos.

Rousseau és a nacionalizmus tétele az erkölcsi rend ellen is irányul.

(Folyt. köv.)

„Mit tehet a tanitó a nép- és müizlés összhangba hozására és fejlesztésére?" *

Jelige: „Anteus."

Pályatétel. Kitüzte a Pécsegyházmegyei R. Kath. Tanitóegyesület.

Kidolgozta: **Bodonyi Nándor.**

A „szép" iránti fogékonyság meg van többé-kevésbbé minden emberben. Meg van a kis gyermekben és meg van az aggkorban. Meg van a müveltség legalacsonyabb fokán levő alig-emberben épp ugy, mint a Nietsche-féle embertöltötti emberben. Az a kis gyermek, aki egy leszakitott virágnak örülni tud, már ép ugy nem nélkülözi a szép iránti érzéket, mint az a müvelt nagy férfiu, aki kora müremekeiben gyönyörködni képes.

És előttem nincs szánandóbb teremtmény a föld kereksége, mint az az ember, akit az esztétikailag szép nem képes gyönyörködtetni. Vajon miölte ki belőle a szép iránti fogékonyságot? Az életviszonyok? A nevelés? Valóban a nevelésnek egyik legfontosabb feladata a serdülő emberben a szép iránti érzéket, fogékonyságot fölébresztení és fejlesztení.

Enélkül sivár, üres az emberi kedély. És az ilyen embernek sivár, üres az egész földi lét, mert hiányzik lelkéből a boldogságnak egyik fő feltétele, a szelid gyönyörök forrása: a szép iránti érzék.

De vajjon mi is az a „szép" Azt mondják mind az, ami hiszon nélkül gyönyörködtet.

Tehát *szép* az, amit a sziklás parton ülő pataqon lát, amikor a szél-vihartól korbácsolt tenger hullámzásának gyönyörködik, vagy a szép, az örök tél hazájának lakóját, az eszkimót elbűvöli, lebilincseli, amikor a fellobbanó éjszaki fényt szemléli. A *szépet* látja a sivár puszták fia, a beduin, amikor a délibáb tündérjátékán merengi.

A természeti szépnek ezer nemét a jó Isten nagy képes könyve: a Mindenség tárja elénk. Az igazi, a tökéletes szépnek ez az egyedüli forrása. És ezt a szépet reproduckálni a költészet és a müvészet hivatása.

A jó Isten az embert már azzal az egyetlen adományával is a többi teremtesti lény fölé helyezte volna, hogy lelkébe ezt a szép iránti fogékonyságot belé oltotta.

És ez a fogékonyság, a szép iránti érzék egyik kriteriuma az aethikai értelemben vett emberben.

Az emberi léleknek tehát meg van a fogékonysága a szép iránt. Vágyik azt felfogni, magában assimilálni.

De nemcsak felfogni és assimilálni, hanem vágyik azt reproduckálni is. És ez a vágy a müvészet és a költészet iránti hajlam. Ez a hajlam szinten többé-kevébbé vele jár ama fogékonysággal. Ez a hajlam az, a mely az embert szinten elkiséri a bölcsőtől a sirig. Az ős-mondák töredékei, elfelejtett daloknak itt maradt akkordjai tanuskodnak a mellett, hogy az ember már gyermek-korában fogékonysággal birt a költészet iránt. Az ős normanok pala-lemezre karcolt rén-szurvasai, a történelem előtti kor plasztikai emlékei a szudáni néger ugyebartill kinagyolt tetis-bálványai ép oly élénk tanubizonyságai az ember müvészi hajlandóságának, mint akár Fidiász remekei, vagy Michel Angeló képei.

A költészetnek épp ugy mint a képzőmüvészetnek sokféle ágat ismerjük. Itt van a szépirás, melyhez a festészet és a hímzés sorakozik. Itt a szobrászat, az épitő és a disztitó müvészet. Itt a zene és a dal-költészet; az elbeszélő müvészet és a szónoklat. Itt a müvészetek koronája: a megjelenitő, a drámai költészet és müvészet.

És e különféle müvészetek keretében szoktak megnyilvánulni az ember müvészi hajlandóságai.

Boldog az az ember, akiben a hajlandósággal megfelelő tehetség párosul! Az ilyen ember czerek érzésének, ezerek lelke vágyódásának vallik kifejezőve.

A természetben nyilvánuló esztetikailag szépnek ép ugy meg vannak a maga fokozatai, mint a müvészi szépnek. És pedig nemcsak a grammatikai értelemben vett fokozatok: szebb, szebb, legszebb, de vannak ennél csinosabb fokozatai is.

Már maga a szép is lehet kevésbbé szép és legkevésbbé szép. És a legszebb még lehet felséges, elbűvölő, elbájoló és elragadó. Mind megannyi fokozatai a szépnek.

Ezen fokozatok ama hatásokból állapithatók meg, amelyek a szép szemlélete az emberi lélekre gyakorol. Kétségkivüli igazság az, hogy csak az érzi meg e hatások különbözetét, akinek módjában van a szép különböző foku nyilvánulásaiban összehasonlitást tenni. Azaz: akinek alkalma van a müvészi szépnek minél többféle ágában gyönyörködni. Az ilyen embernek érzéke a müvészi szép iránt módosul, tökéletesedik. *Müízlése* fejlődik. Az ilyen ember mérőt szerez, a méretet s a formabeli tökéletességet.

Az izlés tehát lehet fejlettebb és kevésbbé fejlett.

Akinek szép érzéket nem bántja az arány, a méret s a formabeli tökéletesség hiánya: annak izlése nem lehet oly fejlett, mint azé, akinek lelkében eme fogyatkozások bizonyos disszonánczát keltenek.

Az emberi lélek által feltogott s asszimilált szépet reprodukálni és pedig az eredeti, a természeti szépet lehetőleg megközelitve reprodukálni: ez tehát a költészet és a képzőmüvészetek feladata.

„Megközelitőleg" mondom. Mert a müvészi szép a természeti szépet csak megközelitheti, de azt nem érheti. Lehet valamely szobor, vagy festmény a „megszólalásig hü"; de csakis idáig: a „megszólalásig". Tovább nem. Itt a határ. Ezt a határt átlépni embernek nem adatott. Emiél a határnál kezdődik annak a nagy Alkotó Müvésznek a hatásköre, akitől ered a természet és a nagy mindenség: akitől származik az arány, a méret és a formabeli tökéletesség; akiben egyesül maga az örök szép és minden, ami csak az emberi lélekben szép van.

Az emberi társadalom kereteit az országok s nemzetek alkotják. E társadalom felszine a müvelt értelmiség; alapja pedig a nép. A kettő együtt alkotja a nemzetet. A nemzetnek tehát alapja: a társadalom legalsó rétegében, az anyaföld kebelén élő fizikai munkára utalt, de az értelmiséget számban mindig felülmuló egyszerü, gyermekded, tiszta lelkü Nép. Es ennek a Népnek is meg van fogékonysága a szép iránt. És ennek a kultura legelső fokán álló Népnek is meg van a maga izlése, müvészi hajlama.

* Megyés Püspök ur által kitüzött évi tanitói tétel.

* Pályanyertes mű.

Természetes, hogy a maga szükebb korlátok közé szorult életmódja mellett a Népnek kevesebb alkalma van a művészi szép nyilvánulási fokozatai közt kritikai összehasonlításokat tenni, így izlése sem lehet oly fejlett, mint a mivelt értelmiségé. De a nép-izlésnek megvan azért a maga előnye; nincs kitéve annak a veszedelemnek, aminek ki van téve az értelmiség izlése: a tul-fejlődésnek s a degenerálódásnak.

Az izlést művészi magaslatra a kritika emeli. Ez pedig fejlett itélkezőt képességet feltételez, amit a mivelődés legalsó fokán álló Népnél joggal aligha kereshetünk. Az izlésbeli különbözetek alapján meg kell állapítanunk azt, hogy van *nép-izlés* és van *mű-izlés*.

Mint magyar tanító itt a magyar nép izléséről beszélek. Ismerkedjünk meg tehát a magyar nép izlésével s azután lássuk azt, hogy mit tehet a tanító a népizlésnek a műizlessel való összhangbahozására és fejlesztésére?

Előre bocsájtom, hogy a nép izlését lekicsinyelni nincs jogában még a legfejletlettebb műízlessel biró embernek sem. A művészi fejlődésnek általános érdekeit tekintve, a nép-izlés igen fontos tényező. A népizlésből kell, hogy természetszerűleg fejlődjék a *nemzeti izlés*. És az egyes nemzetek izléséből alakul ki a kultura egy szinvonalán álló népek mű-izlése.

(Folyt. köv.)

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Mátyás, 1910. évszeptember hó 28-án, a „Pécsegyházmegyei r. kath. tanitóegyesület" mágocsi espereskerületének rendes öszi ülésén.

Jelen voltak:

Magyar Rezső vil. elnök, Schmeller József és Arányi Géza plébánosok. Gyurkovits Ferenc, Harmat József, Vadas Gyula, Mocsáry Antal, Geiger János, Albert István, Tráng Balint, Krammer Róbert, Horváth Mihály, Hering József, Kornfeld János, Hukker Adám, Rumbus Imre, Kónyi Etelka, Mied Agoston, Flóri György, Rácz Mihály és Kósa József tanitók; továbbá Brogli Béla gyáros és mint vendég Horváth Mihályné.

1. Magyar Rezső vil. elnök szép szavakkal emlékezik meg a 80 éves ösz király születésnapjáról, ki gonddal s bölcs belátással kormányozza népét, — agg kora dacára a békés fejlődés felé. Majd azután a gyülest megnyitja.

2. A mult ülés jegyzőkönyve felolvasottnak tekintetik s helybenhagyatik.

3. Krammer Róbert mágocsi tanitó a házinyul tenyésztéséről tartott szakszerű s igen érdekes, — tanulságos előadást — a hallgatóság élénk érdeklődése mellett, — mellyel a tanitóságot buzditja a házinyul tenyésztésére, mint igen erős mellékjövedelmi forrásra.

Rácz Mihály vékényi tanitó közbeszólására hosszabb vita indult a házinyulak betegsége s azok gyógyitása körül, melynek végével elnök inditványára a gyülés egyhangulag jövi. köszönetet szavaz előadónak szakszerű s szép tartalmas előadásáért.

4. Krammer Károly mágocsi tanitó köri pénztáros megjelenésében akadályoztatva lévén, felkérte levélben Albert István kisvaszari tanitót, hogy öt e minőségben helyettesitse, ki is felszólítja a tagokat-hátralékik lefizetésére.

Elnök ugyancsak komolyan felkéri a tagokat, hogy visszalevő tagdijjaikat és a „Katholikus Iskola" c. lap előfizetési árát (1 koronát) a mai nap fizessék le, mert „a kör már amugy is hátralékban van a pécsi tápintézetben fenntartott hely költségeivel.

Tagok mindkét felszólitást tudomásul veszik.

5. Ezután elnök szép szavakkal emlékezik meg Krammer József mágocsi és Györfi Mihály volt tekési tanitók halálról, mit a gyülés meghatva vesz udomásul.

6. Polgár János volt mocsoládi, — jelenleg felsőmindszenti plébánosról, kit eltávozása idején a kör üdvözölt; ismét melegen emlékezik meg elnök, ki szép levélben mond köszönetet a róla való megemlékezésért.

Elnök sajnálatát fejezi ki, hogy a levelet fel nem olvasháta — mert otthon felejtette — de igéri, hogy a jövő ülésre elhozza.

7. Elnök inditványozza, hogy Ember János kir. tanfelügyelőt a kör — Baranyavármegye kir. tanfelügyelőve történt kineveztetése alkalmából üdvözölje.

Az inditványt a gyülés egyhangulag lelkesedéssel elfogadja.

8. Ugyancsak elnök inditványozza, hogy Kluszéky Ernő volt Baranyavármegye kir. tanfelügyelőjének távozása alkalmából a kör sajnálkozásának adjon kifejezést.

A gyülés egyhangulag örömmel teszi az inditványt magáévá.

9. A kerületi papság a kör ülésén oly kevés számmal jelent meg, hogy elnök e fölött sajnálkozásának ad kifejezést.

Schmeller József kőblényi plébános exkuzálja a kerületi papságot; kik részint elfoglaltságuk, részint betegségük miatt nem jelenhettek meg.

Az indokolást a gyülés tudomásul veszi.

10. Horváth Mihály mázai tanitó kéri az elnököget, hogy a gyülés napját ne csütörtökre tegyék, — mert a tanitóság nagy részének e napra — különösen kiknek földjük is van, — a gazdaság utánnézése stb. szempontjól nagy szüksége van.

Elnökség megigéri, hogy a mennyiben csak lehet a gyülés napját más napokra fogja tenni, — belátva a tanitóság e tekintetben jogos óhaját.

11. Végül elnök megemlékezik a „Magyar Tanitók Országos Szövetsége" kirobbanásairól, a melyeket a kath. illetve a felekezeti tanitóképzők s az azokból kikerült tanitók ellen intéz. — Inditányozza egyben, hogy a kör indítson actiót egy hasonló kath. szövetség létesitésére s ezzel az előbbi ellensulyozására.

A gyülés e tekintetben egyelőre nem határozott.

12. A következő tavaszi gyülés helyeül Mágocs állapitatott meg, — mely után más tárgy nem levén, elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Magyar Rezső, vil. elnök. **Kósa József**, köri jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Baranyalócsón, 1910. szeptember 27-én a dárdai esperes kerület tanitói értekezletén

Jelen vannak:

Weininger Kálmán v. elnök, ftdő. Buzsáky Imre vörösmarti, Erőss Károly baranyalócsi, Bódy Károly baranyaszentistváni plébánosok, nagytiszt. Kemény Ferenc laskafalui káplán, Paulics Alajos baranyalócsi, Horváth Lajos keskendi, Strobel Ferenc laskafalui, Schmidt György baranyaszentistváni Egerszegy Árpád sepsei, Möhler György vörösmarti, Terbócz Béla bolmányi, Gombárovics Géza bengei, Jerger Ferenc bellyei, Stefán Péter dárdai kántortanitók, Schmidtné-Bingold Lujza baranyaszentistváni tanitónő, Petz Gyula laskafalui b. tanitó mint vendég, Skerletz Lajos fóhercegi urad. fótanitó, Pichler Aladár fóhercegi urad. tanitó és Ikotity Béla hercegszőllősi kántortanitó, köri jegyző.

Tárgysorozat:

I. Elnöki megnyitó. Weininger Károly v. elnök. Megnyitó előtt elnök felkéri a közgyülést, hogy járulna hozzá, miként az eddig szokásos ima helyett Somsics Sándor kartársnak ez alkalomra irt és Stefán Péter kitünö komponista által megénekelt imaszerű fohászt énekeljünk el. Helyesléssel fogadtatott.

D. a. J. Kr.

Mélyén tisztelt közgyülés!

Miélőtt mai közgyülésünket megnyitnám, az örökké szép és kath. üdvözlet „dicséretessék az Úr Jézus Krisztus" után szivem legmélyebből fakadt „Isten-hozott"-tal köszöntöm az egyházi és világi tagokat. Támogassanak ezuttal is; mert az erő az egyesülésben rejlik, a szétfuzás már magában véve is gyengeség, lelki betegség, mely keservesen megbosszuja magát, kivált az olyan fontos és kényes ügyben, minő a tanitók hivatási működése — a tanitás.

Én ma az Úr Jézusról, mint a tanitók prototipusáról kivánok szólani, hogy megszívleljük egy rövid értekezésben legalább részben azt, mit az istenmesterről mi, mint tanitók tanulhatunk és azt azután alkalmazzuk is. Ismeretes, hogy az édes Jézus mindig a közlö tanalokat használta; de a tanitást élvezetessé és hasznossá tette, a mennyiben a legelvontabb igazságokat is, hogy azokat hallgatói kellőleg megérthessék, a legszabb hasonlatokkal és példázatokkal élénkitette, megvilágositotta. Igazán a tanitás nagy művésze volt O, ki nem hiába az Egyház szállott le hozzánk szegény ügyefogyott emberekhez, hogy szétfejje a nagy sötétséget okozó tévtyelt, mely befogta értelmünket és minket lelkiség szegényekké és nyomorultakká tett.

És ez teljesen sikerült is Neki, a mint ezt a keresztinység csodálatos intézménye, melyet Ő megalapitott és mely örökké fönnmaradt, fényesen igazolja, hogy elmult a lelki sötétség és ránk virradt a legnyugodtabb napi ösvény mely örvendezve hirdet jük, hogy meg vagyunk váltva a lelki sötétségtől, mely önsullyal nehezedett ránk az emberiségre. — Mert bizony a lelki sötétségnél irtózatosabb baj nincsen a világon.

Magyas beszéde után jelenti, hogy esperes ur betegsége miatt a gyülésen nem jelenhetett meg.

Egyben köszönetet mond Erőss plébános úrnak az elhunyt tagtársakért mondott gyászmiséért és a tanterem átengedéséért.

Végül jelenti, hogy Horváth János volt bengei kántitó, a kerület egykori tagja elhunyt, a kinek emlékét jegyzőkönyvbe igatnai óhajtja.

Az elnöki jelentések nyomán felhiva a közgyülés figyelmét az „Iskola egyesületre", azon óhajtással, hogy támogatnák azt.

Tudomásul vétetett.

Elnöki megnyitó után Ikotity Béla hercegszőllősi kántortanitó, kértiét jegyző lép a pódiumra, kérvén a közgyülést, hogy tárgysorozaton kivül néhány szót szólhasson. A közgyülés az engedélyt megadja, mire feitnevezett tanitó szép beszédben méltatja a kerület fidő. esperesét Balog József tanakodni jött ugyanott minője alkalmából.

A közgyülés szeretett esperesének emlékét jegyzőkönyvben örökiti meg. Ikotity tagnak pedig jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Elnök jelenti, hogy a kerület nevében üdvözölte esperes urat, a mely figyelmeért neki a közgyülés köszönetet mond.

II. Jegyzőkönyv felolvasás.

Kerületi jegyző felolvassa a mult ülés jegyzőkönyvét, a mely egész terjedelmében elfogadva és jóváhagyva Buzsáky Imre és Stefán Péter hitelesitők által aláiratott.

III. „A népiskolai modern rajzoktatás"-ról előadást tart Pichler Aladár braidafoldi tanitó.

Szép és magvas előadásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a közgyülés.

IV. „A tanjegyes enektanitás az elemi népiskolában" czimü téréről előadást tart Schmidt György baranyaszentistváni tanitó.

Előadását kellemes modorban tartja meg és tüzetesen ismerteti az énektanitást; a mely tárgdtságát jegyzőkönyvi köszönettel jutalmazza a közgyülés.

V. Inditványok:

Elnök inditványozza, hogy megyés püspök úr ő méltóságának részvettáviratot küldjön a közgyülés.

A távirat megszerkesztésével és elküldésével a közgyülés megbizza az elnököt.

Dr. Frey János országgyülési képviselő úrnak a tanitók érdekében tartott szép beszédjéért a közgyülés táviratilag mond köszönetet.

Ikotity Béla azon inditványt teszi, hogy a kerület alkosson önképtő köröket a tagok minden

irányu tovább működésére. A közgyülés az inditványt helyesléssel veszi tudomásul.

Ugyancsak Ikotity Béla azt inditványozza, hogy az egyházmegyei tanitóság évi tagdijjal járuljon a „Pius" internatus kötségeinek fedezézére.

Az inditványt a közgyülés tudomásul veszi, mégis azon meggegyzést teszi, hogy ez az inditvány irásban adassék be az egyházmegyei tanitó egyesület választmányának.

VI. Tagdijszedés

Elnök felkéri a tagokat, hogy tagdijukat a kerület pénztárnokának befizetni szivesked jenek.

VII. A jövő évi közgyülés helyének megállapitása.

A jövő évi közgyülés helyül Baranyaszentistván tüzetett ki.

Más tárgy nem levén, elnök az ülést bezárja.

K. m. ft.

Ikotity Béla, kerületi jegyző. **Balog József**, esppl. egyh. elnök.

VEGYESEK.

Tisztelettel kérem azon tisztelt tagtárs urakat és hölgyeket, akik a választmány által kitüzött pályázatban a tételek kidolgozásával részt vesznek, hogy dolgozataikat folyó évi március 15-ig hozzám (Gizella-utca 5. sz.) bekülderi szivesked jenek.

Pécsett, 1911. február 12-én!

Tiszteletted

Báter János,

egyesületi titkár.

— **Az orsz. kath. közoktatásügyi tanács** f. é február 10-én délelőtt 10 órakor tartja ülését, mely a következő programmot fogja tárgyalni: 1. Elnöki előterjesztések. 2. Népoktatásunk függő kérdései. 3. A IV. kath. tanitói kongresszus tárgysorozatának a beérkezett javaslatok alapján való megbeszélése. Az előkészitő bizottság jelentései. 4. A tanszociális szakosztály szervezése. 5. Iniditványok.

— **Kinevezés.** *Lasányi* János tótujfalui ktanitó a tótujfalui iskola igazgatójává ideiglenes hatósággilag kineveztetett.

— **Kitüntetés.** *Jakab* Fülöp püspökmádasdi tanitót a vall. és közoktatásügyi miniszter a 200 koronás fizetés jellegével biró személyi pótlékkal tüntette ki.

— **Az orsz. magyar iskolaegyesület ajánlása.** *Wajdits* Gyula kanonok ur ő nagysága, mint az orsz. kath. iskolaegyesület pécsi körének elnöke s ezen egyesülletnek Pécsegyházmegyében előharcosa, bizalommal fordul különösen a nagyobb községek és városok plebánosaihoz és tanitótestületeihez azon kéréssel, hogy a plébániai csoportokat szervezni szivesked jenek. A plébániai csoportok megszervezésére tulajdonképen az egyházmegye központjában a kör megalakulása, mely aztán magába ölelné a plébániai csoportokat. Tekintettel azonban arra, hogy az orsz. magyar iskolaegyesület választmánya pécsegyházmegyei iskolák részére segélyt helyezett kilátásba és pl. Murga községnek 500 koronát tényleg meg is ajánlott, de ezt csak olyan egyházmegyével szemben tehette meg, amelynek köre már megalakult, ez okból szükséges volt a pécsi központi kört már a mult évben összehozni, ami igen szépen sikerült is. Most azonban időszerű, hogy a plébániai csoportok szintén kezdjenek megalakulni s e tekintetben a pécsi kör elnöksége azt reméli, hogy Paks, Szekszárd, Mohács, Dunaszekcső, Dombóvár, Tamási, Dunafoldvár, Bonyhád, Kiskőszeg, Simontornya, Ozora, Dárda, Szakcs, Dobróköz, Szigetvár, Báta, Bátaszék, Hosszuhetény, Villány stb. elől fogunk járni a plébániai csoportok megalakitásában, melyhez, miként mult számunkban megirtuk, 15 tagnak jelentkezése elegendő. Tekintve az ügy rendkivüli fontosságát s azt a körülményt, hogy iskolánk immár több és több segélyre szorosan valóban indokolt ezt a nagy jelentőségü mozgalmat felkarolni s a pécsi központi elnökség reméli, hogy felhivásainak meg is lesz a kellő foganatja.

— **Halálozás.** *Pintér* János értényi tanitó 51 éves korában elhunyt. A jeles tanférfiu 31 éve működik a tanitói pályán s szolgálati idejének legnagyobb része, 23 év, Értényben folyt le, miért is érrhető a vele mély részvét, mely ugy községében, mint igen széles körben halála alkalmával iránta megnyilvánult.

— **Gubicza Lajos** a „Tanügyi Értesitő" szekesztője felttinő vezérczikkben méltatja az orsz. kath. közoktatásügyi tanács előmunkálatait, amelyekkel a VI. orsz. koneresszust előkésziti. Cikkét a „Népnevelő" f. é. februar 5-iki 6-ik szám is átvette s mi is felhivjuk rá a figyelmet, mert érdemes az abban kifejtett gondolatokat mindenkinek megismerni.

— **A „Népnevelő"** 4. számában a 39—40. oldalon az orsz. közoktatásügyi tanács közli azokat a kérdéseket és pedig 29-et, amelyek minden valószinüség szerint az orsz. kongresszusnak tárgyát fogják képezni. Ezek között a legelső: „Miért s minő irányban és kerethen van szükség az 1908. évi 38. t. c. revisiójára? A 3. „A tanköteleztettségnek egy vagy két évre való kiterjesztése nem vonja-e maga után a városi és falusi iskolák megkülönböztetését tautery és szorgalomidő szempontjából?" Az 5. „A tanköteleztettség kiterjesztésével kapcsolatban kiterjesztendő-e az u. n. ismétlő tanköteleztettség, kapcsolatban az ifjusági egyesületek és leányotthonok kötelező felállitásával és vezetésével" s e mellett a 4. kérdésnek az a része, mely azt a kérdést veti föl, hogy a 8 hónapi szorgalmi idő helyett nem volna-e jobb a szorgalomidőt 6 honapra redukálni s a tanköteleztettséget 2 évvel nem volna-e célszerü felemelni, olyan kérdések, amelyek tanügyünket épen a jelen körban igen közelről érintik, miért is mind a 29 kérdést az igen tisztelt tagtársak figyelmébe ajánljuk, de főkép arra a négyre nézve volna érdemes köreinknek tanácskozásokba bocsájtozni, amelyeket fentebb érintettünk.

— **A „Katholikus Iskola"** expediálása egészen a püspöki nyomda vezetőségére van bizva, oly szép a schematismus és az egyházmegyei fötanfelügyelői hivatal tanitói törzskönyve alapján összeállitott megrendelési könyv, a lap ennek alapján expediáltatik, miért is az expediálás körül felmerülhető esetleges zavarok helyrehozatala s más reklamácók tekintetében a megrendelők szivesked jenek a püspöki nyomdához fordulni.

— **Kérelem** A Bács-Bodrog vm.-i rk, tanitótestületekhez. Bács-Bodrog megyében, mintegy 60—70 tantestület szives volt lapunkat a mult egész év folyamán s a most folyó év első hónapjában is megtartani, a miből arra kellett következtetnünk, hogy szivesek lesznek előfizetőink közé sorakozni. Mindazonáltal, noha postautalvánt is küldöttünk, az előfizetést csupán két tantestület küldötte meg. Olyan tantestületnek, ahol legalább 4 tanitó nincs, lapunkat nem is küldöttük, de igen soknak küldöttük olyan helyre, ahol 8—10, sőt 20—25 tanitó is van. E szerint a legnagyobb összeg, a mit lapunkért egy kartársnak fizetni kellene, 50 fillér, van azonban olyan is, ahol egynek lapunk csupán 8—10 filléjébe kerül, miért is arra kérjük fennevezett kartársainkat, hogy a lap kiadásával és expediálásával járó jelentékeny költségeink fedezésére a csekély 2 kor. előfizetési dijat a mult évre megküldeni szivesked jenek, valamint a jövő évre is előfizetni, ha a lapot megtartják, ha pedig nem óhajtják járatni, a lap visszaküldésével szivesked jenek jelezni, hogy arra az 1911. évben nem reflektálnak.

— **Tolnavármegye kir. tanfelügyelője** a következő intézvényt bocsájtotta ki s küldötte meg az érdelelt isk.-széki elnökségeknek: A vallás- és közokt. miniszter ur f. évi január hó 17-én kelt 144.000/1909. sz. rendeletével meghagyta a vármegyei közig. bizottságoknak, hogy az összes tanitói állomások javadalmai a javadalom nagyságára való tekintet nélkül irassák össze, s az új javadalmi jegyzőkönyvek egy-egy okmányolt harmad példányát a vármegyei kir. tanfelügyelő utján terjesszék fel a tanitók nyugdijigényének rendezése végett. Hivatalom nyilvántartása szerint több tanitói állomás javadalmát az 1907 : XXVII. t.-c. életbe lépte után még nem állapitoták meg ujra. Tiszteltetik felkérem az érdekelt elnök urakat, szivesked jenek haladéktalanul intézkedni az ezen állások javadalmi jegyzőkönyvének 1893. évi 29.751. számu rendelet értelmében leendő összeállitása iránt. A természetbeli járandóságok az 1907. évi XXVII. t.-c. 8. §-a szerint ujra értékelendők s a meglevő régi javadalmi jegyzőkönyvekben megállapitott javadalmak meg nem vonhatók. A régi javadalmi jegyzőkönyvekkel, régi és uj dijlevállel s egyéb szükséges okmányokkal fölszerelt uj javadalmi jegyzőkönyv négy példánya — összefúzve — egy hónapon belül a vármegye közigazgatási bizottságához terjesztendők be felülvizsgalás végett. Uj javadalmi jegyzőkönyv a Molnár-féle szekszárdi könyvnyomdában kapható. Szekszárd, 1911. február 13. *Padányi Andor*, hiv. v. kir. s. tanfelügyelő. — Készséggel adunk helyet ez intézvénynek, hogy az összes érdekeltek ezuton is tájékozódjanak.

Révai Nagy Lexicon az egyetemes ismeretek gazdag tárháza. 18 diszes egész vászonkötésben. **Ara 288 korona,** mely összeg **havi 4 koronás** részletekben is fizetendő. Ily csekély havi részletfizetés melletti bárki is megszerezheti könnyü szerrel e korszakalkotó nagy müvet. Megrendelhető **Lechner Kornél** könyvkereskedésében Pécs, Széchenyi-tér 9.

— Aki jó, finom füszer és csemege árut akar vásárolni jutányos árak mellett, az kiséreljen meg egy próbarendelést **Római Róbert füszer- és csemegekereskedésében,** Pécsett, az irgalmasok épületében, ahol vidéki rendelések leggondosabban elszállittatnak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

V. A „Katholikus iskola“ minden komoly és tárgyilagos vélemény nyilvánitásnak helyet ad, még akkor is, ha ez személyeknek, vagy esetleg épen hatóságoknak cselekedeteiről, tényeiről mond birálatot. — A diszkreciót is feltétlenül s a lapszerkesztőségek részéről mindig tanusított hűséggel biztositja. Azonban nem cizonyitott, tényeken nem alapuló, esetleg becsületsértő v. rágalmazó közleményeket, továbbá olyan dolgokat, amelyek az ellenségnek fegyverül szolgálhatnának, közre nem adhatjuk. Ezt megtehetik a magánvállalatok lapjai, de egy egyesületnek komoly lapja ilyen térre nem léphet, erre felhatalmazása sincs. — Lehetetlennek tartjuk, hogy egy nagyerkölcsű testület, — minő egyletünk is — megtehesse, hogy apró reuzációk, torzszalkodások, csipkedések v. más hasonló részekből álló lapot kiadhasson. Ilyen lapokat szerkeszthet ki-ki a saját felelősségére, de nem egy egyesület nevében. — Akik tőlünk ilyen lapot várnak, azok irlésének sajnálatunkra nem felelhetünk meg.

A. I. Kisvaszar. Nagyon szépen köszönjük a gyönyörü cikket. Sietünk is közre adni.

K. I. Tevel. Megkaptuk. Jönni fog.

K. P. Mikor lapunkat megindittottuk, a jelen volt választmányi tagok emlékezhetnek a lap nagyságának számitási alapját is az képezte, hogy 4—6 jegyzőkönyvet kell közreadni s legalább négy—öt dolgozatot. Az világosan bizonyitja, hogy lapunk kizárólagos céljául a közgyülés, a választmány, igazgatóság és körök tárgyalásainak és határozatainak egyes tagoknak, hogy gondolataikat, eszméket kifejezhessék, továbbá hireket, rendeleteket stb. mindig közöltünk, tehát a kitüzött célon tul is dolgoztunk. — Lapunkról féléventkint az igazgatóságnak kimeritő jelentést szoktunk tenni, alkalmat adva, hogy a szerkesztőséget esetről-esetre a választmány utasithassa. Igy áll a helyzet. Ha a tagoknak különös igényeik is vannak, a szerkesztőség a legnagyobb készséggel áll rendelkezésükre, a mennyire az lehetséges, de a választmány és igazgatóság irányitásától el nem tér̂het.

Zichy Gyula gróf, dr. Megyéspüspök ur finom Chromo-kartonra nyomott ••••••
arcképe 33×50 cm. nagyságban kapható a ••••
Püspöki könyvnyomdában. — **Darabja 60 fillér.**
Vidérke 80 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve.

FRIEDMANN KÁROLY butor és ablakredőny gyára
Rákóci-ut 50. szám. PÉCS Rákóci-ut 50. szám.

Készit: Hálószoba, ebédlő, uri szoba és szalon berendezéseket. — Szövött faroletta, vászonrolette és zsaluzinokat.
Versenyképes szép és jó árukért **arany-éremmel** kitüntetve.
Minden irányban jótállás. :.: **Legolcsóbb szabott árak**
Azon t. vevőim, kik butorszükségletüket nálam szerzik be, szőnyeg, függöny, ágy és asztalteritőket
saját árban engedem át.
Külön szőnyeg és függöny-osztály.

Mint a bomba!
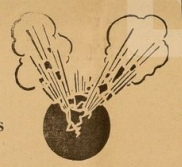
terjed a hir, hogy nincs jobb bevásárlási forrás
RÓMAI RÓBERT
fűszer, csemege, liszt, déligyümölcs :: és ásványviz kereskedésénél ::
Irgalmas-utca 1. szám.
Telefon 208. Telefon 208.
Egy kilogramm jó csokoládé 2 korona.
Saját termésü kitünő borok.
Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközöltetnek.

Miért isznak az angolok naponta TEÁT?
Azért, mert arra a tapasztalatra jutottak, hogy egy jó csésze tea egy finom minőségü rummal kitünő hatással van az emberi szervezetre a hideg idő beálltával. Elősegiti az emésztést, felmelegiti a testet és igy kevésbé van kitéve a meghülésnek. Természetes, hogy a tea minőségére is tekintettel kell lenni és igy ne mulassza el az egész városban és a vidéken is kitünőnek elismet
Speciál Császár keverék-teát
beszerezni, amely hamisitatlan elsőrangu minőségekből összeállitva, zamatos, kitünő finnom teát ad.
DR. VÁMOS ARTHUR
„ANGYAL“-DROGÉRIA
PÉCS, VÁROSHÁZ ÉPÜLET.

A már régen jó hirnévnek örvendő **BENCZENLEITNER**-féle **CIPŐ-ÜZLET** **Nem** Király-utca 5. sz. a. található, hanem **Városház-utca 1. sz.** Geltch és Gräf palotában (alsó sarok).
Nagy választék mindennemü **Férfi-, női- és gyermekcipőkben.**
Megrendelések és javitások gyorsan készülnek

Uj hangszerüzlet és zongoraraktár.
FONYÓ FERENC —: zongora és hangszerkészitő :— **PÉCS, Ferenciek-utca 16—40. sz.**
Nagy választékban mindennemü vonó és fuvó-hangszerek. Kitünő zongora és pianinók. — Mindennemü hangszerek és zongorák javitása és hangolása 14 évi külföldi tapasztalataim folytán szakszerüen, pontosan és olcsón eszközöltetnek.
Grammofonok, lemezek és mindennemü alkatrészek dús raktára.

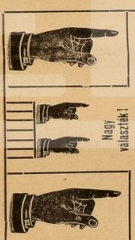

Meggyőződhetett most már mindenki, hogy a **legolcsóbb bevásárlási forrás**
Hirsch és Pollák rőfösáru és férfiszövet üzlete **Pécs,** Irgalmas-utca 4. sz.
hol a szebbnél-szebb ujdonságok, ugymint legjobb minőségü női és férfiszövetekben, flanell, parget, vászon, perzsa és futószőnyeg, függöny, stór, ágy és asztalteritő, kocsitakaró, pokróc és valódi triesti linoleumban, **nagyon mérsékelt árakon** szerezhetők be.
Telefon szám 567. Elvünk nagy forgalom kevés haszon. Telefon szám 567.
Olcsó árak!

A láb kényelmét és egészségét biztositó
MOSKOVITS-féle ANATOMIAI CIPŐK
igen nagy választékban találhatók
PÉCS, KIRÁLY-UTCA 7. SZÁM.
Árak: 7.50, 10.—, 13.— és 17 koronának. Tartósságban fölülmulhatatlanok.
Telefon 458.

Legolcsóbb!!

A hazai gyártmányu Turul czipők finomak és tartósak.

Férfi czipők 3 frt. 50-től kezdve, egész finom 4 frt. 75, a legfinomabb végig varott 6 frt. 50.
Női czipők 3 frt. 10-től kezdve, egész finom 4—4.50, legfinomabb végig varott 6 frt. 25.
Báli czipők nagy választék 2 frttól kezdve, férfi csizmák 7 frttól kezdve.
Gyermekczipők 1 frt. 20-tól kezdve.

Kérjen képes árjegyzéket!

Legnagyobb választék

TURUL czipőgyár

raktárában

Király-utca 15. szám, a Nemzeti Casinó mellett

Telefon 395. sz.

Ladányi József

puskaműves

Király-utca 42. **PÉCSETT,** Lyceum-épület.

Magyar királyi lő- és robbanó-por áruda.

Raktáron tartok:

elsőrendű gyártmányu vadászfegyvereket, forgó-pisztolyokat és ismétlő-pisztolyokat.

Mindennemű vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.

Fegyverek javitását gyorsan és olczsón eszközlöm.

A pécsi országos kiállitásson arany éremmel kitüntetve.

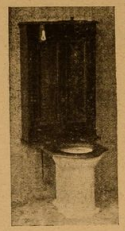

TICHY ALADÁR

PÉCS, Jokai-tér 11.

Készit házi vizvezetéket, szivattyukat, kutakat, fürdőket és szaptalan czisteket, fürdő- és ülőkádakat, továbbá villámháritókat, tető- és toronyfedéseket.

Elvállal épület és bá-:: dogos munkákat. ::

Szabadon álló angol closet felszerelve 60 kor., jótállás mellett.

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár

Király-utca 20. szám **PÉCS** Király-utca 20. szám

A „pontos óránál"

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Saját óra és ékszer műhely.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

BUDAPESTEN

Könyvkereskedés: IV., Kecskeméti-utca 2. szám.

Telefon: 65—70. Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előirt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamint a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használatra előirt *összes tanszerek* mindig készletben vannak. *Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Megrendelések 24 órán belül intéztetnek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvű kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjusági olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjusági imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. Itt különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt „*Kis Jézusom örömöm*" czimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Vargha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *műkereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mű könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

— A „Baranyamegyei Agrár Kereskedelmi Részvénytársaság"-ot, mely alaptőkéjét 100.000 koronára emelte s melynek gépeiről lapunk hirdetési rovata ad hó felvilágositást, az érdeklődők s különösen a papság és tanitóság figyelmébe ajánljuk, annyival inkább, mert a bank főkép a papság és tanitóság szives támogatására alapitva, vidéki gócpontokat akar létesiteni. Mint keresztény cég is különös támogatásra számithat.

Két arany, 1 ezüst és 1 nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

A pécsi országos kiállitásson állami aranyéremmel kitüntetve.

Alapittatott 1867. évben. Alapittatott 1867. évben.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORGONAÉPITŐK

Orgona- és harmoniumgyár Pécsett

A budapesti bazilika nagy orgonájának épitője.

Ajánlják kitünő hangu és erős szerkezetü légnyomatu és elektromos berendezésü

ORGONÁIKAT

a legjutányosabb árak mellett művészi kivitelben Raktáron kitünő hangu

harmoniumok minden nagyságban.

Elektromos fujtató készülékek ∴ Elektromos fujtató készülékek

Árjegyzéket kivánatra ingyen küldünk

MARX ÉS MÉREY

TUDOMÁNYOS MŰSZEREK GYÁRA

:: BUDAPEST, VI. BULCSU U. 7. ::

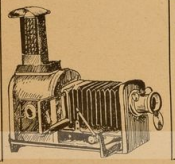

Gyártják saját gyárlepelőkön az összes tanszereket a fizika, kémia, természetrajz és geométria oktatásához és felszerel teljes iskolákat. Felekezeti iskoláknak a miniszter utasitása szerint szállit eszközöket. A legtöbb röm. kath. iskola szállitója. 100 munkás, 16 HP.

Pártoljuk a honi ipart, ne szóval, de tettel!!

Hazai posztónemüeket

dús és izléses választékban eredeti gyári árakban árusitja kizárólag

KRAUSZ ARNOLD posztógyári nagy raktára

Király-utca 15. szám **PÉCS** Hattyu-épület

Mintákat kivánatra bérmentve!

Elismerő levelek

Schönwald Imre

órás és aranyműves áruinak jóságáról.

Tekintetes Schönwald Ur!

Most örömmel tudatom, hogy a megrendelt 3 darab tárgygyal nagyon meg vagyok elégedve. Fogadja ezért hálás köszönetemet, biztositom, hogy rendeléseimet ezután csak Önnel fogom eszközölni. Árjegyzékét ismerősein közt terjesztem.

Kelt Katalin-Puszta, ug. Vaál, Fehérmegye, 1909. augusztus 14.

Tiszteletettel
UDVARI ISTVÁN.

T. Schönwald Imre urnak
Pécs.

Május havában Tekintetességednét rendelt órákat megptam, ugy járása, valamint kiállitása. dicsérettel érdemel. Tekintetességednét van egyedül Magyarországon az a bevásárlási forrás, ahol aranylag kevés pénzért kiváló jó minőségü árut lehet kapni, amely a máshol szerzett legdrágább áruval versenyez. Küldetményeivel legalább köszönetemet s mindenki figyelmébe ajánlom.

Szabadka, 1908. julius hó 4-én.
KÁPOSI GYULA.

Tekintetes Schönwald Imre urnak!

Az ön által mult év május havában küldött tulaóra oly pontosan jár, hogy alig mutat egy-két perc eltérést azóta. El nem mulaszthatom, hogy egyrészt határtalan örömmnek kifejezést adjak, mert nálunk falun pontosan járó óra megbecsülhetetlen kincs, másrészt kötelességemnek tartom, hogy a szép és pontosan járó órákért önnek szivből köszönetet mondjak.

Radikovci, 1908. január 8.

Büszkén merem ezt hirdetni
Magyar ipart támogatni!
Hazánk első ékszergyárát
Ne feledjük pártolását.

Megmondom ki tanit erre
Schönwald Imre ékszerész,
Magyar hon tanácsadója,
Amelynek nincs sehol párja.

Hazai ipart tisztelni
Csak igy lehet szerezni
Hirnevet és dicsőséget
[Schönwald Imre nagy nevére
Kérem Isten bő áldását]
Pécsi cég felvirágzását.

NAGY FERENC.

Tek. Schönwald Imre urnak
Pécs.

Örömmel értesitem levelemben, hogy az Önnél ezelőtt 12 évvel vásárolt ezüst fula óra a mai napig minden javitás nélkül pontosan jár.

Dacára annak, hogy azt folyton zsebemben hordom, s hivatásomnál fogva folyton strapálom, még sem tér el a pontos idő mutatástól egy másodpercet sem s ez által minden várakozás felett nagyon megvagyok elégedve.

Becses cégét ezek folytán bárkinek legjobb lelkiismerettel ajánlom.

Stolac, 1909. juniés 14.

ROSENEY
csász. és kir. kapitány.

Tekintetes Schönwald Imre!

Igen tisztelt Uram!

Az önnél vásárolt órám oly kitünő és pontos járásu, hogy köszönetemet kell kifejeznem. Már 5 és fél éve megvagyok elégedve. Pontos kiszolgálásáért maradok hazafias üdvözlettel

Loral Ohio, Amerika.

GRÖMBEI BERTALAN.

Tisztelt Schönwald ur!

Az öntől rendelt láncot megkaptam, azzal nagyon meg vagyok elégedve. Pontos kiszolgálásáért maradok hazafias üdvözlettel

Budapest, 1909. nov. 8-án

MÜHLBAUER GYULA.

Tek. Schönwald Ur!

Azon lelkiismeretes és pontos kiszolgálásáért, melyet megrendelésem körül teljesitett, oly nagyon lekötölezett, hogy Önnek alig-alig tudom megköszönni, épen ezért köteleségemnek teszem, hogy a jövőben ékszereimet csakis Önnél szerezzem be.

Fogadja hálás köszönetemet, maradok tisztelettel

Budapest, 1909. október 5-én.

KAPITÁNY ISTVÁN
állomás felvigyázó.

T. Schönwald ur!

A függőket megkaptam és nagyon meg vagyok velük elégedve és majd ezentul is fel fogom keresni rendeléseimmel, majd ösz felé egy inga és egy zsebórát fogok Önnél rendelni és másoknak is ajánlom az ön diszes ékszereit és a nagy képes árjegyzéket. Maradok tisztelettel

FIALA MIHÁLY.

Igen tisztelt Schönwald ur!

A megrendelést a legnagyobb rendben átvettem és nagyon meg vagyok vele elégedve, b. cégét mindenkinek ajánlani fogom. Kelt Livro, 1909. november hóban. Tisztelettel

SZABÓ GYÖRGY.

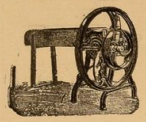

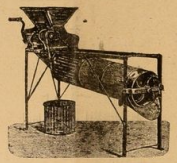

BARANYAMEGYEI
AGRÁR-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

PÉCS

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

A baranyamegyei uradalmak, gazdák és iparosok legelőnyösebb bevásárlási helye.

Malomberendezések.

Gőzcséplőgép készletek, benzin és nyersolajmotorok, marokrakó és kévekötő aratógépek, amerikai fűkaszálógépek fű és zöldtakarmány kaszálására, répa és szecskavágógépek, kukoricamorzsolók, ekék, boronák, tengeri és répakapálók, bundamelegségű lópokrócok, „Agrár" peronospora permetezők, hengerelt rudvasak, különféle vasáruk, nagyszerkovács áruk és szerszámok, szántóeszközök, valódi francia villák, kerékkötő és rudazó láncok, fejszék, fűrészek, pántok és zárak, vakarók és zablák, sodronyszövetek és fonatok, valódi amerikai husvágógépek, „Diadal" láncos szivattyukutak, nyirógépek, lónyíró ollók, ökörszájkosarak, kefeáruk, faáruk, tömítési anyagok, fertőtlenítő szerek, teligőz mosógépek, szőlőszeti cikkek, kékkő, bordói por, ojtógummi stb., kötéláruk, zsákok, ponyvák, géphajtó szíjak, varró és kötőszíjak, gépolajok, világító anyagok, zsiradéknemüek és kenő anyagok, telitőszerek és mázanyagok, tetőfedő anyagok, kőszén cséplésre és fűtésre, erőtakarmány, műtrágya, magvak, takarmányfüvek és minden néven nevezendő gépek, eszközök és cikkek, melyekre ugy a nagy gazdaságoknak, mint a kisbirtokosoknak és iparvállalatoknak, vagy iparosoknak szükségük van, a legjutányosabb árban és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett csakis a

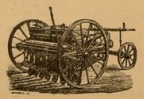

Baranyamegyei Agrár-Kereskedelmi Részvénytársaságnál

Pécs, Rákóczi ut 74. sz.

:: :: :: szerezhetők be. :: :: ::

Nyomatott a Püspöki könyvnyomdában (Ifj. Wessely Károly) Pécs, 1911.

Pécs, 1911. III. évfolyam, 3. szám. Március 15.

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár:
Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona.
Egy szám ára 10 fillér.
Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én.
Telefon: 76. sz.

Kiadótulajdonos:
A „Pécsegyházmegyei Röm. Kath. Tanitó-Egyesület".
Felelős szerkesztő:
KÓRODY MIKLÓS
képzési tanár.

Szerkesztőség:
Pécs, Szepessy-u. 3., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjaikat is szíveskedjenek Székely Márton egyesületi pénztáros ur címére (Pécs, Ágota-utca 5. sz.) küldeni.

A tanitó a társadalomban.

Irta Ki. Rz.

Tanitói multam épen olyan időszakba esik, amikor a mai modern tanitóság alapjai ugyan már le voltak rakva, de csak az alapjai és az átmenet az ősállapotból a mai állapotba, nagyon lassu lépésben haladt. A mai modern paedagogia csecsemő korát élte.

Egy olyan multba tekinthetek vissza, amely — hogy képletesen szóljak — a télből a tavaszfelé való átmenetre esik. Habár az 1868. évi XXXVIII. t. c. a tavasz közeledtét hirdette ugyan, azért még a 70-es, sőt a 80-as évek elején is sok hó és jég, zivatar és hóiuvás volt, és csak itt-ott kandikált ki naposabb helyen egy-egy fehérszinü kis hóvirág.

Hogy a tanitóság müveltsége és helyzete milyen volt, arra a müveltség- és neveléstörténelem felel meg.

A 19-ik század első felében, sőt még a közepén is, tanitóképzésről még alig lehet szó, mert az a pár heti tanfolyam, mit tanitóképzésre forditottak, alig nevezhető — a mai fogalmak szerint — képzésnek.

El lehet gondolni, hogy milyen kevés volt a tananyag ahhoz, hogy a leendő tanitót magasztos feladatának megismerésének magas fokára emelje, vagy csak olyan stádiumba is hozza, hogy e pályának fontosságát és az emberiség jövőjét illető óriási befolyását csak sejtette volna. A legtöbb esetben a megfelelő előképzettséggel sem birt a növendék ahhoz, hogy e pályának eme fenti tulajdonait csak fel is tudta volna fogni.

Mindenesetre voltak azonban tisztelteremlő kivételek, kiket azért kétszeres elismerés illet meg.

Ezen képzettség hiánya okozta azután azt, hogy a tanitói állás és annak személyesitője nem is lett kellően megbecsülve a társadalom részéről.

Ehez járult még az is, hogy igen sok tanitó — persze megint a müveltség hiányánál fogva — abban találta társadalmi feladatát, hogy fraternizált a legalsóbb néprétteggel. Korcsmahőssé csapott fel és az „ivászat" mesterségében virtuskodott, vagy pedig a társadalom bohócszerepét vállalta magára. Ezen alakok adták meg azután a vigjátékok és éclapok állandó alakjait a publikumnak nagy gaudiumára.

És sajnos — ezen alakok annyira bevésődtek a nagyközönség emlékezetébe, hogy még most is kisértenek némelykor.

Bár tagadhatatlan, hogy a multhoz képest a viszonyok, ugy a kvalifikáció, mint az erkölcsi és anyagi oldalát tekintve, javultak, még sem vagyunk még olyan társadalmi helyzetben, mely a tanitói állás méltóságának, annak szociális és kulturális feladatának megfeleline. Mert ha végig nézünk a *köztisztviselők* hosszu során, nem akadunk már az egész vonalon egyre sem, akinek ne volna meg legalább is a középiskolai képzettsége. De a legtöbbnek még azon felül akadémiai, vagy legalább 1-2 évi szaktanfolyamu képzettsége is van. Csak épen a tanitó kivétel, mert nincsen neki középiskolai képzettsége, csak a középiskolának négy alsó osztálya van meg és arra épitenek még négy évig a képzőben.

Igaz, hogy ez is ki tesz nyolc évet. Csakhogy mennyi időpazarlásba kerül a képzőben az a körülmény, hogy a középiskola négy felső osztályának anyagát nekik kell némileg pótolni. Mennyi erőt vesz el ez az ismeretpazarlás a szakismeret rovására? Ellenben ha meg volna a nyolc középosztály, az általános müveltség megkivántató alapja, akkor a szaktárgyakra és csupán azokra, lehetne az időt forditani. Mennyi időnyereséget jelentene ez a szakismeret javára?

Nem csoda tehát, ha a tisztviselők sorában a tanitók vannak legsilányabbul dotálva, noha egyik tisztviselőnek munkája sem vetekedhetik a tanitó munkájának horderejével.

És társadalmi tekintélye? Ez még csak a jövő zenéjéhez tartozik, pedig a mai feladatok, melyek a modern tanitóra várnak, okvetlenül föltételezik a tanitó társadalmi tekintélyét is. Enélkül meddő minden cselekvése és fáradozása. A tanitó van első sorban hivatva, sőt fölöttes hatósága el is várja már tőle és feladatának talán már gerincét képezi, társadalmi uton népnevelői fontos feladatát megoldani.

De képzésre — a feladatok arányához mérten — hiányos. Mint a kultura apostolának nagyobb képzettségre volna és van szükség, mint a mostani képzettség.

Azért első sorban a tanitók képzésének mélyitésére volna szükség, hogy ugy kulturális valamint sociologiai feladatának jól meg tudjon felelni.

Azonkivül külső, anyagi viszonyait is kell emelni, mert ezek is nagyban hozzájárulnak szellemi és erkölcsi befolyásának hiányaira.

És ha szellemi és külső viszonyai rendeztetnek, akkor a tanitói állásra jobban situált családok sarjai is fognak lépni, ami szintén a tekintély növelésére vezet és akkor nem fognak oly fiatalon az élet viharába tasztitatni, hanem érettebb és képzettebb korban lépnek az életbe, amikor is több és erősebb támaszba kapaszkodhatnak az élet tengerének hullámaival szemben.

Tudása biztosabb és nagyobb lévén a tapasztalatok tanulságait tisztábban és gyorsabban fogja leszürni.

Erkölcse szilárdabb lesz, nem fog annyiszor a botránykövekbe botlani.

Jelleme kialakultabb lesz, nem fog az ide-oda ingadozó és hajlongó nádszál szerepére vállalkozni.

Vallásossága, meggyőződése tisztult és szikláerős lesz, világitótoronyként fog a rája bizott csapat előtt tündökölni.

És ha a tanitó szellemi, erkölcsi és anyagi viszonyai rendeztek lesznek, akkor fogja csak társadalmi positióját és feladatát igazán betölteni. Addig csak egyesek, kiket egyéni qualitásaik erre képesitenek, tudják eme magasztos feladatukat véghezvinni, de általában véve nem, mert a tanitói pályának méltó betöltéséhez első sorban is *idealismus* kell, amely idealismust a mély meggyőződéses vallásosság, magasabb képzés és határozott jellem adja meg.

Ezek nélkül pedig hiába minden fáradozás.

Azért, ha akarjuk, hogy a tanító társadalmi állában sikert érjen el, akkor mélyitsük képzését és rendezzük külső viszonyait. Társadalmi helyzete pedig arra a nivóra fog ezáltal emelkedni, amely nivó a tanitói állást méltán megilleti.

„Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül?"*

„Keressétek az Istent mindenben s élni fog lelketek."
(Zsolt. 68., 33.)

Kidolgozta: **Lasányi János**, tótujfalui r. k. tanító.

(Folytatás.)

Isten, hogy az emberekkeli viszonyát tökéletessé tegye, nemcsak bizonyos igazságokat közölt, hanem parancsolatokat adott, hogy igy az ember megismerjén a legfőbb igazságokat, szerintük élni is tudjon. Azt akarja Isten, hogy valamint a gyermek az élet közönséges szabályait megtanulja, agy tanulja meg még gyermekkorában azon élet szabályait, melyel vallásos életnek nevezünk s mely minden életnek alapföltétele és befejező munkája.

Rousseau és a racionalisták nevelni akarnak vallás nélkül, kimondhatatlan kárára az erkölcsiségnek. Mert, hogy igazi, tiszta erkölcs, vallás nélkül nem létezik, azt bizonyitani talán fölösleges; de ha valaki bizonyitékot kiván, utalunk a nagy francia forradalom okaira és lefolyására és . . . a mai franciországi egyháztrablása és erkölcsi sülyedésre. — Az erkölcsi jó a társadalom legfőbb java; ezt bizonyitja a történelem minden lapja. A vallás-erkölcs az emberi cselekedet egyetemes rugója, belőle fakad mint forrástalajból, a nemi megtelelő, a természetesen nyilvánuló erkölcsi tett: erkölcsiméltóság vagy romlottság. Ez hordozza az emberek nézetét, ez csoportosítja az embereket, egyszóval: ez az a nedv, melyből az emberiség fájának erős ágai táplálkoznak. — Fichte mondja: „Bölcselet mindszerint legtöbb esetben nem egyébb, mint szivünk története." — S tényleg az erkölcs hordozza a tudományt, művészetet, életet, mert minden, mihez az ember közeledik, erkölcsiségé szerint itélnek. Ha igy van a dolog, akkor kérdés: mi hordozza az erkölcsiséget? A vallás. Az erkölcsnek kötelessége a vallásra támaszkodni, ha szilárd talajon akar járni. Az erkölcsös élet indító okait a vallásból meriti.

Ha a nevelésben a vallást mellőzzük, mi lesz az erkölcsiséggel? Ha a vallást kihagyjuk a népiskolában, mire alapítjuk a gyermek erkölcsi jövőjét? Mert miben nyilvánul az erkölcsiség? Nem másban, mint bizonyos vallásos tényezőkben, vallásos viszonosságban, vagyis: vallásos érzelemben. Az erkölcs egy vallásos vonás az ember életében. Az erkölcs oly szorosa összefüggésben van a vallással, mint a fatörzs az ágakkal. Az erkölcs kihatása a vallásos érzelemnek s a vallás táplálja az erkölcsöt.

Mindezekből következik, hogy a vallástanitást a népiskolából kizárni nem szabad, mert vallás nélkül erkölcsös, jóraváló gyermeket nevelni nem lehet s az erkölcs fogyatékos nevelni sohasem. Kell bizonyiték? Nézzük a szociáldemokrata szülők csemeteit . . . különösen Franciaországban!

A vallás és erkölcs eme szoros összefüggését nemcsak keresztény, hanem kiemelt szempontból is el kell ismerni, a mennyiben ez tételes igazság. A legtöbb nagy férfiu és jeles egyéniség más irányba terelte volna az emberiséget, ha erkölcsi nézeteit a vallás táplálja. Heine erkölcsi romlottsága folytan szorta a megbecsületlenítő szavakat a kereszténységre. — Ha Goethe erkölcsi erteket a vallásba fekteti, nem mondotta volna, hogy három boldog napra sem emlékszik. Hiába a tudomány, a nagy elme; az ember valláserkölcsi lény, ha e kettős irány Goetheben összeolvadt volna: bizonyos, hogy a kereszténységet eddig nem haliott hangokon magasztalta volna. — Voltaire gunyjavai megnevettette Európát; ha vallása lett volna: az egesz vilagot imadkoztatta volna. — Lehetetlen tehát lemondaniunk a vallástól, midőn neveléstől van szó. Hogy a gyermekben is fejlődésnek indul az erkölcs, az bizonyos.

Rousseau fele eiv erkölcsöt akar alap nélkül, elmeleti erteimet ad a vallásoktatásnak, de a gyakorlati eletre való hatasat megvonja tőle: papaszem üveg nélkül.

A kereszteny vallasnak oly hatalma volt, hogy az egesz vilagot o termeszetfoloti vilagrend szinvonalara tudta teleemeni. Kovetkezeskep a vallas es erkolcs az ember gondolatainak, eivelnek es tetteinek rugojava vala. A mai modern alam is termeszet nelkul, vallas nelkul; hogy ezt megtehesse, allami mindenhatosagana kapaszkodik s Hegel rogeszmeje szerint magat a legtokeletesebb istenszegnek kepzeli. A tekintelyt az allami es mindennapi eletben helyezni nem lehet; a tekintely viszonyban van az emberiseggel s e viszony kifejezest nyer a torvenyek utjan, a torvenyek vegrehajtasa az engedelmeseg reven toertenik, s mind ez az alam joeletet celozza. Mar most, hogy az allami kelto tekintelyet fejjen fel, Hegel fele istenne kell magat tenne a modern jogelmelet szerint, mig a vallasos lelkek es a tarsadalom a tekintelyt szeiudeben, igazaban, de vilagosabban igy fogjak kepzelni, hogy a termeszetrend, nevezetesen a tarsadalmi erkolcs alapja, indito oka a vallas.

Az ó kor kereste az eszmenyt „Diogenes gyulöletével es kitartasaval, Lykurgos anyagiasságával, Solon kiöltö feltogásával, Platon idealizmusával." (Lásd Vaszary Vitéz: Története.) Keresi az egesz, tökeletes embert, de nem talalja. S midőn kimerül kutatasaban, es „Szalusztinusai elveszti a remény utolsó horgonyát is" (I. Bougand E. A. fájdalom) tőlünknem megjelenik az Eszmény. Nem költöi fantaziában, nem a bölcselok agyaban, sem az allamfertiak rendeleteiben, hanem egy . . . barlangban. Egy ember, aki tobb az embernél, vegtelenül tobb, egyedül tökeletes; ő egesz es valodi ember, uj, de igaz, kit utöttek, de nem vert vissza; hatalmas es mindenhato es mégis szelid es alázatos szivu; mindentudó es eltakarja tudomanya gazdagságát; aki nemcsak önmagaban összhangzó, de összhangot es fényt arasst magaból. Világosságot hozott, az ó vallásának fényét, melyet már a kisdedekre arasztott es szavakkal: „Sinite parvulos venire aeme!" (engedjetek hozzám jönni a kisdedeket!) — Nevelteteo példányképül szolgal; boldog kor, mely Krisztusi elvek alaapjan nevelt! —

Az uj kor első racionalistája, Luther Krisztust kikezdte, a forradalom kora megtagadta. És mit nyert vele? Elernyedt a klasszikus erő, a kétség öngyilkosságba fűz, a modern erkölcs a munkához erőt, kitartást adni képtelen, mert hiányzik a biztos ut, a bátor kisérő, a vért, nincs az az üditő szellő, mely elűzné a szkepsis es agnosis felleget, szóval: hiányzik az igaz nevelés feltételei . . . a vallás.

Nézzük a családot. Vagy szükséges a családnak a vallás vagy nem. Ha igen, akkor a gyermeket vallásosan kell nevelni. Ha nem, ugy Rousseau elve csődöt mond, mert a vallás nélkül nevelt gyermekből vallásos férfit aligha formál emberfia. — A családnak disze és együttérzésnek rugója a vallásosság. Már most lehetséges-e az, hogy, midőn az édes anya összekulcsolt kezekkel imádkozik gyermekeért, ugyanakkor ezt a fenséges tényt megvonja szive vérétől, gyermekétől? — A vallás ad fényt a családra, ha pedig e fényt elzárjuk, a család elhervad, elsorvad. Tehát végső konkluzióink oda visz: lehetetlen igazi nevelés vallás nélkül.

Rousseau elvei alapján állók a vallást, mint puszta ösztoglamat s tudományt óhajják szemléltni, pedig nincs oly tan e világon, mely puszta csak az eszt foglalkoztatná, hanem igen is minden tan és rendszer az ember szivét és erkölcsét is érinti, és ez oly pont, mely az ézst leszerelheti kissé tulságos hiságában. E miatt nem szabad a racionalista tant hirdetni a vallás nélkül ifjén, az erkölcsöt is megrontja. Különben is az erkölcs, a sziv jobban is érti meg a vallást és annak tartalmat, mint az itéleteiben befolyásolt ész; a mi ismét arra mutat, hogy a vallás első sorban szivünk szükséglete van. Az ész kevés ahhoz, hogy az Isten fönségén ragyogtassa magát.

A modern tanitók jó része képtelennek mondják az embert a vallás igazságainak felfogására; nem gondolják meg, hogy ez Istenhez méltatlan beszéd. Isten nem azért adta a természetfölötti igazságokat, hogy az ember azokba belemerüljön, és ölet follogja, ezek mind a vallás tökeletességhez tartoznak nem érettünk, hanem Istenért; azért a mily hivő lélekkel mondhatja el a felnőtt, hogy hiszek egy Istenben, ép ugy mondhatja azt a kisgyermek is. Ide nem ész, tudomány, hanem szív, hit kell.

Terjünk át ezek után azon összefüggésre, mely az individiumban a vallás és ész között fönnáll. A vallás soha a földi pontok után indul és nem is fog soha. Végcélja a tulvilági boldogság, a regnum coelorum. Már most itt ri ki Különösen Rousseau elvének tarthatatlansága, mert mégis ő sem birt oly hatalommal, hogy minden embert a felnőtt korig életben tartson, a mikor is ő a vallásoktatást megkezdődőnek vélt. Hát akt 18. éve előtt hal meg ?! Ime Rousseau elve a természetfölöttiség tagadására vezet. — Vallás vezet az Istenhez, de vallás nem kell; ha ez nem kell, nem kell az Isten sem; ha pedig nem kell Isten, akkor nincs Isten, mert lehetetlen az emberi észnek oly tévedésre, hogy azt el tudja képzelni, hogy van Isten, s ő még sem függ tőle.

(Folyt. köv.)

„Mit tehet a tanító a nep- és műizlés összhanoba hozására és fejlesztésére?"**

Jelige: „Anteus."

Pályatétel. Kitűzte a Pécsegyházmegyei R. Kath. Tanitóegyesület.

Kidolgozta: **Bodonyi Nándor.**

(Folytatás.)

A nép a maga nagy tömegében a természet szépnek mindig nagyobb menyiségét fogja felfogni, mint a számban kisebb értelmiség. A műizlésnél tapasztaljuk, hogy néha, mint a magasban röpködő Anteusz, kimerül s ilyenkor - bizarrságra, szecesszióra válik hajlandóvá. A műizlésnek is, hasonlóan a görög hitregék Anteuszához, le kell szállania többször az anyaföldhöz, hogy azzal érintkezve megujuljást, szót és ihletet szerezzen ismét.

Minden nép más modorban juttatja kifejezésre a szépet. E kifejezési modorból alakul ki a nemzeti stylus. Minden nemzeti stylusnak meg van a maga sajátossága.

A görög styl komoly fensége, az gyöntomi nehézkessége, a hindu groteszkség az arabs-mór könnyedsége s a góth pazar díszessége mind megannyi kifejezője azon nép lelkületének, amelytől ered.

Hát vajjon magyar stylről beszélhettünk-e?

Akik a magyar nép körében élnek, azok tudják, hogy ez a nép fogékony minden szép iránt. Van benne művészi hajlam a szépet kifejezésre juttatni. Akad is a nép körében nem egy igazi hivatásos költő- és művész-tehetség. De ezek a tehetségek nevtelenül tűnnek fel és maradnak el. Gondolatait, eszméik és érzéseik beleolvadnak a nemzeti folkloba. Ezek a névtelen tehetségek a nép közhangulatának szószólói. Ok a népizlés hamisítatlan legviseló. Tőlük ered az a sok értékes néprajzi műkincs, amelynek mára is elsőrendű hely jutott gyűjteményeinkben. És ezek a műkincsek vetik meg egykor alapját a magyar nemzeti stylnek.

A magyar népköltészet körében az irodalmi műfajoknak csaknem mindegyike fellelhető: a dal, a románc, a ballada, a költői elbeszélés, a népmesék nagy sokaságáról nem is szólok, amelyekben különösen az előadás virtuozitása, plaszticitása ragadja meg figyelmünket. Csupán a falusi gyermekek betűtelenek játékata utánzik, amelyek a magyar népnek a drámai költészet iránt való hajlandóságának eleven bizonyitékai. Sőt ismerek gyermekjátékot, az ugynevezett „ludas játék"-ot, mely valóságos megjelenítő (drámai) előadásban mesét, cselekményt tárgyal. Az előadás koncepciója bámulatos. Meg van benne az expozició, a cselekmény, bonyodalom, kifejles és költői igazságszolgáltatás. Amely népnek ilyen gyermekjátékai vannak s ilyen szemléltéssel megkonstruált drámai művek, amely népnek ilyen érzéke van a legmagasabb irodalmi műfaj, a dráma iránt: ettől a népről nem lehet elvitatni a nagyra való hivalottságot.

A magyar nép művészetkedvelő. A képzőművészetünk csaknem minden ága művelőjére talál a magyar nép körében. Első sorban különösen szereti a zenét. A zene és dalköltészet egybeolvad nála. Zenéje változatos, dallamai tárgya sokoldalu. Tekintve formabeli tökéletességüket, talán párattanul állanak.

De nemcsak a zene és a dalköltészet iránt van hajlama a magyar népnek. A testészet, szobrászat, tánc (plasztika), szónoklat: mind megtalálja a maga művelőjét.

Festeni ugyan ritkán „fest" ecsettel, vászonra. A képirás művészetének eszköze nála legtöbbnyire a tű. A sok nép-hímzés, szőttes, varrottas mind azt bizonyitja, hogy van érzéke a szinhatások iránt és hogy nemcsak ecsettel, hanem tűvel is lehet festeni. (Acupingeré.)

A tulipántos ládák, rózsás szűrök, huszéti piros tojások, kicifrázott mosó-sulykok, karikás ostornyelek: ezek fogják megszabni irányát a disztó magyar stylnek. Szobrászata kezdetleges. De van mania is nyoma. A pécsi kiállitason feltünt öcsényi Papp János ujmagyar szobrász remekei nem egyedül állók. A református temetők fejfái, a falusi házak homlok falai, a faragcsáló pásztorok tarka botjai, fakanalai, ivó-szilkéi s egyébb faragványai magukban hordják a szobrász-művészet csirát. Plasztikus, daliás táncukat idegen nemzetek is gyönyörködve nézik. Az előadó, szónoki művészetről nem is beszélek; elég hangosan szólnak amellett magukért nép-szónokaink. Ugyan van-e valahol a föld kereksegén annyi avatott nép-szónok, mint nálunk egy-egy követ választás idején?

Azután a falusi lakodalmak vőfélyei, násznagyai, s a falusi forúmok Cicerói, Demosztenesei is mind azt bizonyítják, hogy népünkben a szónok-művészetre is van hajlandósag.

Tehát, hogy ez mind meg van: az bizonyos. És hogy a nép izlése nem ép en válogatós: az is bizonyos. Elfityülő, elragadó báj és bántó disszonancia együtt járnak nála. Nincs művészi kritikája. A népmuzsa baja sokszor fésülteien, szája mosdatlan, öltözéke hiányos. Hiába takarózik a humor palástjába. A bántó érzékség sokszor kiri e takaró alól.

S vajjon eltiljük-e ezért?

Nem! A nép-izlést nem elitélni kell: a nép-izlést tökéletesbiteni kel; a nép-izlést a műizlessel kapcsolatba hozni, összhangba állitani s fejlesztení kell.

S ki tereotthetné meg e kapcsolatot jobban, mint az, akit élethivatása é két izlés; a nép- és a műizlés határvonalaira állitott? Aki lát fölfelé és lefelé.

Akit a sors e helyre, ahol a műizlés érintkezési pontjának szánt. Ez pedig nem más, mint a tanitó.

A tanitó birjon fejlett műizlessel; de ne törjön pálcát a nép izlése fölött. Hogy e két izlést összhangba hozza, hatnia kell fölfelé és lefelé egyaránt.

Lelelé akként, hogy a néppel érintkezve megismerteti a fejlettebb műzlésre valló művészi termékeet. Utal azok aránylata, mértreire és formaiaki kötelességeire. Meglantitja népét fejlettebb ízlésének hiányaiban s ön-kritikát gyakorolni.

A nép gyermekedd képzelme szertelenségekre, tulcsapongásokra hajlandó. Ezeket a szertelenségeket korlátok közé szorítani, a tulcsapongásokat mérsékletre bírni: ez legyen hivatása felelé.

Ismerje el a szépben a szépet; de viszont figyelmeztessen arra, hogy a szépnél van szebb.

A kritikai izlésteleségnek, otromba durvaságnak pedig legyen kérlelhetlen ostorozója. Es ezzel a hatásával közelebb hozza a nép izlését a műzléshez.

A műizlésnek is lehet szolgálatot a tanitó. A nép lelkületéből kialakult motivumokra fellhivja a műizlés figyelmét. Igy ez folyton es folyvást uj anyagot, uj formát kapván biztosittatik az ellen, hogy kimerüljön, vagy a bizarrságba s a szecesszióba csapjon át.

Hadd lássa, hadd tanulja meg a műizlés is, hogy a magyar nép hogyan stylizálja meg a maga környezetéből vett motivumokat. Emelje ezen motivumokat formai tökéletességre. Értékesítse azokat a műveszetben. Igy majd kialakul a magyar nemzeti styl s ha ez művészi tökéletességével magára tudja vonni a művelt izlésű népek figyelmét, ugy még elmulása esetén tul is kső évezredekre biztositotta emlékének fentmaradását. És nyugodt lélekkel gondolhatunk arra, hogy az emberi nem általános művelődésében mi is számot tevő tényezők voltunk.

Bár elismerem azt, hogy a felnőttekkel való érintkezés utján is nagy hatással lehet a tanitó a nép-izlésfejlesztésére. De azért ez irányu működésének sulypontját mégsem ezen a téren látom én. Felnőtt ember izlésén már nem sokat változtathat a tanitó. Az ő műszobrász remekei nem egyedül állók. A református temetők fejfái, a falusi házak homlok falai, a faragcsáló pásztorok tarka botjai, fakanalai, ivó-szilkéi s egyébb faragványai magukban hordják a szobrász-művészet csirát. Plasztikus, daliás táncukat idegen nemzetek is gyönyörködve nézik. Az előadó, szónoki művészetről nem is beszélek; elég hangosan szólnak amellett magukért nép-szónokaink. Ugyan van-e valahol a föld kereksegén annyi avatott nép-szónok, mint nálunk egy-egy követ választás idején?

Azután a falusi lakodalmak vőfélyei, násznagyai, s a falusi forúmok Cicerói, Demosztenesei is mind azt bizonyítják, hogy népünkben a szónok-művészetre is van hajlandósag.

Tehát, hogy ez mind meg van: az bizonyos. És hogy a nép izlése nem épen válogatós: az is bizonyos. Elfityülő, elragadó báj és bántó disszonancia együtt járnak nála. Nincs művészi kritikája. A népmuzsa baja sokszor fésülteien, szája mosdatlan, öltözéke hiányos. Hiába takarózik a humor palástjába. A bántó érzékség sokszor kiri e takaró alól.

S vajjon eltiljük-e ezért?

Nem! A nép-izlést nem elitélni kell: a nép-izlést tökéletesbiteni kel; a nép-izlést a műizlessel kapcsolatba hozni, összhangba állitani s fejlesztení kell.

S ki tereotthetné meg e kapcsolatot jobban, mint az, akit élethivatása é két izlés; a nép- és a műizlés határvonalaira állitott? Aki lát fölfelé és lefelé.

Akit a sors e helyre, ahol a műizlés érintkezési pontjának szánt. Ez pedig nem más, mint a tanitó.

A tanitó birjon fejlett műizlessel; de ne törjön pálcát a nép izlése fölött. Hogy e két izlést összhangba hozza, hatnia kell fölfelé és lefelé egyaránt.

Lelelé akként, hogy a néppel érintkezve megismerteti a fejlettebb műzlésre valló művészi termékeet. Utal azok aránylata, mértreire es formaiaki kötelességeire. Meglantitja népét fejlettebb ízlésének hiányaiban s ön-kritikát gyakorolni.

A nép gyermekedd képzelme szertelenségekre, tulcsapongásokra hajlandó. Ezeket a szertelenségeket korlátok közé szorítani, a tulcsapongásokat mérsékletre bírni: ez legyen hivatása felelé.

Ismerje el a szépben a szépet; de viszont figyelmeztessen arra, hogy a szépnél van szebb.

A kritikai izlésteleségnek, otromba durvaságnak pedig legyen kérlelhetlen ostorozója. Es ezzel a hatásával közelebb hozza a nép izlését a műiz

csak alkalmas helyet talál reá, telefirkálja izlésteien rajzokkal a falakat?

Mindez és még hány sokféle kép tanuskodhatnék az-mellett, hogy mennyire müvelletlen még a nép izlése és még mennyi kitartó munka és idő kell ahhoz, hogy a nép izlése a szépiránt közeledjék.

De ne higyjük, hogy a külföld is így van. Oh nem. Az már ebben is megelőzött bennünket, hol ott nem lett volna talán nehéz nekünk vezetni a külföldet.

De nem beszélek ezekről többet, hisz nem célom. Végeredményben is az a fontos, mi módon segítünk a bajon? Hogyan lehetne a népet jobb izlésnek szoktatni s mily eszközök lennének szükségesek ahhoz a munkához?

„Anépélet megfigyelésére senkinek sincs több alkalma, mint a tanítónak.“ (Madarász Flóris dr.)

Minden szó igazat mond.

Ez a fogalom „néptanító“ már magában foglalja azt a viszonyt, amely a tanító és nép közt fennáll.

A tanító a népnek oszálysorosa. Nem nyilatkozik meg a nép bizalma semmiféle uri ember előtt sem oly őszinten, mint épen a tanítója előtt; különösen ha azt szerzi és a tanítój bánni tud a néppel. A tanítónak feltárja örömét, bánatát és ha panaszra, vagy tanácsra van szüksége, szivesen megy ahhoz, mert tudja, hogy az nevelni, oktatni, tanácsot adni van hivatva a ő számára.

Ha a tanítójával beszél, ugy beszél, mintha az édes testvérjével beszélne és félre rakja az ünnepies tónust. És ha ez ugy van, akkor ránk nézve — tehát ebben az esetben is — igen fontos és előnyös.

De nem minden vidéken és néptajnál van ez meg, mert pl. ma a magyar nyilt szivével nem titkol semmit akkor, amikor valamit bizalmasan megbeszél, addig a német sokat elhallgat — mi részben megbocsájtható — mert az bizonyos dolgokban kétkedő természet.

Hogy szép és fontos szerepe jut a tanítónak a néppel való érintkezésnél, arra vonatkozólag Gárdonyi úgy nyilatkozik: „Kell egy hidnak lenni, ami a parasztot osztályt az uri osztálllyal összéköti. Ez a hid a néptanító.“

Ha van valami, amit a nép közt meg kell menteni, ugy arra igen alkalmas tényező a tanító.

Nagyon helyes tehát a tanítóra bízni ilyen feladatot, mert az a körülményeinél fogva is könnyebben végzi munkáját, mint egy idegen. És ha biztak rá ilyen feladatot, mindig megfelelt annak. A Néprajz Társaság pl. már több esetben adózott dicséréttel a tanítók e téren elkövetett munkásságukért.

Helyes tehát, hogy a jelen esetben is a tanítókra bízzák a feladat végrehajtását.

„Mit tehetünk?“

Ismét egy nagy seb tátong a magyar keblén és orvost keres fájdalmának csillapítására.

Izlése megy veszendőbe s a tanítónak kötelessége orvosolni.

Oly kincsére nem vigyázott a magyar, amelyet ösapjik féltve őrizték még. Oly örök két hagyta pusztulni, melyet nem könnyelmű lélekkel elpocsékolni, hanem gyarapitani kellett volna; lelke virágos kertjében oly liliomot engedett lankadni, melyet gondos kézzel kellett volna ápolnia; saját izlését oly szép pénzébes, lelketlen kufárroknak, kik ezzel egy ujabb módot találtak arra, miként elösködjenek a magyar tudatlanságán.

Szomoru tények, de segitenünk legfőbb kötelességünk.

Ismerve az elszomorító tényt, lássuk mily módon és hogyan hathat a tanító oda, hogy a nép izlése fejlettebb fokra emeltessék és a népmüvészet ujra virágzásnak induljon?

Ha a fát hajlitani akarom, addig kell azt tennem, mig fiatal, Ha a lélek fáját hajlitani akarom, addig kell azt tennem, mig ifju és fogékony.

Ez az első, de egyszersmint a legfontosabb munkát az iskolára bizon. Alapozza ez meg a következő munkálatokat.

A második helyen — mint gócponton — állna a család.

A harmadik kör pedig a társadalom lenne.

Az iskola egy kis társadalom. Mindama nemes és nemtelen érzelmek, amelyek a felnőttek életében előfordulnak, megnyilatkoznak azok az iskolában is. A kis gyermek lelke telve van nyers anyaggal, melyet a tanítónak kötelessége a nevelés és tanítás által értékessé faragni.

Amint a kis-gyermek először lép az iskolába, sok gondot vesznek le a szülők válláról, amelyeket a tanítókra bíznak és a tanító második atyjává válik reá nézve, mig az iskola falait el nem hagyja.

Az iskola pedig megkezdi nevelő munkáját.

Ha az iskola nemcsak a tanitást, hanem főképen a nevelést tartja szem előtt, nagy munkát végezhet az élés fejlesztésében. A gyermek-lélek nagyon fogékony a szép iránt.

A tantárgyak közül — célunk elérésére — különösen két tárgy, a természettel foglalkozók és rajz, birnak nagy fontosággal.

(Folyt. köv.)

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Baranyabánban a pécsegyházmegyei tanítógyűlelet baranyavári espereskerületi körének 1910. évi október 6-án tartott tanácskozmányáról.

Jelen vannak:

Ft. Zádor Alajos esperes plébános, és Müller Antal v. elnök elnöklete alatt Kopári Lajos pélmonostori, Fischer József és Hangos Gyula baranyavári, Mayer József, Faller Mátyás és Rochi János baranyabánai, Wild József és Weszely Ernő ófenyőcserdegi, Szajkó József darázsi, Hauk Péter és Vertes Antal baranyakisfaludi, Scheidl Mihály hercegmárokí, Tomasits Béla nagybodolyai, Bartal Imre és Pacsárovits István tzsépi, Juny Ferenc, Szabó János és Schneider Lajos kisköszegi és Weber József izabellafoldi tanítók; Klein Tivadar pélmonostori, Friedrich Géza baranyavári, Kirschanek Odön kisköszegi plébánosok, Horváth János és Perényi Pál baranyabáni káplánok mint rendes tagok és Gucunya János, baranyabáni gőr. kel. tanító, mint vendég.

Az értekezletet megelőzőleg a templomban gyászistentiszteletet tartatott a megholt ker. tagokért

Tárgy:

1. Főtiszteletű Zádor Alajos esp. plébános, ker. elnök lelkes megnyitó beszéde a ker. szeretet gyermekvédő egyesületéről.

Elnöklő esperes ur hatásos és ünnepies szavakban érvelte meg azon kötelességeket, melyekkel ilyen áldásos egyesülletnek tartozik minden nevelő és felhivja a jelenlévőket az egyesület munkásságában való tevékeny közreműködésre.

2. Elnök előterjeszti, hogy a világi elnök urral egyértéltöleg azért nem tartott tavaszkor gyűlést, mert a tavalyi gyűlés jegyzőkönyvét, mely a következő gyűlésnek a helyét és tárgysorozatát is részben megállapitotta, csak a nyáron kapta kézhez. A jelen gyűlést pedig azért nem tartjuk Főherczeglakon, mert illetékes helyen nem tartottak kiváratosnak.

A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után — melyre Wirtz József es Scheidl Mihály kéretek fel — Elnök, mint Hron József egyl. jegyző nincs jelen, Rochi János bináni tanitót bizza meg a jegyzőkönyv vezetésével.

3. Kopári Lajos gyakolati előadása a fonomimikából. Mielőtt gyakorlati előadását megkezdené, összehasonlitja az irva-olvastató módszert a fonomimikával és ismerteti utóbbinak általános szabályait, majd áttér a gyakorlati előadásra. Ügyes érdekes előadással, a hallgatóság legnagyobb figyelme mellett ismerteti az „Ü, A“ magánhangokat és „Z“ mássalhangzót. Végül többek kivánságára igen ügyesen össze is kapcsolja az ismertetett hangokat.

Hogy az előadás ügyes és érdekes volt, abban a jelenlévők mindannyian meggyeztek; ámde abban már eltértek a vélemények, hogy a fonomimika utján bamaitnak megtanulnának a gyermekek olvasni. Többen célszerűbbnek tartják az olvasásnak és irásnak egyszerre való elsajátitását a fonomimikának alkalomadtán való igénybevételével.

Az előadónak igen ügyes és érdekes előadásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a tanácskozmány.

4. Következett Klein Tivadar pélmonostori plébános ur felolvasása „Az iskolai figyelem és fegyelemről “

Halotti csendben és nagy figyelem közepette hallgatták az igazán tartalmas és a gyakorlati életből vett esetekkel illusztrált felolvasást, amelyet szünni nem akaró tapssal és éljenzéssel honoráltak. Majd jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a tanácskozmány es felkéri fő. plébános urat, hogy legközelebbi felolvasásában az iskolai fegyelemzet is oly alaposan és bőven tárgyalja, mint most a figyelemről szólott.

5. Igen érdekes és figyelem kelto volt Perényi Pál bináni káplán urnak a felolvasása „Az erkölcsös nevelésről“. Gyakorlati példákban gazdag felolvasásáért köszönettel szavaz a tanácskozmány.

6. A lelket felüditő és tápláló felolvasások és viták után, fő. Zádor Alajos esp. pleb. elnök tudatja, hogy Hron József egyl. jegyző lemondott tisztségéről és felszólítja a tanácskozmányt uj jegyző választásra.

A tanácskozmány egyhangulag Rochi János bináni tanitót választja meg espereskerületi jegyzőnek, aki a tisztséget el is fogadja.

7. Minthoy Kovács László darázsi tanitó, egyleti pénztáros nincs jelen, azért a tanácskozmány Fischer József bináni tanitó urat kéri meg a tagdijak és a „Katholikus Iskola“ c. tanügyi lap előfizetési dijának beszedésére.

Világi elnök megemlíti, hogy a központból ismételten kapott sürgetest a tagdijak bekildésére vonatkozólag.

A tanácskozmány kivánatosnak tartja, hogy a pénztáros buzgóbban járjon el bizalmi tisztségében, szólitsa fel a hátralékosokat és hozza már egyszer rendbe a tanitókor anyagi ügyeit, beküldvén a központba, ami oda való, visszatartva a kór pénztárát megillető összeget.

8. Elnök felhivja a tanitókat, hogy ismerőseik körében és az iskolákban *a ker. szeretet orsz. gyerm. védő egyesület* részére gyűjtést rendezzenek. A mostani ünzés közepette kell, hogy a gyermekeket áldozatos és tevékeny felebaráti szeretetre szoktassuk, a szegényeket és nyomorultak, szóval szükségben szenvedők iránt részvétet gerjesszünk a gyermekek elé mégpedig az mene rontott szivecsk.

A gyűjtött összeget *világi elnök* urnak küldjék be, aki a befolyt összeget az illetékes helyre továbbitani fogja.

A tanácskozmány e nemes célra *10 K-t szavaz* meg a kori pénztárból. (Hisszük, hogy ez az összeg a kath. gyerm. védő egyesületé lesz.)

9. Tomasits Béla bodolyai tanitó inditványára a gyűlés kimondja, hogy megkéri a Megyes Püspök Úr Ő méltóságát, hogy a kántorinokat az ostyasütés alól mentse fel, mert már idejét multa ez a kötelezettség s mert nem álhatnak jót a lisztnek tiszta voltáért, miután a legtöbben kereskedőtől veszik a lisztet. Különben is több helyen e kötelezettséget önkénytleg tették be a díjlevélbe, mert a can. visitában szó sincs róla.

10. A tanácskozmány tiltakozik a budapesti tanitógyűlesen a kath. tanitókat az illetékes helyen a kirohanások és támadások ellen és világi Elnök urat kéri meg ennek az illetékes helye való felterjesztésével.

11. A jövő gyűlés szinhelyéül Kiköszeget, idejéül pedig május végét állapitja meg.

A jövő gyűlés tárgysorozata a következőkben állapittatik meg:

a) Klein Tivadar pélmonostori plébános ur felolvasása az „Iskolai fegyelmezésről.“

b) Horn József, kiköszegi tanitó gyakorlati előadása a számtanból.

c) Rochi János bináni tanitó gyakorlati előadása a természettanból,

12. Tünis coronat opus. — A mindvégig komoly érdeklődés közepett lefolyt gyűlés végén az egyházi elnök, hogy a tanácskozmány működését mintegy megkoronázza, élénken ecseteli azon mérhetetlen vesztesége, mely a tanitók legjobb atyai barátjának és legnagyobb pártfogójának, a pécsi Megyés Püspök ur Ő Méltóságának fiui szivét érte áldott jó lelkü és forrón szeretett édes anyjának elhunytával. A gyűlés a legmélyebb részvétét külön feliratban óhajtja tolmácsolni, melynek megszerkesztésére Elnök a kétszer kitünő tollu irót, Juny Ferenc kiköszegi tanitót kéri fel.

Minthogy az idő már nagyon előrehaladott, Elnök az isteni Mester legnagyobb nevének üdvözlésével a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Müller Antal, világi elnök

Zádor Alajos, egyházi elnök.

Rochi János, egyl. jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Dombovárón, 1910. évi október hó 5-én a dombovári esperesi kerület tanitói körének gyűlésén. — Jelen vannak: főtiszteletű Frühwirth Géza esperes elnök ur és Kétyi László világi elnök ur, továbbá az egyes plébániák területéről a következők:

Dombovárról: Nyárády Aladár, Kalauz Elemér, Éry Ferenc, Partl József, Marton Kálmán, Mészáros László, Blochinger Erzsébet, Martonné, Szakovits Erzsébet; Dőbrökczről: Riedlinger Dezső, Füzy Mihály, Koházi Gizella, Stiba Lajos, Tarr Ferenc, Kumper Lajos, Pálffy Mariska, Németh István, Gyuljavári: Polgár Ferenc, Francsics Teréz, Nagy János, Galló József; Kocsolaról: Perényi Hugó, Stark Mihály, Pesty Róza; Kurdről: Gyomlai József; Nakrol: Chachinovits János, Szakályból: Leichl Károly, Tóth Mihály, Kovács Antal, Szakcsról: Vitkovits Ferenc, Mányoké Cseh Jolán, Ginal József, Geyer Béla, Szijártó László, Fent Gábriella és Kovács Terézt rendes tagok, továbbá mint vendégek: Ozv. Dévay Károlyné, Nagyné Dvorzsák Emma, Faics Irén, Faics Gizella, Faics Kálmánné, Hamulyák Mihályné, Mohácsy Endre, Gyenis Antal.

1. Gyűlés előtt a jelenlévők szt. misét hallgattak, mely elhunyt kartársak, Dévay Károly lelke üdveért mutattatott be a Mindenhatóhoz. Miise után a kór tagjai a vendégekkel együtt az iskola egyik termében gyűltek össze, hol Frühwirth Géza egyházi elnök ur a tagok üdvözlése után az elhalt Dévay Károlyról emlékezett meg kegyeletes szavakkal, ugy ezt, valamint lelke üdvéért bemutatott szt misét kéri jegyzőkönyybe fejegyezni. — Utána lelkesitő beszédben fejegette a tanitó szép hivatását, bnzditva a tanitói kart a folytonos önképzésre, mely után a gyűlést megnyitja s a jelen jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Partl József és Nagy János tagokat.

2. A mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasatott és hitelesitettelt. Ennek kapcsán jelen elnök ur, hogy a felolvasott jegyzőkönyv szerint a pusztai tanitók illetményeinek megvonása, illetve iskolajuknak hanyag s gyermekek általi seprése, — rendes fűtése tárgyában a herceg uradalmai kormányozásához, — a tanitóneteles korban levő gyermekek korcsmáról való elliitása ügyében pedig az alispánhoz a kérvény benyujtatott, ha azonban ezek dacára is a gyermekek elemennek a korcsmába, a meglévő fendelet szigoritását ujra kell kérelmezni. Tudomásul vetik.

3. Ginál József a „Tanitók vándorlásának okai“-ról tartott felolvasást; a sok helyváltozásnak okát az 1907. évi XXVII. t. c. 2. szakaszában látja, mely a lakásviszonyokat illetőleg nem elég világos és félremagyarázható. Indítványozza, hogy egy 4—5 tagu bizottság a nevezett törvény sérelmes pontjai módositná s azt a vidéki tanitókörökhöz megküldenénk, hogy azt szintén vegyék tárgyalás alá és a törvény e pontjának helyesbítése végett a lépéseket illetékes helyen egyöntetűen tennénk meg. Az indítvány elfogadattik. Az emlékirat kidolgozására kijelöltettek: Francsics Teréz, Kóházy Gizella, Gyomlai József, Ginál József és Szijártó László. Elnök ur indítványára a gyűlés a felolvasónak jegyzőkönyvi köszönetet mondott.

4. Gyomlai József a kór pénztárnoka előterjeszti évi jelentését a kór vagyoni állapotáról, mely szerint a mult évben egyletünknek 59 tagja volt, tagdíjat azonban csak 43 tag fizetett; az évi zárszámadás a következő: az 1908. évi pénzmaradvány 35 K 90 fill., tagdíjból befolyt 126 K, előző évi hátralékokból befolyt 45 K, összes bevétele tehát 206 K 90 fill. — A kiadás végösszege pedig 131 K 95 fill. Az év végén a pénzmaradvány 74 K 95 fill. A pénztárnok évi jelentését, valamint a szántóföldjének által átnézett és helyesnek találtatott számadást a gyűlés tudomásul veszi és a pénztárnoknak a felmentvényt megadja.

Pénztárnok évi jelentésével a gyűlés tárgysorozata kimerítetvén, miután és gyűlés elnök ur a tárgysorozat iránt tanusított figyelemért s a vendégek szives megjelenésért köszönetet mond s a gyűlést bereksztí.

K. m. f.

Szijártó László, kori jegyző.

Frühwirth Géza, kori egyházi elnök.

Jegyzőkönyv,

a „Pécsegyházmegyei Röm. kath. Tanítóegyesület“ szentlörinczi esperes körének 1910 szepteber hó 29-én Szentlörinczen tartott őszi rendes kritanitói tanácskozmányáról.

Jelen vannak: Krecht Ference esperes plébános elnök, Szentkirályi Ede v. jegyző, elnök, Herbert Gáspár, Bánfai József, Szonpek Zoltán, Balázs József, Linc József, Varga Lajos, Bakay Alajos, Hady Jenő, Gyenis Anna, Simon Erzsike, Uhrinyák Anna, Vass Karolin, Zsinkó Ernő, Csáky Zsiga, Réder János, Csáky Virgil, Dobszay János, Horváth Ferenc, Somsich Sándor, Szépe Gyula és Szonpek József tanitók, illetve tanitónők.

Elnök üdvözölvén a megjelenteket az ülést megnyitja.

1. Szonpek Zoltán szentlőrinczi tanitó tartott gyakorlati tanitást a beszédértelemgyakorlat köréből a II. osztályban ház, sór, utca, terekről. Bíráskolul Szépe Gyula, Hady Jenő és Balázs József kartársakat kérte fel vitaelnök a gyakorlati feltárgyalás tartó tanitás után ennek az ülést 10 percre felfüggesztette, mely idő alatt nevezettek előadandó bíralatuk felett tanácskozva, Hady Jenőt bizták meg annak előadásával.

2. Hady Jenő a következőkben adja elő a bíralátbiztosság véleményét a tanitásra vonatkozólag. Egyes, a gyermekek előtt ismeretlen szavakat, valamint a tér fogalmát nem magyarázta meg kellőképen a gyermekeknek, így azok tiszta fogalmat nem alkothattak magukunk. A kérdéseket előbb tette fel s kotthattak magukunk. A kérdéseket előbb tette fel a tanulókat. A bíráló nézete szerint a házsor, utca, teret képtel szemléltetni kellett volna; különben a tanitás eredménye kielégítő volt. Többen bíráló utóbbi véleményét azzal cáfolják, hogy a gyermek a házsor, utcát, teret már természetben ismeri, nem lett volna célja képpel szemléltetni. Szentkirályi Ede a maga, valamint a jelenlevők nevében elismerését fejezi ki tanitónak, de a bíralátra a következőket jegyzi meg: A kritika a legkényesebb dolog, melynek tárgyilagosnak kell lennie; nemcsak a hibákat, hanem az előnyöket is fel kell tüntetni a bíralátban. Nagyon meg van elégedve a tanitás eredményével, de a tagok kevés figyelmet tanusiottak a tanitás menetére, egy aztán bíralátot hozni nem lehet. Jelenlevők egyöntetű köszönetet szavaznak előadónak.

3. Mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után észrevételt nélkül elnök felkéréshre Lincz József és Csáky Virgil által hitelesittetlett.

4. Lincz József szemléltetni kérdést intéz esperelnökhöz, hogy a körből lehetséges-e kilépni vagy sem, mert majusban mult esztendőe, hogy mélyány tag el nem fogadható okok miatt az egyesülettől kilépett és a pénztáros a mai napig sem számolt le. Espereselnök tudtára adja felszólamlónak, hogy mult év novemberben a tanfelügyelőséghez intézett eziránti kérdésre mai napig nem kapott választ, igy ő sem adhat hatarozott feleletet. Szentkirályi Ede előadja, hogy a központi választmány azt a határozatot hozta, miszerint az ő évi cikluss tartama alatt az egyesülettől senki ki nem léphet, valamint a megjelenés s a kötelezettsége, csak az illető plebános igazolása folytán maradhat távol valamely tag elfogadható okok miatt. Lincz József kérdi, hogy a választmány e határozatát ki fogja végrehajtani? Továbbá kijelenti, hogy ha elégtételt az egyesület nem kap, ugy e körből, valamint a Pécsegyházmegyei Egyesülettől* többen kilépni fognak, mert csak az ujonnan választott tanitókat lehet a tagságra kötelezni. Szentkirályi Ede a fegyelmi szabályzat 1-só pontjára hivatkozva, felszólamlónak megnyugtatásra kijelenti, hogy engedelmeskedjék meg megtorolva lesznek az illetők és miután a külső körök működő szervei a belső életnek, ezen körök fel nem oszlathatók, mert különben amaz is életképtelen lenne. Varga Lajos indítványozza, hogy e testületet továbbra is tartsuk fenn, még akkor is, ha megyeiszét nem kapnak. Szentkirályi Ede szintén amellett szól és sajnálatát tejezi ki az iránt, ha 3 ember nélkül e kört nem volnánk képesek fenntartani. A jelenlevő tanitóknak hogy lelkesedés közöt kimondatik, hogy e kór továbbra is működjék és hogy és fenn fog állani a három hiányában is. Lincz József véleményezi, hogy jegyzőkönyvileg zárjuk ki nevezetteket vagy teljesen hallgassuk el a dolgot, mintha semmi sem történt volna. Szentkirályi Ede felkéri espereselnököt, hogy ismételten egyen kérdést a hatósághoz és a legközelebbi gyűlésig várjunk a határozathozatalig; mely indítvány el is fogadtatott és egyházi elnök jelen jegyzőkönyvi másolat beterjesztésével ismét kérdést fog intézni ez ügyben a tanhatósághoz.

5. Szentkirályi Ede indítványozza, hogy e kór küldöttségileg tisztelegjen ujonnan kinevezett Ember János kir. tanfelügyelőnk előtt. Ezen indítvány elfogadtatott és a küldöttség tagjaul önként ajánlkozott: Szentkirályi Ede, Szépe Gyula, Somsich Sándor, Bakay Alajos, Csáky Zsiga, Réder János, Balázs József, Szonpek Zoltán; napjául pedig október 6-a jelöltetett.

6. Csáky Zsiga azon kérdést intézi elnökséghez, hogy jogosult-e a tanitó indokolt esetben egyes tanulóknak egy-két napra terjedő szünetet adni, mert a püspöki kar által kiadott utasitásban ez nincs meghatározva. Szentkirályi Ede mindennapi példákkal megvilágítva bebizonyítja, hogy ha tanitó szabadságot nem ad, ugy a gyermek különböző ürügyek alatt engedély nélkül marad hon, igazolásul pedig mindennemű hazugságokat felhoz. Tehát ha tanitó engedély megadásra nem jogosult, ugy a fentiek alapján tekintélye csorbát szenved; kéri a hatóságot, hogy a tanitóknak rendeztessen jogositsa fel ily engedélyek megadására. Balázs József véleménye szerint ezen joggal ne a tanitót, hanem az igazgatóplébánosokat ruházzák fel, mert ha engedélyt nem kapnak majd lináférjeinek stb.-tez, ugy a közöge beliek nem okoghatják majd a tanitót, mert eddig engedely nélkül maradtak hon és ha mint mulaszatokat kiirta őket, a kimutatása papirkosárba került végrehajtva nem lett Szentkirályi Ede szerint Balázs indítványa nem volta célszerű és kivihető, mert

minden községben nincs plébános és a helyett, hogy a szülők a szomszéd községbe mennének engedély kikérésére, gyermeküket csak otthon fognák, tehát előbbi helyzet állna be. Hogy mulasztási kimutatás a felszólamlónak papirkosárba kerül, arra világi elnök kijelenti, hogy egy kaszábó indítványban lesz más szó a mulasztási birságnak szigorabb behajtás iránt. Balázs József véleményét Bánfai József más azért sem helyeselné, mert ha csak plébános ad hatna szabadságot és tanitó nem, úgy ez a tanitó tekintélyére káros hatással volna. E véleményt minden tag magává tette-e és azon végháztározat hozatott, miszerint a testület a tanitóságnak ez ügybeni intézkedését kéri.

7. Elnök Balázs József abbeli nyilatkozatára, hogy mulasztási kimutatása papirkosárba kerül azt indítványozza, hogy a tanitóságnak megkereséseivel a közigazgatás utján előljáróság szigoruan utasittassék a mulasztások szigoru végrehajtására.

8. Bakay Alajos azon kérdésére, hogy pénz birsággal büntethető-e oly gyermek, ki temtlomba nem jár? Elnökölő esperes azt a választ adta, hogy nem, mert ez kereszttülvihetetlen volna. Esperes-elnök távozása folytán Szentkirályi Ede veszi át az elnöklést.

9. Herbert Gáspár azt a kérdést intézi az elnökséghez, hogy a „pécsegyházmegyei rendes évi közgyülésre jár-e az ott megjelent polgármesterek a kösségül luvar- és napidij? Elnök tudomására adja az egyesülletnek, hogy ez ügyben már lépés tétetett a tanfelügyelőség utján a vármegyei alispánnál, hogy a politikai község évi költségvetésében egy bizonyos összeg vétessék fel ezen napidjak fedezésére. Küllönben megigéri, hogy ezen ügyet az őszi választmányi ülésen szóvá teszi.

10. Lincz József azt indítványozza, hogy a kö- feliratban keresse meg a tanitók országos biztosságát, miszerint a lakbér és felvétessék a nyugdijlapba. Erre azon határozat hozatott, hogy egy összehivandó rendkivüli közgyülés fog e fontos ügyben intézkedni.

11. Hady Jenő kérdi, miszerint kötelezhetők-e a politikai községhez tartozó uradalom cseléd- a párbér megfizetésére? Közgyülés inditott, a kér igazgatási bizottsághoz utasitja, mert erre határozat- fot hozni nem illetékes.

12. Szentkirályi Ede inditványára Bertalan Vince levélileg üdvözöltetik, miszerint a „Tanitók Országos Szövetsége" augusztus hó 25-én tartott gyülésén állást foglalt a tanitókérpzésnek államositása ellen.

13. Szeretett főpásztorunknak édes anyja elhunyta alkalmával egyletünk legmélyebb részvétét fejezi és azt levélbelileg tolmácsolja Ő méltósága előtt.

14. Uj tagokul felvétettek: Somschicki Sándor szabadszentkirályi és Vass Sarolta Tarcsa pusztai tanitók.

15. Pénztáros jelenti, hogy 1909. szeptember hó 30-tól 1910. szeptember hó 29-ig a kör bevétele volt 71 kor. kiadása 55·05 K, igy pénztári maradvány 15·94 K. — Pénztáros jelentése tudomásul vétetett.

Más tárgy nem lévén, elnök a gyülést bezárja.

K. m. t.

Herbert Gáspár,
egyl. jegyző.

HIVATALOS RÉSZ.

Megyés-Püspök Ur Ő Méltósága legutóbb megjelent körleveleiben a következőkre nézve rendelkezett.

I. Mult évi III. pásztorlevelemben 1061/1910. sz. alatt kitűzött tételekre 51 dolgozat érkezett be. A birálók a birálat után beküldésre érdemesnek találtak 22-öt s ebből igen kiváló 7 dolgozat, és pedig a Ruzsinszky Irén Saághy Gyula, Perler Mátyás, Hesz Béla, Kálmán Ferenc, Lasányi János és Szentkirályi Ede dolgozata. Ezeken kivül dicséretre érdemesnek találtattak: Gyulay József, Kata Lajos, Reiner Amália, Svarda Gyula, Zsoldits István, Balla Sándorné, Gajdossy Erzsébet, Seleznik Paula, Csáky Zsigmond, Kőházy Gizella, Straub János, Forray István és Szigeti József dolgozatai.

Mult évi III. sz. körlevelemben a pályatételek kitűzése alkalmával a következőket rendeltem: „A fenjelzett tételekről készitett dolgozatok f. évi május 31-ig az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz névaláirással ellátva küldendők. Megjegyzem: „Úgy az egyházmegyei főtanfelügyelőséget, mint az egyházmegyei rk. tanitóegyesület elnökségét felkértem, hogy minden év december 15-ig mutassák be azon tanitók névsorát, akik dolgozatot nyujtottak be, mert csak ekként nyilik alkalom elbirálmi, vajjon részesithetők-e a Trollféle segélyre javaslatba hozottak ezen jutalomban." E rendelet továbbá bekezdése következőképp zárodik: „A tiszt. plebános-iskolaigazgató irakat pedig megbizom, hogy jelen intézkedésemet haladéktalanul nagy ügybuzgósággal és szeretettel adják tudomására kedvelt tanitóimnak és a jövőben olyan tanitót ne is hozzanak a koronai ülésen javaslatba, aki tételt nem dolgozott ki." Az elvi szempontok érvényben tartása mellett hivatkozott rendeletemnek e részét a „Pécsegyházmegyei Röm. Kath. Tanitóegyesület" igazgatóságának 1910. évi október hó 27-én kelt jegyzőkönyvi javaslata alapján a gyakorlati kivitel szempontjából a jövőre nézve a következőképen módositom:

A kitűzött tételek dolgozatai *aug. végeig a körök elnökeihez küldendők.* A körök birálóbizottságai által e dolgozatok átvizsgáltatnak s csak irodalmi szinvonalon álló dolgozatok terjesztetnek az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez. Azon tanitók, akik 50-ik életévüket meghalták s akik kiválóbb irodalmi munkásságot fejtenek ki, valamint azok, akik mint köri előadók, vagy a körigyüléseken gyakorlati tanitók működnek, a tételek kidolgozásának kötelezettsége alól felmentetnek anélkül, hogy ez a Trollféle ösztöndij elnyerését akármely irányban befolyásolná. Akik az egyházmegyei rk. tanitóegyesület pályatételeire pályáznak, akár nyertesek, akár nem, szintén úgy tekintendők, mintha az általam alább kitűzött tételeket dolgozták volna ki, de e célból tartoznak azok, kiknek jeligés levélkéje fel nem nyitatott, dolgozataikat most már saját nevük alatt az esperesi hivatalnak bemutatni. Az esperes-ker. tanfelügyelő urakat pedig kérem, hogy mind e követelményekről az egyházm. főtanfelügyelői hivatalnak a tanévvégi iskolai jelentésekben azoknak 22. és 28. rovatában tegyenek rövid jelentést. Megemlitendő a jelentésben, hogy az illető tanitó a körben felolvasott, vagy köri gyülés alkalmából tanitott, vagy valamelyes előadást tartott, avagy az egyesületi pályatételre szóló s végül a kitűzött tételek egyikére vonatkozó dolgozatát bemutatta, illetőleg benyujtotta.

A folyó tanévben kidolgozandó tételek:

1. Miért és minő irányban és keretben van szükség az 1868. évi XXXVIII. t.-c. reviziójára?

2. A tankötelezettségnek egy vagy két évre való kitolása nem vonja-e maga után a városi és falusi iskolák megkülönböztetését tanterv és szorgalomlió szempontjából?

3. Munkatanulás, munkára való edzés és munkabirás, valamint a csalad bövebb ellátása tekintetéből nem volna-e tanácsosabb falubelyen, hol kizárólag vagy nagyobb részben földmivéssel foglalkoznak, a 10 éven felül való tankötelesek nyolc hónapi szorgalom idejének hat hónapra leendő redukálása s e végből a tankötelezettségnek két ily tanévvel való meghosszabbitása?

4. Miben rejlik oka annak, hogy nálunk, katholikusoknál, a nép mindinkább gyérebben kezd a templomban énekelni, holott a protestánsoknál az értelmiség is együtt zsoltároz a néppel? Miként lehetne a régi és kétségtelenül nagy és mély vallásos érzületet keltő és fentartó szokást ujból életre kelteni s vajjon erre feltétlenül szükséges-e a hangjegy ismerete?

5. Mik a tanitóknak kötelezettségei a gyermekvédelem szempontjából különös tekintettel a menhelyekben elhelyezettekre?

E kérdések közül ki-ki tetszése szerint azt választhatja, amelyiket akarja s egy tanitóra csak egy kérdés kidolgozása kötelező.

II. Alább közlöm a m. kir. nm. vall. és közoktatásügyi miniszter ur f. é. febr. 4-én 15510. sz. alatt kelt átiratának s valamennyi kir. tanfelügyelőséghez és a tanfelügyelői kirendeltséghez intézett rendeletének másolatát, s megbizom a tiszt. plébános-iskolaigazgató urakat, hogy ezt a plébániájuk területén működő kedvés tanitómmal, tekintettel az *idő rövidségére, haladéktalanul* közöljék. E rendelet a népiskolai tanitóság számára rendezendő szünidei továbbképző tanfolyamról intézkedik. A továbbképző tanfolyamok az egész művelt világon igen elterjedt intézmények. Rendeztetnek ilyenek orvosok, mérnökök, katonák, de mindenekfölött tanárok és tanitók számára. Céljuk az, hogy a tudomány és a módszerek haladását közvetitsék azok számára is, akik nem lakván központokban, a haladást kellőképen figyelemmel nem kisérhetik. Minél müvelebb valamely testület, annál többször igyekeznek annak tagjai

ilyen továbbképző tanfolyamokon részt venni, sőt Angliában a továbbképzés ügye épen a tanitóságra nézve annyira fontosnak tartatik, hogy a népiskolai tanitók 10 évről 10 évre ismételten tartoznak magukat ujabb és ujabb vizsgálatoknak alávetni. Ezen okok alapján nemcsak óhajtom, de várom is, hogy kedvelt tanitóim a szóban forgó minősziteni intézkedést ugy értelmezzék, mint amely az ő továbbképzésük szempontjából mellőzhetetlen s ezért óhajtom és várom, hogy a tanfolyamokra minél többen jelentkezzenek s azokon minél többen részt vegyenek. Az önképzés eszközei tekintetében minden lehetőt megtettem, hogy egész évi munkásság utján kedves tanitóim saját magukat szakjukban s az önképzés révén egymást tovább fejlesszék, mindazonáltal örömmel fogadom azt is, amit e tekintetben az állam nyujt s hiszem és remélem, hogy kedves tanitóim ebben velem egyetértve, meg fogják ragadni az alkalmat, hogy a nevelés és oktatás terén történt ujabb fejleményeket az arra hivatott és szakavatott előadóktól hallhassák.

„A m. kir. vallás és közokt. Miniszertől. 15510. szám. Valamennyi főtiszt. egyházi főhatóságnak. Az elemi iskolai tanitók és tanitónők részére a folyó iskolaév nagy szünidejében tartandó továbbképző tanfolyamok tárgyában a királyi tanfelügyelőkhöz intézett rendeletem másolatát van szerencsém a főtiszt. főhatóságnak szives tudomás végett oly tiszteletteljes kérem kapcsán megküldeni, hogy a főtiszt. főhatóság bölcs fennhatósága alá tartozó elemi iskolákná működő tanitókat és tanitónőket a tanfolyamokon való részvételre buzditani méltóztassék. Budapest, 1911. február hó 4-én. A miniszter helyett: Náray Szabó s. k., államtitkár.

A m. kir. vallás és közokt. miniszter f. évi február 4-én 15510. sz. a. kelt s a valamennyi kir. tanfelügyelőhöz és a tanfelügyelői kirendeltséghez intézett rendeletének másolata: Tudomás és további eljárás végett értesitem a Tanfelügyelő urat, hogy a folyó iskola év nagy szünidejében az 1906. évi január hó 10-én 102594/1905. sz. a. kelt rendelettel kiadott tanitói és tanitónői továbbképző tanfolyamok szervezeti szabályzatában foglaltak alapján folyó évi julius hó 3-án kezdődőleg, több állami elemi iskolai tanitó- és tanitónőképző intézetnél, a korábbi évekhez hasonlóan, három hétre terjedő tanitó és tanitónői továbbképző tanfolyamok fognak tartatni; még pedig tanitók számára az *aradi*, a *bajai*, a *csáktornyai* és az *iglói* állami elemi iskolai tanitóképző intézetekben; a tanitónők részére pedig a *pozsonyi* és a *sepsiszentgyörgyi* állami elemi iskolai tanitónőképző intézetben.

Ezen tanfolyamok egységes programmja a következő: 1. A magyar nyelv tanitása a nem magyar ajku népiskolában (az uj tanterv és utasitások magyarázatával) 10 óra.

2. Tájékoztatás a szociális pedagogia legujabb törekvéseiről és alkotásairól a külföldön és hazánkban, 10 óra.

3. A rajz és kézügyesség a szemléltetés szolgálatában, 4 óra.

4. Az ének, rajz és kézügyesség tanitása a népiskolában (a népiskolai tanterv és utasitások magyarázatával) 8 óra.

5. A természettudományi és menynyiségtani tárgyak tanitásában a szociális vonatkozások gyakorlati érvényesitése, 5 óra.

6. Gyakorlati mintatanitások az 1—5 alatti előadásokkal kapcsolatban, 12 óra.

7. A gazdasági szövetkezetek és a néptanitó, 6 óra.

8. A gazdasági számtartás leggyszerübb módjai 2 óra.

9. Gyakorlati foglalkozások a rajzból és kézimunkából 30 óra.

10. Kirándulások, közintézetek stb. meglátogatása a délutáni órákban a helyi körülmények szerint.

Mindenik tanfolyamra 60-60 hallgató vétetik fel, akik közül tanfolyamonkint 30-30 hallgató állami költeségen nyer az intézet internátusában szállást és étkezést, azonkivül 20-20 korona utazási költségben is részesül.

A saját költségükre jelentkező többi hallgatók ingyen szállást nyernek az intézetben, lni mérsékelt áron étkezést is kaphatnak.

A felsorolt hat tanfolyam bármelyikére való felvételéről folyamodhatnak az ország bármely részében lakó és bármilyen jellegű elemi népiskolánál működő okleveles tanitók és tanitónők.

A felvétel iránti bélyegtelen kérvények azon illetékes megyei királyi tanfelügyelőségnél nyujtandók be, a melynek tankerületében a folyamodó működik.

A pályázati határidő 1911. évi március hó 6-dika.

Végül felhiltom a Tanfelügyelő urat, gondoskodjék arról, hogy tankerülete minden jellegű iskolánál működő tanitók és tanitónők első időben és megfelelően értesitve legyenek a megtartandó tanfolyamokról.

A másolat hiteléül: *Komlóssy*, s. k. igazgató."

Az egyházmegyei főtanfelügyelő hivatalosan felszólitja az összes tantestületeket, hogy őszi, karácsonyi, husvéti és tanévvégi tanácskozmányaiknak jegyzőkönyveit küldjék be. Tapasztaltatott ugyanis, hogy az ilyen jegyzőkönyvek beküldése épen a most folyó tanévben sok helyen elmaradt, holott az egyházmegyei főtanfelügyelő azt várta volna, hogy miióta ez irányu rendeletet kiadta, az ilyen jegyzőkönyvek beküldése mind pontosabb és pontosabb lesz s most is remélj, hogy e helyen történt felszólalása eredményes lesz s igy az esperesi hivatalok utján való külön eljárást mellőzheti.

Iskolaink tankönyveinek jegyzékét arra hivatott bizottság felülvizsgálván, megállapittatott, hogy 95 oly iskola van Pécsegyházmegyében, amelyben nem a Szent-István-Társulat kiadványai használtatnak és 115 olyan iskola, ahol egyáltalán a kath. tanügyi tanács által történő approbálást figyelembe se vették, minekfolytán az egyházmegyei főtanfelügyelő 433/911. sz. rendeletével külön megkereste az érdekelt isk. igazgatóságokat, hogy a hiányt kiszöböljék ki. A Szent-István-Társulat a bevezetendő könyveket csomagokban az emlitett iskoláknak megküldötte.

Az egyházmegyei főtanfelügyelő miheztartás végett közzétette az alábbi levelet: Baranyavármegye kir. tanfelügyelője 697/1911. sz. Nagyságos Wajdits Gyula egyházmegyei Főtanfelügyelő urnak, Pécs. Felkérem sziveskedjék a rk. kath. iskolaszékeket utasitani, hogy a tanitó változásokat az 1907. ev. XXVII. t. c. 30. §. értelmében és a községi utasitás 52. §-nak szemelőtt tartásával ide bejelentsék. Méltóztassék az iskolaszéket figyelmeztetni, hogyha e tekintetben nagyobb pontatlanságok, mulasztások fordulnának elő, az idézett törvényben megszabott rendbirságot lennék kényteien a jövőben alkalmazni. Pécs, 1911. évi március hó 3-án. Ember János kir. tanfelügyelő.

VEGYESEK.

Gróf Zichy Gyula Megyés-Püspök Ur Ő Méltósága f. é. márc. 8-án magas látogatásával tüntette ki a pécsi püspöki tanitó-intézetnek egy gyakorlóelőadját, mint a jövendei tanfolyamokat. Három óra hosszat időzött az intézetben s többször megelégedésének adott kifejezést, valamint az egyes osztályokban a növendékeket is buzditotta szorgalomra s valláson és erkölcsön alapuló élete. A Főpásztort iskolalátogatása alkalmával Wajdits Gyula egyházmegyei főtanfelügyelő ur és dr. Mosonyi Dénes tb. pápai káplán, püspöki titkár ur kiséretik. Rákövetkező napon a tanári testület egyes tagjai tiszteletjét és Méltóságának, hogy a kegyes látogatási megköszönjék.

Az orsz. közokt.-ügyi tanács igen intenziv munkát fejt ki, hogy a f. é. nyarán tartandó VI. egyetemes kath. tanitógyülés minél jobban sikerüljön. Megalakitotta a szociális szakosztályt s a „népnevelő" 10. számában felhivást intézett a kath. tanitósághoz, hogy minél többen lépjenek be. Magunk részéről is kifejezést adunk abbeli meggyőződésünknek, hogy egyrészt a szociális eszmék elől elzárkózni nem lehet, nem szabad, másrészt pedig, hogy ezen eszmének felkaroláska semmikép sem történhetik a szocial demokracia keretében, erre egyedül a ker. szociálismus kerete inutatkozik legalkalmasabbnak s e tekintetben a kath. tanitóság áll a legközelebb a ker. szociális szervezetek létrehozásához.

„Népoktatás" cimmel Dreisziger Ferenc kalocsai tanitóképző-intézet tanár nagyobb szabásu pedagogiai lapot indit, amelynek fennállását a magas püspöki kar az által biztositotta, hogy a lapból 1000 példányt megvesz és a tanitóság nagyobb testületeinek az egész országban széjjel küldi. Az illusztris szirkesztő a a magas pártfogás egyaránt biztositékul képzendi, hogy jó kath. nevelés-tudományi lap fog létre jönni, miért is olvasóinknak szives figyelmébe ajánljuk. Dreisziger Ferenc lapjárói következőkep nyilatkozott: „Tervem komoly. Nem verseonylapot akarok készitení, hanem hozzágondolt. Helyet adok akár reformszemeknek, akár már-már meglevő intézmények alaposabb birálatának. A lap márciusban fog megindulni."

A „Népnevelő", mind tartalmasabb és erdekesebb közleményeket hoz. Szerkesztőségét órási munkaösztön ragadta meg s egyuttal a kath. nevelés- és oktatásügy legkiválóbb bajnokai ragadnak tollat, hogy a felleduló hath. szellemet minél erőteljesebben tőkésthessék. Legujabban Hegedüs Zoltán, Ember Károly, Berlatan Vince, Mátray Iván irtak igen tar-

Tanitói pályázat.

Vékény (posta, vasut, Szászvár) községben kántortanitói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: három szoba, konyha, kamara, szokásos melléképületekkel. Páronként (ma 85) 1/4 p. m. tiszta buza. 1/4 p. m. szemes kukorica és 40 fillér. A köségtől 24 ürméter hasábfa házhoz szállitva, 100 korona tandij a községtől, 4 kat. hold hasznonélvezete (jelenlegi bérösszeg 100 korona fuvarszolgálmányokkal), 70 korona földmunkaváltság, a szokásos kertilletmény és ideiglenesen egy kis kert használata. Fizetéskiegészités cimén államsegély 108 korona. Stóla 20 korona körül. Kántori teendőkért 1 kat. hold gyümölcsös. Terménybeli szolgáltatás mindkét részről eddigi díjlevél szerint (892 kor.) megváltható bármelyik fél kezdeményezésére, a gyümölcsöst (legnagyobb hiszna 300 kor. körül) ide nem értve. Pályázati határidő márc. 30. Az állás azonnal elfoglalandó. Okmányolt kérvények személyes benyujtása esetén (próbával) kocsifuvar az állomásra és utiköltségmegtérités, 10 koronáig, ellátással. Cím: Plébánia, Szászvár-Kárász, Baranya.

— A „Baranyamegyei Agrár Kereskedelmi Részvénytársaság"-ot, mely alaptőkéjét 100.000 koronára emelte s melynek gépeiről lapunk hirdetési rovata ad hő felvilágositást, az érdeklődők s különösen a papság és tanitóság figyelmébe ajánljuk, annyival inkább, mert a bank főkép a papság és tanitóság szives támogatására alapitva, vidéki gócpontokat akar létesiteni. Mint keresztény cég is különös támogatásra számithat.

Alapittatott 1876-ban. Alapittatott 1876-ban.

POSZEK VILMOS

kalaposmester, Király-utca 37. szám.

Ajánlom az **őszi idényre** dúsan felszerelt raktáromat. — **I. H. Ita**, kiváló puha és kemény nyulszőrkalap 12 kor. **Borsalino** és **Panizza** olasz nyulszőrkalap 9 és 9·50 kor **Christy** és egyéb **angol** nyulszőrkalap 8—9 kor Kiváló minőségű **gyapju** kemény kalap a legdivatosabb formákban 4.50, 5, 5.50 és 6 kor **Puha nyulszőr kalapok** angol és hazai gyártmány 6, 6.50, 7, 8 és 9 kor. **Pichler** grázi daróc kalap divatszinekben 6 és 7·50 kor. **Saját gyártmányu kalapjaim** 2 koronától 6 koronáig. Legujabb divatu **automobil** és **sportsapkák** 2.40, 3, 3·60 és 4 kor. Tollkönnyü **tevekszőr** házi és sport-sapkák 3·60 és 4 kor **Diák-, gyermek- és házisapkák** a legfinomabb kivitelben. I. minőségü urasági **kocsis-kalap** 7 kor **Hengerkalap** (cilinder) 12 és 14 kor. **I. H. Ita-féle** hengerkalap 18 kor **Szabott áraim** minden kalapban láthatóan feltüntetve — **Javitásokat** szakszerüen és jutányosan vállalok— Vidéki rendeléseket pontosan eszközlök, meg nem felelőt visszaveszek

Figyelem! **Figyelem!**

A SZŐNYEGHÁZ

Pécs, Jókai tér 5.

Minden vevője, bevásárlása alkalmával **osztalék szelvényt** kap. — Az osztalék minden hó egyik napján lesz kiosztva, az előző hóban vásárolt **teljes összeg** erejéig; t. i. ha 100 K-ért vásárolt oly értékben kap osztalékot. **Saját érdeke tehát ha:** szőnyeg, függöny, ágy, asztalteritő, linoleum, plüsch, butorszövet, matrac és roletta gradli, valamint kárpitos kellékek szükségleteit a **SZŐNYEGHÁZBAN** fedezi.

Legolcsóbb szabott árak.

Mint a bomba!

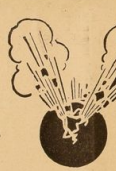

terjed a hir, hogy nincs jobb bevásárlási forrás

RÓMAI RÓBERT

füszer, csemege, liszt, déligyümölcs :: és ásványviz kereskedésénél ::

Irgalmas-utca I. szám.

Telefon 208. Telefon 208.

Egy kilogramm jó csokoládé 2 korona.

Saját termésü kitünő borok.

Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközölteinek.

Miért isznak az angolok naponta TEÁT?

Azért, mert arra a tapasztalatra jutottak, hogy egy jó csésze tea egy finom minőségü rummal kitünő hatással van az emberi szervezetre a hideg idő beálltával. Erősegiti az emésztést, felmelegiti a testet és igy kevésbé van kitéve a meghülésnek. Természetes, hogy a tea minőségére is tekintettel kell lenni és igy ne mulassza el az egész városban és a vidéken is kitünőnek elismet

Speciál Császár keverék-teát beszerezni, amely hamisitatlan elsőrangu minőségekből összeállitva, zamatos, kitünő finnom teát ad.

DR. VÁMOS ARTHUR

„ANGYAL"-DROGÉRIA

PÉCS, VÁROSHÁZ ÉPÜLET.

A már régen jó hirnévnek örvendő **BENCZENLEITNER**-féle **CIPŐ-ÜZLET** **Nem** Király-utca 5. sz. a. található, hanem **Városház-utca I. sz.** Geltch és Gráf palotában (alsó sarok).

Nagy választék mindennemü férfi-, női- és gyermekcipőkben.

Megrendelések és javitások gyorsan készülnek

Uj hangszerüzlet és zongoraraktár.

FONYÓ FERENC —: zongora és hangszerkészitő :— **PÉCS, Ferenciek-utca 16—40. sz.**

Nagy választékban mindennemü vonó és fuvó-hangszerek. Kitünő zongora és pianinók. — Mindennemü hangszerek és zongorák javitása és hangolása 14 évi külföldi —:: tapasztalataim folytán szakszerüen, pontosan és olcsón eszközöltetnek. ::—

Grammofonok, lemezek és mindennemü alkatrészek dús raktára.

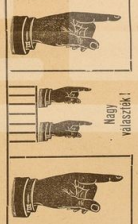

Meggyőződhetett most már mindenki, hogy a **legolcsóbb bevásárlási forrás**

Hirsch és Pollák röfösáru és férfiszövet üzlete **Pécs,** Irgalmas-utca 4. sz.

hol a szebbnél-szebb ujdonságok, ugymint legjobb minőségü női és férfiszövetekben, flanell, parget, vászon, perzsa és futószőnyeg, függöny, stór, ágy és asztalteritő, kocsitakaró, pokróc és valódi triesti linoleumban, **nagyon mérsékelt árakon** szerezhetők be.

Telefon szám 567. Elvünk nagy forgalom kevés haszon. Telefon szám 567.

Olcsó árak!

A láb kényelmét és egészségét biztositó

MOSKOVITS-féle ANATOMIAI CIPŐK

igen nagy választékban találhatók

PÉCS, KIRÁLY-UTCA 7. SZÁM.

Árak: 7.50, 10.—, 13.— és 17 koronának. Tartósságban fölülmulhatatlanok.

Telefon 458.

Legolcsóbb!!

A hazai gyártmányu Turul czipők finomak és tartósak.

Férfi cipők 3 frt. 50-től kezdve, egész finom 4 frt. 75, a leginomabb végig varott 6 frt. 50.
Női cipők 3 frt. 10-tól kezdve, egész finom 4—4.50, leginomabb végig varott 6 frt. 25.
Báli cipők nagy választék 2 frttól kezdve, férfi csizmák 7 frttól kezdve. Gyermekcipők 1 frt. 20-tól kezdve.

Kérjen képes árjegyzéket!

Legnagyobb választék

TURUL cipőgyár

raktárában

Király-utca 15. szám, a Nemzeti Casinó mellett

Telefon 395. sz.

Ladányi József

puskaműves

Király-utca 42. **PÉCSETT,** Lyceum-épület.

Magyar királyi lő- és robbanó-por áruda.

Raktáron tartok:

elsőrendű gyártmányu vadászfegyvereket, forgó- pisztolyokat és ismétlő-pisztolyokat.

Mindennemű vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.

Fegyverek javitását gyorsan és olcsón eszközlöm.

A pécsi országos kiállitáson arany éremmel kitüntetve.

TICHY ALADÁR

PÉCS, Jókai-tér 11.

Készit házi vizvezetékeket, szivattyukat, kutakat, fürdőket és szaglatlan closeteket, fürdő- és ülőkádakat, továbbá villámháritókat, tető- és toronyfedéseket.

Elvállal épület és bá- dogos munkákat.

Szabadon álló angol closet felszerelve 60 kor., jótállás mellett.

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár

Király-utca 20. szám **PÉCS** Király-utca 20. szám

A „pontos óránál"

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Saját óra és ékszer műhely.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: **VIII., Szentkirály-utca 28. szám.** Telefon: 65—70.

BUDAPESTEN

Könyvkereskedés: **IV., Kecskeméti-utca 2. szám.** Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előirt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamint a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használatra előirt *összes tanszerek* mindig készletben vannak. *Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Megrendelések 24 órán belül intéztetnek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvű kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjusági olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjusági imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. Itt különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt *„Kis Jézusom örömöm"* cimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Vargha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *mükereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mű könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

— Aki jó, finom füszer és csemege árut akar vásárolni jutányos árák mellett, az kiséreljen meg egy próbarendelést **Római Róbert füszer- és csemegekereskedésében,** Pécsett, az irgalmasok épületében, ahol vidéki rendelések leggondosabban elszélittatnak.

Két arany, 1 ezüst és 1 nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

A pécsi országos kiállitáson állami aranyéremmel kitüntetve.

Alapittatott 1867. évben. **Alapittatott 1867. évben.**

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORGONAÉPITŐK

Orgona- és harmoniumgyár Pécsett

A budapesti bazilika nagy orgonájának épitője.

Ajánlják kitünő hangu és erős szerkezetü légnyomatu és elektromos berendezésü

ORGONÁIKAT

a legjutányosabb árak mellett művészi kivitelben Raktáron kitünő hangu

harmoniumok minden nagyságban.

Elektromos fujtató készülékek ∴ Elektromos fujtató készülékek

Árjegyzéket kivánatra ingyen küldünk

MARX ÉS MÉREY

TUDOMÁNYOS MŰSZEREK GYÁRA

:: BUDAPEST, VI. BULCSU U. 7. ::

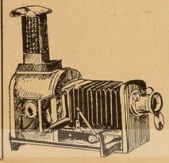

Gyártják saját gyártelepükön az összes tanszereket a fizika, kémia, természetrajz és geométria oktatásához és felszerel teljes iskolákat. Felekezeti iskoláknak a miniszter utasitása szerint szállit eszközöket. A legtöbb rom. kath. iskola szállitója. 100 munkás. 16 HP.

Pártoljuk a honi ipart, ne szóval, de tettel!!

Hazai posztónemüeket

dús és izléses választékban eredeti gyári árakban árusitja kizárólag

KRAUSZ ARNOLD posztógyári nagy raktára

Király-utca 15. szám **PÉCS** Hattyu-épület

Mintákat kivánatra bérmentve!

Elismerő levelek

Schönwald Imre

órás és aranyműves áruinak jóságáról.

Tekintetes Schönwald Ur!

Most örömmel tudatom, hogy a megrendelt 3 darab tárgyai nagyon meg vagyok elégedve. Fogadja ezért hálás köszönetemet, biztositom, hogy rendeléseimet ezután csak Önnél fogom eszközölni. Árjegyzékét ismeröseim közt terjesztem.

Kelt Katalin-Puszta, up. Vaál, Fehérmegye, 1909. augusztus 14.

Tiszteletettel
UDVARI ISTVÁN.

T. Schönwald Imre urnak
Pécs.

Május havában Tekintetességednél rendelt órákat megkaptam, ugy járása, valamint kiállitása dicséretet érdemel. Tekintetességednek van egyedül Magyarországon az a bevásárlási forrás, ahol arányban kevés pénzért kiváló jó minőségü árut lehet kapni, amely a máshol szerzett legdrágább áruval versenyez. Köszönetemet és megadja köszönetemet s mindenki figyelmébe ajánlom.

Szabadka, 1908. julius hó 4-én.
KAPOSI GYULA.

Tekintetes Schönwald Imre urnak!

Mint a madár utra kelltem
Hogy ont ismét folkeressem
Megtisztelni rendeléssel
Mert kiszolgált becsülettel.

Aki jó magyar hazafi
A külföldet nem keresi
Ha valamit venni óhajt
Találhat az magyar ipart.

Én jó magyar polgár vagyok,
Hazámtól ei nem pártolok,
Mindig becsülettel védem
Ami szent kötelességem.

T.-Erk, 1908. szept. 9.

Büszkén merem ezt hirdetni
Magyar ipart támogatni!
Hazánk első ékszergyárát
Ne feledjük pártolását.

Megmondom ki tanit erre
Schönwald Imre ékszerész,
Magyar hon tanácsadója,
Amelynek nincs sehol párja.

Hazai ipart tisztelni
Csak igy lehet szerezni
Hirnevet és dicsőséget
[Schönwald Imre nagy nevére
Kérem Isten bő áldását]
Pécsi cég felvirágzását.

NAGY FERENC.

Tekintetes Schönwald ur!

Az ón által mult év május havában küldött tulaóra oly pontosan jár, hogy alig mutat egy-két perc eltérést azóta. El nem mulasztham, hogy egyrészt határtalan örömömnek kifejezést adjak, mert nálunk falun pontosan járó óra megbecsülhetetlen kincs, másrészt kötelességemnek tartom, hogy a szép és pontosan járó óráért önnek szivből köszonetet mondjak.

Kiváló tiszteletettel vagyok
HORVÁTH BÉLA, plébános.

Tek. Schönwald Imre urnak
Pécs.

Örömmel értesitem levelemben, hogy az Önnél ezelőtt 12 évvel vásárolt ezüst tula óra a mai napig minden javitás nélkül pontosan jár.

Dacára annak, hogy azt folyton zsebemben hordom, s hivatásomnál fogva folyton strapálom, még sem fér el a pontos idő mutatásától egy másodpercet sem s ez által minden várakozás felett nagyon megvagyok elégedve. Becses cégét ezek folytán bárkinek legjobb lelkiismerettel ajánlom.

Stolac, 1909. junies 14.
ROSENEY.
csász. és kir. kapitány.

T. Schönwald Imre urnak!

A függőket megkaptam és nagyon meg vagyok velük elégedve és majd ezentul is fel fogom keresni rendeléseimmel, majd ösz felé egy inga és egy zsebórát fogok önnél rendelni és másoknak is ajánlom az ón diszes ékszereit és a nagy képes árjegyzékét. Maradok tiszteletettel

FIALA MIHÁLY.

Igen tisztelt Uram!

Az önnél vásárolt órám oly kitünő és pontos járásu, hogy köszönetemet kell kifejeznem. Már 5 és fél évig hordtam, mely idő alatt nehéz strapának volt alávetve s dacára a legpontosabban járt. Legnagyobb sajnálatomra elloptak előle s igy ujból megrendelek önnél egyet azon kitünő órákból. Hazafias üdvözlettel

Loral Ohio, Amerika.

GÖRÖMBEI BERTALAN.

Tisztelt Schönwald ur!

Az öntől rendelt láncot megkaptam, azzal nagyon meg vagyok elégedve. Pontos kiszolgálásáért maradok hazafias üdvözlettel

Budapest, 1909. nov. 8-án

MÜHLBAUER GYULA.

Tek. Schönwald Ur!

Az önnél tapasztalt kitünő és pontos kiszolgálásáért, mélyet megrendelésem körül teljesitett, oly nagyon lekötelezett, hogy Önnek alig-alig tudom megköszönni, éppen ezért kötelességemnek teszem, hogy a jövőben ékszereimet csakis Önnél szerezzem be.

Fogadja hálás köszönetemet, maradok tiszteletettel.

Budapest, 1909. október 5-én.

KAPITÁNY ISTVÁN
állomás felvigyázó.

Igen tisztelt Schönwald ur!

A megrendelést a legnagyobb rendben átvettem és nagyon meg vagyok vele elégedve, b. cégét mindenkinek aránlani fogom. Kelt Livro, 1909. november hóban. Tisztelettel

SZABÓ GYÖRGY.

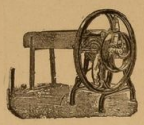

BARANYAMEGYEI
AGRÁR-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

PÉCS

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

A baranyamegyei uradalmak, gazdák és iparosok legelőnyösebb bevásárlási helye.

Malomberendezések.

Gőzcséplőgép készletek, benzin és nyersolajmotorok, marokrakó és kévekötő aratógépek, amerikai fűkaszálógépek fű és zöldtakarmány kaszálására, répa és szecskavágógépek, kukoricamorzsolók, ekék, borónák, tengeri és répakapálók, bundamelegségű lópokrócok, „Agrár“ peronospora permetezők, hengerelt rudvasak, különféle vasáruk, nagyszerkovács áruk és szerszámok, szántóeszközök, valódi francia villlák, kerékkötő és rudazó láncok, fejszék, fűrészek, pántok és zárak, vakarók és zablák, sodronyszövetek és fonatok, valódi amerikai husvágógépek, „Diadal“ láncos szivattyukutak, nyirógépek, lónyíró ollók, ökörszájkosarak, kefeáruk, faáruk, tömitési anyagok, fertőtlenitő szerek, teligőz mosógépek, szőlőszeti cikkek, kékkő, bordói por, ojtógummi stb., kötéláruk, zsákok, ponyvák, géphajtó szíjak, varró és kötőszíjak, gépolajok, világitó anyagok, zsiradéknemüek és kenő anyagok, telitőszerek és mázanyagok, tetőfedő anyagok, kőszén cséplésre és fűtésre, erőtakarmány, műtrágya, magvak, takarmányfüvek és minden néven nevezendő gépek, eszközök és cikkek, melyekre ugy a nagy gazdaságoknak, mint a kisbirtokosoknak és iparvállalatoknak, vagy iparosoknak szükségük van, a legjutányosabb árban és **legkedvezőbb fizetési feltételek mellett** csakis a

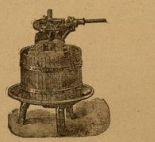

Baranyamegyei Agrár-Kereskedelmi Részvénytársaságnál

Pécs, Rákóczi ut 74. sz.

:: :: :: szerezhetők be. :: :: ::

Nyomatott a Püspöki Könyvnyomdában (Ifj. Wessely Károly) Pécs, 1911.

Pécs, 1911. III. évfolyam, 5. szám. Május 15.

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár:
Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona.
Egy szám ára 10 fillér.
Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én.
Telefon: 70. sz.

Kiadótulajdonos:
A „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület“.
Felelős szerkesztő:
KÓRÓDY MIKLÓS
képezdei tanár.

Szerkesztőség:
Pécs, Szepessy-u. 3., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjakat is szíveskedjenek Székely Márton egyesületi pénztáros ur czimére (Pécs,) küldeni.

Nagyvárad és Pécs.

A szabadkőművesek és szociáldemokraták városról városra járnak felkarolni a tanitóság ügyét. Valamelyik olvasókönyvben Aesopi mese szól a farkasokról és házi rokonaikról, hogy hát a farkasok leszólják a rokonságot, ilyenképen: Látjátok, ti a mi rokonaink vagytok, nektek velünk kellene tartanotok s ti ehelyett az emberekhez vonzódtok, jöjjetek hozzánk, legyünk ujból testvérek. Mikor a házi rokonság hajlott a csábitásra s felkereste a farkas tanyát, a farkasok egyszerüen széjjeltépték és felfaltak őket. Minden hasonlat sánta. Ez is az. Egy azonban világos belőle, az ami jellemzi ugy a szabadkőműveseket, mint a szociáldemokratákat, hogy az az osztály, amely hozzájuk csatlakozik elvesziti önállóságát, megsemmisül.

A szabadkőműves esküminták Polónyi megismertette a nagy nyilvánossággal s a szabadkőművesek nem is tagadták annak hitelességét, sőt Polónyinak szémére hányták, hogy egész életre szól s úgy nem volt szabad azt elárulni, ami fokozza az eskü jelentőségét. Az eskü szerint *le kell égetni az ajkát, ki kell tépni a nyelvét, aki a fogadalmat megszegi.* Tehát valóság eme borzasztó hiresztelés, amit azelőtt hallottunk, csak nem hittük el, nem tudtuk elhinni.

A másik tábor, a szociáldemokraták szervezete elvben talán nem ily rémes, de gyakorlatban sokkal veszedelmesebb. Ők bojkottálnak gyárakat, műhelyeket, vendéglőket, üzleteket, lapokat; megüldözik a *sztrájk-törő* munkást s amig a *sztrájk-törő* bocsánatot nem kér és hibáját jóvá nem teszi, addig vele együtt nem dolgoznak, üldözik, elverik, sőt Párisban egy pör földeritette, hogy meg is ölik azt. Lehetnek ártatlan éhező gyermekei az ilyen munkásnak, lehetnek agg szülei, lehet beteg felesége, lehet ő maga nyomorult viszonyok között, azért mégis bojkottálják, üldözik, kinozzák, elverik, van példa rá, hogy meg is ölik. A bojkott kérdés rendőri és büntető krónikánkban megállapitott tény, tehát ehhez sem fér kétség. És ime ez a két társaság, a szabadkőművesek és szociáldemokraták vették programmjukba a magyar tanitóság boldogitását, anyagi helyzetének megjavitását. Az Aesopi mese tehát ez esetben találó. Ha sikerülne a magyar tanitóságot maguk részére birni, valóságos élőhalottá tennék őket, mert a tömegerőt tudnák mozgósitani, hogy a tanitók soha többé karmaik közül ki ne szabadulhassanak. Arulóknak, sztrájktörőknek stb. jelentenék ki azt, aki más hitet merne vallani s föltétlenül tönkretennék.

Ez azonban a dolognak csak egyik oldala.

Amit igazán hangsulyoznunk kell, az hallatlan merészség és elbizakodottság, hogy holmi munkás szervezetek szájhős vezetői oda mernek állani a 30.000 magyar néptanitó elé s azt mondják jertek velünk, ti nem tudtok magatokon segiteni, de ha hozzánk csatlakoztok, akkor tejben-vajban fürödhettek. Ez a tünemény két szempontból érdekes.

Egyik szempont a szociálisták és szabadkőműveseknek a tanitókkal szemben való lebecsülő állásfoglalása. Kunffi, Szakállas—Fényes Sámuel, Weltner Jakab ur!!! Bokányi Dezső ur!!! Pelczéder Ágoston ur!!! akik közül utóbbiak nagy iskolakerülők lehettek, oda mernek állani a tanitók elé, hogy őket kioktassák, hogy őket követésre szólitsák fel és hogy ezek a gézenguzok a falú népe előtt nagy tiszteletben álló tanitónak igérjenek? Hát van nekik annyijok, hogy valamit adhatnak és épen a néptanitóságnak. Valóban itt az ideje, hogy a tanitóság ez impertinencia ellen tiltakozzék. Hát egy Bodonyi Nándor, egy Kirc István, egy Kisszély Andor, egy Moussong, egy Albert István s még egész sereg jelesei csupán ami szükebb világunknak arra szorultak, hogy vándorlegények predikáljanak nekik államesztmét, felvilágosodást, kulturát.

Tiltakozunk ez impertinencia ellen.

De a másik szempont megfejti e tünemény okát. Az összes okleveles emberek: Ügyvédek, ügyvédek, birók, vasutasok, pénzügyiek, postások, vármegyeiek, városiak, -tanárok részére a törvény vagy olyan tarifát biztosit, vagy olyan fizetést ad, ami a tisztességes megélhetést lehetővé teszi. Az intelligens osztály tagjai között egyedül a tanitón érzik meg, hogy fizetése, jövedelme nincs arányban műveltségével, képzettségével és hivatásával. Ezt veszik alapul a szociáldemokraták és szabadkőművesek s az ebből fakadó elkeseredést akarják a tanitóság elcsábitására felhasználni.

Eljöttek Pécsre is. Eljött Szakállas Fényes Sóma s akkora Verbőczi ismertetést tartott a munkásoknak, hogy richányat feljáltan segitettek ki a tornacsarnok gőzfürdőjéből. Bevezette, hogy a tanitók nem önálló emberek, hanem a klerikális és feudális urak rabszolgái. Alaposan felbecsülte a tanitóságot. A munkások ugyan egy szót sem értettek a nagy kaliberünek szánt, de frázisokká vedlett beszédből. Tanitók sem voltak jelen (tudtunkkal csupán egy jelent meg, azon szándékkal, hogy tiltakozzék a fogadatlan prokátorok ellen s tiltakozott is Szakállas Samu beszédje ellen) de azért a hazát s főkép a tanitóságot a szociálisták megmentették.

Még sok helyen, Aradon, Kassán stb. újuldoztak a fáradt munkások a nagy primadonnák tanügyi kirohanásai alatt, a sok között Nagyváradról (Oh az a hires Grossvárdájn!) érkezik hir, hogy maguk a tanitók is részt vettek azon határozat kimondásában, hogy *ki a vallással az iskolából.* Hát ezek sajnos tények. Szomoru, hogy ezek a csavargó vándorlegények egyáltalán merészelnek ilyesmivel foglalkozni s még szomorubb, hogy akadnak itt ott tanitók is, akik részt vesznek ilyen határozatok meghozatalában.

Ezen csak két dolog segithet. Egyik az, hogy a törvényhozás elégitse ki a tanitóság jogos és méltányos kivánságait. A másik az, hogy maga a

tanítóság lépjen mint tanító és szervező erő a nép élé.

Egyesületünk választmánya mindkét irányban megtette a kezdő lépést. Követeli a XI. X. és IX. fizetési osztályt s egyben kimondotta, hogy a szabadtanítást az egyházmegye egész területén szervezi. Vegyük ehhez, hogy a már 3000 tagot számláló keresztény szociális szakosztály nálunk is megveti lábát s akkor a fizetett nemzetközi szónoklatok sértő hangja operett nivóra fog sülyedni; ma se sokkal több.

A „Pécsegyházmegyei r. kath. Tanitóegyesület" igazgatóságának és választmányának ülése f. é. április 27-én.

I. Igazgatósági ülés.

Jegyzőkönyv. Felvétetett Pécsett, 1911. április 27-én, a Pécsegyházmegyei r. kath. Tanitóegyesület igazgatóságának e nap tartott ülésén. Jelen voltak: Horváth Ignác, világi elnök, mint elnök, Báter János, mint egyesületi titkár, Albert István, Farkas Kamill, Kőházy Gizelle, Kindl Vilmos, Somssich Sándor, Szentkirályi Ede, Walter Ádám mint az igazgatóság taglai, Székely Márton, mint egysületi pénztáros, Bodonyi Nándor és Kircz István, mint egyesületi jegyzők.

1.) Horváth Ignácz, világi elnök megnyitván az ülést, felolvasatták a mult ülés jegyzőkönyvét, melyre megjegyzés nem tétetvén, azt hitelesnek nyilváníttja s megbizza a mult ülés kijelölt hitelesitőket, hogy azt aláirva hitelesitsék. Majd felhivja egyesületi titkárt, hogy terjessze elő jelentését.

2.) Báter János egyesületi titkár megteszi jelentését. Tudomásra hozza az igazgatóságnak, hogy az egyesület által Püspök Úr Őméltóságához intézett részvét-iratra válasz leirat érkezett, melyben püspök úr megköszöni az egyesület részvétét. Beterjeszti Károly Ignác apát úr válaszát azon üdvözlő áttirata, melyet egyesületünk intézett hozzá 25. éves esperesi jubileuma alkalmával. Felhivja az igazgatóság figyelmét azon lejedelmi bőlcsességre, mellyel püspök urunk ő méltósága egy uj kath. fogimnázium létesitését elisegitette s igy a tanitók fiai részére nemcsak anyagi ellátásról gondoskodott a Pius-internátus után, hanem azok szellemi szükségeiteі kielégitéséről is intézkedett. Javasolja, hogy egyesületünk fejezné ki háláját ez iránt valamely formában őméltósága előtt. Egyeletes szavakkal emlékszik meg Kovács Imre volt csiköstöttési tanitóról, a mágocsi kór elnökéről, aki hirtelen elhunyt, ozvenyzet s árvát hagyva maga után. Javasolja, hogy emléke jegyzőkönyvileg megörökittesek s özvegye az egyesület részvétéről átiratban értesittessék. Javasolja végül, hogy Vörös Mihály nyug. képezdei tanár és Schmidt Boldizsár nyug. igazgató tanitó választatnék be az egyesület tiszteletbeli tagjának sorába.

A titkári jelentés tudomásul vétetik s javaslatai a választmány elé terjesztetnek.

3.) Székely Márton egyesületi főpénztáros megteszi jelentését az 1910. évről. E jelentés szerint:

a) Pénztári maradvány 1909. évről 461.86 kor.
b) Tagsági díjakból befolyt 1910. évről 1551.66 „
Összesen 1613.52 kor.
Kiadás volt az 1910. év folyamán 1227.66 kor.
Igy maradt pénztári átvitel az 1911. 385.86 „
Az egyesület vagyona 1910. dec. 31-én a következő:
a.) Takarékpénztári betétekben 1909. évről és ennek kamatja 356.96 kor. 1910. évről, mint pénztári maradvány 385 kor. Ingésziztve
a Kath. Iskola jövedelméből 443.04 kor.
c.) A betétek kamatai 1910. dec. 31. 10.03 kor
d.) Tag-díj követelések 1908, 1909-ről 264.— kor.
e.) Tagdíj követelés 1910-ről 1580.03 kor.
f) Nagys. Wajdits Gyula ur kezelésében 1910-évről 1172.95 kor.
g.) A „Szekzárd vidéki r. kath. Tanitó-egyesület" hagyatéka és ennek félévi kamata 1325.50 kor.
Igy az egyesület vagyona 1911. jan. 1-én 5152.51 kor.

A, számadásokat az igazgatóság átvizsgálat és rendben találta. Ily értelmű jelentés tétetik a választmánynak

4.) Átvizsgáltattak a „Katholikus Iskola" számadásai is. Főpénztárnok jelenti, hogy mintán az igazgatóság az 1910. év okt. 27-én tartott ülésén kimondotta, miszerint a lap előfizetési díjai az egyesületi főpénztár jövedelmét képezik, azért az 1910. évi tagsági díjakat nem 2 kor, hanem 3 K-ban irta elő. Ezzel alja magyarázatát az 1910. évi tagdíj hátralékok 1580.03 kort kitevő összeg nagyságának. A lap számadásai 1910. okt havában ekként álltottak:

Bevétel volt	473.80 kor.
Kiadás	309.28 kor.
Maradvány	163.52 kor.

Ez összeg az 1911. évi nyomdai költségekre fordittatott.

Az igazgatóság a számadásokat tudomásul veszi, miről a választmánynak jelentés tétetik. Két esperességnek azon inditványa, hogy a Kath. Iskola beszünttessék, tudomásul nem vétett. Kmf.

II. Választmányi ülés.

Jegyzőkönyv. Felvétetett Pécsett, 1911. április 27-én, a „Pécsegyházmegyei r. kath. Tanitóegyesület" választmányának e nap tartott ülésén. Jelen voltak: Nagys. és főtiszt. Wajdits Gyula püspök kanonok egyh. főtanfelügyelő ur mint egyházi elnök, Horváth Ignác mint világi elnök, Báter János mint egyesületi titkár Székely Márton, mint egyesületi főpénztáros; Bodonyi Nándor és Kircz István, mint egyesületi jegyzők; továbbá: Albert István, Báthory József, Farkas Kamill, Kiss Vilmos, Kisszely Andor, Magyar Rezső, Schell Antal, esp. Somssich Sándor, Szentkirályi Ede, Walter Antal és Weininger Kálmán, mint a választmány taglai.

1.) Egyházi elnök ur megnyitván az ülést, megnyitó beszédjében megütközésel utal azon minősíthetlen támadásokra, miket egyes, a szabadelvűség és a szabadgondolkozás cégére alatt dolgozó terroristikus tagok intézetek megyés püspök ur ellen azon alkalomból, hogy egy kath. fogimnázium létesitése iránt oly hathatósan vetette nemcsak befolyását, de ez intézmény megvalositását fejedelmi hozzájárulásával támogatta anyagilag is. Párhuzamot von a régi irástudók és farizeusok s a mai szabadelvűek és szabadgondolkozók között. Ezeknek épp ugy mint amazoknak céljuk a hiten alapuló erkölcsi világrend kiforgatása. Szucsicsnak bizonyságával francia példákat hoz fel. S annak bizonyitására, hogy csak az Istenben vetett hiten alapuló erkölcsi világrend lehet egydül szilárd, hivatkozik Tisza István grófnak, a magas miveltségű magyar politikusnak szavaira, aki szintén a hit-erkölcsön alapuló társadalmi rend mellett foglalt állást legutóbbi nyilvánosan elmondott beszédjében. Elnök ur utal azon körülményre, hogy a terroristikus irányzat hivei a tanitók sorából óhajtanak apostolokat toborzani. Utal továbbá azon körülményekre, hogy Jézus Krisztus tanitványai közül is akadt áruló. Ez a inti a tanitóságot, hogy ilyen Judas-szerepre ne engedjék magukat csábitani. Majd a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesitésére felkéri Kisszély Andor és Kiss Vilmos választmányi tagok.

A mély hatást keltett elnöki megnyitó kapcsán határozatképen kimondottak, hogy a jövő közgyűlés alkalmával az egyesület tüntetőleg és hódolatosan fogja kifejezni háláját, ragaszkodását és elismerését püspök ur ő méltósága iránt azon alkalomból, hogy nemes cselekedeteért ilyen durva támadásokban részesült. A tüntetés közelebbi módozatai a közgyűlés fogja megállapitani.

2.) Titkári jelentés. Egyesületi titkár bemutatja megyés püspök ur válasz-iratát az egyesület részvétiratára. Bemutatja Károly Ignác apát ur levelét, melyben megköszöni az egyesület üdvözletét. 25 éves esperesi jubileuma alkalmával. Jelenti az igazgatóság ama határozatát, mely szerint Kovács Imre volt csiksöstöi tanitó emléke jegyzőkönyvbe vétetik; özvegye részvétiratban erről értesittetik. Jelenti továbbá egyesületi titkár, hogy Jávor István siklósi tanitó dolgozatott jelentett be, melyet a közgyűlés tárgysorozatába kér felvetetni. Jelenti továbbá, hogy az egyesület pályadijára berkezett összesen 10 dolgozat. Baranya vármegye ez évben nem tüzött ki pálya dijat: a dr. Fedt Ferenc apát ur által kitüzött pálya-dijra nem versenyezett ez évben sem dolgozat. Jelenti végül, hogy az igazgatóság elhatározta, miszerint Vörös Mihály ny. tanitóképzői tanárt és Schmidt Boldizsár, nyug. el. iskolai igazgató tanitót a közgyűlésnek tiszteletbeli tagokul kivánja ajánlani.

A titkári jelentések tudomásul szolgálnak azzal, hogy püspök ur szép és nagyes gondolatokkal teljes leirata, az egyesület jegyzőkönyvébe szószerint megörökittetik. A püspöki leirat igy szól:

A pécsi püspöktől.

Nagyságos és Főtisztelendő Prépost-kanonok, Elnök Ur!

Ama nagy és fájdalmas vesztességben, mely gyermeki szivemet édes anyám elhunytával érte, megnyugtat s felemel mindazok részvéte, akik fájdalmamat mintegy megosztva szeretet-teljes vigasztalásukkal bánatomat enyhiteni iparkodtak.

A sok vigasztaló szó és irás között különösen jól esik azonban szivemnek az az őszinte együttérzés, mely a pécsi rk. tanitóegyesület igazgatóság és választmánya e hó 10-én kelt és hozzám intézett részvétleveléből felém sugárzik. Mert bár megnyugvással vettem a jó Isten rendeletét, ki a halál angyalát hozzám is elküldte, hogy akit Isten után e földön legjobban szerettem, elszólitsa oldalam melől s bár megnyugtat az a meggyőződés, hogy édes jó anyám a hosszas szenvedés türelemmel elviselt keresztjén a legszebb előkészület után adta vissza lelkét Teremtőjének: azért szivem-lelkem mégis csak feljajdult nehéz fájdalmában, mikor megtört szemeit a halál lecsukta.

De ezt a fájdalmat is megkönnyiti mindazok részvéte, akik benső ragaszkodással megosztják azt velem, s imákkal ugy a boldogultnak, mint nekem is segitségemre sietnek.

Ezt a nemes őszinte részvétet köszönöm most a pécsegyházmegyei rk. tanitóegyesület igazgatóságának és választmányának s midőn köszönetem tolmácsolását Nagyságodra bizom, egyben mindnyájukat kérem, hogy ugy elhunyt édes jó anyámat, mint engem is fogljalanak buzgó imáikba.

Buzgó imáiba ajánlotan változatlan hajlandósággal vagyok

Pécs, 1910. nov. 19.

Nagyságodnak Krisztusban testvére
***Gyula* püspök.**

Nagyságos és Főtisztelendő Wajdits Gyula Úrnak, Prépostkanonok, az EHM. Tanitóegyesület Elnöke
Pécs.

Ugyan ez alkalommal Kovács Imre emléke is jegyzőkönyvbe vétetik. Jávor István dolgozatát a választmány a társadalom tudományi szakosztályának a közgyűlés napján tartandó ülésnek napirendjére tüzte.

A javaslatba hozott tiszteletbeli tagoknak a közgyűléshez való fölterjesztéshez a választmány is egyhangu lelkesedéssel hozzájárul.

3.) Pénztáros jelentés. Beterjeszti az igazgatóság által átvizsgált számadásokat.

A választmány a számadásokat tudomásul veszi s a közgyűlésnek ugyanez irányban fogja megtenni javaslatát. Tesztületi főpénztárosnak Székely Mártonnak a Kath. Iskola szerkesztőjének, Kőrody Miklósnak, buzgó tevékenységéért a választmány hálás elismerését fejezi ki.

4.) A beérkezett pályaművek birálatai s a pályadijak odaitélése.

a.) A hittani szakosztály pályatételére beérkezett 3 dolgozat. A birálók, mint legjobbat, a „De profundis clamavi ad te Domine" jeligéjű dolgozatnak itélték a pályadijat.

b.) A képzőművészeti szakosztály tételére beérkezett 2 dolgozat. A birálók egyiket sem ajánlják jutalomra. Megállapiják azonban, hogy a két dolgozat közül a „Közöld a művészeti ismereteket érdekesen" jeligéjű a jobbik.

Wajdits Gyula egyházi elnök ur, aki a pálya-dijat kitüzte, kijelenti, hogy a pálya-dijat kifogja adni nevezett jeligés dolgozat szerzőjének, dacára hogy a birálók jutalomra nem ajánlották.

c.) Az irodalmi szakosztály pályázatán 3 pályázó vett részt 4 dolgozattal. A birálók dicsérettel és egyhangulag a „To be or nos to be" „(Lenni, vagy nem lenni" Shakeszpeare.) jeligéjű dolgozatnak itélték a pályadijat. Azonkivül dicséretben részesült a többi dolgozat is.

d.) A módszertani szakosztály pályadijára beérkezett 1 dolgozat. Ez azonban, mint irodalmi művunkban nincs álló, nem ajánlható jutalomra; azonban mint dicséretes törekvést eláruló munka említettek.

A pálya dijakat a jövő közgyűlés alkalmával fogják kiosztani. A birálóknak, különösen pedig tiondán Felicián és Purkányi Norbert ziro. ciszt. rendű tanároknak, valamint dr. Kápolnay Zsigmond tanitóképezdei tanárnak szives elismerő szavaikért, amelyet a birálatok teljesitésében kifejtettek, kálás köszönetét fejezi ki a Választmány.

5.) A közgyűlés idejének és helyének megállapitása.

A választmány az idei közgyűlés helyül Pécs városát jelöli ki, idejül pedig f. évi jul. 3. napját. A közgyűlés napirendjét a következőkben állapitja meg a választmány:

Napirend.

A.) A közgyűlés előtt.

1.) ½8—8-ig szent mise a székesegyházi népoltárnál. Tartja: Nagys. Wajdits Gyula.
2.) 8—10-ig. A szakosztályok gyűlései.
3.) 10 órakor. A közgyűlés ünnepélyes megnyitása.

B.) A közgyűlés tárgysorozata.

1.) Elnöki megnyitó, tartja: Horváth Ignác, vil. elnök.
2.) Titkári jelentés a lefolyt évről tartja: Báter János, egyl. titkár.
3.) A szakosztályok előadómak jelentése.
4.) A számvizsgálóbizottság jelentése.
5.) Az 1912. évi költségvetése.
6.) A pályadijak kiosztása.
7.) „Szálfi elmém gondolatja, jutalmazott pályaemlő, mondja: a szerzőn.
8.) A tanitók fizetési rendezéséről: Előadó: Kőrody Miklós, tanitóképezdei tanár.
9.) Indítványok, melyek az elnökséghez a gyűlést megelőzőleg két héttel beadattak.
b.) A választmány elé terjesztett indítványok vétettek tárgyalásra.
a.) Első indítvány, mely a tanitóknak a XI. X. és IX. fizetési rangosztályba való sorozatását kivánja. Beterjesztette: Kőrody Miklós, kép. tanár.
b.) Második indítvány, mely javasolja, hogy a Pécsegyházmegyei r. kath. Tanitóegyesület a szabad tanitást karolja fel s tegyen lépéseket a szabad tanitás dijaztatása iránt. Beadta: Kőrödi Miklós kép. tanár.

Indítvány.

A „Pécsegyházmegyei r. kath. Tanitóegyesület" az 1911—12-ik tanévtől számitva programmjába veszi a szabad tanitás ügyét s ennek az egész Pécsegyházmegye területén való gyakorlati keresztülvitelére nézve a választmány a következő irányelveket jelöli meg:

1. A szabadtanitás három részből áll, u. m.:

a.) Analfabéták oktatása.
b) Előadások a falusi és
c) előadások a városi közönség számára.

2. Az őszi köri gyűléseken minden tanitó előterjeszti a közgyűlésnek, hogy falujában van-e szükség analfabéták oktatására s ha van, akkor az illető tanitót a kör munka végzésével a Pécsegyházmegyei R. Kath. Tanitóegyesület nevében megbizza. Legalább tiz (10) analfabétának kell lenni, hogy a megbizatás megadható legyen.

3. Ugyancsak őszi köri gyűlésen terjesztendő elé a falusi és városi közönség számára tartandó előadások programmja, az előadók itt jelöltetnek ki s a kör itt adja meg a kijelöltek számára a megbizatást. Ez utóbbi előadásokon a látogatóktól 20. 50 fillér belépti dij szedhető.

4. A választmány a szabadtanitás központi ellenőrzésére, irányitására és támogatására egy ügyvezető igazgatót választ és biz meg, akinek egyik feladata, hogy a vidéki előadók számára a könyveket és egyéb eszközöket a városból közvetitse.

5. A választmány jelen határozatát azzal a kérelemmel fordítja Méltóságos Püspök Úr O méltóságának, hogy O Méltósága tegyen előterjesztést a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriummal államsegély és az előadók dijazása iránt.

6. A választmány közbenjár a kir tanfelügyelőségnél, hogy a tanitó előadók az előadásonkinti 8 K-t, a középiskolai tanár-előadók az előadásonkinti 20 K-t, az állampénztárból megkaphassák.

Indokok:

A tanitóegyesületnek reális cél is tüzendő ki. Ennek pedig reálisabb célt kijelölni nem lehet. A közönség tanul, az ismeretek terjednek, a tanitóságnak alkalma lesz önmagát a nép előtt becsesebbé, szellemi vezérré tenni s a mellett szabályozott előadások tartatván egy tanitó e becses munkája mellett évenként 50 K-t kereshet, mert a minister hat (6) előadást egyenként 8 K-val dijaz. Egyesületünk pedig, mint szervezet népszerű előadások utján megelőzi az istentelen és hazátlan nemzetközi szociáldemokráciát, amely lapjai és demagógiai utján mind közelebb és közelebb férközik a néphez. Nagyjelentőségű az irni-olvasni tudás terjedése, mert alkotmányos reformjaink erre fognak épittetni.

Nagy profiba a szociális eszmék propagálása keresztény felfogás szerint ezen az alon vihető keresztül a legtökéletesebben, miért is jelen indítványomat a mélyen tisztelt választmánynak elfogadásra ajánlom.

Pécs, 1911. évi április hó.

c.) Harmadik indítvány az iránt, hogy a körjegyzők is részesittessenek a Trollféle alapitványban.

Az első indítvány, melynek szövegét a Katholikus Iskola már előzetesen közölte, egyhangu lelkesedéssel teszi magáévá a választmány s elhatározza, hogy a legmesszebb menő agitációt fejti ki ezen eszme keresztül vitelére. Az indítványt kitüzi az idei közgyűlés napirendjére s fel-

kéri kéri előadóul Kóródy Miklós tanár urat.

A második inditvány is elfogadtatott azzal, hogy az egyesület elnöksége utján megteszi a kellő lépéseket, hogy a szabad tanitók kellő díjazásban részesitessenek.

A harmadik inditvány azonban mint tárgytalan, elvetetté, amennyiben a körök jegyzői, akik hivatalból már kiváló irodalmi munkasságot fejtenek ki, egyébként sincsenek kizárva a Troll-féle alapitvány élvezetéből.

Kóródy Miklós és Báter János képzedei tanároknak az egyesület érdekében kifejtett buzgó működésükért a választmány hálás köszönetét fejezvén ki elnök, az ülés befejeztetett.

Kmf.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Hímeházán, 1190. évi október hó 13-án, a mária-kéméndi esperesi kör rendes őszi közgyűléséről.

Jelen vannak: Dr. Frey János egyházi elnök megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy a kath. tanitónak kötelessége elvből az iskola katholicitását védeni. Erre különösen manapság nagy szükség van, mert ellenségeink hol nyiltan, hol alattomban törekednek arra, hogy az egyház kezéből kiragadják az iskolát. A kath. tanitóságnak ez ellen kűzdenie kell, mert tudja, hogy az Egyház Krisztus Urunktól nyerte megbizását az emberek tanitására és nevelésére. Az Egyház ezen feladatát minden időben hiven teljesitette, Az állam is az Egyháztól tanult. Azért, mert az állam tanitói jobb fizetést élveznek, a kath. tanitó nem vágyódik az iskolák államositása után mert jadáspénzét elvesi nem adja tól. Egy teendő vár reánk: követelni, hogy törvényhozásitag a kath. tanitók az államiakkal egyenlő elbánásban és fizetésben részesüljenek. Megérdemlik, mert iskoláink szinvonala bármely igényt kielégit és büszkén állják ki a versenyt bármely iskolával. Ujból felkéri a jelenlevőket, hogy ezt az érzést, amely szivükben él, ápolják. A szép megnyitóbeszédet nagy tetszéssel hallgatták a jelenlevők, szeretett elnökot szivélyesen éltették.

2. Felolvastatik a mult gyűlésről felvett jegyzőkönyv, melyet a gyűlés tudomásul vesz és az elnök hitelesit.

3. Elnök bejelenti, hogy személyi változás a kerületben nincs. Göth Ádám, Schmeller Alajos, Kámmerer József és Dohóczky Margit távolmaradásukat kimentették. Tudomásul szolgál.

4. Elnök a gyűlést 5 percre felfüggeszti, mely idő alatt a tagok lefizetik a tagdijakat.

5. Komlósi Antal hercegszabari kántortanító a gyakori szent áldozásról tart felolvasást, mely annyira tetszett, hogy a gyűlés azt Szeitz József inditványára egész terjedelmében jegyzőkönybe venni határozta annyival is inkább, mert a felolvasó a jó példa fáklyájával ad szavainak erőt és nyomatékot. A felolvasás szövege a következő:

„Főtisztelendő Esperes Ur, mélyentisztelt tagtársak! A tavaszi gyűlésünk alkalmával elhangzott megnyitóbeszéd oly erővel érintette és ragadta meg lelkemet, hogy nem tartom fölöslegesnek azon óhajomat kifejezésre juttatni, vajha mindnyájan, kivétel nélkül megszerettük volna azon elhangzott buzditást, mely az egyháznak és annak fejének is határozott óhaja, hogy minél gyakrabban járuljunk a szt. áldozáshoz. A mi isteni mesterünk, midőn a búcsúvacsoráját tartotta az Ő tanitványaival, akik ott az egész emberiséget képviselték, nem akart az Ő határtalan szeretetéből kifolyólag minket elhagyni; nem birt elválni tőlünk, itt akart maradni közöttünk; nemcsak közöttünk, hanem bennünk a világ végezetig. Már ott, az utolsó vacsorán látta az Ő isteni tudásával a mi gyengességünket is és megesett az Ő végtelen irgalmas, szánakozó szive mirajtunk is és az Ő legcsodálatosabb cselekedete végrehajtása után igy szólt mindnyájunkhoz: Jöjjetek hozzám mindnyájan, jöjjetek gyakran a szt. áldozáshoz, én átalakitom lelketeket és boldoggá teszlek titeket. Ez Krisztus Urunk vágya. Isteinlik ezen óhaját ismerve, mi kath. népnevelők zárjuk el lelkünket az Ő segitsége elől? Vagy az legyen a mi célunk a napi munkánkná, hogy csak az ézst, a fejet töltsük meg és a szív, a lélek üres maradjon? Nem, kedves kartársaim! En az alkalmat megragadtam olyannak szeretném látni, aki munkát nem az emberek, mondják a felsőbb hatóság követelményei szerint méri, hanem az ő lelki szemei előtt a gyermek tanitásánál is mindig listen képmása, a lélek tolul előtérbe és azt a halhatatlan lelket adúig ápolgatja, ojbogatja, neveget, mig az a gyönyörű, az ősapa szivét elsevzhe Isten dicsőségére és a kereszthy társadalomnak, hogy ne mondjam, bűszkeségére, de legalább hasznára váljék. Nem bánom, ha a mélyen tisztelt társaim közül esetleg egyesekkel ellenkezésbe kerülnek is, de kimondom, hogy én a neveléssel, a tanitásnál is mindig elsősorban az örök életet és azután, de csak aztán tartom szem előtt a reális tüdi boldogulást; mert mit ér az, ha az egész világot megszerezettük, de az örök életünket elvesztettük? Már pedig, kedves kartársak, ha ilyen gondolatok töltik be lelkünket és ez a cél lebeg szemünk előtt és ezt a célt akarjuk megvalósitani, akkor emberfelelti erő szükséges; mi ehhez saját erőnkből gyarlók, gyengék vagyunk, ezért szükséges különösen minálunk a gyakori egyesülés Krisztussal a szt. áldozásban; mi ne gondolkodjunk Ő nélkule; Ő tegyen mindent mi általunk; mi legyünk az Ő kezében az eszköz, az Ő akaratának végrehajtói; — ha Ő mindig bennünk és bennünk, mennyivel szivesebben, mennyivel könnyebben és mily örömmel végezzük munkánkat, mily édes és vigaszaló az a szenvedés, melyet hivatásunk teljesitése közben esetleg több oldalról lépten-nyomon el kell viselnünk, hogy ha Jézusunkat lelkünkben érezve fiaik sóhajtatunk, mint a szomoruak vigasztalójához: Éneslstenem! Ezt is Te érétted! . . . Lehetetlen, hogy az ember meg ne nyugodjék és meg ne acélozza akaratunkat a további küzdelemhez és ne adjon erőt és türelmet a szenvedések elviselésére.

Most pedig csak röviden azokhoz szeretnék egyet-kétbatoritózó mondani, akik talán nem tudnak dülőre jutni afölött, hogy hol végezzék el szt. gyónásukat? Hiszen minden plébánián van egy, esetleg két pap, akiknek mindegyike szivesen vállalkozik a gyóntatásra; a filiális tanitók, ha máskor nem, de egy csütörtöki napon bemehetnek a materbe, csak az a baj, hogy ismerős papnál nem szeretünk gyónni; ne nézzük kedves kartársak azt a gyarló embert senki és semmi másnak, mint az Úr Jézus helyettesének: ne azt óhajtsuk, hogy egyik-másik pap mindig társaságunkban legyen és vetünk mulasson, hanem inkább arra törekedjünk, hogy lelkiatyánkká, gyóntatóatyánkká megnyerjük.

Záradékul szives türelmüket egy megrázó eset révid megemlitésére bátorkodom kikérni, melynek legnapolott szentanuja voltam. Szegény Kreutzer bácsinak, a mi volt tagtársunknak a szomoru esete, kinek a lelke már megjelent a jó Isten iléfő széke előtt. Mielőtt utolsó utjára kisérve, koporsójánál imádkozva, bucsut vettem mozdulatlan testétől, — hügyék el, kedves tagtársaim — nem láttam a fájdomtól megtört özvegy panaszos könnyhullatását, nem hallottam a négy árva fuldoló zokogását szegény atyjuk elhanyta fölött, hanem csak az a szegény, elhagyott élek lebeggett lelki sz:meim előtt, amelyet váratlanul, készületlenül, mitsem sejtve, ugyszólván álmában — egy pillanat alatt — szólitott magához az Ur akatta . . . Mily borzasztó mily iszonyu, mily megrázó az ilyen halál . . . Legyen az Ur Jézus irgalmas szegény lelkének . . .

Rázzon fel ez az eset is memtörödömségünkből, mert mi sem tudjuk, hogy mely pillanat lesz az utolsó; ne találjon bennünket sohasem készületlenül a halál és ennek egyedül a gyakori szt. áldozás az orvossága. Ur Jézusom! lakozzál állandóan lelkünkben, — most és halálunk óráján!

Ezek végzétével elnök meleg hangon megköszöni a valóban korszerű felolvasast.

6, Elnök bejelenti a gyűlésnek, hogy megyés püspökünk Ő Excellenciájának, dicsesnja halála alkalmával a kör nevében részvétét nyilvánitotta, melyre Őméltósága szivélyes szavakkal válaszolt. Az Istenben boldogultat a tagok imáiba ajánlja.

7, Elnök felszólitja a kört, hogy népszövetségi előadások rendezése céljából válasszon egy bizottságot, melynek feladata lesz az előadásokat egységesen szervezni az összes körl tagok bevonásával. Rövid vita után Komlósi Antal, hercepszabari a. t. tanitó bizzák meg az előadások rendezésével,

8, Jegyző felolvassa a kath. ivlolaegyesület megkeresését, melyben pártolást kér, A kör elhatározza, hogy rendes tagnak lép be és egyszersmindenkorra 25 K-át fizet

8' Elnök a kath. tanitók fizetési és nyugdijszélmelőrl tart értekezést. Felemlitette már az ősszághban is, ahol azt tanpusnak, hogy nekünk szép nevezik tudomást ezen szélmekről, ezért ezt állandóan napirenden kell tartanunk'

A kör megkéri az elnököt, mint a kerület országgyűlési képviselőjet, hogy a kath. tanitók érdeket pártolja és elhatározza, hogy a közgyűléseken is szóváteszi, ahol felszólitja az esperesi körökat, kérjék meg saját képviselőjüket, hogy a Házban a kath. tanitók sérelmét fizetés dolgában tegyék szóvá.

10. Elnök a mohácsvidéki rk. tanitóegyesület könyv- és pénztárigyét vegkezem óhajtja elintézni. Azért felszólitja Miklósi József püspökaki tanitót, hogy a nála levő könyveket, melynek az egyesület könyvtárának harmadrészét teszik, jegyzék mellet adja át Lex József kori könyvtárosnak. Szólas János monyoródi tanitó, volt pénztáros pedig a nála levő egyesületi pénzt a ker. esperes utján küldje be az egyháznegyei hatóságnak az alapszabályokban rendelt célra; a pécsegyházmegyei kántortanitók nyugdijalapjaja javára. A gyűlés ezen intézkedését, melyivel a vajudó ügy megtelelőleg rendeztetik, tudomásul veszi.

11. Elnök bejelenti, hogy az Anyaegyesület egy tételt küldött a körnek megbirálás céljából. Felszólitja a gyűlést a biráló bizottság kijelölésére. A kör Farkas Kamill, Eisenbart Ferenc és Wagner Károly tanitókat bizza meg a birálattal.

12. Inditványok.

a) Farkas Kamill világi elnök inditványozza, hogy a kör dr. Frey János, országgyűlési képviselőt, azen alkalomból, hogy a kath. tanitók ügyét f. évi julius hó 25-én tartott parlamenti beszédjével oly melegen érző szivvel karolta fel, üdvözölje és köszönetet mondjon. Az üdvözlet irásba foglalva minden kori tag aláirásával, miután felolvastatott, átadja dr. Frey János elnökünknek. Elnök megköszöni a nem várt ovációt és ujból megigéri, hogy a kath. tanitók ügyét szivén fogja hordja és tőle telhetőleg, mint eddig, ugy ezután is a kath. tanügy és annak munkása érdekében dolgozni fog. Elnököt sokáig éljenzik.

b) Farkas Kamill az inditványok során ajánlja, hogy az elnök esperes felkéresnek, hivnd fel Vörös Nándor, dr. a mai gyűlésből kifolyólag is, hogy az osztálykönyvbe a tanitót érintő senminemű bejegyzést ne tegyen. A gyűlés az inditványt, bár hivalottnak magát ez ügyben csak véleményadásra érzi, elfogadja és elnöklő esperes is tudomásul veszi.

c) Eber Géza fekedi plébános inditványára a kór tiltakozik egy ui. szintelen kath. napiap alapitása ellen, ehelyett ajánlja a meglevő kath. napilap, az „Alkotmány" támogatását.

d) Jaksits Sándor püspökmároki tanitó inditványára a kör állást foglal az ellen, hogy a Tanitóegyesületek Országos Szövetsége gyűlésen a kath. Tanitóegyesületek nevében is, noha ezek nem is tagjai, a tanitókerzió intézetek államositását követeltek. Ezzel szemben a kör szükségesnek tartja a kath. tanitóképzők meghagyását, mert ezek hivatásuk magaslatán állanak.

13. Kolfán Béla geresdi tanitó a slójdrél és a raizoktatás uj módszerénél tartott tanulságos előadást, melyért az elnök köszönetet mond.

14. Befejezésül Farkas Kamill buzditja a tagokat, hogy legyünk állandóan hivatásunk lelkes követői, hogy ez után is megérdemlük az egyház elnökének megnyitóbeszédjében elhangzott fényes elismerést. A gyűlest bezárják.

K. m. f.

Dr. Frey János egyházi elnök. *Wagner Károly* kori jegyző.

Különféle.

Fölvétel a Pécsi Püspöki Tápintézetbe Gróf Zichy Gyula pecsi püspök ur a következő föltételek mellett felveteli pályázatot hirdet a Pécsi Püspöki Tápintézetbe:

Mindazok, akik a Pécsi Püspöki Tápintézetben a jövő 1911/912. tanévben, akár alapitványi, akár a jöltevők által fenntartott, avagy fizetéses helyet óhajtanak elnyerni, folyamodványaikat Hozzám czimezve, a Tápintézeti igazgatójánál (Komócsy István Papnövelde-u. 2. sz.) folyó évi junius 1-ig nyujtsák be.

Figyelembe veendők a következők:

1. Csakis középiskolába, avagy tanitóképző intézetbe járó tanulók vétetnek fel.

2. Folyamodványhoz csatolandó a legutóbbi félévi iskolai értesitő, vagy annak hiteles másolata. Pontosan kitetendő a szülők polgári állása s postai czime. A jöltevők által fenntartott helyeknél csatolandó a jöltevő-fontartó irásos ajánlata. Volt növendékek ezen minőségükre hivatkozzanak.

3. *A Hetyey-alapitvány helyein egyenlő minősités esetén a pécsegyházmegyei tanitók gyermekei előnyben részesülnek.*

4. A fizetéses helyek diját a jövőben is 120 K.-ban állapitom meg. Amely szeptember és január hónapokban az intézet igazgatójának kezeihez előzetes részletekben fizetendő. Ugyancsak nála fizetik a jöltevők hozzájárulásaikat.

5. Elkésett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Kitüntetés. Megyés-Püspök Ur Ő Méltósága Witzl József fehercseglaki vezető tanitóhoz a következő levelet intézte: 1410/1911. isk. sz. A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1004/1911. eln. sz. alatt közi velem, hogy ő csász. és apostoli kir. felsége Bécsben f. é. márczius hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával Tekinttenességedet sok évi buzgó és eredményes működésének elismeréseül az arany érdemkereszttel legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott s egyben azt is közli, hogy a legkegyelmessebben adományozott aranykereszt kézbesitésével Baranyavármegye főispánját volt kegyes megbizni. Főpásztori szivem teljes örömével vettem s közlöm Tekinteteszegeddel eme megtisztelő értesitést, mert valahányszor iskolám tanitóit valamely elismerés avagy kitüntetés éri, mindig megnyugvással gondolok amaz ártatlan gyermekekre, akik egyháznegyem tanitóinak gondozásává vannak bizva s megnyugvásom és örömem megoskszorozódik, ha az Uralkodói kegy magasztos fénye sugárzik ki abban az irányban, ahol a lelkek nemmeshbitése s az ifju nemzedék tökéletesbitése történik. Szolgáljon a Korona fényéből kiáradó eme fénysugár buzditásul ugy Önnek, mint valamennyi tanitó és nevelő kartársának.

Fogadja egyuttal további működésére Főpásztori Áldásomat.

Pécs, 1911. évi május hó 9-én.

Gyula, s. k.
püspök.

Ujabb kinevezések. Jancsek Lajos Bánosra, Grál Sándor Gyódra, Somogyi János Mecsekrákosra és Galló József Vékényhe.

Nyugdiazás. Greska Antal rácegresi rk., Lambert Ede tolnai, Ihétyi László csakai és Gündy Sándor tamási rk., tanitó bedatta nyugdijazási kérvényét.

A tandijmentesség kiterjesztése. A vallás és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az állami jellegű középiskolákba, felsőbb leányiskolákba és felső kereskedelmi iskolába járó tanulók tandijmentességi kérvényeinek elbirálásánál biztositott kedvezményeket kiterjeszti a kultusztminiszterium kormányzata alá tartozó összes állami és közalapitványi kinevezett tisztviselők, és szolgák, valamint az ily minőségben nyugdiasok gyermekeire, hogy az emlitettek tandijmentességi kérvényei a felsorolt iskolákban a tanférfiak és általában a tanitók gyermekeinek kérvényeivel teljesen azonos elbirálás alá vétessenek.

Figyelmeztetés. Az egyházmegyei főtanfelügyelő ur addig is, mig alább közlendő intézkedést rendeleti uton közzé tétetné, a következőkre hivja fel az iskolaszéki elnököseket. Minden oly feterjeszkésik mellett, amely valamely ingatlan tekintetében kötött szerződés jóváhagyását van hivatva kieszközölni, csatolják felterjesztéseikhez a szóban forgó ingatlanról vezetett betét vagy telekönyvi hiteles kivonatát, mert enélkül a szükséges jogi vélemény meg nem szerezhető s az ujból való visszaküldések rendesen az ügy elintézését hátráltatják.

Nyugdijazás alatt állanak Sebestyén Ottó, Kőnyi Etelka szászvári, Hohner József apátvaraszd, Fischer Adolf ligeti és Gróf József gőrcsönyi tanitók, illetőleg tanitónő, kiknek nyugdijazása tárgyában a baranyavármegyei, nyugdijjogosultságot megállapitó bizottság május hó 15-én hozott határozatot.

A tolnamegyei magyarositási alap ez évi kamatai 4907 korona 92 fillér. Ez tog majd ez évben felosztatni a tanitók és tanulók között jutalmul.

Faiskola kezelését jutatna. Értesitem tanikerületem tanitóit, hogy a földmivelésügyi miniszter f. évi április hó 5-án 52477. számi alatt kelt rendeletével a Magyar Földhitelintézet által a községi faiskolákat kezelő néptanitók, valamint népiskolákban gyümölcstaltenyésztést. A tanitó községi kertészek részére kitüzött 21 jutalomdijra és pedig 1 drb. 600-, 2 drb. 400 és 18 drb. 200 koronás dijra pályázatot hirdetett. Folyamodványok e hó 15-éig beterjesztendők hozzám.

Szekszárd, 1911. május 2-án.

Padányi Andor
kir. tanfelügyelő.

Államsegély. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a szekszárdi róm. kath. oviak fontartó egyesület 1910/1911. tanévi fenntartási szükségletének részbeni fedezésére 400 korona államsegélyt utalványozott.

Tanitógyülés. A „Tolnavármegyei általános tanitóegyesület" 1911. május 18-án tartja közgyűlését Szekszárdon a vármegye nagytermében.

Archeologiai tanfolyam. A Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége f. évi julius hó 3-án kezdődő 20 napos tanfolyamot rendez Kolozsváron a rómaikori emlékek megismerését és felkutatását tárgyaló tervezettel. Kivánatos lenne a tanitók részvétele a tanfolyamon. A rendező Főfelügyelőség a résztvevőket anyaggiag nem támogathatja ugyan, de megkönnyiti némileg az ott tartózkodást az által, hogy a Kolozsvári Egyetemi Diákszatal házában 42 résztvevő számára 50 korona-ért lakást, étkezést, ágynemüvel, világitás és kiszolgálással. Aki részt akar venni a tanfolyamon, legkésőbb junius hó 15-ig lentse be szándékát a Főfelügyelőségnél (Bpest, VIII. Főherceg Sándor-utca 28). A részletekre nézve szivesen szolgál felvilágositással Tolnavármegye kir. tanfelügyelője.

Szekszárd, 1911 április 14.

Padányi Andor,
kir. tanfelügyelő.

Tanitó gyülés. A „Pécsegyházmegyei róm. kath' tanitógyllet" mágocsi esperesi köre f. május hó 30-án, Mágocson tartja rendes tavaszi gyűlését. A gyűlést 9 órakor szentmisével előzi meg. A gyűlés tárgysorozata. 1. Elnöki megnyitó. Tartja: Magyar Rezső, v. elnök. 2. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesitése. 3. Élvezet és szórakozás. Előadja: Albert István, 4. Pénztári jelentés. 5. Elnöki előterjesztések. 6. Inditványok. Albert István, köri jegyző.

Uj igazgatónál. Horváth Ignác egyesületünk kiváló elnökét és Kircz Istvánt tevékenységéért és munkásságáért választmányi tagot, lapunk munkatársát az egyházmegyei főhatóság igazgatótanitókká nevezte ki. Üdvözöljük kitüntetett kartársainkat s gratulálunk a jól megérdemelt kitüntetéshez.

Az anafabéta tanfolyamok erkölcsi és anyagi haszna. Vármegyénk kir. tanfelügyelője a folyó tanév elején felhivta a tanitókat, hogy az anafabétás tanfolyamokat vállalják el. E felhivásnak annyi eredménye lett, hogy Gyönkön King Ödön ág. ev. tanitó 40, Ozorán pedig Réber Ferencné magániskolai tanitónő 35 analfabétát oktatott a téli hónapokban. Padányi

Andor kir. tanfelügyelő a zárvizsgát Ozorán március hó 22-én, Gyönkön pedig március 23-án tartotta meg. A vizsgálaton a felnőtt analfabéták jól olvastak, írtak és számoltak. Az eredmény örvendetes volt. Gyönkön német anyanyelvű analfabéták folyékonyan olvastak és biztosan számoltak. Ozorán 40, sót 50 éven felüli analfabéták is meglepő eredményt mutattak fel. A kir. tanfelügyelő jelentése alapján az országos közművelődési tanács Kring Ödönnek 200 K, Ráber Ferencnének pedig 175 K tiszteletdíjat utalványozott ki. Ez az aránylag csekély tiszteletdíj párosulva két lelkes népoktató fáradhatatlan buzgalmával, 75 felnőtt egyén részére megnyitotta a szellemi erő forrását s beleilleszttette őket az öntudatos társadalom keretébe. — Ilyen érdemeket csakis a népnevelés terén lehet szerezni s tekintettel néptanítóink szegényes fizetésére, az anyagi jutalom is jó helyekre jut. Ajánljuk ezt az 1911/12. tanév elejére követésre méltónak a rk. tanítók figyelmébe.

Madarak és Fák napja. 303/1911. sz. alatt az országos állatvédő egyesület megkereste az egyházmegyei főhatóságokat a madarak és fák napjának megünneplése tárgyában, amely megkeresésből kiemeljük, hogy az állatvédő egyesület kéri, miszerint a főhatóságokhoz beérkező jelentések az egyesületnek megküldessenek, minélfogva az egyházmegyei főtanfelügyelő úr ő nagysága felhívja mindazon iskolák vezetőségét, ahol ezen ünnepségek megtartattak, vagy ezután megtartatni fognak, hogy az ünneplő szóló jelentéseiket az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz beküldeni szíveskedjenek.

A selyemtenyésztési felügyelőség 4722/1911. sz. alatt megkeresést intézett az egyházmegyei főtanfelügyelőhöz, amelyben kimeríthető hangsúlyozza, hogy a nép még mindig nincs tudatában a selyemtenyésztés fontosságának s e téren a néptanítók azok, akik ez iparág ismertetése tekintetében sokat tehetnek. A selyemtenyésztés ügyének előmozdítására mondja a felhívás a bajai, pécsi, csáktornyai és soproni tanítóképezdéknek már 1880-ban kiküldöttek tanárokat Olaszországba, pályadíjakat jutalmazta s a felhívás említi, hogy a tanítók közreműködése jutalomban részesült eddig is, mert 1880. óta ilyen közreműködésért közel egy millió fizettetett ki. Ilyen körülmények között a felügyelőség számít arra, hogy a tanító urak egyenesen nevelői munkájukban fognak odahatni ,hogy az eperfa tenyésztés és a selyemhernyó tenyésztés már a nép gyermekei előtt ismeretessé váljék. Különösen hangsulyozza a felhívás, hogy a madarak és fák napjának ünneplése összekötendő a selyemtenyésztési ismeretek terjesztésével. Ugyane tárgyban a földmivelésügyi miniszterium 2615/1911. sz. alatt rendeletet küldött valamennyi iskolai hatóséghoz, amelyben elrendeli, hogy a selyemtenyésztési képek, amelyek ujból az érdekelt iskoláknak megküldetnek, állandóan kifüggesztessenek.

A „Tanítók Háza"-ba való felvételre pályázat. A Baranyavármegyei Ált. Tanitóegyesület, a „Pécsi Tanítóegylet" és a „Pécsvidéki Tanítónők Egyesülete" által a budapesti Ferenc József Tanítók Házában létesitett két alapitványi helyre az 1911—1912. tanévre pályázatot hirdetek.

Ezen alapitványi helyekre a budapesti tudomány- és müegyetemen, vagy egyéb fő- és szakiskolákban tanuló azon tanitók fiai pályázhatnak, kik Pécs szab. kir. város, vagy Baranyamegye nép, vagy polgári iskolában mint tanitók, vagy tanárok működnek, vagy működtek és az Eötvös-alap tagjai. A folvételre folyamodók kérvényükhöz mellékelni tartoznak: 1. születési bizonyitványukat, 2. végzett tanulmányaikról s erkölcsi magaviseletükről szóló bizonyitványaikat, 3. azt az okiratokat, mely igazolja, hogy a „Tanitók Házá"-ba való fölvételt jogosan kérik, 4. vagyoni és családi viszonyaikról szóló hiteles és kimeritő bizonyitványt, 5. hatósági orvosi bizonyitványt.

A hiánytalanul fölszerelt kérvények az *Eötvös alap elnökségéhez* cimezve május hó 25-ig alulirottho, mint a helyi kijelölőbizottság elnökhez küldendők be. Pécs, 1911. évi május hó 10-én. **Rebercs Imre**, elnök.

Az évzáróvizsgákra nézve az egyházmegyei főtanfelügyelőhöz a következő kérdés érkezett: „A 10 éven alóli tankötelesek vizsgája a 10 éven felülieknek avagy pedig a 10 éven alól levő tankötelesek évzáró vizsgája junius 13-14.-én tartandó-e?" Tekintettel arra, hogy ujabban mind több és több hasonló megkeresés érkezik az egyhm. főtanfelügyelői hivatalhoz, ezokból az egyhm. főtanfelügyelő tudatja az összes érdekeltekkel, hogy évzáró vizsga Pécsegyházmegye területén csupán a szorgalomidő és szünetek cimű püspöki rendeletben megjelölt időben tartható. A 10 éven felüliek szabadságolása és az évzáró vizsgálatok között összefüggés nincs. A junius 15-ike után megtartandó évzáró vizsgálatokra a 10 éven felüli gyermekek is feltétlenül behivandók. Egyébként is a szabadságolás nem ugy értendő, hogy minden 10 éven felüli gyermek megkapja azt, hanem csak azon gyermekek szabadságolhatók, akik ezt a helyi viszonyokkal ismerős iskolaszék előtt kellően indokolni tudják s a kiknek az iskolaszék egyhm. főtanfelügyelői jóváhagyás mellett a szabadságot meg is adta.

Gaal Mózes pécsi előadásai. A vallás- és közoktatásügyi miniszter megbizta Gaál Mózes budapesti X. ker. főgimnáziumi igazgatót, ezt a kiváló jeles fehetségű ifjuságí irót, aranyszájú mesemondót, a szépes látókörü és tapasztalatokban gazdag gyakorlati pedagogust, hogy tanitók, szülők és gyermekek részére előadásokat tartson egyes nagyobb vidéki városokban. Ezen előadások célja, hogy a tanitókat, szülőket a jövő iskolájának feladata felől tájékoztassák, a tanitóknak népneveő és szociális főladatuk teljesitéséhez irányt adjanak és az iskola és a család viszonyáról fölvilágosittassanak.

Gaál Mózes május hó 27-én szombaton és vasárnap Pécsett tart előadást a vorosháza közgyülési terében és pedig délelőtt fél 10 órai kezdettel egyik nap a tanitóság, másik nap a szülők részére; délután pedig a Schneider-alap javára a pécsi tanitó egylet által rendezendő *gyermekelőadás* és *hangverseny* keretében a gyermekek és nagyközönség számára.

A tanitóknak tartandó előadás cime: *A tanitó és a szociális kérdések.* Ezen előadás után konferánsz lesz. A megbeszélések során a következő kérdéseröl esik szó: 1. A tanitóegyesületek munkaprogrammja. 2. Az ifjusági egyesületek. 3. A dalkörök. 4. A tanitó önképzése (tanitói megyei könyvtár kulturhaz) 5. A tanitó és a gyermekvédelem.

A szülőknek szóló előadás: *Az anyai szeretet helyes értelmezése.* Anyai gyengeség, apai szigoruság.

A szinházban tartandó matinee keretében Gaál Mózes szeretetreméltó közvetlenséggel meséket mond II Rákóczy Ferencről, egy asztalos műhelyben tett látogatásról és egy siró gyermekről. Egyesekhez az előadó kérdéseket is intéz s a válaszokból kitünik a nagy érdeklődés, amellyel, a gyermekek a müvészisen egyszerő, világos és közvetlen előadás egész menetét kisérik.

A kiváló nagy irő az előadáshoz méltó lesz azon keret is, melyet a pécsi tanitóság nyujt azzal, hogy a tanulók nagy száma zeneszámokkal szavalattal szindarabbal és tánccal valamint a 69. gyalogezred zenekara által nyujtandó kiséreitel vesz részt.

Tekintettel azon nemes célra, mit Gaál Mózes a kultuszminiszter ezen előadásaival szolgál, az egyházmegyei főtanfelügyelőség azon róm. kath. iskolákban működő tanitóknak és tanitónőknek, kik a jeles iró előadásait meghallgatni óhajtják, ezen napra (máj. 27.) szünidőt engedélyez.

Könyvek hazai papirból. A közoktatásügyi miniszter megköveteli, hogy a tankönyvek hazai gyártásu papirból állittassanak elő.

Olvasóink szives figyelmét felhivjuk Wessely és Horvát cég hirdetésére.

Maradandó becsü Bérmálási emléktárgyak, a legszebb és pontos járásu órák, finom és legdivatosabb karkötők, fülbevalók, kiváló szép és legjobb zománc madonnák, mutkalli szentek, kereszt stb. Legolcsóbb szabott gyári árak szerint kaphatók.

Schönwald Imre nagy ékszerüzletében Pécsett, Király-utca a nemzeti Casinó épületében.

A „Baranyamegyei Agrár Kereskedelmi Részvénytársaság"-ot, mely alaptőkéjét 100.000 koronára emelte s melynek gépeiről lapunk hirdetési rovata ad bő felvilágositást, az érdeklődők a különösen a papság és tanitóság figyelmébe ajánljuk, annyival inkább, mert a bank főkép a papság és tanitóság szives támogatására alapitva, vidéki gócpontokat akar létesiteni. Mint keresztény cég is különös támogatásra számithat.

Nyilttér*).

Felhivás.

Szucsics Kálmán bogádasi tanitó urat felhivom, feleljen kérdésemre, ki ertett az alatt, hogy ön ellen feltétes hatósága előtt hát mögött áskálódott, önt feltétes hatósága előtt alattomban piszkos módon megrágalmazta.

Miután ezen kijelentését nyilvánosan tette s e kijelentést magamra nézve sértőnek találom, kötelességemnek tartom az alkalmat megadni, hogy fenti állitását bebizonyithassa.

Drávasztára, 1911. évi május hó 11-én.

Mayer Ignácz
r. k. tanitó.

*) E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Alapittatott 1876-ban. Alapittatott 1876-ban.

POSZEK VILMOS

kalaposmester, Király-utca 37. szám.

Ajánlom a **tavaszi** dúsan felszerelt raktáromat. — **I. Ht. Ita.** kiváló pujha és kemény nyulszőrkalap 12 kor. **Borsalino** és **Panizza** olasz nyulszőrkalap 9; és 9·50 kor **Christy** és egyéb **angol** nyulszőrkalap 8—9 kor Kiváló minőségű **pujha** kemény kalap a legdivatosabb formákban 4.50, 5, 5.50 és 6 kor **Puha nyulszőr kalapok** angol és házai gyártmány 6, 6.50, 7, 8 és 9. kor **Pichler** gráci daróc kalap divatszinekben 6 és 7·50 kor **Saját gyártmányu kalapjaim** 2 koronától 6 koronáig. Legtabbb divatu **automobil** és **sportsapkák** 2.40, 3, 3·60 és 4 kor Tollkönnyű **tevesző** házi és sport-sapkák 3·60 és 4 kor **Diák-gyermek- és házisapkák** a legfinomabb kivitelben. I. minőségü uraságí **kocsis-kalap** 7 kor **Hengerkalap** (cilinder) 12 és 14 kor. **I. Ht. Ita-felo** hengerkalap 18 kor **Szabott áraim** minden kalapban **láthatóan** feltüntetve — **Javitásokat** szakszerüen és jutányosan vállalok.— Vidéki rendeléseket pontosan eszközlök, meg nem felelőt visszaveszek

— Aki jó, finom fuszer és csemege árut akar vásárolni jutányos árak mellett, az kiséreljen meg egy próbarendelést **Római Róbert füszer- és csemegekereskedésében,** Pécsett, az irgalmasok épületében, ahol vidéki rendelések leggondosabban elszállittatnak.

MARX ÉS MÉREY
TUDOMÁNYOS MŰSZEREK GYÁRA
:: BUDAPEST, VI. BULCSU U. 7. ::

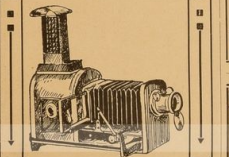

Gyártják saját gyártelepükön az összes tanszereket a fizika, kémia, természetrajz és geométria oktatásához és felszerel teljes iskolákat. Felekezeti iskoláknak a miniszter utasitása szerint szállit eszközöket. A legtöbb róm. kath. iskola szállitója. 100 munkás, 16 HP.

Két arany, 1 ezüst és 1 nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

A pécsi országos kiállitáson állami aranyéremmel kitüntetve.

Alapittatott 1867. évben. Alapittatott 1867. évben.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORGONAÉPITŐK

Orgona- és harmoniumgyár Pécsett

A budapesti bazilika nagy orgonájának épitője.

Ajánlják kitünő hangu és erős szerkezetü légnyomatu és elektromos berendezésü

ORGONÁIKAT

a legjutányosabb árak mellett müvészi kivitelben Raktáron kitünő hangu

harmoniumok minden nagyságban.

Elektromos fujtató készülékek ∴ **Elektromos fujtató készülékek**

Árjegyzéket kivánatra ingyen küldünk

Pártoljuk a honi ipart, ne szóval, de tettel!!

Hazai posztónemüeket

dús és izléses választékban eredeti gyári árakban árusitja kizárólag

KRAUSZ ARNOLD posztógyári nagy raktára

Király-utca 15. szám PÉCS Hattyu-épület

Mintákat kivánatra bérmentve!

Tanító urak szives figyelmébe!

Katholikus Sajtó

Vizsga-próba-lapokat

100 darabb 1 K 20 fill.

az összes iró- és rajzszereket, iskolai felszereléseket, irkákat, rajzszegeket, Katholikus Sajtó-vizjegyü :-: irópapirt, levélpapirt dobozban és mappában, :-:

továbbá az összes

elemi, iparostanonc és gazd. ism. iskolai nyomtatványokat, u. m. felvételi naplót, előmeneteli és mulasztási naplót, osztálykönyvet, iskolai látogatási naplót, isk. bizonyitványt, stb. stb.

∴ ajánl mérsékelt árak mellett ∴

WESSELY ÉS HORVÁTH

Pécs, Munkácsy Mihály-utca 9. szám.

A vásárolt áruk 5%-át élvezi a Katholikus Sajtóegyesület. A „Fehér Lapok" (árjegyzék) bérmentve küldetnek.

Meghóditottuk a világot!

Mindenversenyképeség kizárva — a Turul cipők a legtartósabbak a Turul cipők a lefinomabbak.

Árai feltünő olcsók!!

Női félcipők 5—6—7—7.50—8 Kor.
„ magas száros 6.50, 8—9—10 „
Férfi félcipők 8·50, 11.50 „
„ magas száru 7·20, 9·50, 10·50 „
Gyermek cipők két koronától kezdve.

Európa legelső és legnagyobb cipőgyára

Turul cipőgyár r.-t.

TEMESVÁR.

130 saját fiók-üzlete van minden nagyobb városban magyar osztrák, német országokban.

PÉCSI nagyraktára

Király-utca 15. sz. Nemzeti Casinó mellett.

Rendeljen képes árjegyzéket.

Telefon 395. sz.

Ladányi József

puskaműves

Király-utca 42. **PÉCSETT,** Lyceum-épület.

Magyar királyi lő- és robbanó-por áruda.

Raktáron tartok:

elsőrendű gyártmánya vadászfegyvereket, torgó- pisztolyokat és ismétlő-pisztolyokat.

Mindennemű vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.

Fegyverek javitását gyorsan és olcsón eszközlöm.

A pécsi országos kiállitáson arany érommel kitüntetve.

TICHY ALADÁR

PÉCS, Jókai-tér 11,

Készit házi vizvezetékeket, szivattyukat, kutakat, fürdőket és szaglatlan closeteket, fürdő- és ülőkádakat, továbbá villámháritókat, tető- és toronyfedéseket. —

Elvállal épület és bá- :: dogos munkákat. ::

Szabadon álló angol closet felszerelve 60 kor., jótállás mellett

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár

Király-utca 20. szám **PÉCS** Király-utca 20. szám

A „pontos óránál"

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Saját óra és ékszer műhely.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: VIII., Szentkirályi-utca 28. szám. Telefon: 65—70.

BUDAPESTEN

Könyvkereskedés: IV., Kecskeméti-utca 2. szám. Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előirt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamint a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használatra előirt *összes tanszerek* mindig készletben vannak. *Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Megrendelések 24 órán belül intéztetnek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvü kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjuságí olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjuságí imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. Itt különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt *„Kis Jézusom örömöm"* cimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Vargha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *műkereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mű könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

Alapittatott 1845-ben.

Uj! Angol férfi divat osztály. Férfi fehérnemü, kalapok, nyakkendők stb. Uj!

Császári és kir. udvari szállitó. Szerb. kir. udvari szállitó.

NEUMANN M.

kész férfi-, fiu- és gyermekruhák telepe.

Takarékpénztári palota **Pécs** Széchenyi-tér.

Központi áruház Magyarország részére **Budapest, Muzeum-körut 1.**

Központi áruház Ausztria részére **Bécs, I., Kärtnerstrasse 19.**

Fiókraktárak: Debreczen, Arad, Nagyvárad, Temesvár, Zágráb, Belgrád, Pozsony, Kassa, Szófia, Sarajevó, Nisch, Kolozsvár stb.

Szabott árak minden darabon számokkal vannak feltüntetve.

A vidéki megrendeléseknél a legegyszerübb egy régi, jó testhez álló kabátot, illetve egy nadrágot beküldeni.

Sürgős esetekben ruházatok 24 óra alatt mérték után a legjobban elkészittetnek.

Telefon 152. Telefon 152.

Uj! Angol férfi divat osztály. Férfi fehérnemü, kalapok nyakkendők stb. Uj!

Alapittatott 1845-ben.

Varga Gyula kocsigyára és raktára

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Uj kocsikból
állandó
nagy raktár.

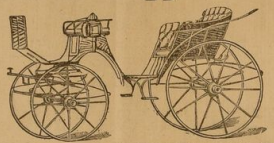

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Javitások
olcsón készülnek.
Használt kocsik becserélhetők.

Figyelem! **Figyelem!**

A SZŐNYEGHÁZ

Pécs, Jókai tér 5.

Minden vevője, bevásárlása alkalmával **osztalék szelvényt** kap. — Az osztalék minden hó egyik napján lesz kiosztva, az előző hóban vásárolt **teljes összeg** erejéig; t. i. ha 100 K-ért vásárolt oly értékben kap osztalékot. **Saját érdeke tehát ha:** szőnyeg, függöny, ágy, asztalterítő, linoleum, plüsch, butorszövet, matrac és roletta gradli, valamint kárpitos kellékek szükségleteit a **SZŐNYEGHÁZBAN** fedezi.

Legolcsóbb szabott árak.

Mint a bomba!

terjed a hir, hogy nincs jobb bevásárlási forrás

RÓMAI RÓBERT

fűszer, csemege, liszt, déli gyümölcs :-: és ásványviz kereskedésénél ::

Irgalmas-utca I. szám.

Telefon 208. Telefon 208

Egy kilogramm jó csokoládé 2 korona.

Saját termésü kitünő borok.

Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközöltetnek

Miért isznak az angolok naponta TEÁT?

Azért, mert arra a tapasztalatra jutottak, hogy egy jó csésze tea egy finom minőségű rummal kitünő hatással van az emberi szervezetre a hideg idő beálltával. Elősegiti az emésztést, felmelegiti a testet és igy kevésbé van kitéve a meghülésnek. Természetes, hogy a tea minőségére is tekintettel kell lenni és igy ne mulassza el az egész városban és a vidéken is kitünőnek elismert

Speciál Császár keverék-teát

beszerezni, amely hamisitatlan elsőrangu minőségekből összeállitva, zamatos, kitünő finnom teát ad.

DR. VÁMOS ARTHUR

„ANGYAL"-DROGÉRIA

PÉCS, VÁROSHÁZ ÉPÜLET.

A már régen jó hirnévnek örvendő **BENCZENLEITNER**-féle **CIPŐ-ÜZLET** **Nem** Király-utca 5. sz. a. található, hanem **Városház-utca I. sz.** Geltch és Gräf palotában (alsó sarok).

Nagy választék mindennemü férfi-, női- és gyermekcipőkben.

Megrendelések és javitások gyorsan készülnek.

Uj hangszerüzlet és zongoraraktár.

FONYÓ FERENC —: zongora és hangszerkészitő :— **PÉCS, Ferenciek-utca 16—40. sz.**

Nagy választékban mindennemü vonó és fuvó-hangszerek. Kitünő zongora és pianinók. — Mindennemü hangszerek és zongorák javitása és hangolása 14 évi külföldi :—: tapasztalataim folytán szakszerüen, pontosan és olcsón eszközöltetnek. :—:

Grammofonok, lemezek és mindennemü alkatrészek dús raktára.

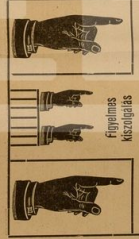

A hirtelen átváltozott időjárás

mindenkinek sulyos gondot okoz, mert tápot nyujt a drágaság fokozásához

Hirsch és Pollák cég

Pécs, Irgalmas-utca 4. szám alatt

e körülményen azzal óhajt enyhiteni, hogy férfi és női szövetekben, függöny ágy és asztalterítőkben, szőnyegekben; mosókban, vászon és kanavásznakban, zephyir és delainekben választékos dus raktárát mélyen leszállitott árban ajánlja a n. é. vevőközönségnek.

Azonkivül valódi triesti linoleum, kocsitakaró, lópokróc, zsák és vizmentes ponyva gyári raktára.

Telefon sz. 567.

Olcsó árak!

Kiváló tisztelettel
Hirsch és Pollák
Pécs, Irgalmas-u. 4.

A láb kényelmét és egészségét biztositó

MOSKOVITS-féle ANATOMIAI CIPŐK

igen nagy választékban találhatók

PÉCS, KIRÁLY-UTCA 7. SZÁM.

Árak: 7.50, 10.—, 13.— és 17 koronának. Tartósságban fölülmulhatatlanok.

Telefon 458.

BARANYAMEGYEI AGRÁR-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Rákóczi ut 74. szám. Rákóczi ut és Malom utca sarkán. **PÉCS** **Rákóczi ut 74. szám.** Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

A baranyamegyei uradalmak, gazdák és iparosok legelőnyösebb bevásárlási helye.

Malomberendezések.

Gőzcséplőgép készletek, benzin és nyersolajmotorok, marokrakó és kévekötő aratógépek, amerikai fűkaszálógépek fű és zöldtakarmány kaszálására, répa és szecskavágógépek, kukoricamorzsolók, ekék, boronák, tengeri és répakapálók, bundamelegségű lópokrócok, „Agrár" peronospora permetezők, hengerelt rudvasak, különféle vasáruk, nagyszerkovács áruk és szerszámok, szántóeszközök, valódi francia villák, kerékkötő és rudazó láncok, fejszék, fűrészek, pántok és zárak, vakarók és zablák, sodronyszövetek és tonatok, valódi amerikai husvágógépek, „Diadal" láncos szivattyukutak, nyirógépek, lónyíró ollók, ökörszájkosarak, kefeáruk, faáruk, tömítési anyagok, fertőtlenitő szerek, teligőz mosógépek, szőlőszeti cikkek, kékkő, bordói por, ojtógummi stb., kötéláruk, zsákok, ponyvák, géphajtó szíjak, varró és kötőszíjak, gépolajok, világító anyagok, zsiradéknemüek és kenő anyagok, telitőszerek és mázanyagok, tetőfedő anyagok, kőszén csépléshez és fűtésre, erőtakarmány, műtrágya, magvak, takarmányfűvek és minden néven nevezendő gépek, eszközök és cikkek, melyekre ugy a nagy gazdaságoknak, mint a kisbirtokosoknak és iparvállalatoknak, vagy iparosoknak szükségük van, a legjutányosabb árban és **legkedvezőbb fizetési feltételek mellett** csakis a

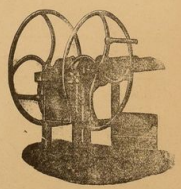

Baranyamegyei Agrár-Kereskedelmi Részvénytársaságnál

Pécs, Rákóczi ut 74. sz.

:: :: :: szerezhetők be. :: :: ::

Katholikus Hirlapkiadó és Nyomda r.-t. Igazgató: König Károly.

Pécs, 1911. **III. évfolyam, 7. szám.** **Julius 15.**

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár:
Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona.
Egy szám ára 10 fillér.
Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én.
Telefon: 76. sz.

Kiadótulajdonos:
A „Pécsegyházmegyei Röm. Kath. Tanító-Egyesület".
Felelős szerkesztő:
KÖRÖDY MIKLÓS
képezdei tanár.

Szerkesztőség:
Pécs, Szepessy-u. 3., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjakat s szívveskedjenek Székely Márton egyesületi pénztáros ur címére (Pécs), küldeni.

Lapunk megjelenése, miután a közgyülés anyagát be kellett várni, két heti késedelmet szenvedett.

Lapunk legközelebbi száma október 15-én jelenik meg.

Mélyen tisztelt közgyülés!

A mai napon Budapesten a Kath. közokt. tanács és a tankönyv biráló bizottság ülésezik, azonkivül az egyetemes gyülés előértekezlete van, holnap pedig a plenáris ülésen előadást kell tartanom, miért is a mélyen tisztelt közgyülés bocsánatát kérem, hogy személyesen nem lehetek jelen.

Kedves kötelességet teljesitek azonban, amidőn a tanítóság fizetésrendezése ügyében, — igénytelen álláspontomat a m. t. Közgyülés előtt kifejteni szerencsés lehetek.

Mindenekelőtt egy egyéni szempontot bátorkodom előtérbe hozni. Arról van ugyanis szó, hogy én, aki fizetés javadalmazás tekintetében a tanitói törvények alá nem tartozom, miért exponálom magamat ezen ügyben? Erre a kérdésre 22 éves multtal felelek. Csupán 2 évig voltam népiskolai tanító, 10 évig polgári iskolánál és 10 évig képezdénél működöm. A polgári iskola hiányait mindenki ismeri. Óriási tér volt, hogy ott vegyek részt a munkában. Szivesen is láttak, a hét bányaváros polgári iskolai köre, mely az országban a legnagyobb polg. iskolai kör volt, elnökül választott s kollégáim nehezletését vontam magamra, hogy ennek dacára az elemi iskolai tanitóság között igyekeztem maradni. Majd mint képezdei tanárt a képezdei tanáregyesület szólitott fel a velük való munkára s én Farkas Sándor titkárnak éppen akkor mondtam meg, hogy ezt nem tehetem, amikor itt az egyházmegyében a támadások nyilait voltam kénytelen elviselni.

És mindezt miért? Önzésből? Nem. Tettem azért, mert meggyőződésem az, amit Ember János királyi tanfelügyelő ur a f. év jun. havában befejezett tanképesitőn mondott, hogy:

1. Közép és felső oktatásunk üres formaság marad mindaddig, amig annak éltető gyökeret, táplálékot, nedvet a népoktatás nem nyujt és

2. A tanitóképző tanárnak és az ő tanitványainak az összeköttetését megszoritani sohasem szabad.

E két igaz kultur-tétel kellene, hogy áthasson minden egyetemi, középiskolai tanárt. E tekintetben példát kellene vennünk Angliától s különösen Skóciától, amely országokban a tanárok és a népiskolai tanitók között a határok mindinkább elmosódnak s valóban tökéletlen az a közoktatás, amely efelé az állapot felé nem halad.

Ha már most igénytelen ebbeli feltogásomat, amelynek 22 év óta munkásságomat szenteltem gondolkodásunk alapjánál vesszük, mindjárt érthetővé válik, hogy:

1. Miért álltam én azok sorába, akik a tanitói fizetés rendezésért küzdenek? és

2. Miért kivánom, hogy épen az általam inditványozott módon történjék a rendezés?

E kérdésre az a felelet, hogy: eltekintve az óriási drágaságtól és attól is, hogy napi 2 kor. 70—80 fillérért ma már a napszámosok sem dolgoznak, továbbá eltekintve ama megalázó helyzettől, hogy a tanitói oklevél alája van becsülve a garage mesteri bizonyitványnak a posta és vasuti altiszti, sőt hivatalszolgai kinevezési papirosnak; egészen lojálisan s minden, a tanitói önérzetet sértő összehasonlitást mellőzve, egyenesen *allamreson*, hogy a néptanitó tisztességes anyagi viszonyok közé kerüljön. Mert

1. Itt van a választói reform, ugy veszekednek felette a politikusok, mint hogyha valóságos ellenségek lennének. A nemzeti kormány elvesztette miatta népszerüségét és a mostani kormány felett is már tornyosulnak a vihar felhők. Mindazonáltal nem találnak kivezető utat és miért? Mert nincs olyan kultur nép hazánkban, amelyre a választói jog tekintetében támaszkodni lehetne. Többet mondok: A magyar állam etnografiai viszonyai, a statisztika szerint egyenesen magát a nemzeti államot veszélyeztetik eme reform utján.

Tegyük fel azonban, hogy elmondhatnók, miszerint az elemi népiskola hat osztályát mindenki elvégezte, akkor gyönyörüen rá lehetne épiteni a választójogot a népiskolára s a nemzeti állam a magyar tanitóság kezében a legjobb kézben volna.

1906. júniusában következő javaslatot küldöttem meg a nemzeti kormány minden tagjának:

Mi lehetne a választói jog alapelve?

Országgyülési képviselő választói lesznek azon 21-ik életévüket betöltött magyar honos férfiaknak van, akik akár az elemi iskola hatodik, akár a közép vagy felsőnép és polgári iskola 11-ik osztályát elvégezték.

Az iparos tanonc iskola három évfolyamának legalább elégséges sikerrel való elvégzése 21-ik életévüket betöltött magyar honos férfiaknak szintén országgyülési képviselő választói jogot ad.

Indokolás.

Ezen elv felállításának indokai, mivel egyformán pozitiv és negativok s ugy közvetlen mint közvetett alkalmazásuk a logika és gyakorlati élet összes törvényeinek megfelelnek, valóban döntő indokoknak nevezhetők.

1. *Pozitiv közvetlen indokok.*

a) Jogforrásul az 1868. 38. tehát egy már létező és jónak bizonyult törvény szolgál.

Az 1868. 38. t.-c célja egy müvelt népnek nevelés és oktatás utján való előállitása. A magyar nemzeti állam e törvényben alap gondolatot képez, a nélkül, hogy nem magyarajku testvéreinket sértené. E törvény tehát eme feladatot tüzi ki: neveljünk müvelt ,magyar szellemü és az állam nyelvét tudó népet.

Eszközül használja a tanitóképzőt és a tanitót. Az államnak mindkét eszköz feltétlenül hatalmában van. A mennyiben hatalma itt-ott nehezebben érvényesül, teheti, hogy könnyen és teljesen érvényesüljön.

Ha a két követelmény: müveltség és magyarság meg van, az állampolgárt megil letó minden jog megadása feltétlenül indokolt.

b) A felállitott elv, noha jogot produkál, uj kötelességet nem szab elé. — Az elemi iskola hat osztályának elvégzésére az 1868. 38. t.-c. alapján mindenknek ugy is kötelessége.

2. *Pozitiv közvetett indokok.*

Magam is azt hittem, hogy nevetséges dolgot követtem el, amikor egy Wekerlének, Andrássy grófnak, Kossnyinak, Andrássy Gyula grófnak, Kossuth Ferencnek én javaslok valamit; azonban óriási volt elképedésem, amikor az Andrássy-féle pluralisos javaslat megjelent s annak 144-ik §-a a következőkép szólott:

„Az e törvény kihirdetésének évét követő 12 (tizenkét) év letelte után az irni és olvasni tudásnak a választó jog szempontjából kivánt igazolása azokra nézve, akik ujonnan vétetnek föl a névjegyzékbe, csak az elemi népiskola VI. osztályának v. ezzel tanértékre nézve legalább egyenrangu más iskolai osztályoknak sikeres elvégzéséről szóló s a vizsgálat idejében kiállitott bizonyitványnyal vagy e bizonyitvány hiteles másolatával történhetik."

Mélyen t. közgyülés! ha ez a javaslat törvénnyé válik vala, 10 év mulva a választói jog a magyar néptanitó vállain nyugodnék. A javaslat megbukott, de az eszme nem.

El kell jönni az időnek, mikor a népiskolai *elémenteit és mulasztási* napló leszen az a fökönyv, a mely a magyar népnek legfőbb polgári jogát biztositja. Ezt pedig a néptanitóság fogja nemcsak kiállitani, hanem annak nevelő és oktató működésével tartalmat is fog adni. Amely kaszt ekkora óriási miszszióra hivatott annak jövőjéről gondoskodni kell, azt emelni kell ugy anyagi mint szellemi téren. De ezekből az is következik, hogy igenis fogják emelni, ez a dolog természetéből folyó biztos következtetés s igénytelenségem azért igyekszik ezen ügyet előtérbe tolni, hogy ez az előhaladás ne a tanitóság nélkül, hanem annak vivmányaként éressék el, mert akkor lesz annak igazi értéke.

2. Ilyen fontos szerepre hivatott osztályunak hatalmas önmüvelésre van szüksége. De miként mivelje magát a megélhetésre is kevés napi 2 kor. 80 fillérből? Könyveket nem vehet, nem utazhatik, a kölcsönkönyvtárak bizony nagy ritkaságok, távol esnek és hozzáférhetetlenek. Ilyen módon az állam vesztességgel dolgozik, mert az az energia halmaz, amit a tanitóság lelkében a tanitókézpökben felhalmozott a magasabb kultura szempontjából parlagon hever, a nemzetre nézve elvész, elkallódik. Itt is az államreson kivánja, hogy olyan befektetés történjék, amely a tanitóság szellemi tőkéjét gazdaságosan kamatoztatja.

Ez alkalommal tehát egyáltalán nincs szükség ama gazdag argumentum arzenálra, amit a tárgyban más szempontokból felhasználhatnánk. Magyarországról a németek günyosan mondják, hogy a „jogászen" und „kanaszen" házája. Ebben a günyban ma is van annyi igazság, hogy nálunk csupán a jogász és a gazda népség boldogul. Az agráriusok és a jogvégzett emberek óriási többségben vannak ugy a parlamentben, mint a vármegyei és községi életben. Ezek az urak uralkodnak. Ezeknek más argumentumot valamely ügy fontossága, jelentősége mellett hiába hozunk fel, mint a minek jogi és gazdasági háttere van. Ezt megértik, de mást nem.

Ha mi be tudjuk bizonyitani, hogy a közjogilag is elsőhelyen levő magyar faj a tanitóság működése utján erősebb lesz, ha igazolni tudjuk, hogy a néptanitó hivatva van a magyar hegemonia megmentésére, akkor szóba állnak velünk, másképen nem. Innen magyarázható az is, hogy a szabadkőmüvesek és szociáldemokraták aránytalan erőlködésére csekély eredménnyel jár s a tanitóságnak tett nagyhangu igéreteik sűket fülekre találnak, mert mindenki érzi, hogy ezek nem a magyar hegemonia uralmára hajtják a vizet s a tanitóság első hallásra tudja és érzi, hogy ez nem az a társaság, amely sikerrel működik hazánkban.

A kormány már érzi, hogy a néptanitóság válasz uton van. Sejti, hogy a tanitóságnak ott a helye, abban a nemzetfenntartó közpösztályban, ahol a többi tisztviselők vannak. Viszont a tanitóság is érzi, sejti, hogy neki az ugynevezett proletárok között semmi helye nincs. A proletárok az egész világon mindenütt mutatkoznak, de csak ugy mint társadalmi tünet s nem állandó osztály. Tagjai rögtön odahagyják a tömeget, mihelyt sorsuk javul. Egészen magyar speciálitás volna, ha a szellemiség és erkölcsileg magas fokon álló álló néptanitóság csak közelednék is a proletárizmus felé, ez az erők fordított működése volna.

Ez az oka inditványom ama részének, mely oda céloz, hogy a tanitóság a tisztviselői rangsorba kerüljön, hogy formailag is tagja leoven a nemzetfentartó középosztálynak, amely szellemi és erkölcsi magasabb müveltséggel a régi közép nemesség helyét tölti be. A parlament is tudomást vett ama óriási mozgalomról, amit a *„Katholikus Iskola"* áprilisi száma kezdeményezett s amitől mára hangosak voltak egész ország tanitó köreinek gyülései. — Már ez évben ankét is lesz ebben az ügyben, ha ott okosan és helyesen fogják a tanitók igazaikat kifejteni, bizonyos, hogy a siker el nem marad. Már az a tény, hogy az ügyben a miniszter tanácskozást fog egybehivni, óriási eredménynek mondható.

Épen ezért midőn javasolom, hogy a választmány határozata közgyülési határozattá emeltessék, egyben még a következőket inditványozom.

Az egyetemes kath. tanitógyülés forduljon emlékiratban a törvényhozás két házához és az öszkormányhoz eme határozatok törvénybe iktatása érdekében.

Kéressék fel Megyés-Püspök ur ő méltósága annak kieszközlésére, hogy az összel összehivandó ankéten a Pécsegyházmegyei Tanitóegyesület, mely három vármegye és egy törvényhatósági város területét öleli fel, legalább 4 taggal képviselve legyen s a mai közgyülés e négy tagot jelölje ki.

Végül mondja ki a közgyülés, hogy nem szünik meg ezt a mozgalmat folytatni s a további ágitátiót a „Katholikus Iskola utján szükségesnek jelenti ki.

Kóródy Miklós.

TITKÁRI JELENTÉS.

Méltóságos Praelatus Ur!
Nagyságos Tanfelügyelő Ur!

Mélyen tisztelt közgyülés.

Ugra összejöttünk ma, hogy egy évi sáfárkodásunkról számot adjunk. Ezen egy év alatt, ha nem is müveltünk valami nagy dolgot, s ha bár nem is tettünk volna mást, hogy a kőröket munkásságra serkentettük, a pályamunkák kitüzésével és azok jutalmazásával, szóval ha csak az önképzés lebegett volna szemeink előtt, akkor is eleget tettünk volna az alapszabályok követelményeinek. Es ha igaz az, hogy az ösztartásban van az erő, úgy mondjuk az élet és fejlődés bizonyitja e tétel igazságát, mert a kath. tanitók, hozzáteszem a pécsegyházmegyei tanitók egy szivvel egy lélekkel, a legimpozánsabban tartottak össze akkor, midőn az ellentábor mozdulatszakkal akarta a tanitóságot hálójába keríteni. Bajtaival, ámitva egy sokkal jobb, sokkal kecsegtetőbb jövővel. S ha kérdezzük, mi lett volna az ára? A felelet: a kath. iskolák feladása, azok elárulása. Kétségtelen az, hogy a mai kor szellemi irányzata a szabadkőmüvesek és szabadgondolkodók eszméinek hatása alatt áll. De vigasztalódjunk, már a szentirás is azt tanitja, hogy a jó és gonosz, az igazság és a tévedés mindenkor együtt jártak, de sőhasem volt akkora harc az igazság és a tévedés, a vallásosság és istentagadás, a tiszta erkölcs és a bestelen élet között, mint jelenleg. Az egyik oldalon a kereszténység évezredek bölcselet és a keresztény kultura küzd a szemlyes Istenért, a vallás tekintélyeért és annak áldásos voltáért. E tudomány nyomán felébred a hivekben a kath. öntudat, e tudomány szerzi meg a kath. tanitónak a vallásos és erkölcsi müveltséget, s az végre a keresztény gondolkodáshoz és cselekvéshez fog vezetni. Az ellentábor kiüzdelme nem nemes, de annál merészebb és kitartóbb volt. Eredménye lehangoló és szomoru önmagában és azért is, mert óriási. E tábor egyik korcsszülötte az „Uj korszak" féktelenül neki támad mindannak ami katholikus, s minden rábeszélési teletségét igénybe veszi, hogy a tanitóságot az egyháztól elszakitsa, s saját táborába vezesse. A lap élén olvasható: Követeljük a közoktatás államositását, minden felekezeti tendenciának az iskolából való kizárását, a tanitók és tanárok gazdasági helyzetének gyökeres javitását mindennek előfeltételét: az általános, egyenlő és titkos szavazati jogot. Osvényt kell vágni a klerikális reakció sürü bozótján keresztül az uj magyar kulturának stb. stb.

Örömmel jelentem a mélyen tisztelt közgyülésnek, hogy Judás nem volt közöttünk egy sem, sőt megmozdultak ellene egyesek, mint egyesületek, s örüm volt olvasni, hogy milyen nyugodtan vette vissza a támadásokat a magyar kath. néptanitóság. Az egyesületben is megtárgyalták az őszi választmányi gyülésen s ugy a Kath. Iskolában, mint a fővárosi lapokban fejezték ki tiltakozásunkat a fentnevezett lap iránya és stilusa ellen. Wohlmuth Ernő azt mondja aNépnevelőben. A szemben álló világnézetek harcában a döntő szerep a tanitóság-é lesz. Eszméjen ennek tudatára minden egyes népnevelő. Ebredjen erejének és méltóságának tudatára, ismerje meg önmagát végre a tanitóság. Es épen a kath. tanitó, ki mindig bizva egy jobb jövőben s sokszor korgó gyomorral tanitott vallásos és hazafias szellemben, hiu maradt hazájához és szent hitéhez még akkor is midőn az anyagi gondoktól roskadozott, nem vesztette el lelki erejét, nem ölte meg benne nemesebb ambicióját még az sem, hogy állami kollégájával fizetés dolgában meg van rövidítve. Egyesületünk az egész éven át kiizdött ez ellen az abnormális állapot ellen és folyó évi április hó 27-én tartott igazgatósági és választmányi gyülésen megyéspüspök ur Méltóságna magas beleegyezésével, Kóródy Miklós tanár inditványára kimondotta, hogy Magyarország összes oklevelés tanitói, tekintet nélkül arra, hogy milyen jellegü iskolánál működtek, a tisztviselői rangsor XI. X. és IX. fizetési osztályba a lehető legrövidebb idő alatt besoroztassanak. Ugyanezek ellen is indoutta ki a választmány azt is, hogy a nevezett inditvány mellett országos mozgalmat indit. Az inditvány, mint futó tüz járta be az országot s nem volt tanitóegyesület az egész országban, mely tárgyalásra ki nem tűzte volna, sőt maga a vallás és közoktatásügyi miniszter ur érdeklődését is magára vonta. Holnap tárgyalják Budapesten is az országos Kath. Tanügyi tanácsülésén. S mig ezek a harcok folynak s mig szen Péter szikláját a hullámok vad harczával csapkodják, egy lágy esti szellő fuvalmán át halljuk a következő szózatot: Engedjétek hozzám jöni a kisdedeket, hadd eljehen őket szerető keblemre, hadd neveljem én hazám ifjuságát, annak reményeiket. Nem hagyom vissza senmi áldozattól, az éjjelt is nappallá teszem, hogy testi és lelki nevelésükről gondoskodhassak. Es létre jött egy inu, kath. fögimnázium Pécsett, mely intézetüssal van összekapcsolva, amely intermátusban a tanitók gyermekei fognak előnyben részesülni elsősorban. A meddig az apostolok utódai ily nemesen fogják tel hivatásukat, szent Péter sziklája szilárdan áll és vadhullámok maguktól fognak elsülni annak nevében, ki egyszer egy szóval lecsendesitette a háborgó tengert. Zichy Gyula gróf, megyéspüspök ur eme fejedelmi bökezüségével, a nagy Szepessy Ignác nyomokaitha lépett és a legnagyobb hálánkat, mély tiszteletünket és szeretetünket váltotta ki. A tavaszi választmányi gyülésen elhatározta, hogy a nagy püspököt, a tanitók iránt tanusitott szakaratát egy inditó táklyás menettel fogja megköszönni és mély hódolatát Őméltósága előtt bemutatni. Őméltósága jó szivénél azonban szerénysége nagyobb lévén, a hódoló felvonulás elől Budapestre tért, ahol hiolnap a kath. tanitói tanács ülésén fog elnököllni, mint annak tövénöke. Ha személyesen nem is lehet jelen közöttünk, lélekben bizonyosan itt van s a mai szent miséjében bizonyosan megemlékezett rólunk is. Ne maradjunk adósok mi sem s kérjük a jó Istent árassza el kegyes főpásztorunkat kegyelmével, hogy nagy terveit keresztül vihesse.

Tárgyalás alá vettük 2 esperesi körnek azon inditványát, hogy a „Kath. Iskolá"-t, az egyesület hivatalos közlönyét, mint felesleges dolgot, szüttessük be. Nem értem azt az ellenzenvet, mellyel sokan a lap iránt viseltetnek, Egy ilyen nagy egyesületet nem lehet másképp vezetni s tekintetbe véve azt, hogy előirzetési ára 1 korona, ami oly csekély, hogy ezt a tanitóság igazán nem érzi meg. Egy esperesi kör annyira lelkesedik érte, hogy inditványozta a kőri gyülésben, hogy heti lappá fejlesztessék. A választmány és az igazgatóság egyhangu a lap fentartása mellett fogalt állást. No még aztán ugy is oly kevés a kath. ujságok száma, mig az ellentábor az egész sajtót magának foglalta le. Miután irásbeli inditvány a lap beszüntetésére vonatkozólag nem érkezett be, azt hiszem a közgyülés is a lap fentartása mellett fog állást foglalni. Amint mindenki a Kath. Iskolában olvashatta az ott megjelent jegyzőkönyvekben, a kőrökben igen élénk élet uralkodott. Mindenütt igen szép, és szakszerü előadások tartattak. A legtöbb helyen gyakorlati előadások is fűszerezték a kőri gyüléseket. Az előadók egyháziak, férfi- és nőtanitók voltak. Fogadják ez uton is hálás köszönetünket hurzságukért.

Egy szomoru kötelességünkről is kell megemlékeznünk. Folyó év február hó 16-án halt meg Kovács Imre csiksötöttési kántortanító, a gödrei esperesi kör vilagi elnöke. Akik ismerték őt, szerették is, különös erkölcsiségét, szerénységét és szép tudása miatt. Ő is annak a kulturának volt harcosa, mely nem külső fényben csillog és kápráztat, hanem annak a kulturának, mely hensö és akarat erős embereket nevel. Igaz tanitók voltak népének nemesak az iskolában, hanem amannak falain tul is vezetője volt, különösen gazdasági téren. Nem multott el nap, hogy valakinek jót nem tett volna, vagy tanácsot nem adott volna. Ezért oly szeretettel vették körül nemcsak tanitványai, hanem az egész községének népe, hogy megyebizottsági tagnak is megválasztották. Egy három napos temetési ünnepség letöri az erötelies férfit, s ő vissza adja lelkét Teremtőjének szent Pálfal hiu imával: Jó harcot harcoltam, pályánat megfuttottam, azért el van téve számomra az igazság koronája. A község érezve a nagy vesztséget, impozánsan áldgyászának kifejezést, messze földről temetési diszkocsit rendelnek, hogy kit életében annyira szerettek, azt haló porában is megbecsülik. Tanitványai remek koszorut helyeztek sirjára, e koszoru egyik levelét örök emlékül iktassuk mi is ma lejegyzőkönyvünkbe. Az örök világosság fényeskedjék néki.

Jelentem a mélyen tisztelt közgyülésnek, hogy a mai közgyülést megelőzőleg

a hittani-, módszertani-, irodalmi és társadalomtudományi szakoszályok is működtek. Tevékenységükről minden egyes szakoszálty fog a közgyűlésnek jelentést tenni. Jelentem, hogy az őszi választmányi gyűlésen 5 pályatétel tüzetett ki. Ezekre összesen 9 pályamunka adatott be. 2 pályamunka elkésve érkezett, amennyiben csak 5 nap óta vettük kezeinkhez s így számításba sem jöhetnek, mert nem a rendes, a választmány által felkért bíráló-bizottság bírálta, hanem mások, hogy miért azt nem tudom, pedig világosan ki volt írva a pályázatban, hogy a pályamunkákat hová és mikor adják be. Tehát összesen 11-en foglalkoztak a tételek kidolgozásával, ami tekintve azt, hogy az egyesületnek 800 tagja van, nem valami kecsegtető. A hittani szakoszálty pályatételére beérkezett 3 dolgozat. A bírálók, mint a legjobbat a „Deprofundis clamari ad te Domine" jel ígéjü dolgozatnak ítélték oda a pályadíjat 50 koronát.

A képzőművészeti szakoszálty tételére beérkezett 2 dolgozat. A bírálók egyiket sem ajánlják jutalomra. Megállapítják azonban, hogy a két dolgozat közül a „Mindeneket Isten nagyobb mindenségénél" jelígéju dolgozat a jobbik. Wajdits Gyula, egyházi elnök úr, aki a pályadíjat kitüzte, kijelenti, hogy a pályadíjat kifogja adni, dacára, hogy a bírálók jutalomra nem ajánlották.

Az irodalmi szakoszálty pályázatán 3 pályázó vett részt 4 dolgozattal. A bíráló dicséretteli és egyhangulag „To be or nosto be (Lenni v. nem lenni — Sekszpir) jelígéji dolgozatnak ítélték a pályadíjat s felkéri az ismeretlen szerzőt, hogy azt a közgyűlésen olvassa fel, vagy adja elő.

A módszertani szakoszálty pályadíjára beérkezett 1 dolgozat. Ez azonban, mint irodalmi munkaanyag nem alló, nem ajánlták a bírálók jutalomra; azonban mint dicséretes törekvést dicséretben részesítik.

Dr. Fent Ferenc ur által kitüzött 20 koronás pályadíjára senki sem pályázott. A bírálók kelkiismeretes munkájukért fogadják hálás köszönetünket, különösen köszönjük azon jó urak fáradozását, kik nem tagjai az egyesületnek: n. m. Fondán Felicián, Párkányi Norbert fő gimnáziumi tanárok, dr. Szőnyi Ottó, jogtanár, szakosztályi elnöknek és Kápolnai Zsigmond dr. tkepző tanár urnak.

A választmány azon kéréssel fordul a mélyen tisztelt közgyűlés elé, hogy a katholikus nevelés- és oktatásügy két régi kipróbált bajnokát, ugymint: Vörös Mihály, nyugalmazott tanítóképző-intézeti tanár urat, és idősb Schmidt Boldizsár, nyugalmazott bányatelepi igazgató-tanítót raut válassza be az egyesületbe tiszteletbeli tagul. Vörös Mihály, ki 31 éven át működött a pécsi püspöki tanítóképzőben, mely idő alatt kelkiismeretesen tanított és nevelt katholikus és hazafias szellemben 1000-nél több tanítót. Egész életén át a kötelesség teljesítés mintaképe volt, aki sohasem elégedett meg azzal, hogy csak a kötelességet teljesítse ,mert a kötelesség teljesítése még nem érdem, hanem részt kért és részt vett magának mindenütt ugy szóval, tettel, mint tollal, ahol katholikus népnevelésről és kath. tanítóképzésről volt szó.

Schmidt Boldizsár mögött is áll egy dicsteljes 30 éves múlt ő is kivette részét a népnevelés nehéz munkájából. Országosan ismert szakt ekintély volt, minttanitó. Tantervét, mely egész terjedelmében nyomtatásban megjelent, egyszer végett vetett a tapogatózásnak s az egész országban megteremtette vele az egyöntetüséget, mert mindenhol használták, ugy az állami, mint a többi iskolákban, sőt ma is keresik még. Tanügyi cikkei a néptanítók lapában és más fővárosi lapokban jelentek és jelennek még meg ma is, mindig gyakorlatiak. S midőn az illetékes faktorok magasabb polcra akarták emelni őt, nem tudott iskolajátból megválni, nem akart más lenni, mint tanitó, mely névnek ő oly sok tiszteletet vivott ki munkásságával. Kérem tehát mondja ki a közgyűlés, hogy e két kiváló pedagogust az egyesület tiszteleti taglaiul felveszi.

Még egy örvendetes tényt kell jegyzőkönyvünkben megörökitenünk és pedig azt, hogy Ó Felsége, a dicsőségesen uralkodó I. Ferenc József, magyar király Witzl József kartársunkat az arany érdemkeresztet tüntette ki. Witzl kartársban a kitüntetés érdemes férfiut talált s ő benne láttuk az egész tanitóság kitüntetését. Kívánjuk neki sokáig a tanitóság örömére.

A szabadoktatást is óhajtottuk szervezni, határozat javaslat lép a választmány a közgyűlés elé, miután azonban a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur egy csak két nap óta kiadott rendelettel rendezte, ezért ezen inditványt ujra a választmányhoz visszaa terjesztem. — Végül ama körülményre hivom fel a mélyen tisztelt közgyűlés figyelmét, nem volna-e idő vós dolog, ha az országszerte alakuló Mária-kongregációnak is mozgalmat indítanánk, mert sürgős gyülöldöztetés elleni ellenfelenik legszentebb kegyeleti érzézünkben, káromolják szentségeinket. Ebredijünk fel és bizonyitsuk be, hogy nekünk életelvünk szent hitünk. Istenért, királyért és hazánkért működünk ezentul is. Ezzel zárom jelentésemet.

Báter János
tkepző tanár, egyesületi titkár.

Közgyülés.

Felvétetett Pécsett, 1911. jul. 3. a Pécsegyházmegyei r. k. Tanitóegyesületnek házmegyei rom. kath. Tanitóegyesületnek e nap tartott közgyülésén. Jelen voltak: Méltóságos és fötiszteletű Walter Antal püspöki helynök, mint megyespüspök úr az egyesület pártfogójának megbizottja, Nagyságos és fötiszteletű Vörös Mihály apátkanonok egyh. fötanfelügyelő mint egy házi elnök, Ember János kir. tanitó, mint világi elnök, Ember János kir. tanfelügyelő, mint vendég, Báter János, mint egyesületi titkár, Székely Márton, mint egyesületi pénztáros, Bodonyi Nándor, mint egyesületi jegyző, azonkivül az egyesület mintegy 200 tagja.

1. tárgy. Elnöki megnyitás.

Walter Antal püspöki helynök megnyitja az ülést, tolmácsolja távol levő megyéspüspök úr jóindulatát és fópásztori áldását. Utána Horváth Ignác világi elnök üdvözli a megjelent tagokat, köszönti Ember János kir. tanfelügyelőt, ki mint vendég megjelent a gyülésen. Szeretetre, egyetértésre és fokozott ébersége buzdit, hogy a mai dekadens áramlatokkal szemben diadalmasan megküzdhessünk. Lelkes szavakkal serkent önfeláldozó hazafiságra s egyházunk tanügye iránt odaadó munkásságra.

Szivből fakadt szavait lekes taps fogadta.

Utána Ember János kir. tanfelügyelő szólalt fel, megköszönve az elnöki üdvözletet. Elismeréssel szól a kath. tanitóság működéséről, rokonszenvét tekinti annak az eszmének, melyet boldogságáért kifejt Hivatkozik dr. Prohászka Ottokár szavaira: „A tanitóságban kell lenni olyan örértetnek, hogy magát portéka gyanánt el ne adja." És ezzel jelöli meg a kath. tanitóság utját a mai kultur harcban.

Bölcs szavait kitörő éljenzéssel honorált a közgyülés

Horváth Ignác világi elnök a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesitésével megbizza jelen levő Kóházy Ottzella és Somssich Sándor tagokat; majd javasolja, hogy távol levő megyés püspökünk gróf Zichy Gyula, valamint közoktatásügyi miniszterünk gróf Zichy János táviratilag üdvözlessék a közgyülés által.

A közgyülés hozzájárul az elnöki előterjesztéshez.

2. tárgy. Titkári jeentés. Titkár előterjeszti évi jelentését az egyesület működéséről. Kegyeletes szavakkal emlékezik az elmult évi közgyülésre s elhunyt kartársairól, jelenti, hogy az egyesület által kitüzött 5 pályatételre copsán 11 dolgoza t érkezett be. Jelenti továbbá, hogy az igazgatóság és a választmány Schmidt Boldizsár nyug. tanitót és Vörös Mihály tanitóképzőintézeti tanárt az egyesület tiszteletbeli tagjaul hozza javaslatba, mit a közgyülés lelkes tetszéssel vesz tudomásul; megemlékezik továbbá Witzl József fehercegiaki tanitó érdemiről, kit a király a kereszt arany érdemkeresztel tüntetett ki; hálás szeretettel emlékezik meg megyéspüspökünk nagylelkiségéről, melyet a kath. tanitók gyermekei számára intézmutat alapitott. Jelenti végül, hogy a választmány által a szakosztályhoz utalt előadását Jávor István „A tanitó sociális működéséről" a közgyülés előtt fogja megtartani.

A közgyülés a titkári jelentés egész terjedelmében tudomásul veszi.

3. tárgy. A szakosztályok üléséről szóló jelentést beterjeszti Selényi Miklós. Jávor István megtartja szabad előadását: „A tanitók sociális működéséről, különös tekintettel a szabadtanitásra." Előadó szerint a tanitónak első sorban önmagát kell képeznie, mert csak igy szerezheti meg a szabadtanitásnak kellő eszközeit. Különösen kiemeli a közgazdasági ismeretek fontosságát, mert ezek vezetnek az általános népjóléthez.

A szép előadást kiváló tetszéssel fogadta a közgyülés.

4. tárgy. A számvizsgálók jelentése. A számvizsgáló bizottság jelentését Ruzsinszky József terjeszti be. A választmány által átvizsgált számadásokat a számvizsgálók is rendben találták s igy javasolja, hogy a fölmentényt a közgyülés is adja meg. Javasolja, hogy a számvizsgáló bizottság még egy taggal egészittessék ki.

A közgyülés a testületi pénztárosnak a fölmentényt megadja és a számvizsgáló bizottságba beválasztja Lassányi János tótujfalusi ig. tanitót.

5. tárgy. Egyesületi titkár beterjeszti a választmány által elfogadott költségvetést. Ajánlja annak elfogadását.

A közgyülés a beterjesztett költségvetést az 1912. évre változatlanul elfogadja.

6. tárgy.A pályadijak kiosztása.

A pályabirák által jutalomra ajánlott művek jeligés levélkéi felbontatnak.

A hittudományi szakoszálty pályadiját kapta Kircz István, a szépművészeti szakoszálty pályadiját Gindl József, az irodalmi szakoszálytyét Bodonyi Nándor. Engedve a közóhajnak Bodonyi Nándor elszavalja pályadijnyertes költeményét, melynek cime: Szájl elmém gondolatja.

A közgyülés a költeményt tetszéssel fogadta.

7. tárgy. A kath. sajtóról.

Szabad előadás, tartotta Késmárky István dr. jogakadémiai tanár. Tartalmas és mindvégig nagy figyelemmel kisért előadásában kifejtett a sajtó fontos, közéeti szerepét. Felhívja a tagokat a kath. sajtó támogatására. Mert ha azt akarjuk, hogy a mi világnézetünk érvényesüljön, hogy célt érjünk, ugy támogatnunk kell a kath. sajtót. Megemlíti, hogy Magyarországon 109-nyi tag közül csupán 6 kath. irányu 640 folyóirat közül csupán 50-et szednek tunk a mienknek. Ez pedig nem áll arányban az ország kath. lakosságának számával.

A szép és mély igazságokat tartalmazó előadászert Horváth Ignác világi elnök mond köszönetet az egyesület nevében.

8. tárgy. A tanitók fizetésrendezéséről. Előadó Kóródy Miklós, tanitóképző intézeti tanár.

Előadói megbizásából Székely Márton jelenti, hogy személyesen a gyülésen meg nem jelenhetik, amennyiben a Budapesten tartandó nagygyülés rendezése és előkészítése foglalta el. Különben is a javaslat ismeretes, mely a tanitókat a XI. X. évfl. A IX. fizetésosztályokba kivánja soroln. Székely Márton javasolja, hogy ezuttal e tárgy vétessék le a napi rendről.

A közgyülés hozzá járul Székely Márton javaslatához.

9. tárgy. A gyülés berekesztése.

Wajdits Gyula prépost-kanonok, egyházi elnök záróbeszédében megemlékezik Zichy Gyula grófi, megyéspüspökünknek az egyesület érdekében kifejtett s már sok izben megnyilvánult atyai jóságáról, javasolja, hogy neki, valamint Kóródy Miklósnak, a tanitóság anyagi érdekeiben kifejtett munkásságukért jegyzőkönyvüleg szavazzon köszönetet az egyesület. Javasolja továbbá, hogy az egyesület kiemelve a budapesti nagygyülésen bizassanak meg Horváth Ignác vil. elnök és Báter János egyesületi titkár. Az orsz. Kath. Segélyalap pécs-egyházmegyei képviselőjének ajálja Schlenker Mihály bonyhádi tanitót.

Az elnöki javaslatokat a közgyülés határozattá emeli. Más tárgy nem lévén a közgyülés rövid imával véget ért. Kmf.

Bodonyi Nándor.

Tétel:

Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül?

— Folytatás —

Igen, csak ha folytonosan beleszójik nevelési rendszerünkbe a hittanból tanultakat, csak akkor érzi át a gyermek, hogy ugy tekinthet az ő teremtő Isenére, mint szerető Atyára, ki mindig, még a megrögzöttabb hibákat is javát akarja, tehát tudja, hogy annak feltétlenül jónak kell lennie mit Ő akar; s az határozottan rossz,mit Ő tilt. Napirend előtt Báter János egyesületi titkár inditványozza, hogy tekintettel a megjelent tagok csekély számára, a szakosztályok együttesen tartsák meg ülesüket. Az inditvány határozatba vétetvén, Virág Ferenc, mint a hittudományi szakoszálty elnöke megnyitja az ülést.

1. tárgy. Sajnálattal állapitja meg, hogy a tagok nagy része közönnyel viseltetik a szakosztályok működése iránt. Bionyitéka ezen közönnyek az a körülmény is, hogy a szakosztály által kitüzött pályatételre csupán két dolgozat érkezett be. Örömmel jelenti, hogy a két dolgozat közül az egyik érdemes a pályadíra. E dolgozatot felolvassa a gyülés előtt.

Az elnöki jelentés tudomásul szolgál.

2. tárgy Szentkirályi Ede, mint a módszertani szakoszálty elnöke jelenti, hogy a szakosztály pályatételére csupán egy dolgozat érkezett be, de ezt a pályabirák nem méltónak ítélték a dalomra; igy székfoglalóul felvassa saját dolgozatát, melynek cime: „A hazug gyermek"

A szép és érdekes felolvasás kiváló tetszésben részesült.

3. tárgy. Bodonyi Nándor, mint az irodalmi szakoszálty elnöke előadja, hogy óhaja valna az egyháznegye tollforgató tanitóit az egyesület irodalmi szakosztályában egyesiteni hogy igy egyesült erővel foglalhatnának állást a mai irodalmunkban fő hanyt irodalmi szédelgés és erkölcstelen irányzatok ellen.. Az irodalomban csupán a nemesebb ideálizmust tartja jogosultnak. Tekintettel azon körülményre, hogy a szakosztályok vezetőségeket csupán egy évre szavaztak, igy javasolja, hogy a szakosztályok alapszabályszerüleg alakuljanak meg a jövő évre. A javaslat elfogadtatván Horváth Ignác, az egyesület világi elnöke felhivja a szakosztályokat, hogy egy elnökét és egy jegyzőt válassznak. Valamint felszólítja a jelenlevőket, nyilatkozzanak az ujonan megválasztandó tisztikar előtt, hogy mely szakosztályba kivánnak belépni. Kijelenti, hogy egy ugyanazon tag több szakosztálynak lehet tagja.

Világi elnök vezetése mellett a szakosztályok a következőképen alakultak meg:

a) A hittudományi szakoszálty elnökéül megválasztatott Virág Ferenc theológiai tanár, jegyzőül Ruzsinszky József bakócai tanitó.

b) A módszertani szakoszálty elnökéül Szentkirályi Ede, jegyzőül Selényi Miklós.

c) A társadalomtudományi szakoszálty elnökéül Kiszély Andor, jegyzőül Kircz István.

d) Az irodalmi szakoszálty elnökéül Bodonyi Nándor, jegyzőül Albert István (Hegyhát).

Azt hiszem a hittigazságok minél élénkebb és tobbféleu megvilágitásával megszokott ő ket azon végtelen szeretetről, melyel a jó Isten iránttunk viselteik; szinte lehetetlen, hogy a viszontszeretet érzelme ne lobbanna fel szivünkben. Kivált ha szavunkból kiérzik azt a feltétlen hódolatot és inddást, mit bennünk ezen isteni szeretet tudata keltt. Igen, tegye előadásunkat a mi meggyőződésünk meggyőzővé és a mi szeretetünk vonzóvá. S ha igy megnyitjuk emlékünkben azokat a kinos áldozatokat, amiket a mi édes Jézusunk megváltásunkért magára vállalt, akkor nem találják nehézznek az engedelmességet, vagy kötelességik pontos teljesitését. Hiszen tudják, hogy ez annak akarata, aki értük sokkal többet tett.

Ha mindantalan hallják, bár különböző változatokban, miként kiséri figyelemmel az a jóságos Isten, aki minden áldozatot meghozott, hogy a lélek becsérő meggyőzze az embereket s azért igyekezzenek azt a jónak, azaz Istenn akaratának szépségét és szokat inkább belátja a rosszznak utálatosságát, hogy sem ez utóbbit választanná.

Hiszen az az ember természetében tekszik, bármilyen rangu, nemü, vagy vérmérsékletü legyen, hogy kisebb, szegyobb hévvel azután törekszik, amit jónak, szépnek vagy kellemesnek tart.

Még azok is, kik a legromlottabb életet folytatják, nem azért teszik azt, mintha ők rosszak akarnának lenni, hanem mivel nem egyszer történhetett, hogy azokat az éveket felmagasztalni, az ellenkező életet komornak, sivárnak feltüntetni hallották.

Igen, minél mélyebbé válik a gyermekben a jónak ismerete, annál inkább szárdtul akarata a jó elkövetésében; mert lehetetlen s az emberi természettel hátrozottan ellenkező dolog, hogy azt ne kívánja s arra ne törekedjék, amit szépnek, magasztosnak ismer. És ami sokszor megkönnyíti a nevelő munkáját, az a boldogitó öntudat, mi minden jócselekedetet nyomon kisér s igy minden helyes tett újabb bizonyitékává lesz szavaink igazságának.

Tehát mint látjuk, egyedül a hittanitásssal gyébeköttött neveléssel lehet akaratunkat a jóra, még pedig a valódi jóra hajlandóvá tenni.

Az igazi nevelés harmadik következménye, hogy a megismert jó elérésére és a megismert rossz legyőzésére elkövetlenettelenül szükséges eszközök célszerü s biztos felhasználását begyakorolhassuk.

Majd az utóbbiakhoz kitünik, hogy erről a vallásoktatás nélküli nevelésben szó sem lehet; azért arról most nem is beszélek.

De előbb kérdezzük meg a nagy embereket, miféle eszköz illatta őket azon magaslatra, melyre mi oly csodálattal tekintünk?

Megjegyzem, hogy a nagy emberek alatt én nem a szálfhösöket, vagy a nagyesetleg országos szerencsétlenségek okozóit értem, vagy akik kiváló tehetségeiket egész néptömegek megrontására fordtották; hanem akiknek élettelaadatát ezrek és ezrek boldogitása képezte s ezt meg is oldották.

Vagy kérdezzük meg, azokat a csalódjuknak első, otthonukat paradicsommá alakitó anyákat, mi adja nekik azt a természetleiti erőt, ami azt a gyenge, törékenyi testet, sulyos kötelességeinek pontos teljesitésére képesiti?

Vagy kérdezzük meg azokat, akik az élet minden órájában meguiló ezerféle csábitásai között megőrizték lelkük tiszta ságát s így még a legnagyobb szenvedések között is folytonos békét élveznek, mi az a titkos hatalom, mely kiemlete őket a közönséges emberek sorából? A felelet mindegyiknél az, hogy az imádság és a szentségek ájtatos felvétele az eszköz, ami őket mindig győzelemre segiti.

De találhatnánk-e ennél jobbat, mikor az emberi lelkek vizsgálója és ismerője, a tanitók tanitója, a legnagyobb nevelő, a mi édes Jézusunk is ezen eszközökre mutat, mindenkinek ezt ajánlja?

Vagy nem Ő modta-e: „Vigyázzatok és imádkozzatok!" továbbá: „Bizony, bizony mondom nektek, ha nem esztitek az ember fiának testét és nem iszátok az azért vérét, nem lesz élet tibennetek!" Azt hiszem, azt mindegyikünk tudja, hogy az Úr Jézus az élet alatt, az Isten akaratа szerint igazodó, tehát az örök boldogságra érdemes életet ért.

Nincs itt elég világosan kimondva, mi ad nekünk erőt a jó megtevésére és a rossz lekűzdésére? Pedig ezt ő mondta, az örök Igazság!

Vagy talán akad olyan, aki azt merné állitani, hogy az Üdvözitő e tekintetben tévedett s ő a huszadik századi felvilágosultja ennél jobb eszközöket is tud. Csak hogy okos, önállóan gondolkozni tudó ember hitelére csak ugy számithatta, ha szavait a Megváltó életénél is szentebb élettel s ugyanolyan csodákkal bebizonyitaná.

Azt hiszem, az Úr Jézus szavai után felesleges ujabb érvekkel bizonyitani. Mert felesleges minden fegyver gyakorlatlan kézben nem egyszer annak gyilkosává lesz, aki magát akarja vele megvédelmezni; ugy a fent emlitett lelki fegyver helytelen, vétkes módon alkalmazva, használójuknak nem egyszer gyors romlását, hanem majdnem gyógyíthatatlan megátalkodottságát idézik elő. Azért a nevelés feladata ezen eszközök felhasználásában, helyes és biztos gyakorlottságra vezetni a gyermeket. Hogy ezt a hittanból tanitott nevelésnél meg csak megkisérleni sem lehet, nem szorul bizonyitásra. Nem, mert a katekizmusból tanultak felfrissitéséből lesz előttük mindig világosabbá, hogy az ima nem azoknak a különféle felhasználásoknak, melyeknek lehetős, hanem elméknek és szivünknek Istenhez való emelésében áll.

Igen, a különféle hitigazságok feldiézéséből tanulják meg a növendékek, hogy az igazi imánál még bensőbben s nagyobb bizalommal kell Teremtőnkre hagyatkozni, mint amilyen szeretettel simul a kis gyermek az őt védő, tápláló, gondozó édesanya keblére.

Hiszen csak az igy végzett imádság szerzi meg nekünk a kért kezyelmeket. S ettől nem kell félnünk, hogy egészségünkre hátrányos lesz, vagy buskomorrá teszi bennünket; mert inkább épen ez az a csodaszer, mely állandó derivé aranyozza be kedélyünket még a megpróbáltatások között is.

De persze a tanitók minden ima előtt, legalább néhány mondattal, bár más-más kifejezésekkel, a gyermekek részére kell hozmia, ki az, kihez szólnia fognak s miként tegyék azt?

Ha már az imára ily nagy gondot kell fordítani, mit szóljak a szentségekről?

Aligi merem megkisérleni, hogy azoknak fontosságát, végtelen értékét néhány rövidke mondattal ecseteljem. Mert minek is nevezzem őket? Üdvösségünk árának? Vagy a mennyorszag kulcsának? Vagy lelkünk éltetőjének? Vagy minek mondjam? Annyi bizonyos, hogy aki mindig méltóképen járul a szentégekhez, az nem fog elveszni, sem el nem bukik; legfeljebb kisebb, emberi gyarlóságból eredő hibákba esik; mig a szentségtörők a kárhozat biztositékát hordják szivükben, minden külső, látszólagos becsületességük mellett.

No de ha a gyermek annyi ismerettel bir a szentégek szerzőjéről, amennyi ismeret szivét szeretetre, imádásra gyulasztotta; akkor ha hallja a szentségek fölvétele előtt tanitója komoly, meggyőző szavait, beláttja, hogy életének legfontosabb eseménye előtt áll, mely egész örök élete felett határoz.

Természetes, akkor figyelemmel kiséri tanitója minden egyes utasitását, melynek követése határozottabbá teszi cselekvéseben; akkor nem sokallja azokat az előkészületi cselekvéseket, melyektől olyan nagyon sok függ; akkor mindent elkövet, hogy minél többször járulhasson a szentségekhez. Már pedig „gyakorlat teszi a mestert".

Vagy lehetséges-e, ha valaki igazán hiszi, miként a jó gyónás által lelkét tisztára mossa azon szennyől, mely azt utálatossá, bimtetésre méltóvá teszi; hogy ne óhajtana ezen eszközzel minél gyakrabban élni? Kivált ha meggondolja, hogy csakis tiszta lélekben leli kedvét Az, ki a végtelen jóság és szentség.

Aki pedig valóban hiszi és átérzi, hogy az Oltárisztenségben az ő édes Üdvözitője, szeretett Jézusa van jelen és fölötte áll, hogy lelkünket erősitessék, táplálhassa; kérdem, lehetséges-e ezt minél ritkább és nem ragadni meg minden alkalmat, melyben Megváltónk óhajának, a mi kimondhatatlan hasznunkra eleget ne tegyünk?

Már pedig csakis a hittanból meritett igazságok fakasztják szivünkben a hit, remény és szeretet érzelmeit, melyek bennünket az imádság és szentségek minél jobb és gyakoribb elvégzésére, illetőleg fölvételére ösztönöznek és képesítenek.

Azért ismételtem állitom, hogy lehetetlen igazi nevelés vallásoktatás nélkül.

Oh milyen fontos kötelesség a tanitóra nézve ennek megkondolása!

Hisz ahány gyermeket tanit, annyi kis vilag vária tőle az irány kijelöléset, melyen haladva, a megelégedés és boldogság kikötőjébe érhet.

Jaj a tanitónak, ha tévutra vezeti őket!

Jaj, ha bünös közönyével megdermeszti szivükben azt az utolsó magocskát is, mely kedvező körülmények között még gyümölcsöt hozó fává növekedhetett volna; s ha vallásgunyoló megjegyzéseivel szétfirgácsolja azt az utolsó mentődeszkát is, mely az élet viharai között megóvta volna őket az elsüllyedéstől!

Tehát egyesitsük nevelési rendszerunket a vallásoktatással s akkor azon édes öntudat töltheti el szivünket, hogy részünk van mások boldogításában. De legfőbb jutalmunk ez élet után Az lesz, ki igy szólt: „Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni!"

Tanitók! e mondás hozzánk is van intézve!

Tolna-Ozorán, 1910. máj. 28-án.

Ruzsinszky Irén
tanitónő.

Szállj elmém gondolatja.*)

Irta: **Bodonyi Nándor.**

Szállj elmém gondolatja szabadon,
Korlátlanul, időn és téren át,
Hova tudásod büvös karja von:
Szárnyald tul tent a csillagok honát,
Lass titokzat, mint csak sőtet lélek lát
A lélek, járva útlan-útakon . . .
Szállj elmém gondolatja a magasba
S onnan tekints alá a büszke sasra.

Fölöttem tiszután tágul szét a kék égbolt,
Hegyek mögé siltet a fellegek . . .
E bolt a gyermek-észnek egykor ég volt
És lakta azt fénylő szerát-sereg . . .
Ma ott izzó Napok keringenek
S ködlő csillag-milliárd ama fénytoun,
Amit szemem lát a magasba' fent:
S dőbbenve nézem a nagy végtelent . . .

*) E vers nyerte el a Pécsegyházmegyei róm. kath. Tanitógyesület irodalmi szakosztályának pályadiját.

A végtelent . . . a törvényt és rendet,
Mely pontroll-pillanatra egyik vág;
S mely egy titokzatos szabálynak enged,
Ki alkotá meg e törvényt s szabályt?
Honnan, mi célra e roppant világ? —
Avagy: vak-véletlen ilyet teremtheti? —
Ha ómnagyatói lett: mikor? mivégre?
Ha nem magától: ugy ki hozta létre? —

És elfog egy rejtelmes kábulat:
Le a magasból . . . le, a földre vágyom!
Hol dal termen, hol pásztor tüz gyulad,
S hol a hajnal szivárványgyönygye lágyan,
Ring illatos, virágos nyosvolyában . . .
Oh a magasság nyugalmat nem ad!
Lehűzza por-lényem a durva hant!
Szálj lelkem gondolatja hát — alant! —

A föld szilárd . . . Belőle kincset ásnak.
Hozd fényre, mit titkos szár méhe rejt:
Az érc a kő, — kincs ez mind a tudásnak!
A viz. . . a porszem. . . a parány... a sejt:
S ha ez mind ismét bámulatba eit,
Mi lesz, mi wéldt ezt megnyugvást ad?
Sejt . . . por . . . elem? S csupán ez itt a
Vége?

Célunk a sir . . . S tenéked ez elég?

„ . . . Aludni csendesen . . . s *álmodni* tán?
De hát *mi* lesz az álmunk ott alant?!
Igy bölcseleg a birt szellem-titán:
„Mi lesz *aztán*, ha ránkborul a hant?"
Ha elnémul a dalnok és a lant?
Elmémet néha rendszére ném lant
E gondolat, mely épp mivel *szabad*,
A „*sir*" s a „*vég*" felé is elragad . . .

A lét, a rend okoknak láncolatja,
Minden Ennek van lét-feltétele;
Ki az, ki az időt napokra osztja?
Ssszálj a magasba, vagy a mélybe le:
Ég s föld az Ő hatalmával tele?
Ki az, ki a parányt sejttté tokozta?
Oh *Istenem* . . . a „végok" csak ha vagy;
Te jó, te hű, te bölcs, te szent, te nagy!

Előtted porba fekszik az Uram!
Belőled lődv, malaszt és béke árad,
Te hoztad létre mindazt, ami van;
Te adsz termékenyitő fényt a nyárnak,
Szárnyait a léleknek, dalt a madárnak;
Te szólsz hozzánk az ég villámaban . . .
A lelkem dád a porbahullva Tőgeid
S benned látom a *kezdetet* s a *véget* . . .

VEGYESEK.

A kath. tanitók IV. kongresszusa. Méretében, tartalmasságában és az országos közvéleményre gyakorolt hatásában messze felül multa az előző három kongresszust s elmondhatjuk, hogy azon a héten, sőt talán két hétig is, amikor a kongresszus tartatott, a tanitósag ügye foglalkoztatta nem csak a tanitógyi köröket, hanem az egész napi s szaksajtót. Minden felé vezércikkek jelentek meg, amelyek még a legszélsőbbek is, minők a „Világ" és a „Népszava", konstatáltak, hogy a kath. tanitóság Magyarországon az előhaladás élén viselője. Vége tehát megtört és megdőlt az az igazságtalan vádaskodás, hogy a kath. tanitók nem állanak szinvonalon, hanem ellenkezőleg ma már huszezer katholikus néptanitónak szervezettsége és egy közös eszmében való szilárd egyesülése olyan tetőletet teremtett mellyel nemcsak mint kulturális és gazdasagi, hanem hatalmas politikai tényezővel is számolni kénytelen az egész magyar közvélemény. A kongresszus rendkivili nagy méreteinél fogva nem volt megtartható a Szent—István—Társulat disztermében, hanem az elnökség gondoskodott, hogy a régi országház gyülés terme nyittassék meg számára. Öröm volt látni, hogy azon a héten, ahol legnagyobb államférfiaink alkoltak meg a modern Magyarorszag legfontosabb törvényeit, a kath. tanitók minden helyet betöltenek, telve vannak a padok, telve a karzatok. Mintegy 2000-re lehet temi azoknak a számát, akik e kongresszuson résztvettek. Pécsegyházmegye vezetett czen a gyülesen. A tanitókért élő-haló kegyes Főpásztorunk órási ünnepés tárgya volt, midőn a kiküldtsége megjuvására az elnöki széket elfogalta. Beszéde mély iatást tett mindazokra, akik akár a kath. tanitóság közé tartoztak, akár azon kivül élnek s a legszélsőbb irányzatok képviselői mind lelkesedéssel hallgatták a püspök elnöki megnyitóját, melyben a kler, esznek és az evangéliumi szellem nellett való kitartásra buzditotta Magyarország 20000 nép-tanitóját. Ezután megindult a tárgyalás az üdvözlések mnden oldaról a legszebb formában emelték ki a kongresszus fordereszt s egyaránt telkesítették minnél szebb és magasztosabb munkára tanitóinkat. Rendkivili népszerüségnek jeleivel találkoztunk akkor, amikor Giessvein Sándor praelatus országgyülési képviselő a tanitók e fáradhatlan és az emelkenyére s tartalmas beszéjének meg azok is tapsoltak akik más világnézletnek hivei. Ember Károly lovag a tanitók társadalmi helyzetének rendezése cim alatt vezette be azt a három előadástamit Millner Antal, dr. Nevelés-Tanitás és Kőrody Mihály tartottak meg előbbi a tanitó fizetésekről, második a tanitók nyugdijügyéről s harmadik a tanitókepzés emeléséről, mely három tétel egy azon közos tételnek volt alkatrészei, s amnyek kollon-bollon kellett volt elnünnk az egész kongresszust domináló fizetésrendezés ügyet. E tárgynál a szerfeletti rokonszenves előadó Milner Antal gyönyörien csoportositott érveivel óriási hatást ért el és sikerült neki a közönséges kenyérkérdés szinvonalárol az állami érdekek szempontjainak szinvonalára felemelni ezt a kérdést s az eredményre büszkék lehetünk, mert a kongresszus egyhangu lelkesedésel az általános elvi kijelentés alatt a Pécsegyházmegyebol kikerült fizetésrendezési javaslatot fogadta el, vagyis ebben a kérdésben Pécsegyházmegyéjé volt a döntő szó. Sajnálunk kell, hogy a nyugdijkérdés ismét leteresödött arról az utról, amely irányban a szekszárdi közgyülés után haladt, hogy t. i. az orsz. tanitói nyugdijalap törülessek s a néptanitó éppen olyan végellátásban részesüljön, mint bármely állami tisztviselő. Hasonlóképen bár az idő rövidsége miatt nem lejthette ki kellőképen gondolatait, nagy érdeklődés mellett tartotta meg előadását Kőrody Mihály is, aknek ama kijelentése, hogy a tanitók magasabb müveltsége egyik alapja a tekintély emelésének s ez okból legalább részben át kell terelni a tanitóképzést az egyetemre, rendkivili hatást keltett, ugy hogy ezzel a napilapok is vezércikkben foglalkoztak. Kedves és lékelemlő pontja volt dr. Angyal Pál jogakadémiai tanár „Keresztény védelem a XX. században" cimü előadása, melyet az illusztris előadó a tárgyhoz méltó finom szonoki készüléggel s a nála megszokott tudományos apparátussal adott elő. Sajnos, hogy az egyes előadók kinosan érezték az időrövidséget s nem volt módjukban, hogy előadásaiknak a kellőformát ismegadhassák. Szőke Sándor egri és Öveges Kálmán esztergomi tanárok tartottak még előadásokat, a délután folyamán pedig a szakosztályok ülesztek s e tekintetben ki kell emelnünk Horváth Ignácnak a tanitó szövetség és tanitógyesületek cimén tartott nagy jelentőségü előadást, amely külön fogja foglalkoztatni ugy a tanácsot, mint a szociális szakosztályt. Ki kell emelnünk dr. Jakab Péla pécs katholikus tanitóegyházi tanárnak a kisdedovodák és menedékházak fejlődése hazánkban cimü előadását, amely a „Népnevelő" 28. számában egész terjedelmében olvasható s mely világitaba helyezi valamint a jövőre nézve előtérbe hozza a kisdedóvás ügyét s ezzel elértük azt, hogy Pécsegyházmegyéből azonkivül, hogy fáradhatatlan kitartással szeretett Főpásztorunk végig maga vezette a gyülést, még egyháznegyénkből 4 előadó adott tartalmat ennek történelmi jelentőségü kongresszusnak. Fel is vonultak egyházmegyénk tanitói elég nagy számban, e foglalva a centrumot, ahonnan mintegy uralták az egész kongresszus menetét, igazolva ezzel hogy egyházmegyei tanitógyesületünk utján a pécsegyházmegyei tanitóság az egész országban a legszervezettebbnek tekinthető. Ez a kongresszus gyakorlati eredményekben sem fog nyom nélkül eltünni. Az óriási anyag halmazból kiemeltek a katholikus ügyek s az ezekre vonatkozó tételek az ügynek a kongresszus annyiva inkább hatalmas lendületet adott, mert Püspök Úr Méltóságа egyenesen előadáztatlannak jelentette ki azt s egyuttal saját szavaival ismételte is ismételten megigérte. De jótékony hatása lesz e kongresszusnak az összes felvetett kérdések megoldására, mert sok olyan szempontot hozott előtérbe és sok olyan kérdést tisztázott, amelyek eddig csak megoldásra vártak. Előfontóttetőbbá az ügy szövetségnek ügyét is amelyet Horváth Ignác referált s amelynek eredménye az, hogy a kath. tanitók országos szövetsége fog létrejönni, tekintet nélkül arra, hogy van-e ilyen más szövetség az országban vagy nincs. Azáltal pedig, hogy a szociális szakosztály véglegesen megalkoltatott és szerveztetett, egy még hátasában ma meg nem itélhető nagyszabásu ügy került a kath. tanitóság kezébe és senki sem tudná megmondani, hogy ennek politikai hatásai milyenek lesznek. Szép napok voltak ezek, büszkén gondolunk rájuk, sok nyomorusag bajaink közepett örömünk határtalan, hogy a kath. tanitóság, amelyet évtizedeken át meg akartak fosztani e jellegtől mintegy fönnemkedet ki hazánk kulturális életében és fényesen megmutatta, hogy nem csak él, hanem Magyarország kulturájának legelső rangu tényezője. Épen ezért ismételten felhivjuk egyházi testünk tagjainak figyelmét a Népnevelő julius 19-én megjelent huszonnyolcadik számára amelyet résztelesen megismerni minden kath. tanitónak első rangu kötelessége, mert itt találhatók meg ama nagy eszmék, amely korunkat népbotastási szempontból fogva tartják.

Bezerédy Pál ő méltósága a földmivelésügyi m. kir. miniszter a selyemtenyésztés emelése céljából kiküldött megbatalmazottak 6839/1911. sz. alatt válaszol az egyházmegyei főtanfelügyelő 1454/1911. sz. levelére s közli, hogy nem szakember által irt pályamunkával, mely egyes részekben alkalmas arra, hogy az ügyet ferde világitástba helyezze, épen nem használunk a selyemtenyésztésnek, sőt inkább ártunk annak, ami oka volt, hogy Horváth Ignác világi elnök ur kérésére a multkori egyesületi pályatételt nem adta közre a felügyelőség, amiből arra mutat, hogy a tanitóság inkább gyakorlati téren és abban a

keretben tehetik a legnagyobb és legáldásto-lhozobb szolgálatot a selyemtenyésztés ügyének, amelyet 4722/1911. sz.kérelmében a felügyelőség jelzett s amelyet a mult számunkban mi is közöltünk, minélfogva ő méltóságа nem látja indokoltnak pályatétel kitűzését, ellenben anyaglag lényegesnek tartja, hogy a tanítóság foglalkozzék a selyemtenyésztéssel s e tekintetben a szokásos támogatást a selyemtenyésztő intézet részéről sohasem marad el.

Ifjusági egyesületi ügyek. A nm. vall.- és közokt. ügyi m. kir. miniszter a 7106/30/1911. sz. alatt válaszol Megyés-Püspök Úr Ő Méltóságának f. é. május 31-én 1631/1911. isk. sz. alatt kelt előterjesztésére, amelyben Megyés-Püspök Úr Ő Méltósága jelezte ugyan, hogy az ifjusági egyesületek ügye Pécsegyházmegyében már hosszu idő óta felszinen van, mindazonáltal kiemelte, hogy megfelelő díjazás nélkül ilyen nagy munkát a tanítóságtól kívánni nem lehet. A vall.- és közokt. ügyi miniszter ur erre vonatkozólag következőket irta: „Nagybecsü előterjesztésének ama részét illetőleg, hogy az ifjuság egyesületet vezető tanitók részéről eredményes munkásság csakis kelló díjazás esetén várható, megjegyezvem, hogy a magam részéről is gondoskodni óhajtok arról, hogy legalább a kiváló munkásságot kifejtő tanitók egy része legyen némi jutalomban részesitheto". Ennek kapcsán az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal e helyen felhivja az e gyházmegyei tanitóegyesület köreinek elnökségeit, hogy az ifjusági egyesületek ügyét az őszi kori gyülések programmjába vegyék fel s folytassanak megbeszéléseket arra nézve, hogy miként vélik e fontos ügyet megoldhatónak. Nem kell elzárkózni ama kérdés felszinrehozásától sem, hogy körülbelül milyen díjazás tenné lehetővé, hogy érdemes legyen az ifjusági egyesületekkel foglalkozni. Ugy vagyunk értesülve, hogy az egyházm. főtanfelügyelő ur alapszabálytervezetet is fog az őszi köri gyülések elé bocsájtani, hogy az egész egyházmegyében a lehetőség szerint ez a kérdés egyöntetü módon oldassék meg.

Baranya vármegye kir. tanfelügyelője 2158/1911. sz. alatt lapunkhoz a következő megkeresést intézte: *Ifjusági Könyvtárak:* A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter 33.054/911 sz. rendeletével megengedte, hogy a Népiskolai Ifjusági Könyvtárak megfelelő typusát a Könyvkiadók Alkalmi Egyesületétől mindazon községi és hitfelekezeti elemi iskolák, amelyek népiskolai ifjusági könyvtárral még nem rendelkeznek az állami elemi iskolákhoz hasonlóan az 50 filléres beiratási díjakból egybegyülő összeg terhére 6 evi törlesztésre megrendelhetik.

Pécs, 1911. évi julius hó 24.

Kir. tanfelügyelő helyett:
Bodnár Zsigmond
kir. s. tanfelügyelő

Egyben megemlítjük hogy hasonló könyvtár összeállitása a Szent-István-Társulatnál folyamatban van s e tekintetben a kath. iskolák fentartói a Szent-István-Társulat intézkedéseihez alkalmazkodnak.

— Ami jó, finom füszer és csemege árut akar vásárolni jutányos árak mellett, az kiséreljen meg egy próbarendelést **Római Róbert füszer- és csemegekereskedésében,** Pécsett, az irgalmasok épületében, ahol vidéki rendelések leggondosabban elszállittatnak.

Két arany, 1 ezüst és 1 nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

A pécsi országos kiállitáson állami aranyéremmel kitüntetve.

Alapittatott 1867. évben. Alapittatott 1867. évben.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORGONAÉPITŐK

Orgona- és harmoniumgyár Pécsett

A budapesti bazilika nagy orgonájának épitője.

Ajánlják kitünő hangu és erős szerkezetü légnyomatu és elektromos berendezésü

ORGONÁIKAT

a legjutányosabb árak mellett müvészi kivitelben Raktáron kitünő hangu

harmoniumok minden nagyságban.

Elektromos fujtató készülékek ∴ **Elektromos fujtató készülékek**

Árjegyzéket kivánatra ingyen küldünk

ORGONA-HARMONIUMOKAT

mindkét rendszer szerint a legolcsóbban szállitt

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, X., Delej-utca 25. sz. (Tisztviselőtelep.)

Európai rendszer szerinti harmoniumjait is ajánlja. — A remek hang, az amerikai rendszer elnés szerkezete által létrehozva, saját dicseretét zengi. Jelentkezőnek az amerikai gyártmánynal. **Ára 150 kor-tól kezdve. Részletfizetés 10 koronától.** Kérés árjegyzék nagyen és bérmentve; 5 evi jótallás. Bérmentes szállitás az utolsó vasuti állomásig. **Pedálos harmoniumok** mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló-orgonák. — **Tanerőknek és lelkészeknek külön százalékkedvezmény. ∴ Részletfizetés engedélyezve. ∴**

Alapittatott 1876-ban. Alapittatott 1876-ban.

POSZEK VILMOS

kalaposmester, Király-utca 37. szám.

Ajánlom a **őszi** idényre dúsan felszerelt raktáromat. — **I. H. Ita.** kiváló puha és kemény nyulszőrkalap 12 kor. **Borsalino** és **Panizza** olasz nyulszőrkalap 9. és 9.50 kor **Christy** és egyéb **angol** nyulszőrkalap 8—9 kor Kiváló minőségü **gyapju** kemény kalap a legdivatosabb formákban 4.50, 5, 5.50 és 6 kor **Puha nyulszőr kalapok** angol és hazai gyártmány 6, 6.50, 7, 8 és 9. kor. **Pichler** gráci tárca kalap divatszinekben 6 és 7.50 kor **Saját gyártmányu kalapjaim** 2 koronától 6 koronáig. Leguabb divatu **automobil** és **sportsapkák** 2.40, 3, 3.60 és 4 kor Toilétnyű tevesör- házi és sport-sapkák 3.60 és 4 kor **Diák-, gyermek- és házisapkák** a legfinomabb kivitelben. I. minőségü arasági **kozsik-kalap.** 7 kor. **Hengerkalap** (cilinder) 12 és 14 kor. **I. H. Ita-féle** hengerkalap 18 kor **Szabott áraim** minden kalapban **láthatóan** feltüntetve. **Javitásokat** szakszerűen és jutányosan vállalok — Vidéki rendeléseket pontosan eszközlök, meg nem felelőt visszaveszek

MARX ÉS MÉREY

TUDOMÁNYOS MŰSZEREK GYÁRA

:: BUDAPEST VI. BULCSU U. 7. ::

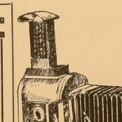

Gyártják saját gyártelepükön az összes tanszereket a fizika, kémia, természetrajz és geométria oktatásához és felszerel teljes iskolákat. Felekezeti iskoláknak a miniszter utasitása szerint szállit eszközöket. A legtöbb róm. kath. iskola szállitója. 100 munkás, 16 HP.

Pártoljuk a honi ipart, ne szóval, de tettel!!

Hazai posztónemüeket

dús és izléses választékban eredeti gyári árakban

:::: :::: árusitja kizárólag :::: ::::

KRAUSZ ARNOLD posztógyári nagy raktára

Király-utca 15. szám **PÉCS** Hattyu-épület

Mintákat kivánatra bérmentve!

Meghóditottuk a világot!

Minden versenyképeség kizárva — a Turul cipők a legtartósabbak a Turul cipők a lefinomabbak.

Árai feltünő olcsók!!

Női félcipők 5—6—7—7.50—8 Kor.
„ magas száros 6.50, 8—9—10 „
Férfi félcipők 8.50, 11.50 „
„ magas száru 7.20, 9.50, 10.50 „
Gyermek cipők két koronától kezdve.

Európa legelső és legnagyobb cipőgyára

Turul cipőgyár r.-t.

TEMESVÁR.

130 saját fiók-üzlete van minden nagyobb városban magyar osztrák, német országokban.

PÉCSI nagyraktára

Király-utca 15. sz. Nemzeti Casinó mellett.

Rendeljen képes árjegyzéket.

Telefon 395. sz.

Ladányi József

puskaműves

Király-utca 42. **PÉCSETT,** Lyceum-épület.

Magyar királyi lő- s robbanó-por áruda.

Raktáron tartok:

eláróendő gyártmányu vadászfegyvereket, forgó- = pöstolyokat s ismulló-pöstolyokat. =

Mindennemü vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.

Fegyverek javitását gyorsan és olcsón eszközöltem.

A pécsi országos kiállitáson arany éremmel kitüntetve.

TICHY ALADÁR

PÉCS, Jókai-tér 11.

Készít házi vizvezetékeket, szivattyukat, kutakat, fürdőket és szaglatan closeteket, fürdő- és ülőkádakat, továbbá villámháritókat, tető- és toronyfedéseket. —

Elvállal épület és bá- :: dogos munkákat. ::

Szabadon álló angol closet felszerelve 60 kor., jótallás mellett.

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár

Király-utca 20. szám **PÉCS** Király-utca 20. szám

A „pontos óránál"

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Saját óra és ékszer műhely.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: **VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.** Telefon: 65—70

BUDAPESTEN

Könyvkereskedés: **IV., Kecskeméti-utca 2. szám.** Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előirt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamin a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használatra előirt *összes tanszerek* mindig készletben vannak *Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Megrendelések 24 órán belül intézetnek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvü kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjusági olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjusági imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. Itt különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt *„Kis Jézusom örömöm"* cimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Várgha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *mükereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mű könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

Varga Gyula kocsigyára és raktára

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Uj kocsikból
állandó
nagy raktár.

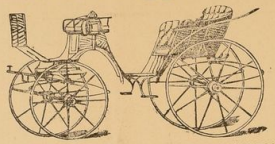

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Javitások
olcsón készülnek.
Használt kocsik becserélhetők.

Figyelem! **Figyelem!**

A SZŐNYEGHÁZ

Pécs, Jókai tér 5.

Minden vevője, bevásárlása alkalmával **osztalék szelvényt** kap. — Az osztalék minden hó egyik napján lesz kiosztva, az előző hóban vásárolt **teljes összeg** erejéig; t. i. ha 100 K-ért vásárolt oly értékben kap osztalékot. **Saját érdeke tehát ha:** szőnyeg, függöny, ágy, asztalteritő, linoleum, plüsch, butorszövet, matrac és roletta gradli, valamint kárpitos kellékek szükségleteit a **SZŐNYEGHÁZBAN** fedezi.

Legolcsóbb szabott árak.

Mint a bomba!

terjed a hir, hogy nincs jobb bevásárlási forrás

RÓMAI RÓBERT

fűszer, csemege, liszt, déli gyümölcs
:-: és ásványviz kereskedésénél :-:
Irgalmas-utca I. szám.
Telefon 208. Telefon 208

Egy kilogramm jó csokoládé 2 korona.
Saját termésü kitünő borok.
Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközöltetnek

Footballozók figyelmébe!

Állandó raktárt tart FOOTBALL cipőkben

MOSKOVITS

PÉCS, KIRÁLY-UTCA 7. SZÁM.

Telefon 458.

Alapittatott 1845-ben.

Uj! Angol férfi divat osztály. Férfi fehérnemü, kalapok, nyakkendők stb. Uj!

Császári és kir. udvari szállitó. Szerb. kir. udvari szállitó.

NEUMANN M.

kész férfi-, fiu- és gyermekruhák telepe.

Takarékpénztári palota **Pécs** Széchenyi-tér.

Központi áruház Magyarország részére **Budapest, Muzeum-körut 1.**

Központi áruház Ausztria részére **Bécs, I., Kärtnerstrasse 19.**

Fiókraktárak: Debreczen, Arad, Nagyvárad, Temesvár, Zágráb, Belgrád, Pozsony, Kassa, Sozfia, Sarajevo, Nisch, Kolozsvár stb.

Szabott árak minden darabon számokkal vannak feltüntetve.

A vidéki megrendeléseknél a legegyszerübb egy régi, jó testhez álló kabátot, illetve egy nadrágot beküldeni.

Sürgős esetekben ruházatok 24 óra alatt mérték után a legjobban elkészittetnek.

Telefon 152. Telefon 152.

Uj! Angol férfi divat osztály. Férfi fehérnemü, kalapok nyakkendők stb. Uj!

Alapittatott 1845-ben.

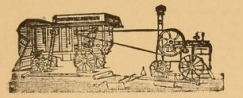

BARANYAMEGYEI AGRÁR-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Rákóczi ut 74. szám. Rákóczi ut és Malom utca sarkán. **PÉCS** **Rákóczi ut 74. szám** Rákóczi ut és Malom utca sarkán

A baranyamegyei uradalmak, gazdák és iparosok legelőnyösebb bevásárlási helye.

Malomberendezések.

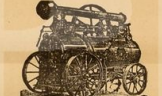

Gőzcséplőgép készletek, benzin és nyersolajmotorok, marokrakó és kévekötő aratógépek, amerikai fűkaszálógépek fű és zöldtakarmány kaszálására, répa és szecskavágógépek, kukoricamorzsolók, ekék, boronák, tengeri és répakapálók, bundamelegségű lópokrócok, „Agrár" peronospora permetezők, hengerelt rudvasak, különféle vasárok, nagyszerkovács áruk és szerszámok, szántóeszközök, valódi francia villlák, kerékkötő és rudazó láncok, fejszék, fűrészek, pántok és zárak, vakarók és zablák, sodronyszövetek és fonatok, valódi amerikai husvágógépek, „Diadal" láncos szivattyukutak, nyirógépek, lónyíró ollók, ökörszájkosarak, kefeáruk, faáruk, tömítési anyagok, fertőtlenítő szerek, teligőz mosógépek, szőlőszeti cikkek, kékkő, bordói por, ojtógummi stb., kötéláruk, zsákok, ponyvák, géphajtó szíjak, varró és kötőszíjak, gépolajok, világító anyagok, zsiradéknemüek és kenő anyagok, telitőszerek és mázanyagok, tetőfedő anyagok, kőszén cséplésre és fűtésre, erőtakarmány, műtrágya, magvak, takarmányfüvek és minden néven nevezendő gépek, eszközök és cikkek, melyekre ugy a nagy gazdaságoknak, mint a kisbirtokosoknak és iparvállalatoknak, vagy iparosoknak szüksége van, a legjutányosabb árban és **legkedvezőbb fizetési feltételek mellett** csakis a

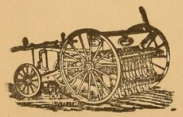

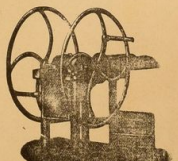

Baranyamegyei Agrár-Kereskedelmi Részvénytársaságnál

Pécs, Rákóczi ut 74. sz.

szerezhetők be.

Katholikus Hirlapkiadó és Nyomda r.-t.

Pécs, 1911. III. évfolyam, 9. szám. November 15.

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár:
Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona.
Egy szám ára 10 fillér.
Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én.
Telefon: 76. sz.

Kiadótulajdonos:
A „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület".
Felelős szerkesztő:
KÓRODY MIKLÓS
képezdei tanár.

Szerkesztőség:
Pécs, Szepessy-u. 3., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjaikat s szivességesen Székely Márton egyesületi pénztáros ur czimére Pécs, küldeni.

Elnöki megnyitó.

Tartotta Bodonyi Nándor bar.-selyei igazgató a szigetvári esperesi kör őszi gyülésén.

Mélyen tisztelt köri gyülés! Napjainkban sokan hangoztatják, a szabadelvüséget. Sokan hangoztatják olyanok is, akik e fogalomnak lényegével nincsenek tisztában, akik a szabadelvüséget abban látják, hogy ha minél hangosabban ízgat valaki hit, haza és erkölcs ellen. Abban látják a szabadelvüséget, ha valaki Minél több vádat szórhat felénk felekezeti tanitók ellen. Hiszen a magát szabadelvünek nevező sajtó: a Világ és az Uj Korszak napról-napra tele van oty vádakkal ellenünk, amik tanitói önérzetünket sértik. Becsmérelnek és gyaláznak ott folyton bennünket. Épp azért nem csudálom, ha sok tanitó felbontatlanul s elolvasatlanul küldi azokat vissza. Akik elolvassák, azok a legnagyobb megbotránkozással utasitják vissza azokat a piszkolódásokat, amikkel a hitvallásos iskolákat illetik.

Az a kérdés merül fel most már, hogy miként viselkedjünk ezen sajtó termékek iránt? Hát én a magam szerény véleményével azt mondom, hogy aki nem érez magában elegendő szilárdságot arra, hogy elvi álláspontján megingathatlanul megállion, aki hite és egyháza iránt nem viseltetik tántorithatatlan hüséggel, azok legjobban teszik, ha olvasatlanul visszaküldik czeket a lapokat. A tanitóság, különösen a fiatalabb nemzedék, nem sokat veszit, ha nem is olvassa azokat. De aki magában érez elegendő erőt arra, hogy hite, hazája és az erkölcsös nevelés elve mellett tántorithatatlanul megálljon, az bátran elolvashatja azokat a lapokat, sőt helyesen teszi, ha figyelemmel kiséri azok működését.

Mert szerintem az a legjobb hadvezér, aki az ellenfél hadiműködéséről, mozdulatairól állandóan tájékozott. Akit nem érhetnek meglepetések.

Még néhány szót arról a soidisent szabadelvüségről!

Hát uraim én azt mondom, hogy az igaz szabadelvüség nem ellenkezik sem az egyén, sem a tömeg vallásos érzületével.

Egyáltalán nem érinti azt.

Mert miben áll a szabadelvüség? Szerintem abban áll: tisztelni másnak véleményét, meggyőződését, mert csak úgy várhatunk tiszteletet a magunk véleményének.

Én szerintem abban áll a szabadelvüség: párt- és magán érdekektől függetlenül, elfogulatlanul, mérsékelt higgadtsággal, tárgyilagosan itélkezni a tények fölött s az élet jelenségeit ugyanezen szempontokból elbirálni.

S e tekintetben mi felekezeti tanitók szabadelvübbek vagyunk azoknál, akik elfogultságukban hit, haza és erkölcs ellen prédikálnak, s a társadalmi rend ellen törnek.

Hit nélkül az erkölcsnek nincs alapja s erkölcs nélkül nincs társadalmi rend, mert: „minden állam támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha elvész: Róma is ledől s rabigába görbed"!

Azért megbotránkozással utasitom vissza a felénk szórt vádaskodásokat s érzem magam annyira szabadelvünek, mint azoknak a vádaskodóknak bármelyike, noha egyházam és hazám iránt odaadó hüséggel viseltetem.

A nevelés és oktatás terén teszünk mi is annyit, ha nem többet, mint azok a szemérmetlen vádaskodók.

Ezzel a mai ülést megnyitom.

Visszaemlékezés a lelkigyakorlatokra.

Szép szammal voltunk. Még ennyien soha. 82-en. Meglett koru és fiatal tanitók gyülteK össze a szeminarium vén tiszteletre méltó falai közé 3 napra. Miért? Istenem miért! A nagy élettherheitől, az erős kisérfésztől zaklatott tanitólelkeknek üditésért, erősitéseért, boldogitásáért.

Ha láttam a szeminarium kertjében az árnyas fák alatt elmélkedésbe merült, magába szállt pályatársaimat, elgondolatani mily sok keserüséget, izetlenséget, gondot, aggodalmat, hálátlanságot szenvedett a legtöbbje és most hallja a tudós és szelid jézustársasági atyának vigasztaló bátoritó és megnyugtató szavait, hogy mily biztos jutalom vár az igazság tanitóira, a szenvedőkre, a küzdőkre csak a legszükségesebbet tegyék meg: mentsék meg lelktiket!

Ezt beláttu, ezt felfogni csak félrevonultan csendben lehet, amely csendben az üdvöt nyujtó Isten szól a lélekhez.

S2 tanitó használta fel a velünk és értünk érző kegyes főpásztor akaratából és áldozatából létesitett lelkigyakorlatot hitének erősitésére. És kiket láttunk ott? Vezéreinket. Elsőrendü társainkat, kiket sokszorosan elismert és dicsőitett tudásuk tekintélyük nem tartott vissza, hogy az imádkozó, a Krisztust megvalló tanitók csoportjába álljanak. Mert hát vannak, kik ezt összezegyezthetetlennek tartják.

Ha mindez lélekemelő jelenség volt, még inkább az, hogy a Krisztus igéivel 3 napon át táplált tanitólelkek Jézus iránti hűségük kifejezésére, egy ma már nagyon is szükséges hitvalló seregnek lettek első tagjai és pedig önként minden biztatás nélkül mindannyian.

Ez a hitvalló sereg a **kizárólag tanitók számára** legujabban szervezett u. n. „Szt. Orség Társulata". Célja az Oltári Szentség elhanyagolt kultuszának fejlesztése, a szentségi Üdvözitő iránti buzgalom ápolása és fejlesztése úgy magunkban, mint környezetünkben. A kötelessége igazán csekély. 1. Hetenkint egyszer negyed órát töltenek az eucharisztikus Szentség előtt vele a legbensőbben társalognak; 2. legalább negyed évenkint a szentségekhez járulnak; 3. három éven belül lelkigyakorlatot tartanak.

Talán nem vakmerő a reményünk, hogy ezen speciálisan számunkra alakult társulat időszerüségét belátjuk mindannyian és soha el nem ernyedő lelkesedéssel tagjai leszünk.

Igen! itt az idő, hogy midőn az ellenséges had elcsábitásunkra földi kenyeret igér, mi az angyalok kenyeréhez folyamodunk, nehogy megcsalatván, keserves kiábrándulást szenvedjünk.

Fel pályatársak legyen a „Szt. Orség Társulata" egy erős hadsereg, egy krisztusi tanitósereg.

A belépni szándékozók haladéktalanul jelentkezzenek nagys. Wajdits Gyula prépost-kanonok urunknál, ki a belépőnek tagsági füzetet küld, melyben a tudni valók bővebben olvashatók. Az idei lelkigyakorlatoknak legértékesebb gyümölcse a „Szt. Orség Társulata" lesz.

Ruzsinszky József.

Államsegélygekről.

Nagy Béla kir. s. tanf. úr szivességéből közöljük a következőket.

A sok kérdezgetés indított arra, hogy államsegély ügyekben e lapban az iskolaszéki elnök urak rendelkezésére álljak.

Majd minden iskolának van államsegélye, s mivel e tekintetben még teljes bizonyossággal nem birnak, jónak láttam közlését.

I.

Fizetéskiegészitési államsegély átutalása

Ha valamely tanitó, vagy tanitóné fizetéskiegészitési államsegélyét elvezett és állásáról irásban lemondott, az iskolaszéki elnök a tanitó irásbeli lemondását az 1907. évi 27. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 36. §-a értelmében a vármegye kir. tanfelügyelőjéhez azonnal beterjeszti s egyuttal az 1907. évi 27. t. c. 30. §-a értelmében közli, hogy a lemondott tanitó állásáról mikor (év, hó és nap) távozott el; — hova (vármegye, község) ment; — tagja volt-e az országos tanitói nyugdijintézetnek vagy nem.

A kir. tanfelügyelő az irásbeli lemondást a közigazgatási bizottsághoz teszi át, ki azt a tanitói államsegélyénél beszüntetése végett a m. kir. vallás és közoktatási miniszter úrhoz terjeszti fel.

Az eltávozási adatokat egyuttal a kir. tanfelügyelő törzskönyvébe bevezeti az államsegélyt az adóhivatalnál felfüggeszti és a tanitó nyugdijtartozási kivonatát átuttattja az illetőhez.

Az iskolaszéki elnök a tanitó lemondása, eltávozásától kezdve az államsegélyt nyugtát nem láttamozhatja.

A lemondásban ki tell tenni, hogy állásáról mikor mond le. Lemondhat például augusztus elején is augusztus 31-ére, de ezt ki kell benne tenni, úgy hogy jelen állomásomról augusztus 31-ére lemondok. Akkor az államsegély augusztus hóban öt még megilleti, de már szeptember 1-ére nem. Ha például szeptember elején az elnök mégis láttamozná a tanitó államsegély nyugtáját, akkor annak visszafizetése öt terhelné.

Ha a tanitó ugyanazon helyen előlép akkor az előléptetésről szóló iskolaszéki határozatot egyházi főhatóság által jóváhagyva kell a kir. tanfelügyelőhöz beküldeni.

Ezen fennebbi jelentéssel nem kell várni, azt azonnal be kell jelenteni a kir. tanfelügyelőhöz.

Az iskolaszék az uj tanitó választására is nyomban megteszi az intézkedéseket.

Mihelyt az uj tanitó elfoglalta helyét, az elődje által élvezett államsegélynek az ő nevére való utalványozásáért az iskolaszék elnöke a **vármegye közigazgatási bizottságához** és nem a kir. tanfelügyelőhöz a következő okmányokat terjeszti be:

1. kisérő iratot a közigazgatási bizottsághoz;

2. bélyegtelen kérvényt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz;

3. az uj tanitó díjlevelét. A díjleveleket az uj javadalmi jegyzőkönyv és az 1907. évi 27. t.c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 19. §-a szerint névre szólóan kell szerkeszteni, s minden javadalom után kiteendő benne, hogy azt a lenntartó miatt és mily részletekben szolgáltatja ki. A díjlevelet az egyházi főhatóság hagyja jóvá.

4. választási jegyzőkönyv az egyházi főhatóság jóváhagyásával ellátva;

5. tanitói oklevél, eredeti vagy közjegyzőileg hitelesitett másolat. Az iskolaszéki elnök által hitelesitett nem fogadtatik el.

6. Összes szolgálati bizonyitványok, az uj helyéről is okvetlen kell, még ha 1-2 nap van is csak ott, mert ennek alapján utalja át azon naptól kezdve a miniszter úr az államsegélyt, mint amely nap az uj működési helyéről kiállitott bizonyitványban kitéve van.

7. Magyar honossági (illetőségi) bizonyitványt és végül 8 egyházi főhatóság által történt megerősitése. Keresztelővel nem elégséges.

Eskükonmány nem kell, mert államsegélyes tanitó az eskü az 1907. évi 27. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 38. §-a b) pontja, 9-ik bekezdése szerint csak akkor telheti le, ha választását a miniszter jóváhagyta és államsegélyét utalványozta.

Mikor az államsegély lejön, akkor az eskü a kir. tanfelügyelőnél egy kisérőszéki ing jelentésben a tanitó letenni kötteles, mert első államsegély nyugtája addig láttamozva nem lesz, mig nem igazolja, hogy eskü tett.

Az eskü, ezen 2 példányban igazolványt állit ki a tanitó, sót annak megtörténte a díjlevelére is rávezettetik. Esküttelenél magyar honosságát igazolni kell.

Ezen fent elsorolt 8 okmány beküldésével sietni kell, mert ugyis beletelik 3—4 hónap, mig államsegélyét leszi, természetes addig azt a fenntartó előlegezi a tanitónak.

A működési bizonyitványban ki kell tenni, hogy ott mióta (év, hó és nap) működik, mert olyan kifejezés, hogy ezen tanévben, vagy tanév kezdetétől fogva, nem helyes.

A működési bizonyitványokban a működés eredménye is benne legyen, kitünő, jeles, jó stb. fokozattal és hogy ott meddig (év, hó és nap) működött.

A tanitó működési bizonyitványaiban folytonosság legyen, amint egyik bizonyitványa egy bizonyos napon végződik, a másik más napnak pontosan azon kezdődjék, köztük megszakitás ne legyen.

Ha valaki a tanitói pályáról lelép, akkor az 1907 .évi 27. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 6. §-a 2-dik pontja szerint járjon el.

II.

Fizetéskiegészitési államsegély és korpótlék kérés.

Ha a tanitó fizetéskiegészitési államsegélyt még nem élvezett, illetve elődje sem kapott azt ezen helyen, akkor az 1907. évi 27. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 25. §-ában felsorolt összes okmányok szükségesek. Irány adó ezen törvény 101. lapja. Kimutatás mintája pedig a 104. lapon van meg.

Ha a tanitó fizetéskiegészitési államsegélyt nem élvez, és I. évtöltődés pótlékának fizetésére államsegélyt kér, akkor szintén emlitett 25. §-ban elsorolt összes okmányok csatolandók.

III.

Korpótlék államsegély kérése.

Azon esetben, ha a tanitó fizetéskiegészitési államsegélyt élvez, akkor az iskolaszék az 1907. évi 27. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 35. §-a értelmében a kérvényen kivül csakis a tanitó összes szolgálati bizonyitványait küldi be a közigazgatási bizottsághoz.

IV.

Uj állás szervezésénél az 1907. évi 27. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 29. §-a szerint kell idejében eljárni.

Az uj tanitó adatait törzskönyvelés céljából a kir. tanfelügyelőhöz nyomban be kell jelenteni.

Ezen adatok a következők:

1. Mi az uj tanitó neve?
2. Mikor született (év, hó, nap) ?
3. Mióta (év, hó, nap) működik a tanitói pályán ?
4. Jelen állomását mikor (év, hó, nap) foglalta el?
5. Jelen állomására honnan (megye, község) jött?
6. Tagja-e az orsz. tanitói nyugdijintézetnek? Mely időponttól van felvéve?
7. Ha az uj tanitó az orsz. tanitói nyugdijintézetnek még nem tagja s ha a nő 20, a férfi 21-ik életévét betöltötte, felkérem terjessze be kérését — ok- és dijlevelét, valamint összes működési bizonyitványait ezen állomásról is, valamint esküokmányát is.
8. Mikor és mely képzésben nyert oklevelet?
9. Tud-e magyarul oktatni?
10. Tett-e eskü?

Egyesületi élet.

Jegyzőkönyv.

I. Igazgatósági ülés.

Jegyzőkönyv. Felvétetett Pécsett, 1911. okt. 26-án, a „Pécsegyháznegyei r. kath. Tanitó-egyesület" igazgatóságának e nap tartott ülésén. Jelen voltak: Horváth Ignác, világi elnök, mint elnök, Báter János, képezdei tanár, mint egyesületi titkár, Bodonyi Nándor, mint egyesületi jegyző. Az igazgatóság tagjai közül jelen voltak: Somssich Sándor, Kőházy Gizella, Albert István, Szentkirályi Ede, Kindl Vilmos.

1 tárgy. Világi elnök megnyitván az ülést, udvözli a megjelent tagokat. Elrendeli a mult ülés jegyzőkönyvének felolvasását és hitelesitését.

A mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasatván, hitelesen nyilatkoztatik, Albert István és Kindl Vilmos bizatnak meg a jegyzőkönyv hitelesitésével.

2. tárgy. Az egyesületi titkár jelentése. A jelentés megemlékezik arról, hogy a mult közgyűlés jegyzőkönyvének másolata bekküldetett megyés Püspök Úr őméltóságának, melyre leirat érkezett kegyelmes főpásztorunktól. E leirat hangsulyozza a tanitók irodalmi működésének fontosságát. A egyesület fiftul kitüzött pályadiját aránylag igen kevés pályaumnka érkezett be. Buzgóbb irodalmi tevékenységre serkent. Ugyancsak titkár jelenti, hogy Vörös Mihály és Schmidt Boldizsár urak megköszönték ama figyelmet, hogy az egyesület őket tiszteletbeli tagokul megválasztotta. Beterjeszti Schmidt Boldizsár ajánlatát, mely szerint bármikor kész, mint közgyűlési előadó, akár felolvasással, akár szabad előadásával egyesületünk tevékenységében részt venni, amit felkes ellenzésel vesz tudomásul az igazgatóság. Javasolja egyesületi titkár, hogy Kétyi Lászlónak, egyesületünk igazgatósági tagjának nyugalomba vonulása alkalmával érdemei jegyzőkönyvbe vétessenek, amit az igazgatóság nyomban határozatul emelt. Jelenti továbbá titkár, hogy az Országos Kath. Népszövetségi irodától bizonyos tájékoztató adatokat kért óhtat érkezett. Ezen tájékoztató adatokat titkár be fogja küldeni. Indítványozza, hogy az igazgatóság szavazzon elismerést és köszönetet Körödy Miklós tanitóképzőintézet tanárnak s a Katholikus Iskola szerkesztőének azon alkalomból, hogy a legutóbb tartott minisztori ankéten a tanitók általános érdekét oly hathatósan védte.

Az igazgatóság az indítvány értelmében elismerést és köszönetet szavaz Körödy Miklósnak, s a titkári jelentés a gyűlés e tárgyalásének tudomásul vétetik.

II. Választmányi ülés.

Jegyzőkönyv. Felvétetett Pécsett, 1911. okt. 26-án a Pécsegyházmegyei r. kath. Tanitóegyesület választmánynak e nap tartott ülésén. Jelen voltak: Nagys. Waidits Gyula püspök, egyházm. főanfelügyelő úr, mint egyesületi egyházi elnök, Horváth Ignác, egyesületi világi elnök, Báter János, mint egyesületi titkár, Bodonyi Nándor, mint egyesületi jegyző.

A választmány tagjai közül jelen vannak: Albert István, Somssich Sándor, Szentkirályi Ede, Kindl Vilmos, Farkas Kamill, Magyar Rezső, Walter Ádám, Ruzsinszky József, Kemény Boldizsár, Scheli Antal, Müller Antal.

Távolmaradásuk kimentettek: Horácsek Endre, Halvax József, Mozolányi István, Pártos Zsigmond, Illánnyoutak, Mayer György, Báthory József, Beck Lajos, Schulz Károly, Kiss Vilmos, Gaál Sándor, Weininger Kálmán, Zádor Alajos, Ambach Mihály, Kisszely Andor, Frey János dr., Czehmann János, Czernohorszky József id. esp., Herger József, dr. Jozsits János, Prahwirth Géza, Magyar Zsigmond, Takács Ferenc, Onczay Géza dr., Mezey János, Prikler Károly, Kircz István.

1. tárgy. Egyházi elnök úr lelkes szavakban megnyitván az ülést, utal arra, hogy legutóbb itt Pécsett tartotta a Kath. Népszövetség a maza közgyűlését. Szemelvenyeket olvas fel Püspök úr A méltóságának e gyűlésen mondott beszédéből: A hazáttan és Isten nélküliek ellen szervezkedett ez a kath. mozgalom, mely kell, hogy minden kath. tanitót érdekeljen. E mozgalmat kell, hogy minden kath. tanitó támogassa, mert annak célja a kath. kultura pedig P. Butykay szavai szerint: „a népnek, sőnak és igazságnak complexuma" vázolja a kath. tanitó szerepét népszövetségben. Kath. tanitó eziránt nem lehet közönyös, mert itt valóban igaz az hogy: Aki nincs velem, ellenem van. Amely tanitónak működése hiányzik a kath. népszövetségből, azt hasonlitja valamely orgona néma sipához. Hiába szól a többi sip, nem lesz teljes az összhang. Utal a szabadelvűek mersz támadásara azokkal szemben, akik a népszövetség lelket a szervezeti hadsereg. Kivánia, hogy a tanitók kath. irányu lapokat olvassanak, hogy azokból kath. irányu inspirációt és lelkesedést meritsenek.

Egyházi elnök úr nagytudásu beszédje után, mely a jelenlévőkre mely benyomást gyakorolt, világi elnök úr javasolja, hogy elmondóinak jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék.

A választmány lelkes köszönetet szavaz egyházi elnök urnak buzditó szavaiért.

2. tárgy. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesitése, melynek kapcsán egyházi elnök is felhivja a tanitóság figyelmét az Ösz. Közmrvelődési Tanács működésére, mely nagy az anyalfabétták valamint a lelnőttek oktatása körül tevékenykedő tanitókat diiazza.

A jegyzőkönyv hitelesitésével ugyancsak Albert István és Kindl Vilmos bizatnak meg.

3. tárgy. A titkári jelentést s az álala tett javaslatokat testületi jegyző terjeszti a választmány elé.

A[1] választmány mindenben hozzájárul az igazgatóság javalatathoz.

4. tárgy. Pénztári jelentés. Egyesületi főpénztáros ur beterjeszti számadásait az 1911. évi jan. 1-től. Bevétel volt: Egyházm. dij 261.; 1815 K 17 f. Kiadás: 1250 K 33 f., pénztári maradvány: 64 K 84 f. A Kath. Iskola számadásai ugyancsak 1911. okt. 26. Bevétel: 1625 K 96 f. Kiadás: 1625 K 96 f. Igy a pénztármaradvány = 0. Somssich Sándor indítványt tesz, hogy a Kath. Iskola heti lappá alakittassék. A választmány a határozat hozatal fenntartja a közgyűlésnek.

Egyesületi titkár beterjeszti a Kath. Iskola 1911—12. évi költségvetését. E költségvetés szerint a szükséglet: 1617 K 90 f., fedezet: 2098 K 17 f. Igy mutatkozik egyenlez: 480 K 27 f.

A választmány a költségvetésnek változatlanul elfogadja. Pénztáros ur számadásai tudomásul vétetnek.

3. tárgy. Az egyesület által kitüzendő pályatételek.

Az egyesület a következő pályatételeket tüzte ki:

a) A hittudományi szakosztály pályatétele: „A Szent István társulat jelentősége a hitélete". Pályadij Nagys. Waidits Gyula úr adományából: 50 korona.

A pedagogiai szakosztály pályatétele: Megfelel- e az általános ismétlő iskola a mai szervezetben? És ha nem, mik a teendők, hogy megfelelhessen? Pályadij az egyesület pénztárából: 50 korona.

c) Az irodalmi szakosztály pályatétele: Kivántatik egy minta-olvasmány, mely valamely realisemeret tárgyal az elemi-népiskola IV. osztályában. Pályadíj az egyesület pénztárából: 50 korona.

a) Horacsek Endre esperes úr pályatétele: „A példa-adás értéke a népnevelésben. Pályadij: Horacsek esperes ur adományából 30 korona.

A pályamivek 1912. év március 15-ig egyesületi titkárhoz küldendők. A választmány a pályadiak adományozónak nagys. Valdits prépost urak. valamint Horácsek esperes urnak hálás köszönetet fejezi ki.

Kmf. **Bodonyi Nándor** egyesületi jegyző.

Jegyzőkönyv.

a Pécsegyházmegyei rom. kath. Tanitóegyesület szentlőrinczi esperes körének 1911. év május hó 11-én Szentlőrinczon tartott tavaszi rendes köri tanitói tanácskozmányáról.

Jelen vannak: Beck Lajos esperes-plebános elnök, Krecht Ferenc, Szentkirályi Ede világi elnök, Herbert Gáspár jegyző, Bánfai József pénztáros, Balázs József, Zsinkó Ernő, Horváth József, Réder János, Simon Erzsike, Vass Sárika, Csáky Zsigmond, Csáky Virgil, Sántha Gyula, Somssich Sándor, Magyar Lajos, Selényi Miklós, Uhrinyák Anna, Szunpek Zoltán, Bakay Alajos, Lincz József, Dobszay János, Breczkó Antal, Svarda István, Varga Lajos, Kohler Ádám, Gyulai József, Vertes János, Hady Jenő, Szépe Gyula, Ábrahám István, Rokosinczky Miklós és Gött Ede.

1. A jelenlévők 9 és fél órakor szentmisét hallgattak, mely után tanácskozásra vonultak visszaszá az iskolatermbe.

2. Szentkirályi Ede világi elnök az ülés megnyitása előtt jelkes szavakban vett bucsut főtisztelendő Krecht Ferenc volt tanitótestületi egyházi elnöktől, megemlékezvén azon öszinte szeretetről, melyet a testület minden tagja iránt tanusitott és azon társadatlan buzgalmáról, mit a testület érdekében kifejtett. Egyben pedig üdvözli főtisztelendő Beck Lajost az esperes elnöket kartársai nevében, hogy azt szeretettel és szeretettel hozzon körünkre, a tanitótestület ügyeit pedig a legjobb szivvel támogassa.

3. Beck Lajos esperes elnök az udvözlő beszédert köszönettel fejezve ki, az ülést megnyitja és felszólitja jegyzőt, hogy a mult ülés jegyzőkönyvét felolvassa, melynek felolvasása után Horváth József a jegyzőkönyv helyességre ellen azt az észrevételt teszi, hogy Sznpek Zoltán gyakorlati előadása felett tett birálat ellenkezik vétetett ki a Csáky Virgil kifogásolja jegyzőkönyvunk 11. pontlát, mely szerint Szentkirályi Ede indítványára az egyesület nem hozta azt a határozatot, hogy Bertalan Vincze udvözlötessék. A megtett észrevételek és a jegyzőkönyv kiigazitása után elnök a egyzőkönyv hitelesitésére Csáky Zsigmond és Bakay Alajos karársakat kéri fel.

4. Szentkirályi Ede világi elnök tudtára adja az egyesületnek, hogy az egyházmegyei közgyűlés Pécsett julius hó 3-án tartatik meg és egyben felolvassa az idei évben tartandó katholikus kongresszus tárgysorozatát is és a kongresszusn való részvétele felkéri a kartársakat. Erre jelentkeztek Szentkirályi Ede, Somssich Sándor, Réder János és Bakay Alajos.

5. Csizmadia Aladár olvasó- és tankönyvének a Szent István Társulat könyjegyzékébe való felvétele iránt javaslat tétetett. Elnök feltesszi a kérdést, hogy ez ohai előterjesztessék e Ómétóságnak? A jelenlevők egyhangulag kivánják annak felvételét. Erre elnök felhivja a kór tagiait, hogy a nevezett olvasó és tankönyve észrevételeket megtegyék. Csáky Virgil nyelvezetét, Bakay Alajos a könyv katholikus szellemét, a reáliák bő tartalmát és e mellett olcsóságát dicsérik.

6. Szentkirályi Ede javasolja, hogy Körödy Miklósnak, a Népnevelő 19-ik számában megjelent inditványához, mely szerint a tanitók tekintet nélkül az iskola iellegére a XI.—X. és IX. fizetési osztályba helyezteszenek és a megfelelő lakbér, napidi, szemelyi és szolgálati pótlékokban részesittessenek; a kik egyhangu határozattal hozzájárulnak. Lincz József is hozzájárul a beielentett inditványhoz azzal, hogy a lakbér a nyugdija beszámittassék. Bakay Alajos a tanitói fizetés rendezése ügyében tart elérheten inditványától eltekintve a kór Körödy Miklós inditványát Lincz József módositásával egyhangulag elfogadta.

7. Elnök Lincz Józsefnek tübb ülésen tett ama kérdésére, hogy a körből lehetseges-e kilépni a ciklus leiratai előtt; felolvassa az egyháznegyei tanfelügyelőség 442/911. számu leiratát, mely szerint a ciklus leiratta előtt a kór tagiai sorából kilépni nem lehet, igy kötelezettnek a kilépni szándékozók is a tagsági díjak megfizetésére. Ábrahám István nagy ez ellen, mint a mult jegyzőkönyvben foglalt „megtorlás kizárás" kifejezések ellen tiltakozik és kéri ezen pontnak megsemmisitését. Elnök bekes egyetértésre szólitta fel a tagokat azon kijelentéssel, hogy a kór tagiait valószinüleg nem a ciklus leiratai, hanem a zöhiszemüség vezette a jegyzőkönyvben foglalt határozathozatala és kéri a két ellentábort, hogy lefeitsék el a multban történtéket. Erre Lincz József köszönetet mond a kapott választert, ugy a jelenlevők is azt tudomásul veszik.

8. Elnök miután látta, hogy az ellentétek megszüntek, felkéri Svarda István volt pénztárost, hogy az iláta vezetett pénztárról a leszámolást meczegye. Svarda István jelenti, hogy

1907-ben bevétel volt	75 kor. 47 filler,
ezzel szemben kiadás	63 kor. 34 filler,
1908-ra maradvány	12 kor. 13 filler.
1908-ban bevétel volt	112 kor. 13 filler
ezzel szemben kiadás	72 kor. 52 filler
1909-re maradvány	39 kor. 61 filler,

A kór a leszámolást elfogadja és felhivja Bánfai József pénztárost Svarda István által bemutatott naplók és pénz maradvány átvételére, mi meg is történt.

9. Vitatétel a felett, hogy a több tanitós iskolában a fink elválasztassanak-e a leányoktól? Elnök szerint, mutatín erkölcsi veszélye nincs, ha a két nembeliek közös tanteremben oktatnak, ugy Lincz József és többekek hasonló véleménnyik után kimondatott, hogy szét ne választassanak.

10. A tárgysorozatban felvett „kántorképzőről" szóló értekezés az idő előrehaladottsága miatt az ősz jegyülésére tétetett át.

Egy volt horvátországi tanitónak segélyezésre Horváth József tagnak inditványára 30 kor. szavaztatott meg.

12. Szunpek József nyugalmazott kartárs levélben kimenti elmaradását és ugyanebben kileinti, hogy a körnek hallálig tagja óhait maradta. Levele felolvasása után a testület az elnökét kéri a válaszmegadására.

13. Elnök felolvassa Varga Lajos által benyujtott levelét, melyben bejelentt az ahlnitskégről való lemondását. A kór a lemondást tudomásul nem veszi.

14. A Pécsi Napló 104. számában Kontra névalatti cikkben foglaltak ellen, mely szerint az általami iskolát jobban megelelőnek, mint a felekezetiek; tiltakozunk és az illető iró nézeteivel szemben tellesen annak ellenkezőiét valljuk.

15. Uj tagokul felvétettek: Vértes János gilvánfai, Magyar Lajos bükkösdi és Selényi Miklós bisczérti tanitók.

Más tárgy nem lévén, elnök az ülést bereksztl.

Kmf.

Herbert Gáspár egyes. jegyző. **Beck Lajos** esperes, kerr. tanfelügyelő, e. elnök.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Dunaföldváron, 1911. évi május hó 18-án, a dunaföldvári esperesi kör gyűlésén.

Jelen voltak: Dr. Onczay Géza méltóságos esperes-plébános, mint a gyűlés elnöke, nagyszabó Imre dunaföldvári prépost-plébános, ft. Vaisz István bölcskei plébános, t. Rumszauer János paksi, t. Magyar Béla és t. Tóth Lajos dunaföldvári s. lelkész urak, Bors József, Geyer József, Hum József, Weigerding Vendel, Mohácsi János paksi, Velsch Károly, Velschné Klettlinger Mariska, Polgár József, Polgárné Feld Emma németkéri, Bencze Sándor, Szabó Pál, Horváth Józsa, Molnár Olga bölcskei, Schönvetitz István, Scheuer János, Beyer Vanda, Szenk Izabella kömlődi, Horváth Alajos tápéi, Mezey János, Jehn Győző, Keller Vilmos, Névery Endre, Hótay Lajos, Konrad Jakab, Salamon Márton, Salamonné Schaffler Teréz, Néveryné Eichmüller Emília, Pintér János, Pintérné Csermaák Teréz, özv. dr. Rüttkayné Osztrics Stefánia dunaföldvári tanítók, illetve tanítónők. Mint vendégek megjelentek: Keller Jolán és Osztrics Mariska okl. tanítónők, továbbá özv. Inn Antalné és Marcel Józsa.

Az esperesi kör tagjai szent mise előtt elvégezték a szent gyónást és 10 órakor szent misét hallgattak, hol szent áldozásban részesültek. Ezután tanácskozásra vonultak vissza a belvárosi iskolába.

1. Elnök az üdvözlésnek magas szárnyalásu megnyitó beszédét, mely a következő:

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Istent hiszünk, ki igézivel támasztotta s őrzeszemmel tartja a világot; ki tévelygőket szólít az emberiségnek és célt tűzött ki, — illetve célte, szentet és üdvözítőt. Ezt a célt nincs ember, aki megmásíthatná.

Istent hiszünk, ki hatalom és szeretet viszonyával mazdhoz fűzte és lelkiéletére mutatnak az emberiséget. Ezt a viszonyt nincs ember, aki felbonthatná.

Az lelketséges, hogy az ember ezen célt szem elől veszítve, az megtörténhetik, hogy az ember ezen viszonyt ő szent lelsége : irányban megszegje. De akkor mi lesz a vége?

Szolgálhatja keresztény ember urát, fejedelmét, viselhet hivatalt, üzhet mesterséget, lehet földmivelő, élhet a tudománynak vagy művészetnek, elláthat hivatalában, kiki azon állásban melyet az isteni gondviselés juttatott számára — annélkül, hogy életcélát szem elől tévesze, annélkül, hogy örök életének kárát vallja: hahogy foglalatosságát összhangzásba hozza abbeli végrendeltetésével, melyet a hit elénk mér; hahogy magát és helyzetét tehetségét és teendőit Istenre vonatkoztatja, s ezzel mindenképpen ő szent lelségét szolgálja. Valaki ekkép él, az reményt is tarthat hozzá, hogy szolgálatának utalmát lássa.

Ez tesz — hittel élni , élni tekintettel Istenre s tekintettel az örökkévalóságra. Ha így nem fogjuk fel az életet, mit ér az élet?!

És az nem lehet, az nem szabad, hogy az ember ezt a tekintetet végczélára, ezt a viszonyát Isten irányában szem elől veszítse, feledje vagy megszakítsa.

Ezen viszony természetébe van az embernek oltva; nem is tagadhatja meg azt és nem hanyagolhatja el anélkül, hogy kárát ne lássa. Az ember, aki hit nélkül, Isten nélkül, a hallatlanság vágya s reménye nélkül élődik, ne csudálja, ha szelleti szláynak, szivét kopárnak, az örökkévalóságot rémületesnek találja; — ne csudálja, ha az ember természet megbozsulta magát ránta.

Az ember, aki hitélet nélkül tengődik, saját magának ellensége, saját boldogságának sírásója. Az ész és szív, egész valóla ő szent felségéhez utalja az embert, miként lehetne tehát el nála nélkül. mióta monda, hogy az ember az ő szívének ezen Szépen monda salesi szent Ferenc, és igaza van szükségével szellemi voltának aranyszálaival Istenhez vonzódik, szivének urához és Istenéhez; hogy ő szent felsége az ember szivét azért alkotta meg, miszerint nem elégedvén meg csekélyebb szálytársszerszám, a legfelségesebbre törekedjék, boldogságát nem találván, nem találhatván egyebüt ... csak ő szent felsége szeretetében, örök birtokában.

Valahányszor az ember fügyelemmel eszünk kedik Istenről, szivében mindannyiszor itkos szóntónindulatot vesz észre: ami tanúja, hogy Isten az emberi szívnek Istene.

, Ha szivünket valamely veszély félelembe eiti, ha valamely szerencsétlenség éri, rögtön Istenhez fordul és nála keres menedéket; mialtal azt vallja, hogy hahár az egész világ ellene fordult volna is, ő megmaradt neki, s ő maradt egyedüli biztos menedéke; ezen bizodalom, melylyel az emberi szív természeténél fogva viseltetik Istenéhez, ama szellemi rokonságból származik, mely Isten és az emberi lélek közt van.

Mi teremtve vagyunk az Isten képére és hasonlatosságára. Valjon mit jelent ez egyebet, mint, hogy az ember mélyértelmű atyafiságban van Istennel? Habár nem birunk is a lélekben azon eredeti épségével, melylyel az első ember biri teremtése perczében hahár természetünk a bűn által mélyen sülyedt is: maradt mégis bennünk szent ösztön mely Isten szeretetére késztet, az ő szeretettre minden felett, és maradt annyivi vilagosság, hogy felismerhessük miszerint az ő lósága mindenekfölött szeretette méltó.

Miért, hogy sok ember ama célt, melyet a hit eléje tűz, mely értelmet ad életének szem elől veszti és meszszáitka kötéseinet azon éles viszonyát melyben Isten irányában áll.

Mikor volnánk hit nélkül? Akkor lének, a hit mialtaz adományáért! A hit cerítt fel elménket, vigasztalla (hitünket) szivünket, ad értelmet eletünknek, mezőkönyebbü földi zarándokutunk keresztjét, — megfelelő az Szent szivedések, keserveit, képesít minket erőt venni a természeten.

Legyen ezért hűtünk erős, állhatatos, — higgyünk, hogy idővüzlésünk.

Ezen felovasás elragadott mindenkit és belejezéskor lelkes éljenzéssel utalmaztak meg az elnök urat.

2. A multi évi jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után élénk eszmecsere indult meg azon tételekről, melyek a IV. Egyetemes tanítói kongresszuson szónyezge fognak kerülni. Egyes pontok tárgyalása után a kőri gyűlés - egyhangulag hozzájárult Kőrdy Miklós képerdei tanárnak, a „Péczesyházmegyei Röm. Kath. Tanítóegyesülte"-ben 1911. évi április hó 27-én benyújtott határozati javaslatához.

Azon pontnál, mely a tanítók fizetésrendezésére vonatkozik Bors József paksi igazgató-tanító indítványára kimondta a kőrgyűlés, hogy a kántori járandóságok ne legyenek betudhatók a tanítói fizetésbe, és egyuttal visszautasítja a tanítói kőr Bertalan Vincze esztergomi tanítókképző-intézet tanárnak a tanítókra, illetve kántorokra nézve lekicsinylő cikksorozatát, melyben azt leiteyeti, hogy mivel a tanítók megunták a kántori foglalkozást, vagy jó hanyg panaszitfakat kell kántorokká képezni. Valaey István bölcskei plébános ugy a maga, mint a jelenlevő egyházi férfiak nevében hozzájárult ezen indítványhoz.

3. A dunaföldvári esperesi kőr az egyetemes tanítói konzresszuson képviseletével megbízza Mezey János dunaföldvári kántortanítót.

4. A közgyűlés tárgysorozatának kiemelendő pontját még Mezey János dunaföldvári tanító előadása képezte a slődtől, kinek ezért a gyűlés egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet mond.

5. Elnök az üdvözlés a kerületben történt személyváltozásokat Bölcskén Bertauer Tamás eltávozásával megüresedett állásra megelőt választva: Szabó Pál. Dunakömlődön V. tanítói állás lett szervezve, melyre meglön választva: Rauch Konrád. Németkeren Tedesco Róza halálával üresedésbe jött tanítónői állásra Velsch Károlyné. szül. Klettlinger Mária lett megválasztva.

Több tárgy nem lévén, az elnök ur a gyűlést bezárta.

K. m. f.

Salamon Márton. körj. jegyző. **Dr. Onczay Géza.** ker. esperes.

KÜLÖNFÉLÉK.

A XI. kath. nagygyűlés nov. 12., 13. és 14. napjain folyt le Budapesten. Amint a kath. nagygyűlések időben előrehaladnak, mindig nagyobb és nagyobb jelentőségre tesznek szert. Mind parlamenti és kormányzó férfiak is megjelennek a gyűlésen, beszédeket, előadásokat tartanak s irányítják a magyar katholikus társadalom hajóját. A nagygyűlés szakosztályai s egyes külön csoportjai pedig rendkívül értékes szocziális és gazdasági munkát végeznek, valmint a gondolatok tömegeit kölcsönzik a fejlődő magyar kulturának. A magyar püspöki kar csaknem teljes számban vett részt a kath. nagygyűlésen s az elhangott beszédek közül különösen Glattfelder Gyula csanádi püspök kijelentései képeznek fordulópontot a magyar katholicizmus életében, mert e felszólalás hivja meg a magyar kath. intelligenciát, hogy ne nézze tovább közönnyel a kath. mozgalmakat, hanem tekintélyével és tudásával csatlakozzék a jogi kulturmunkához, mely felhivásnak minden bizonyal meg lesz a hatása s ha egy grófi Apponyi Albert már mint tényező is szerepel a kath nagygyűlésen élhet a remény, hogy egy férfiu körül a magyar kath világ a közel jövőben csoportosulni fog Különösen kiemelkedő volt a kath. nagygyűlésen az a lelkes tüntetés, amit ugy a kongregációk csoportja, mint egyes szakosztályok hr. Barkóczy Sándor miniszteri tanácsos mellett kifejtettek. Ma elmondhatjuk, hogy a kath. világ legbátrabb előharcosa Barkóczy Sándor miniszteri tanácsos s egyelőn örömmel jelezzük, hogy az ő bátor működését az egész társadalom nemcsak megértéssel, de lelkesedéssel is honorálja.

A siklósi esperesi kör a tanítók fizetése ügyében mikent ez az egész országban mostanság történik, újabban állást foglalt. Mindenki tudja, hogy a tanítóság fizetése ügyében országosan elfogadott gyakorlati javaslatot a Katholikus Iskola áprilisi száma vetette felszinre. Az is megállapitható, hogy április óta a Katholikus Iskola minden száma behatóan foglalkozott ezzel a kérdéssel s továbbá, hogy a mozgalom anyagnyira országos arányokat öltött, hogy a parlament a vármegyei törvényhatósági bizottságok és a minisztérium is hivatásoan foglalkoztak ezen ügygyel. Lapunk tehát nem valódiható azzal, hogy e kérdésben nem tette volna meg kötelességét. Épen ezért szabadjon a siklósi esperesi kör állásfoglalása alkalmából, amely hitlapi polémiákra is alkalmat adott, abbeli meggyőződésünknek kifejezést adni, hogy azok után a nagyarányu lépések után, amik e tárgyban történtek, minden állásfoglalás csak akkor lehet hásos, ha nem egyes kisebb testületek, hanem nagy arányu gyűlések foglalkoznak ezzel a kérdéssel, mert ha szükebb körben szakadatlanul fesztegtik a fizetésugyet, az elpusváynodástól lehet tartani. Takarékoskodjunk erőinkkel s főkép várjuk be, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a költségvetés során milyen nyilatkozatot fog tenni, ben volt alkalmunk meggyőződést szerezni s eddig még nincs okunk abban kételkedni. Főképen pedig célszerű tartózkodni olyan kijelentésektől, amelyek hatóságokra, vagy vezető személyekre sértők lehetnek, mert ezzel sokkal többet ártunk, mint használunk. A komoly méltóságtejes megnyilatkozás amire első sorban a nagy testületek hivatottak, az a tényező, amelytől a sikert várnunk kell, mig az erők apró-cseprő elfecsérlése eltávolit a sikertől. Mi magunk tudjuk, hogy köreink milyen fontos feladatok megoldására vannak hivatva, de a nagy világ e hivatást nem ismerve, esetleg nem tartja elég kéntélyesnek egyes kisebb testületek állásfoglalását, mert is célszerűbb az összes köröknek egyetemlegesen nyilatkozni, főkép országos kérdésben.

Baranyavármegye kir. tanfelügyelője. 3321—1911. szám. Méltóságos és Főtisztelendő Gróf Zichy Gyula megyés Püspök urnak Pécs. Gyakori eset, hogy a róm. kath. iskolaszékek a változásokat a törvény határozott rendelkezései ellenére vagy nem, vagy tetemes késedelmekkeddel jelentik be, felkérem Méltóságodat, méltóztassék elrendelni, hogy az iskolaszékek bejelentési kötelességüknek pontosan tegyenek eleget, nehogy kényszerülnöl legyek az adminisztratio menetének biztosítása s vegett a törvényben előirt birságot alkalmazni. Végül arra is felkérem Méltóságodat, méltóztassék a fenhatósága alatt álló iskolaszékeket utasitani, hogy a mulasztási kimutatásokat postaszan küldjék be a főszéki főjárósságoknak. Pécs, 1911. november hó 4-én. Dr. Pichler kir. tanfelügyelő.

Baranya vm. kir. tanfelügyelőjének ezen megkeresését az egyháznegyedi főtanfelügyelő ur, mint akinek hatáskörébe ezen ügy utaltatott, miheztartás céljából azon megjegyzéssel közli az összes érdekeltekkel, hogy az illetekes helyi hatóságok az ezen megkeresés alapját képező törvények és rendeletekhez saját anyagi felelősségük tudatában alkalmazkodni szivesked jenek.

Vallásos órádum. „Flammen der Liebe". Christkatholisches Gebet und Gesangbuch. Herausgegeben von Matthias Szende. „Flammen der Liebe", a cime egy kis imakönyvnek, melynek ime ez már a 3-ik kiadása. A kiadó 600 oldalnyi könyvét ima és énekes könyvnek szánta. Az első része imákat, a második része pedig énekeket tartalmaz. Különféle alkalmi imák után következnek a szent mise imák. Hiányt pótlónak kell tekintenem ezt a könyvet, már csak amiatt is, mivel a szükséges magyarázatot sehol sem hagyja el. Igy aztán, aki ebből a könyvből kíséri a szent misét, annak az imádsága is sokkal bensőségesebb lesz. Egyébként a szent gyónási és szent áldozási imádságokon kivül a bucsujárási ájtatosságokat emelem ki, melyek az imakönyv értékét határozottan fokozzák. Amit 170 oldalon nyujtani lehet, azt a hivő mind megtalálja e könyv imaészében. Az Oltáriszentség dicsőítő ünnepe, Jézus szentséges szivének kultusza, Jézus szent nevének, sziiz Mária és a nálunk ismert szentek tisztelete mind figyelemben részesül ebben az imakönyvben. Az imákból tehát sokat és megfelelőt ad, ami mindenesetre jogosan nyujthat reményt arra, hogy e 3-ik kiadást is az a rokonszenv fogja fogadni, mely már a két elsőt is kisérte. Az énekek — a könyv második részében — majdnem 400 oldalt foglalnak le. Ellehet tehát képzelni, hogy micsoda gazdag gyüjteménnyel állunk szemben. A végén közöl több magyar éneket is, melynek gyakorlati használól azok szólhatnának legtöbbet, akik kénytelenek az egyik vasárnap német, a másik vasárnap pedig magyar misét hallgatni. Mindenesetre ez a pár oldal sokat emel az egész könyv használhatóságán. A tartalomtól nem maradt el a könyv külső technikája sem. Megtelelő alak, világos tiszta nyomás; nagy, könnyen olvasható betük jellemezik e tekintetben. Hogyha mindezeket összevetem, csak elismeréssel szólhatok Szende M. könyvéről, mely a tulöntul eláraszott imakönyvpiacon méltán számíthat kelendőségre.*) Szolgáljon egyébként e 3. kiadás is Isten dicsőségére, vallásos népünknek, de magának a szerzőnek is lelkiüdvösségére.

Alapíttatott 1876-ban. Alapíttatott 1876-ban.

POSZEK VILMOS

kalaposmester, Király-utca 37. szám.

Ajánlom a **őszi** idényre dúsan felszerelt raktáromat. — I. H. ka. kiváló pulna és kemény nyulszőrkalap 12 kor. **Borsalino** és **Panizza** olasz nyulszőrkalap 9. és 9.50 kor. **Christy** és egyéb **angol** nyulszőrkalap 8—9 kor kiváló minőségű **gyanjia** kemény kalap a legdivatosabb formákban 4.50, 5, 5.50 és 6 kor **Puha nyulszőr kalapok** angol és hazai gyártmány 6, 6.50, 7, 8 és 9 kor **Pichler** gráci darócz kalap divabszinekben 6 és 7.50 kor **Saját gyártmányu kalapjaim** 2 koronától 6 koronáig. Legutóbb divatu **automobil** és **sportsapkák** 2.40, 3, 3.90 és 4 kor Tollkönnyű **tevesző** házi és sport-sapkák 2.90 és 4 kor **Diákgyermek- és házisapkák** a legfinomabb kivitelben. I. minőségű turasági **kocsis-kalap** 7 kor. **Hengerkalap** (cilinder) 12 és 14 kor. I. H. **Ha-fele** bőrgyerekalap 18 kor **Szabott áruim** minden kalapban **láthatóan** feltüntetve. **Javitásokat** szakszerűen és pontosan vállalok— Valódi rendelésekor pontosan eszközlök, meg nem felelőt visszaveszek

Kőr arany, 1 ezüst és 1 nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

A pécsi országos kiállitason állami aranyéremmel kitüntetve.

Alapíttatott 1867. évben. Alapíttatott 1867. évben.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORGONAÉPITŐK

Orgona- és harmoniumgyár Pécsett

A budapesti bazilika nagy orgonájának épitője.

Ajánlják kitünő hangu és erős szerkezetű légnyomatu és elektromos berendezésü

ORGONÁIKAT

a legjutányosabb árak mellett müvészi kivitelben Raktáron kitünő hangu

harmoniumok minden nagyságban.

Elektromos fujtató készülékek :: Elektromos fujtató készülékek

Árjegyzéket kivánatra ingyen küldünk

Pártoljuk a honi ipart, ne szóval, de tettel!!

Hazai posztónemüeket

dús és izléses választékban eredeti árakban árusitja kizárólag

KRAUSZ ARNOLD posztógyári nagy raktára

Király-utca 15. szám **PÉCS** Hattyu-épület

Mintákat kivánatra bérmentve!

— Aki jó, finom füszer és csemege árut akar vásárolni jutányos árak mellett, az kiséreljen meg egy próbarendelést **Római Róbert füszer- és csemegekereskedésében,** Pécsett, az irgalmasok épületében, ahol vidéki rendelések leggondosabban elszállíttatnak.

Varga Gyula kocsigyára és raktára

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Uj kocsikból
állandó
nagy raktár.

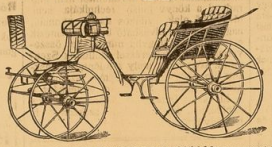

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Javitások
olcsón készülnek.
Használt kocsik becserélhetök.

Figyelem! **Figyelem!**

A SZŐNYEGHÁZ

Pécs, Jókai tér 5.

Minden vevője, bevásárlása alkalmával **osztalék szelvényt** kap. — Az osztalék minden hó egyik napján lesz kiosztva, az előző hóban vásárolt **teljes összeg** erejéig; t. i. ha 100 K-ért vásárolt oly értékben kap osztalékot **Saját érdeke tehát ha:** szőnyeg, függöny, ágy, asztalterítő, linoleum, plüsch, butorszövet, matrac és roletta gradli, valamint kárpitos kellékek szükségleteit a **SZŐNYEGHÁZBAN** fedezi.

Legolcsóbb szabott árak.

Mint a bomba!

terjed a hir, hogy nincs
jobb bevásárlási forrás

RÓMAI RÓBERT

füszer, csemege, liszt, déli gyümölcs
:-: és ásványviz kereskedésénél ::

Irgalmas-utca 1. szám.

Telefon 208. Telefon 208

Egy kilogramm jó csokoládé 2 korona
Saját termésü kitünő borok.
Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközöltetnek

Footballozók figyelmébe!

Allandó raktárt tart FOOTBALL cipőkben

MOSKOVITS

PÉCS, KIRÁLY-UTCA 7. SZÁM.

Telefon 458.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: VIII., Szentkirályi-utca 28. szám. Telefon: 65—70

BUDAPESTEN

Könyvkereskedés: IV., Kecskeméti-utca 2. szám Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előirt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamin a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használtra előirt *összes tanszerek* mindig készletben vannak *Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Megrendelések 24 órán belül intéztetnek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvü kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjuságí olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjuságí imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. t különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt *„Kis Jézusom örömöm“* cimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Vargha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *műkereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mű könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

Telefon 395. sz.

Ladányi József
puskaműves
Király-utca 42. **PÉCSETT,** Lyceum-épület.
Magyar királyi lő- s robbanó-por áruda

Raktáron tartok:
elsőrendü gyártmányu vadászfegyvereket, forgó-pisztolyokat s ismétlő-pisztolyokat.

Mindennemü vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.

Fegyverek javitását gyorsan és olcsón eszközölöm.

A pécsi országos kiállitáson arany éremmel kitüntetve.

TICHY ALADÁR
PÉCS, Jókai-tér 11.

Készit házi vizvezetékeket, szivattyukat, kutakat, fürdőket és szagtalan closeteket, fürdő- és illőkádakat, továbbá villámhárítókat, tető- és toronyfedéseket. —

Elvállal épület és bá- :: dogos munkákat. ::

closet felszerelve 60 kor., jótállás mellett.
kor., jótállás mellett.

Meghóditottuk a világot!

Mindenversenyképeség kizárva — a Turul cipők a legtartósabbak a Turul cipők a lefinomabbak.

Arai feltünő olcsók!!

Női félcipők 5—6—7—7.50—8 Kor
„ magas száros 6.50, 8—9—10 „
Férfi félcipők 8·50, 11.50 „
„ magas száru 7·20, 9·50, 10·50 „
Gyermek cipők két koronától kezdve

Európa legelső és legnagyobb cipőgyára

Turul cipőgyár r.-t.

TEMESVÁR.

130 saját fiók-üzlete van minden nagyobb városban magyar osztrák, német országokban.

PÉCSI nagyraktára

Király-utca 15. sz. Nemzeti Casinó mellett.

Rendeljen képes árjegyzéket

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár

Király-utca 20. szám PÉCS Király-utca 20. szám

A „pontos óránál“

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Saját óra és ékszer műhely.

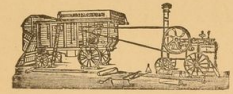

BARANYAMEGYEI
AGRÁR-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

PÉCS

Rákóczi ut 74. szám
Rákóczi ut és Malom utca sarkán

A baranyamegyei uradalmak, gazdák és iparosok legelőnyösebb bevásárlási helye.

Malomberendezések.

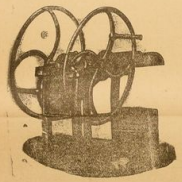

Gőzcséplőgép készletek, benzin és nyersolajmotorok, marokrakó és kévekötő aratógépek, amerikai fűkaszálógépek fű és zöldtakarmány kaszálására, répa és szecskavágógépek, kukoricamorzsolók, ekék, boronák, tengeri és répakapálók, bundamelegségű lópokrócok, „Agrár" peronospora permetezők, hengerelt rudvasak, különféle vasáruk, nagyszerkovács áruk és szerszámok, szántóeszközök, valódi francia villlák, kerékkötő és rudazó láncok, fejszék, fűrészek, pántok és zárak, vakarók és zablák, sodronyszövetek és ionatok, valódi amerikai husvágógépek, „Diadal" láncos szivattyukutak, nyirógépek, lónyiró ollók, ökörszájkosarak, kefeáruk, faáruk, tömítési anyagok, fertőtlenitő szerek, teligőz mosógépek, szőlőszeti cikkek, kékkő, bordói por, ojtógummi stb., kötéláruk, zsákok, ponyvák, géphajtó szíjak, varró és kötőszíjak, gépolajok, világító anyagok, zsiradéknemüek és kenő anyagok, telitőszerek és mázanyagok, tetőfedő anyagok, köszén cséplésre és fűtésre, erőtakarmány, műtrágya, magvak, takarmányfüvek és minden néven nevezendő gépek, eszközök és cikkek, melyekre ugy a nagy gazdaságoknak, mint a kisbirtokosoknak és iparvállalatoknak, vagy iparosoknak szükségük van, a legjutányosabb árban és **legkedvezőbb fizetési feltételek mellett** csakis a

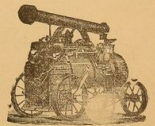

Baranyamegyei Agrár-Kereskedelmi Részvénytársaságnál

Pécs, Rákóczi ut 74. sz.

:: :: :: szerezhetők be. :: :: ::

„Dunántúl"-nyomda R. T. 1911. Igazgató: Müller Károly.

Pécs, 1911. III. évfolyam, 10. szám. December 15.

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár:
Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona.
Egy szám ára 10 fillér.
Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én.
Telefon: 76. sz.

Kiadótulajdonos:
A „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület".
Felelős szerkesztő:
KÓRODY MIKLÓS
képzedei tanár.

Szerkesztőség:
Pécs, Szepessy-u. 3., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjaikat s szíveskedjenek Székely Márton egyesületi pénztáros ur czimére Pécs, küldeni.

A tanitók mozgalmai.

Ebben az esztendőben Budapesten már a harmadik nagy tanitógyülés tartatott meg december 3-án. Az első lefolyt virágvasárnapján, a második julius első napjaiban s a harmadik most. Bár a nyári nagy kongresszuson kimondott célja nem a tanitói fizetésrendezés volt, vagy legalább nem az egyedüli, mégis a nyári gyüléseket is a tanitók anyagi helyzetének ügye dominálta. E mozgalmak, amelyek ezenkivül felölelték egész Magyarországot, foglalkozott velük majdnem minden tanitó kör és egyesület amelyek behatoltak a vármegyék konzervativ közgyüléseibe s ugy a parlament, mint vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumot foglalkoztatták; nem történhettek ok nélkül. Itt olyan bajoknak kell fenforogni, amelyek megindították a mozgalmak iránti hajlandóságot s amelyek egy eszmébe egyesitik az összes érdekelteket, sőt lekötik az ország figyelmét is. Hiába mondják az egyes vezető államférfiak, hogy a tanitóság anyagi helyzete kielégitő s hiába hivatkoznak arra, hogy a tanitói fizetések 50, vagy 100 %-kal emelkedtek, e kijelentések egyáltalán nem gyengitik a tanitók küzdelmét, hanem ellenkezőleg uj sebként hatnak, amely még jobban fáj s a harcot még elkeseredettebbé teszik. Az sem enyhit a helyzeten, hogy a tanitóságot nem akarják elég kvalifikációval birónak elismerni. Ezek olyan kijelentések, amelyekre rendes körülmények között reflektálni sem volna érdemes. Hiszen a magyar tanitóság annyira társadalom vezetőként szerepel s magas intelligenciájának olyan sok jelét adta, hogy csak rossz, gonosz célzatu emberek jelentetik ki a tanitók osztályát nem eléggé kvalifikáltnak. Egyébként is ha e-ves vidékeken, pl. az oláhok között, amarra Bihar megye, stb. fele bocskoros müveletlen tanitókkal találkozunk, ennek is a törvényhozás az oka, mert megengedte, hogy ilyen emberek magukra öltheszék a tiszteletreméltó tanitói cimet. Ha pedig tanitóink az iskolában nem müködhetnek azzal a nagy tudással és előkészültséggel amilyennel kellene, ennek az az oka, mert csekély lévén jövedelmük, kénytelenek mezőgazdaságot, mégpedig más több mindenféle foglalkozást üzni, hogy megélhessenek. Aki arról beszél, hogy a tanitóságot nem kell kielégiteni, az Magyarországnak legnagyobb ellensége, mert hiszen mindenki tudja, hogy kulturánk el van maradva s ennek előbbre vitele egyenesen a tanitók feladatai. Ezt százszor és ezerszer kimutattuk s most csak utalmunk kell a Katholikus Iskola hasábján megjelent közleményre.

Noha lapunk hivatalos közlöny s nekünk az volna a feladatunk, hogy a tanitóságot az izgalmaktól távol tartsuk, ha tanácsoljuk is, hogy a jövőben kitörésekre ne ragadtassák magukat, a multra nézve még sem helytelenitjük azt, ami történt, ellenkezőleg helyeseljük s hirdetjük, hogy a tanitóság fizetésének, illetőleg jövedelmeinek javitását megoldhatná másképpen is, t. i. a tanitás rovására, hogy földet bérelne, állatokat tenyésztene, esetleg üzletekbe fogna s teremtene egy tanitóosztályt, amely részben tanitó, részben pedig más foglalkozást üző ember s s ezzel eleje volna véve a kitöréseknek, de ez a magyar népoktatást és hazánk jövőjét tönkre tenné. Ez okból hirdetjük és elismerjük, hogy a tanitóságnak minden lépése, amely helyzetének javitására irányult, hazánk érdekében történt s igy ezt nemcsak helyeseljük, de a küzdő tanitóinkat melegen üdvözöljük. Csupán egyet kérünk, hogy a jövőben ha még a harc hevesebb lesz, akkor is méltóságukat és a tanitói komolyságot őrizzék meg s ragaszkodjanak Főpásztorukhoz, aki a nyári közgyülésen feltétlenül hangoztatta és elismerte, hogy a tanitók anyagi helyzetét tarthatatlannak ismeri. De ragaszkodjunk vallás- és közoktatásügyi miniszterünkhöz is, aki nem oka annak, hogy nem 1912-ben lesz a javitás, hanem csak 1913-ban, de aki ismételten kijelentette, hogy a javitás két éven belül feltétlen meg fog történni. E tudatban alábbiakban közreadjuk ama határozati javaslatokat amelyeket a Budapesten tartott december 8-iki tanitógyülések magukévá tettek.

Tesszük pedig ezt azért, hogy az egységes állásfoglalás érdekében minden tanitó közvetlenül is bira e határozati javaslatot s hogy a jövő küzdelmeiben ezek alapján magát a tájékoztathassa. Még csak azt emeljük ki, hogy a tanitógyülések a parlamentet is foglalkoztatták, ahol a miniszter Huszár Károly néppárti képviselő interpellációjára rendkivül kedvező nyilatkozatot tett. Hangsulyozzuk továbbá, hogy az állami tanitóknak alább szintén leközölt határozati javaslatát, semmi irányban sem tartjuk elfogadhatónak.

A társadalmi bojkot, miként azt e lapok hasábjain ismételten hangoztattuk, csak magának a tanitóságnak árthatna, mert amennyiben minden tevékenységtől visszavonulnának, helyüket mások foglalnák el s akkor a látszólagos okokból eggyel több lenne, hogy a társadalom a tanitók helyzetén való javitást sürgősnek ne találja. Ami legyverünk nem a sztrájk, hanem a komoly nyugodt, méltóságteljes előhaladás, s a tekintetben panasz nem lehet, mert vezetőink ez irányban semmit sem mulasztottak.

A nem állami tanitók határozata: *Dobó* Sándor hajdudöbszörményi igazgató hosszabb beszéd kiséretében a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Mondja ki az Országos Tanitói Nagygyülés:

1., hogy mindenkor véghetetlen sérelemnek tekintette azt, hogy a hazai tanitóság kevesebb anyagi ellátásban részesült, mint a hasonló kvalifikációval biró állami tisztviselők. Ezt a sérelmet annyival inkább sulyosnak tartotta, mert az 1907. XXVI. törvénycikk 1. §-a az állami tanitókat „állami tisztviselők"-nek, az 1907 XXVII. törvénycikk 1. §-a pedig a nem állami tanitókat „köztisztviselők"-nek minősitette.

2., hogy méltánytalannak, igazságtalannak tartja az 1907. XXVII. törvénycikknek azon intézkedését, mely a tanitóság fizetése között különbséget tett, miáltal a kultura szempontából egy munkát végző egyének fizetése között, egy ugyanazon szolgálati idő tartamát fölvéve,

19.500 korona különbséget idézett elő a nem állami tanítók sérelmére.

3., hogy követeli a tanítóság egyeteme, miszerint a tanítók anyagi (tehát fizetése, nyugdija, lakbére, utiköltsége és napidija) kevesebb sem most, sem a jövőben nem lehet, mint a hasonló minősítési állami tisztviselőké, ennélfogva.

4., követeli, hogy a törvényszerű kifogás alá nem eső, bármily jellegű tanítók, teljes szolgálatuknak betudásával ez idő szerint a XI., X. és IX. fizetési fokozatokba haladéktalanul osztassanak be s a tanítói nyugdijtörvény az 1885. XI. törvénycikkhez alkalmazottan, azonnal átalakittassék.

5. kéri a tanítóság egyeteme, hogy az előző ponthan jelzett fizetés haladéktalan megadására a kormány minden iskolafenntartót kötelezzen s ahol az iskola fenntartó a fizetést szegénysége miatt meg nem adhatná, ott az állami pénztár haladéktalanul siessen a tanító segítségére. Végre:

6., addig mig törvényhozási uton a tanítók fizetése a fenti elvek szerint rendeztetik:

Kéri az országos tanítói nagygyűlés, hogy a hasonló minősítési állami tisztviselőknek az 1911-ik évi január 1-ig visszamenőleg megitélt drágasági pótlékot — a sokkal szomorúbb anyagi viszonyok között élő — bármily jellegű iskolákná működő tanítóknak is adja meg, valamint az 1912. évtől kezdődőleg az ál. tisztviselők részére megigért családi segélyt a tanítók részére is biztosítsa:

Az állami tanítók határozata:

Czabán a következő határozati javaslatot olvasta fel: *A közgyűlés megállapitja, hogy azokat az igéreteket amelyeket eddig a tanítók kaptak, nem valtották be. Határozza el a közgyűlés, hogy a magyar állami tanítók minden társadalmi és kulturális tevékenységből kivonják magukat, ilyenekben részt nem vesznek, mindaddig, mig anyagi helyzetükön nem javitanak, ellenben a legnagyobb mértékben elösegitik az általános egyenlő, titkos községenkénti választójog megvalósitását, mert ettől várják sorsuk javulását.* Követeléik, hogy a tanítókat oszsak be a XI., X., és IX. fizetési osztályokba, szolgálatuik arányában, ugy, hogy az egyes osztályokban automatice előlépjenek négy évenként, maradjon meg az ötödéves korpótlék, a drágasági és családi pótlék megállapitása egyenlő módon történjék a középisk. és polgári tanároknál és terjesszék ki az óvónőkre és ozvegyekre is, végül számittassék be a nem állami szolgálatban eltöltött évek száma is.

Megjegyzés Bodonyi megnyitójára.

Lapunk novemberi számának vezető helyén Bodonyi szép elnöki megnyitásában egy olyan nézetét nyilvánitja, melyet szó nélkül hagyni nem lehet. Nem lehet, mert a Bodonyi akaarta ellenére is veszedelmes következményekkel járhat a mi táborunk meggyöngitésére.

Az ellenséges sajtóról volt szó, (Világ, Ujkorszak), melyek, a tebadtulság cegére alatt ejem minket, kath. tanitókat gyaláznak, lesajnálnak. Egyháziunkat és hitünket folyton támadják. Ezt szerény nézetem szerint azon nagyon bátor kijelentéssel kisérte, hogy az a tanitó, ki elegendő szilárdságot érez, hogy kathlikus elvi álláspontján megálljon, aki hite és egyháza iránt tántorithatatlan hűségel viseltetik, **hátran olvasháta** a lapokat, sőt a legjobb hadvezér mintájára legjobban teszi, ha az ellenség működését figyelemmel kiséri.

Erre kijelentem kereken, hogy az ellenséges sajtót nem olvasháttuk, hogy miért, megokadatolom.

A jó és rosz sajtó arra törekszik, hogy helyes, illetőleg hamis elveinek igazairól meggyőzze olvasóinak. A szerkesztő ügyességétől függ, hogy a legabszurdabb állitását is az igazság mezébe tudja öltöztetni. Az olvasó közönség pedig az egész vonalon felületes. Vagy ha nem felületes, arra, hogy az igazság látszatából kihámozza a hamis valót, fatolgatni, kutatni nincs ideje, vagy mondjuk ki, sok olvasónak nincs is hozzá fetelensége, diszitngváló képessége. Mi Könignak ebből? az, hogy amint láthatjuk, sok esetben a theologialag képzett egyházi férfiak is, kik gondolkodni is tanultak, magukévá teszik a legrosszabb elveket és egy szép napon még azt is meggyőződéssel állitják, hogy jó az iskolák államositása. Jó azt az egyház kebelérül letépni. Hát akkor a kevésbbé kvalitikáltak, a lui tudományjak ban járatlanabbak hováinutnak a rosszú sajtó hatása alatt? Az egész intelligencia romlottságát ezen sajtó olvasásának tulajdonithatjuk.

Igaz, hogy Bodonyi Nándor azt is mondja, hogy „az az olvasó, ki litében tántorithatatlannak tudja magát.“ Nohát kérem ki az, ki hitében erősnek ne gondolná magát? De mi is a szentitásnak figyelmeztetése? „Aki állni vélj magát, vigyázzon hogy el ne bukjék!“ Ugy van! Azért az anyaszentegyház sok könyvet és lapott tett már indexre, melyeket bár terhe alatt olvashatnik csak, még azok is, kik magukat megingathatatlannak tartják magukat

Es ha valaki azzal nyugtatná meg lelkiismeretét, hogy a rossz sajtó mellett a jót is olvassa, az a szerény meggyőződésem, hogy a rossz mindig jobban hat a rosszrahalló emberi természetünkre, mint a jó. A rossz sajtó csak deljén testszét vissza, később megkedvelteti magát.

De mégis van kivétel is; aki mint hadvezér, kell hogy olvassa. De ez a hadvezér nem mi vagyunk, hanem pl. a kath. sajtónak szerkesztőségje, melyt terrnszetes hadvezér a közvélemény irányitására, Más nem. Ez gondoskodik arról, hogy minket az ó szellemében az ellenség haditállásáról, ferveriről tájékoztassa.

Fehe tehát a rossz sajtóval, senki azt előfizetésével ne támogassa. Ellenségeink még tévedésből sem járatnák a mi lapjainkat! Hát mi járassuk?

Ezekben véltem szerény ellenvéleményemet kifejezni.

Ruzsinszky József.

Egyesületi élet.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Baranya Nagynyárádon, 1911. évi junius hó 12-én a mohácsi espereskerületi által megtartott tanitó gyülése alkalmával.

Jelen voltak: Ft. Ambach Mihály esperes egyházi elnök, nagys. Kesercs Ferenc apátplébános, Reinhart György s. lelkész mohácsi, Magyar Miklós k. esperes, lapszerkesztő, Reiner Ferenc somberki, Raiczi János mási plébánosok és Graumann Imre nagynyárádi s. lelkész. Plank Endre mási körlegző, Frey János nyug. tanitó majsi és Habel Ignácné Liptold, vendégek. Kisszély Andor igazg. tan. vilagi elnök, Vidákovics Kazimír, Kugyeray Mária, Kugyeray Teréz, Hruban Matild, Frank Mária, Molvay Mária, Kőpf Gusztáv, Amberger Béla, Prihek József Erős József, Kerner Róbert, Boda Károly, Földvári Sándor, mohácsi; Szende Mátyás kt. és Harsányi Gáspár Baharczi; Halász Ferenc, bári; Mautlner Ferenc, kisnyárádi; Haber Ignác kt. és Szigvárt József, liptódi; Ungar Géza, Droppa Gyula, Király Gyula, Fehér Ernő, d.-szekcsői; Hengl Boldizsár kt. és Ohlam Mária és Saál János, lánycséki; Heisinger János és Frey Anna, majsi; Tóbel József, udvari; Kirschner János kt. és Hodina József, nagynyárádi; Oberts Lajos, sátorhelyi; Mikolovits István puspok-pusztai; Kienle Antal kt. és Gaiser József somberki; Köves János, szederdobokai; Strumberger Antal, rózsafagcsonyi tanitók és tanitónők.

Tárgy:

1. Elnöki megnyitó. 2. Mult gyülés jegyzőkönyvének felolvasása, hitelesítése. 3. A raizoláson, nagy-nyárádi tanitó tanitó. 4.Pénztáros jelentése. 5. Tagdij és előfizetések beszedése. 6. Esetleg bekérkezett pályatételek felolvasása. 7. Az „Ujkorszak“ elbodja: Droppa Gyula, dunaszekcsői tanitó. 8. Indítványok.

Határozatok;

Főtiszt. Ambach Mihály esperes, egyh. elnök üdvözli az egybegyűlteket ezen szép köszöntésel: Dicséretessék Jézus Krisztus. — Örömének adó kötelezett, hogy egy-ket tag kivételével, ki valamelyik akadály miatt nem jelentek meg, mindannyian megjelentek, mi arra mutat, hogy érdeklődnek a gyülés után. Sajnálatnak ad kifejezést, hogy az ószi gyűlést nem lehetett megtartani a kerületben dühöngő kolera miatt, ennek hatásaiba nem volt megtűlva az összejövetel, mégis jobbnak vélte elmulasztani ezen összejövetelt, ne hogy véletlenül is tovább hurcoltassék a járvány. Ezután semmi sem togia visszatartani, nogy az ószi, mint a tavaszi gyűlések megtartásától. Most is — ugymond — egy járvány uralkodik országunkban, a mely sokkal veszedelmesebb a kolera járványnál, különösen a gyermekek, de a felnőttek lelket támadta e járvány és dönti örök kárhozatba. Ezen veszedelmes betegség a szabadumkives és szabadgondolkodók által terresztett baciilusok, t. i., „hogy ki a kereszttel s vallással az iskolából“. „Haza“ üres fogalom, „Isten“ csak frázis — mondják és hirdetik a szabadbölcsesek. Ezen mételyek terlesztői mindegyikünk alatain korpogtattak, hogy mézesmázos szavakkal tanitó-tereszenek, mert jól tudják, hogy „a kié az ifusag, azé a jövő!“ Kopogtattak pedig az „Ujkorszak“ czimü lapnik által. Azonban ismerve a mohácsi esperes kerület tanitói kő lelkes tagait, nem félti őket, hogy egy olyan szenyiratnak, mint az „Ujkorszak“ hatása alá kerülnek. Szent meggyőződése, hogy kerületének mindegyik tagja jó hazafi és egyházának hű fia. Kéri egybegyülteket, hogy ezután is maradunak meg vallásos és erkölcsi szellemben, mert vallás nélkül nincs igaz élet s ha valahol találkoznának szegény, megtévesztett társaikkal, inarkodjanak őket tévelygésükről meggyőződni és visszavezetni a kereszt árnyékába. Kéri Istent, erő és kitartást adjon ezután is a kőri tagokra, hogy lelkiszbeszek a kisértéseket. Mindezek előre bocsátása után meg egyszer szivből üdvözli a megjelenteket s a gyülést megnyitta.

2. A jegyző a mult évi gyülés jegyzőkönyvét felolvassa, melynek végén Kisszély Andor vil. elnök és Kugyeray Teréz felszólalnak, hogy a 15. ponthan t. i. „Pénztári jelentés, mivel pénztáros nem volt jelen, nem tartathatott meg, valamint tagsági dij és előfizetési beszedése is ez okból elmaradt, csak kevesen fizettek Főt. esperes egyh. elnöknek.“ és vilagi elnöknek. Fent nevezettek felszólalnak, hogy miért nincsenek following ezzel az, akik már megfizettek tagsági dijakat?

Oberst Lajos, kőri jegyző kijelenti, hogy a tavalyi jegyzőkönyv szerint II. jegyző vezette s igy nem tudhatta a fizetők névsorát.

Kisszély Andor kéri jegyzőt, hogy a 12. pontban előforduló Báter József egyleti titkár nevét javitva ki Jánosra, mert az tévesen van irva. Jegyző tudomásul veszi s kijavitja.

3. Egyh. elnök fölkéri Kirschner János nagynyárádi tanitót, hogy a raiz és testesitő tartandó előadását kezdje meg, mivel a programmban jelzett 3. pont, t. i. „A pénztáros jelentése“ — nem tartható meg, mert ismét nem jelent meg. Miélőtt Kirschner János salát módszerét bemutatná, kéri a jelenvoltakat, hogy szeretettel meg neki röviden felolvasni, az állam által kiadott, a raizra vonatkozó utasitást, mely az anyagot osztályonként meghatározza s annak mikénti feldolgozását állitia elénk. Előadó ezek eloröbocsátása után, a saját tanitási módjára tér át. O is be szabott szakaszokban tárgyalta a dolgot pedig: I. oszt. az egyenes vonalakat, u. m. vizszintes, higgöleges és ferde vonalakat ismertetí a gyermekekkel s különösen a szemmértéket gyakorolta ez osztályban. II. oszat. a kört ismertetí. A kört egy golyóm és egy fonalat szemléltetí. Ezután az elődiszist, toiásdad és szivalaku vonalakat ismertetí és szemléltetí. III. osztálytol kezdve a három oldalra kiterjedő testeket raizoltatja s az egyszinü tárgyakat fetesteti. IV. oszt. 2-3 tárgyat csoportositva, minden oldalról szemléltetve, raizoltatja le a gyermekekkel. V-VI. oszt. különösen a távlati raizokra tér át. Megmagyarázza a gyermekeknek, hogy miért látszanak a távolabbra eső tárgyak mindig kisebbeknek s szükebbeknek. Ezután a természetben raizolat távlati raizokat s azokat kifesteti.

Előadásában különösen hangsulyozza, hogy ő nem raizolja le előbb a tárgyat, mert ezáltal minta másolás lesz csak raizolás és nem természet utáni raizolás. Kerner Róbert, mint Kisszély Andor vil. elnök s mások hozzászólása után, egyházi elnök megköszöni előadó fáradságát s tanitásságos előadását. Világi elnök kéri a kőri tagokat, hogy ezután hárhol tartassék a közgyülés, ott egyszersmint a gyermekekkel valamely tantárgyból gyakorlati előadás tartassék. O most is azt hitte, hogy Kirschner a gyermekekkel fogja gyakorlatilag bemutatni a raiz és testés módszerét. A közgyülés elfogadja az indítványt.

Egyházi elnök kéri az időközben megérkezett pénztárost, hogy számadását mutassa be a gyülésnek.

IV. Szende Mátyás bárszati tanitó kőri pénztáros, miélőtt számadását bemutatná, kéri elnök urat, hogy ezután lenne szives a főszolgabiró hivatalunkban felkérni, hogy a falusi legyen tiszteletben tartva, melyen a mohácsi esperes tanitó körbol vezetése alatt 8 tanitó és egy káplán részt vett, kik bizonyára nem sajnálták a költségeket s fáradtságot. A gyülesen tapasztalhattuk, hogy egy év alatt kevés buzgalommal s kitartással mily szép eredményt lehet elérni az egyházi ének tanitásában. De nem csak Kalocsán értek el szép sikert, hanem még rövidebb idő alatt itt Nagynyárádon Kirschner János tanitó, amint azt a mai szent misén hallottuk. A nézetenkai gyermekek elégge jól vegztek a responzoriumokat.

Hengl Boldizsár kéri a kőri gyülest hogy a jövő évi tavaszi gyülés Lánycsókon tartassék meg, hol belogia mutatni gyakorlati előadás keretében az ének tanitását.

Az indítványt elfogadják.

Az idei ósz gyülesi Mohácson határozzák megtartani.

1910. volt 55 tag, fizetett 28 tagy = 1.17 kor. ezek közül 1 tag 3 kor, kettő pedig 1-1 kor. 25½ tag fizetése = 103 kor.

1911. fizetett 2 tag = 8 kor. vissza van meg 53 tag = 212 koronával. Vagyis 1907-tól 1901. januar 11-ig beszedett 345 korona bevétel 801 kor. 50 filler, b) összes kiadás 385 kor. 36 fillér. Pénztári maradvány 116 kor. 14 fillér.

Hátralék: 1907. évről 9 kor., 1908. évről 12 kor., 1909. évről 24 kor., 1910. évről 96 kor., 1911. évről 204 kor. Összesen 345 korona.

Egyházi elnök kéri pénztárost, hogy a hátralékosok névsorát küldje el neki, s ő hivatalosan fogja felszólitani, hogy hátralékaikat vagy postán vagy a legközelebbi ószi gyülesen fizessék meg, ellenkező esetben végrehajtatnak rendel el ellenük.

Felfüggeszti egyh. elnök a gyülest, hogy a tagok befizethessék tagdiajkat. Befizetés után egyházi elnök ismét megnyitja a gyülest s kéri Kisszély Andor vil. elnököt valamint Kugyeray Teréz, Kerner Róbert és Hesksinger János tanitó urakat, hogy pénztáros számadását felülvizsgálják s a kőrgyülésnek tapasztalatairól beszámoljanak.

V. Egyh. elnök bejelenti, hogy hozzá csak két pályatétel érkezett be és pedig Krieger Ilona és Hoczai Tamás tanitónők. Ezen pályatétel szerint, hogy miután az idő nagyon eliére haladott, ne olvassassék fel egyik pályatétel sem. Az indítvány elfogadtatott.

VI. Elnök bekéri, Droppa Gyula dunaszekcsői tanitót, hogy értekezletet az „Ujkorszak“ ol vasná fel. Droppa Gyula a szépen kidolgozott értekezlet felolvassa s annak végén indítványozza, hogy — mondta ki a kerületi gyülésünk, hogy az „Uj korszak“ a kath. tanitóság szégyenére készült s annak mindenn tagja ellen is ezzel szemben nem léteznének ismeri el. A közgyülés az indítványt egyhangulag elfogadta s felolvasónak köszönetet szavaz.

Hengl Boldizsár lánycsöki tanitó, indítványozza, hogy az egész mohácsi esperesi kerület tanitói állanak be a keresztényszociálista szövetkezetbe.

Az indítvány elfogadtatik.

VII. Egyh. elnök indítványozza, hogy f. é. junius hó 4-ik napján tartandó szám „Kath. tanitók ösz. nagygyülésen“ a mohácsi esp. kerületi tanitói kőr is képviseltesse magát legalább 1 kőri taggal. Azonban ha mások is részt akarnak venni a nagygyülésen, jelentsék be magukat miélőtt egyh. elnöknél, hogy illatalmazást megadhassa a kőr nevében, miáltal a résztvevőknek a nagygyülésen szavazati jog biztositatik.

A közgyülés elfogadta az indítványt s Kisszély Andor vilagi elnök urat kéri fel, hogy a kőrt, a nagygyülésen képviselje.

VIII. Egyh. elnök jelenti, hogy Kisszély Sz. Ernő II. jegyző az ószkor, más esperesi kerülethe ment át, ezért indítványozza, hogy helyébe II. jegyznek Hodina József nagynyárádi oszt. tanitó választassék meg.

Az indítvány elfogadtatik.

IX. Egyh. elnök jelenti, hogy f. é. máis 18-án Kalocsán az egyházi zene egyesület kőrvezetői tartott, melyen a mohácsi esperes tanitó körbol vezetése alatt 8 tanitó és egy káplán részt vett, kik bizonyára nem sajnálták a költségeket s fáradtságot. A gyülesen tapasztalhattuk, hogy egy év alatt kevés buzgalommal s kitartással mily szép eredményt lehet elérni az egyházi ének tanitásában. De nem csak Kalocsán értek el szép sikert, hanem még rövidebb idő alatt itt Nagynyárádon Kirschner János tanitó, amint azt a mai szent misén hallottuk. A nézetenkai gyermekek elégge jól vegztek a responzoriumokat.

Hengl Boldizsár kéri a kőri gyülest hogy a jövő évi tavaszi gyülés Lánycsókon tartassék meg, hol belogia mutatni gyakorlati előadás keretében az ének tanitását.

Az indítványt elfogadják.

Az idei ósz gyülesi Mohácson határozzák megtartani.

X. Kisszélyi Andor vil. elnök indítványozza, hogy Kőródy Miklós pusp. tanitóképzési tanár urnak, ki a tanitói nyugdij ügyben oly nagy mozgalmat indított, a közgyülés hálás üdvözletét lejezi ki és e mozgalomban hatalmas erőt szegyen.

Az indítványt a közgyülés elfogadta s felkesen megélienzi Kőródy Miklós tanár urat.

XI Főt. Reiner Ferenc somberki plébános felszólal, hogy pénztáros által tett panasz nem egészen jogos, miután a községi jegyző azzal, hogy tőle megtagadta a furvart és napidiját, nem cselekedett törvényellenesen, mert van egy községi rendelet mely szerint csak a főszolgabiró meghatalmazása folytán engedélyezheti a községi hivart s napidiját a tanitónak. Ehhöl kiköylöag ismételten kéri az egyeres egyházi elnök urat, hogy ezután fölkérné a főszolgabiró urat, hogy ezen utasitást a jegyzőknek kiadná. Indítványozza, hogy a gyülés napidiját az iskolaszékek költségvetésébe be kellene venni évről-évre és pedig, mivel minden oly drága, ugy hogy az eddigi 2 korona nem elégséges, azért 5 koronára felemelendő, amint az Somberken jelenleg is történt. Ezen költség felevelése, a kötöségvetésbe , meg van engedve és bizonyára egy iskolaszék sem fogja azt tanitóiától megtagadni.

Az indítvány lelkes éljenzések között elfogadtatik.

XII. Kisszély Andor vilagi elnök jelenti, hogy a pénztárt a kiküldöttekkel megvizsgálta s helyesnek találta.

A közgyülés tudomásul veszi.

XIII. Uj tagokul tölvétetnek: Graumann Imre nagynyárádi káplán, Krieger Ilona sátorhelyi, Molvay Mária mohácsi tanitónők, továbbá Hodina József nagynyárádi, Tóbel Béla dimaszekcsői, Nagl János lánycsöki tanitók.

XIV. Egyh. elnök, mivel más tárgy nem lévén, a gyülést bezárta.

K. m. f.

Oberst Lajos 1. jegyző.

Ambach Mihály egyh. elnök.

Hodina József II. jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Hímesházán, 1911. évi **junius hó 1-én**, a máriakémendi egyesület helyiségében a tanitói jegyzőkönyv szerint.

Jelen vannak; Dr. Frey János esp. pléb. ker. tanfelügyelő ösz. képviselő, mint a kőr egyházi elnöke, Farkas Kamill vil. elnök, Eisenbart Ferenc alelnök, Hay János pártozas, Liebhald Lajos, Rösz Antal, Takács Mihály plébánosok, Geltauer Miklós, Scharfenberger Ilona, Scharfenberger Lajos szedelőkészek, Csida Gyula körjegyző, Komlósi Antal, Dupliuszky Béla, Jüzer Antal, Fischer Katalin, Bresich Ferenc, Varga Károly, Hafner János, Darázsi Mihály, Koffán Béla, Százay István, Miklósi József, Bucz Odön, Lex József, Sax György, Weltin Ferenc, Leicht Alajos, Hesz Béla, Heigl Ernő, Dillmann Lajos, Resch József, Becskosvzky Ede, Wagner Károly tanitók. Vendégek: Farkas Teruska, Dillmann Marika, Kienle Antal, Peter Pál, Peter György Somberekről, Schöndorf Antal Lovásszhetényről, Hengl Boldizsár Lánycsókról.

A tagok d. e. 10 órakor résztvettek a szt. misén, mely után tanácskozásra vonultak vissza az Iskolába.

Dr Frey János egyh. elnök üdvözli a megjelenteket, a gyülés megnyitására Farkas Kamill vil. elnököt kéri fel.

I. Farkas Kamill vil. elnök óva inti a tanitókat, ne hagyják magukat a nemzetközi szociálisták által elcsábitani, ne üljön fel senki fetszetős szófizmáinak, melyeknek tendenciája nem más, mint szivünkből a vallásosság kiirtása és az igazság, más szóval a kath. egyház elleni szabadkimives gondolatokat akarják belénk csalni, mert nagyon jól tudják, hogy a kath. tanitóság nagy tábora hű serege a kath. egyháznak. Ezzel szemben buzditja a hallgatókat, legyenek keresztény szociális-

ták, mert szükséges, hogy a kath. tanítókat ért sok sérelem megszüntetése érdekében egyesüljünk, de történjék ez az egyesülés keresztény szellemben. A kér. szociálizmus dadáin a tanítói ipadelmeinek tanítók is teljes erővel előmozditani. Ezután tájékoztatta a tagokat a pécs egyh. kath. tanítóegyesület választmányi ülésének lefolyásáról, nevezetesen az egyesület pénztárának állapotáról, hogy a mi körünkből is sok hátralék van; a közgyűlésről, hogy julius 3-án lesz, felkéri a tagokat, hogy mennél többen vegyenek részt; Kőrösy Miklós tanítóképző int. tandnak a választmány által elfogadott fizetésvendégek indítványát (díjelővassa) kéri tagtársait, hogy emeljék határozatta; végül ajánlja, hogy a IV. egyetemes tanitó kongresszuson mennél nagyobb számban jelenjenek meg a tanítók Bpesten, aki csak tehetö, legyen ott. Körünk is küldöm fel egy képviselőt. Az ülést megnyitottnak nyilvánítja.

A jelenlevők lelkes éljenkiáltással honorálják a szép megnyitóbeszédet és már ennek hatása alatt következőket mondottták ki határozatképpen:

a) Az ülel közgyűlésre a palotaborzoki, püspökiaki és rácmecseki plébánióhoz tartozó tagokat jelöli ki a kör, a jövő évben pedig azok kötelesek résztvenni, akik a fekedi, szebényi és vémánd plébániának területén működnek. Azonkívül, aki csak tehetö, jelenjen meg.

b) Kőrody Miklós tanitóképezdei tanár indítványát a kör egyhangulag elfogadás, határozattá emelt.

c) A kör az egyetemes tanitói kongresszuson képviseltetni magát és pedig kikütöl Parkas Kamill vil. elnököt, kinek költségét a kör viseli, továbbá Weltin Ferenc, Beck Károly és Wagner Károly tagokat.

2. Hay János pénztáros jelenti, hogy a kör pénztárállapota a következő: készpénzmaradvány 32 K 35 f. tagdíj és tápintézeti járulék befolyt 96 K összesen 128 K 35 f. Kiadás: A központba küldetett 50 K, irodai kiadás és meghívók 8 K, tápintézet 24 K. Összesen 82 K. Marad készpénzben 46 K 35 f. A hátralék 193 K. Itt kérdést, intéz a kórhoz, mit tegyünk azokkal, akik a kötelezettségüket, de tagdíjukat nem fizették meg? Heten vannak, egyöntetes tartozásuk 52 K. A kör elmondta, hogy a pénztári leltetést tudomásul veszi, azokról, akik körünkből eltávoztak a hátralék beszedendő.

Ezzel kapcsolatban olvasztatik az 1911/911. sz. egyhm. tanfelügyelői leirat, amely a hátralék bekülldését sürgeti. Elmondó esperes és az ul tagok kedveért részletezi, hogy a tagdíj 3 K, a tápintézet járulék 2 K, a „Katholikus Iskola" előfizetési díja 1 K. Összesen 6 K. Felszólít mindenkit, aki hátralékban van, egyenlítse ki tartozását,mely célból a gyűlést öt percre felfüggesztő.

3. Felolvasatik a 95/911. sz. egyhm. tanfel. leirat, mely a mohácsvidéki rk. tanitógyesület pénztárának és könyvtárának rendezéséről szól. Felszólítja az esperest, hogy a felolvastatott tanitógyesület pénzét az alapszabályok egy példányával együtt küldje be a megyés püspök ómeltóságához és kérje annak a pécsegyhm. kántortanitók nyugdíjintézete részére való átengedését. A kör ilyen értelemben határoz. Miután a könyvtár már három részre osztatott, a kezünkben levő (harmadrész) könyvek a kör tulajdonát képezik.

4. Felolvastatik a rk. iskolaegyesület célja. Miután a kör már utóbbi gyűlésünk alkalmával kimondta, hogy pártoló tagunak lép be, ezen határozat most megüttittük, a tagsági díj, egyszersmindenkorra 50 K, beküldetik.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Kitüntetett tanitó. Megyés Püspök Ur Ó Méltósága a következő levelet intézte ft. Zador Alajos esperes urhoz: 3339/1911. isk. sz. A pécsi püspöktől, Nagytiszteltelendő Esperesi Hivatalnak Baranyaban. Előterjesztésemre szentséges Atyánk XI Pius pápa Mayer József baranyabánai igazgató és kántortanitót hosszas szolgálatainak a s a katholikus népoktatás terén kifejtett érdemeinek, valamint kántortanitói minőségben s tehát az egyhaz szolgálatában teljesitett buzgó munkásságának elismeréseül és jutalmazásaként a Pro Ecclesia et Pontifice-keresztet kegyesen kitüntetni méltóztatott. E legmagasabb kitüntetésről a kegyelmes értesítést s egyuttal az érdemkeresztet napokban vettem Rómából s most idecsatoltan azzal küldöm meg Esperes Urnak, hogy találjon valamely megfelelő keretet és a magas kitüntetéshez illő alkalmat, amelyen az érdemrend a kitüntetettnek megfelelő ünnepélyességgel átadható leszen s ez alkalommal neki azt az én nevemben átnyujtani szíveskedjék. Mindig öszinte és igazi öröm tölt il lelkemet, valahányszor az én kedves tanitóim, kiket Főpásztori szivem egész melegével szeretek, bárminemü kitüntetésben részesülnek. Örömöm azonban tuláradó akkor, ha az a legmagasabb helyről érkezik s a jelen esetben azon boldog körülmény forog fen, hogy az erdő-hat felkent fejedelme, Jézus Krisztus földi helytartója terjesztette ki legmagasabb figyelmét egyik tanitómra, ami valóban boldogzá tesz, mert látnom kell, hogy tanitóim sorában évről évre feltünik egy-egy kiváló egyéniség, aki életével, működésével és példájával akkora sikert vív ki azártatlan gyermekek nevelésében s ezzel a kath. egyház magasztos céljainak előmozditásában, hogy anyaszentegyházunk feje, a szentséges Atya is érdemesnek találja magas kitüntetésével felruházni. Adja át Esperes Ur a kiváló, derék tanitónak üdvözletemet, áldásomat s azon óhajomat, hogy a jó Isten, aki e kitüntetés neki megérni engedte, adjon még hosszu és örömteljes életet az elért sikerek boldog élvezetére. Pécs, 1911. évi november hó 22-én. † Gyula s. k. püspök.

Megyés- Püspök Ur Ó Méltósága rendelete a Rendszabályok beszerzése tárgyában: A nm. püspöki kar f. é. április 28-án tartott tanácskozmányán jóváhagyta a róm. kath. népiskolák közigazgatásának rendszabályát. Az országos kath. közoktatásügyi tanács elnöksége pedig megkapta az utasitást, hogy eme rendszabályok kinyomatásáról gondoskodjék. Ez intézkedések folyománya, hogy a szóban forgó rendszabály már elhagyta a sajtót s a Szent-István-Társulat könyvkiadó hivatalában példányonként négy (4) koronáért megszerezhető. Tekintettel ama körülményre, hogy a szóban forgó rendszabály az összes érvényben levő magyar népoktatásügyi törvények, rendeletek és utasitások felölelésével s a kath. népoktatásügy 40 éves fejlődésének figyelembevételével szövegeztetett, lehetetlen a jövőben valamely magyar róm. kath. iskola ügyeit anélkül vezetni, hogy ezt az érdekeltek ne használák, miért is jelen sorok ezennel rendelem, hogy a szóban forgó uj rendszabályok az összes hatóságom alá tartozó elemi népiskolák, polgári iskolák és tanitó- és tanitónőképzőintézetek részére legalább egy példányban beszerztessenek. Az iskolaszéki elnökséget és iskolagazdatságok saját használatukra az iskolai pénztár terhére vehetik meg. Ha azonban e források mellőzésével célszerűnek mutatkozik, ugy a szóban forgó rendszabályok az 50 filléres beiratási diákból az iskolai könyvtár részére oktvetlen beszerzendők s megőrzés végett az illető könyvtárosnak átadandók. Nincs kifogásom az ellen, hogy ahol megtehető, ott egy példány az Iskolaszéki elnökség s egy példány az iskolai könyvtár részére szereztessék be. Az azonban ismételten rendelem, hogy ez vagy ama forrásból egy példány rendszabályul minden iskola rendelkezzék.

Felhivás Baranyavármegye térképének megrendelésére. Több kerületből panaszok érkeztek, hogy a Szent-István Társulat nem gondoskodik Baranyavármegye térképének kiadásáról. Megyés-Püspök Ur Ó Méltósága ez ügyben sürgősen megkereste a Szent-István-Társulat igazgatóságát s az igazgatóság teljesen indokolva tudatja, hogy a Szent-István-Társulat térképek kiadásával nem foglalkozik, azonban a Kogutovic cégzel amely ilyen dolgokban egyedüli kiadó, érintkezni szokott s ez érintkezés most is megtörtént. A Kogutovic cég egységesen akar eljárni s az egységes elvek megállapitása céljából a minisztrium részéről tanszermuzeumban értekezlet lesz, mely az egész országra nézve egységes elveket állapit meg. Baranyavármegye kir. tanfelügyelőjének már előzetesen tett lépései folytán a kiadandó térképek közül az első Baranyavármegye térképe lesz s ezt az alábbi levél vitiajtja meg. 3654 sz. 1911. Nagyságos Wajdits Gyula egyházmegyei Főtanfelügyelő urnak Pécs. Hivatkozással Nagyságodnak 1644/1911. számu átiratára van szerencsém tisztelettel tudósitani arról, hogy a vármegyei térképek kiadásának ügye igen közel áll a megvalósuláshoz a mennyiben ez ügyben legközelebb a vallás és Közoktatásügyi minisztr (a magyar Földrajzi Intézet értesitése szerint) 132.492/1911. sz. rendeletével szakbizottságot küldött ki, mely bizottság rövidesen előkészíti a vármegyei térképek ügyét, köztük a mienkét. Legyen szabad Nagyságodat tisztelettel felkérem, mélóztassék közreiatni, hogy az egyházmegyei hatóság e készülő térképet lehetőleg minden baranyamegyei róm. kath. iskolának megrendeltesse 1—1 példányban. Ismételten kérem szives értesitését arról, hogy a róm. kath. iskolákról hány példányt lehetne elhelyezni. Kiváló tisztelettel Pécs, 1911. évi december hó 4-én. **Ember János** kir. tanfelügyelő. Tájékozás céljából azért közöljük ezen átiratot, hogy az összes érdekeltek tudják meg, miszerint egyrészt a térkép gyors megjelenése attól függ, hogy elég megrendelő lesz-e vagy nem s továbbá, hogy ez irányban Baranyavármegye kir. tanfelügyelőjéhez kell fordulni, ugyanis: a kir. tanfelügyelő ur inditotta meg ez irányban a tárgyalásokat, amelyek már befejeztettek s most a térkép, ha elég megrendelő lesz, mihamar meg fog jelenni. E tárgyban a tanszermuzeum szakbizottsága fog ülésezni, hogy az egész országra nézve a térkép kiadások egységesek legyenek s mivel S-10 napon belül ezen illés megtartatik s az általános elvek megállapittatnak, nyomban a térképek kiadása következik. Ez egyuttal azt is jelenti, hogy mindenütt uj térképre lesz szükség.

Karácsony és ujév napja következik. A családok s a béke a szent ünnepét, mely nap arra emlékeztet, hogy angyalok hirdették: Dicsősség a magasságban Istennek s békesség a földön a jámbor szándéku embereknek, a magyar tanitóságot ebben az esztendőben élénk harc közepett találja. Ilyen harcos, küzdelmes idők voltak a husvéti szent ünnepek alkalmával is. Az emberi élet nyugalmat alig ismer. Az eszméryek, amelyek ejen a nagy napokkal állanak kapcsolatban, egyik okát képezik annak, hogy az ember harcolni kénytelen. Az eszméryek diadala jelenti mindig a haladást, a sikert s az ember anyagi és erkölcsi boldogulását. Éppen ezért nem is siránkozunk azon, hogy egyháznk legnagyobb ünnepei a magyar tanitóságot egyik kezében az igazságok, másik kezében az általános nemzeti kultura diadalérő látjuk kiterni. Van abban sok igazság, hogy az eszmék diadalát a nagy alkalmak jelentékenyen előmozdják. Március idusa, amikor a természet erői feléledmen működtek Rómában, volt az alkalom a köztársaság embereinek, hogy megkiséreljék Césarban a zsarnokságot megfoltani. Ma is emlékezetes Deák Ferenc husvéti cikke, amely arra inditotta Ferenc József királyt, hogy a magyar nemzeti alkotmány visszaállitása érdekében a tárgyalásokat az ország vezéreivel megkezdje. A tanitóság helyes érzékéről tesz tanuságot, hogy ki tudja valszami a nagy alkalmat a szenlélődések nagy napjait s ezzel mintegy érleli az eszméket s elökészíti azok diadalát. Mi tudjuk, érezzük és átéljük mindazokat a lelki harcokat, amelyeket a magyar kultura embereinek végig kell harcola s ezért szivből kivánjuk, hogy a most következő karácsonyi ünnepek erőt, lelkesedést, hitet és meggyőződést öntsenek a magyar tanitóságba, hogy az Ige megtestesüléseinek nagy napja lelkesitő példa legyen a bekövetkezendő uj esztendőben azon Igék megtestesitésére, melyekért éltünknek java részét feláldozzuk. Ebben a szellemben kivánunk kedves olvasóinknak boldog karácsonyi ünnepeket és szerencsés boldog uj esztendőt.

Halálozás. Répás Rezső fiatal kartársunk, aki Bonyhádon szép sikerrel közmegelégedésre működött, váratlanul elhunyt.

Szende Mátyás babarci kántortanitó hirdetésére felhivjuk a kántortanitó urak figyelmét.

Szerkesztői üzenet.

Sch. Gs. Cikke már ki volt szedve, de az események már túlhaladták s igy kénytelenek voltunk törzsavonni.

Mindazoknak kik nevem napja alkalmából üdvözöltni szivesek voltak, szives megemlékezésükért e helyen mondok hálás köszönetet.

Sz. j. Kánya. Birálom véleménye alapján kimaradt.

Flammen der Liebe,

Christkatholisches Gebet und Gesangbuch. Herausgegeben von Mathias Szende. Baharcz. A könyv 600 oldalnyi terjedelmü, első része imákat, második része énekeket tartalmaz. Az imák 170, az énekek majdnem 400 oldalt foglalnak le. A könyv végén több magyar ének is van közölve. Nyomása tiszta, világos. Kapható szerzőnél, aki egyuttal kiadó is Baharczon. Ára vászonkötésben 3 kor., bőrkötésben 5 korona.

ORGONA-HARMONIUMOKAT
mindkét rendszer szerint a legolcsóbban szállít
Pajkr Rezső és Társa
Budapest, X., Delej-utca 25. sz. (Tisztviselőtelep.)

Európai rendszer szerinti harmoniumjait is ajánlja. — A remek hang, az amerikai rendszer elmes szerkezete által létrehozva, saját dicsőretét zengi. Jelentékenyen olcsóbb az amerikai gyártmánynál. Ára 130 kor.-tól kezdve. Részletfizetés 10 korónál. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 5 évi jótállás. Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig. **Pedálos harmoniumok** mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló-orgonák — Tan célokra és lelkészeknek külön szakalékkedvezmény. **Részletfizetés engedélyezve.**

Két arany, 1 ezüst és 1 nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

A pécsi országos kiállitason állami aranyéremmel kitüntetve.

Alapittatott 1867. évben. Alapittatott 1867. évben.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA ORGONAÉPITŐK
Orgona- és harmoniumgyár Pécsett
A budapesti bazilika nagy orgonájának építője.
Ajánlják kitünő hangu és erős szerkezetü légnyomatu és elektromos berendezésü
ORGONÁIKAT
a legjutányosabb árak mellett művészi kivitelben Raktáron kitünő hangu
harmoniumok minden nagyságban.
Elektromos fujtató készülékek **Elektromos fujtató készülékek**
Árjegyzéket kivánatra ingyen küldünk

Pártoljuk a honi ipart, ne szóval, de tettel!!
Hazai posztónemüeket
dús és izléses választékban eredeti gyári árakban
árusitja kizárólag
KRAUSZ ARNOLD posztógyári nagy raktára
Király-utca 15. szám **PÉCS** Hattyu-épület
Mintákat kivánatra bérmentve!

Miért isznak az angolok naponta TEÁT?

Azért, mert arra a tapasztalatra jutottak, hogy egy cséstze tea egy finom minőségű rummal kitünő hatással van az emberi szervezetre a hideg idő beálltával. Előségiti az emésztést, felmelegiti a testet és igy kevésbé van kitéve a meghülésnek. Természetes, hogy a tea minőségére is tekintettel kell lenni és jey ne mulassza el az egész városban és a vidéken is kitünőnek elismert **Special Császár Keverék-Teát** beszerezni, amely hasonlitalan elsőrangu minőségekből összeállitva zamatos, kitünő finom teát ad.

Dr. VÁMOS ARTHUR
„ANGYAL"-DROGÉRIA
PÉCS, VÁROSHÁZ ÉPÜLET.

Figyelem! **Figyelem!**

A SZŐNYEGHÁZ

Pécs, Jókai tér 5.

Minden vevője, bevásárlása alkalmával **osztalék szelvént** kap. — Az osztalék minden hó egyik napján lesz kiosztva, az előző hóban vásárolt **teljes összeg** erejéig; t. i. ha 100 K-ért vásárolt oly értékben kap osztalékot **Sajt érdeke tehát ha:** szőnyeg, függöny, ágy, asztalteritő, linoleum, plüsch, butorszövet, matrac és roletta. gradli, valamint kárpitos kellékek szükségleteit a **SZŐNYEGHÁZBAN** fedezi.

Legolcsóbb szabott árak.

Varga Gyula kocsigyára és raktára

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Uj kocsikból
állandó
nagy raktár.

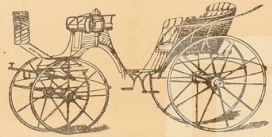

Pécs, Rákóci-ut 45.
(Telefon 423.)

Javitások
ocsón készünek.
Használt kocsik becserélhetők.

Mint a bomba!

terjed a hir, hogy nincs jobb bevásárlási forrás

RÓMAI RÓBERT

füszer, csemege, liszt, déli gyümölcs :-: és ásványviz kereskedésénél ::

Irgalmas-utca I. szám.

Telefon 208. Telefon 208

Egy kilogramm jó csokoládé 2 korona

Saját termésű kitünő borok.

Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközöltetnek

Footballozók figyelmébe!

Allandó raktárt tart FOOTBALL cipőkben

MOSKOVITS

PÉCS, KIRÁLY-UTCA 7. SZÁM.

Telefon 458.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDÉSE R. T.

Könyvkiadóhivatal: VIII., Szentkirályi-utca 28. szám. Telefon: 65—70

BUDAPESTEN

Könyvkereskedés: IV., Kecskeméti-utca 2. szám Telefon: 79—05.

A katholikus népiskolák számára püspökkarilag előirt és engedélyezett *összes tankönyvek*, valamin a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól használatra előirt *összes tanszerek* mindig készletben vannak *Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Megrendelések 24 órán belül intéztetnek el.*

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből bevezetés céljából mutatványpéldányokkal készséggel szolgál a könyvkiadóhivatal. A katholikus tankönyvirodalom terén működő szakférfiak által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent nép- és polgári, képezdei- és felsőbb iskolai tankönyvek a Kath. Tanügyi Tanács Tankönyvbiráló Bizottságától valamint a népiskolai tankönyvek a nem magyar tannyelvü kath. iskolák számára a közoktatásügyi miniszteriumtól is engedélyezve vannak.

A Szent-István-Társulat kiadásában a tankönyveken kivül megjelent *ifjusági olvasmányok* legalkalmasabbak a kath. ifjuság számára, mint jutalomkönyvek leginkább ajánlhatók. Szintugy a legalkalmasabbak a Társulat által kiadott *ifjusági imakönyvek*, melyek mind az egyházi főhatóság engedélyével jelentek meg. t. különösen kiemeljük a legujabban megjelent és máris legjobban elterjedt *„Kis Jézusom örömöm“* cimü 6—10 éves ifjuság számára irott imakönyvet, melyet *Dr. Vargha Damján* szerkesztett és melynek tartalma általános elismerésben részesült. Ára szép vászonkötésben 50 fillér, kapható a Társulat könyvkiadóhivatalában és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyvkereskedéssel kapcsolatos *mükereskedés* gazdag tárlatában képek, szobrok eredetiben vagy másolatban *részletfizetésre* is kaphatók. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve rendelkezésre áll.

Minden, bárhol hirdetett könyv vagy mü könyvkereskedésünk utján eredeti áron beszerezhető.

Telefon 395. sz.

Ladányi József
puskaműves
Király-utca 42. **PÉCSETT**, Lyceum-épület.
Magyar királyi 10- s robbanó-por árusa.

Raktáron tartok:
elsőrendű gyártmányu vadászfegyvereket, forgó- pisztolyokat s ismétlő-pisztolyokat.

Mindennemű vadászati felszereléseket és lőszereket nagy választékban a legjutányosabb árban.

Fegyverek javitását gyorsan és olcsón eszközlöm.

A pécsi országos kiállitason arany éremmel kitüntetve.

Alapittatott 1876-ban. Alapittatott 1876-ban.

POSZEK VILMOS
kalaposmester, Király-utca 37. szám.

Ajánlom a **őszi** idényre dúsan felszerelt raktáromat. — **I. H. Ila**, kiválo puha és kemény nyulszőrkalap 12 kor. **Borsalino** és **Panizza** olasz nyulszőrkalap 9. és 9·50 kor **Christy** és egyéb **angol** nyulszőrkalap 8—9 kor Kiválo minőségü **gyapju** kemény kalap a legdivatosabb formákban 4·50, 5, 5·50 és 6 kor **Puha nyulszőr kalapok** angol és házai gyártmány 6, 6·50, 7, 8 és 9. kor **Pichler** grácl daróc kalap divatszinekben 6 és 7·50 kor **Saját gyártmányu kalapjaim** 2 koronától 6 koronáig. Leguiabb divatu **automobil** és **sport-sapkák** 2·40, 3, 3·60 és 4 kor Tollkönnyü **tevészőr** házi és sport-sapkák 3·90 és 4 kor **Diák-, gyermek- és házisapkák** a legfinomabb kivitelben. I. minőségü uraságí **kocsis-kalap** 7 kor **Hengerkalap** (cilinder) 12 és 14 kor. **I. H. Ila-féle** hengerkalap 18 kor **Szabott áraim** minden kalapban **láthatóan** feltüntetve — **Javitásokat** szakszerüen és jutányosan vállalok — Vidéki rendeléseket pontosan eszközölök, meg nem felelőt visszaveszek

Pécsett Hell — Bécs nem kell!

HELL S. JÓZSEF órás és ékszerész optikai áru raktár

Király-utca 20. szám **PÉCS** Király-utca 20. szám

A „pontos óránál“

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Saját óra és ékszer műhely.

Meghóditottuk a világot!

Mindenversenypéseg kizárva — a Turul cipők a legtartósabbak a Turul cipők a lefinomabbak.

Arai felülnő olcsók!!

Női félcipők 5—6—7—7.50—8 Kor.
„ magas száros 6.50, 8—9—10 „
Férfi félcipők 8·50, 11.50 „
„ magas száru 7·20, 9·50, 10·50 „
Gyermek cipők két koronától kezdve.

Európa legelső és legnagyobb cipőgyára

Turul cipőgyár r.-t.

TEMESVÁR.

130 saját fiók-üzlete van minden nagyobb városban magyar osztrák, német országokban.

PÉCSI nagyraktára

Király-utca 15. sz. Nemzeti Casinó mellett.

Rendeljen képes ájegyzéket.

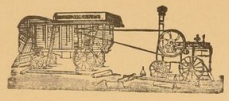

BARANYAMEGYEI
AGRÁR-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Rákóczi ut 74. szám.
Rákóczi ut és Malom utca sarkán.

PÉCS

Rákóczi ut 74. szám
Rákóczi ut és Malom utca sarkán

A baranyamegyei uradalmak, gazdák és iparosok legelőnyösebb bevásárlási helye.

Malomberendezések.

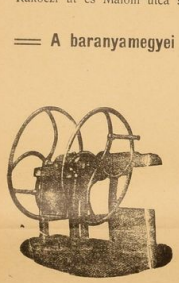

Gőzcséplőgép készletek, benzin és nyersolajmotorok, marokrakó és kévekötő aratógépek, amerikai fűkaszálógépek fű és zöldtakarmány kaszálására, répa és szecskavágógépek, kukoricamorzsolók, ekék, boronák, tengeri és répakapálók, bundamelegségű lópokrócok, „Agrár" peronospora permetezők, hengerelt rudvasak, különféle vasáruk, nagyszerkovács áruk és szerszámok, szántóeszközök, valódi francia villlák, kerékkötő és rudazó láncok, fejszék, fűrészek, pántok és zárak, vakarók és zablák, sodronyszövetek és fonatok, valódi amerikai husvágógépek, „Diadal" láncos szivattyukutak, nyirógépek, lónyiró ollók, ökörszájkosarak, kefeáruk, faáruk, tömitési anyagok, fertőtlenitő szerek, teligőz mosógépek, szőlőszeti cikkek, kékkő, bordói por, ojtógummi stb., kötéláruk, zsákok, ponyvák, géphajtó szíjak, varró és kötőszjalak, gépolajok, világitó anyagok, zsiradéknemüek és kenő anyagok, telitőszerek és mázanyagok, tetőfedő anyagok, kőszén cséplésre és fűtésre, erőtakarmány, műtrágya, magvak, takarmányfüvek és minden néven nevezendő gépek, eszközök és cikkek, melyekre ugy a nagy gazdaságoknak, mint a kisbirtokosoknak és iparvállalatoknak, vagy iparosoknak szükségük van, a legjutányosabb árban és **legkedvezőbb fizetési feltételek mellett** csakis a

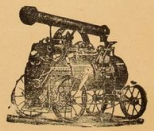

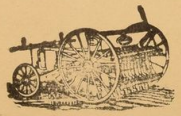

Baranyamegyei Agrár-Kereskedelmi Részvénytársaságnál

Pécs, Rákóczi ut 74. sz.

:: :: :: szerezhetők be. :: :: ::

Kath. Hirlapkiadó és Nyomda R.-T. Pécs. Igazgató: Müller Károly.

Pécs, 1912. IV. évfolyam 1. szám. Január 15.

KATHOLIKUS ISKOLA

Népoktatásügyi havi közlöny. — A pécsegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye.

Előfizetési ár:
Tagoknak egész évre 1 korona, nem tagoknak 2 korona.
Egy szám ára 10 fillér.
Megjelenik augusztus és szeptember hónapok kivételével minden hónap 15-én.
Telefon: 76. sz.

Kiadótulajdonos:
A „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület".
Felelős szerkesztő:
KŐRÖDY MIKLÓS
képezdei tanár.

Szerkesztőség:
Pécs, Szepessy-u. 3., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint a hirdetések is küldendők. Az egy koronás előfizetési díjak a rendes tagsági díjakkal egyszerre fizetendők. Nem tagok előfizetési díjaikat s szíveskedjenek Székely Márton egyesületi pénztárnok az ümlére Pécs, küldeni.

A tanitói fizetések rendezése és a kulturharc.

Irta: **Horváth Ignác** egyleti elnök.

Magyarország 32 ezer főből álló hatalmas tábora még soha sem inditott sulyos anyagi helyzetének javitásáért olyan nagyarányu mozgalmat, mint az elmult évben, midőn ugy a vidéken, mint az ország szivében hangos kifejezést adott annak, hogy évi fizetéséből csak tengődve élhet meg és képtelen kifogástalanul megfelelni nagyiontosságu nemes hivatásának.

Ezt bölcsen belátta a magyar kath. tanitóságnak egyetemes kifejezője: az Országos Magyar Katholikus IV. tanitói kongresszus is, a mely szociális szakosztályában és a nyilt gyülésében tárgyilagosan foglalkozott a tanitói fizetések rendezésével és olyan egyhangu határozatot hozott, amely általános megelégedést szült és biztató reménnyel töltötte el az eddig aggódó sziveket, hogy a jövő meghozza a nemzet napszámosainak a biztos egzisztenciát.

Soha el nem felejtem azt a magasztos pillanatot, midőn gróf *Zichy* Gyula kegyes püspökünk, mint a magyar kath. tanitók IV. kongresszusának fővédnöke a régi országház hatalmas termében a tanitóság ezreinek zugó éljenzése és tapsai között ékes szavakkal hirdette az elnöki székből, hogy elismeri a kath. tanitóság jogos kivánságát és feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a tanitóság helyzetén mielőbb javitsanak.

A fenkölt lelkü főpásztor aki a kath. tanitóságot kiváló gondjaiban és kegyeiben részesiti, azzal fejezte be magas származalásu beszédjét, hogy őszintén örülni fog annak, ha a kongresszus határozata testté válik.

Ma már nincsen, de nem is lehet az iránt kétség, hogy hasonlóan gondolkozik a nagyméltóságu püspöki kar többi tagja is; mert ezt bizonyitja azon tény is, hogy a püspöki kar a tanitói fizetések rendezéséről hozott kongresszusi határozatot pártolólag terjesztette a tanügyi kormány elé.

Amikor a magyar tanitóság telve biztató reménnyel tért otthonába a kongresszusról, akkor egyszerre riadót fujtak: az állami tanitók, a „Bihari Általános Tanitó Egyesület" és az Országos Tanitóegyletek Szövetsége, melyeknek határozatai mindnyájunk előtt ismeretesek; azért azokkal bővebben nem is kvánok foglalkozni, csupán az állami tanitók által proklamált kulturstrájk helytelenségére akarok rámutatni.

Ez a radikális határozat nagy szenzációt keltett országszerte, sőt a külföldi lapok is foglalkoztak vele pro és kontra. Szerény nézetem szerint a magyar tanitóságnak nem szabad *még* erre a sikamlós lejtőre lépnie, mivel ilyen eszközökkel célt nem érhet.

Mozgalmainkban kövessük mindenkor bölcs mérsékletet, ne ragadtassuk el magunkat tulzásokra és fenyegetésekre; mert ez nem méltó a magyar nemzeti kultura alapvető munkásaihoz.

Helyesen mondotta a magyar tanitói karnak egyik legőszintébb barátja, a politikai életnek kimagasló államférfija, a hogy soha se helyezzük kérésünket és követeléseinket a *mindent vagy semmit'* igazán meg nem érthető álláspontra.

Mindig azt vallottam és most is azt vallom, hogy a tanitóságnak feltétlenül joga van sanyaru helyzetének javitását kérni, sőt követelni is; de be kell látnunk, hogy csak fokozatosan és sorjában várhatjuk feállitott igazságos és méltányos szociális kivánságaink kielégitését.

Legyünk önérzetesek de ne ragadtassuk el magunkat tulzásokra és ne nyuljunk olyan fegyverhez, amely visszafelé sülhet el.

Az egész magyar közvélemény belátja, hogy az egyre fokozódó nagy drágaság mellett a tanitó nem képes fizetéséből a legszerényebb igényekkel sem magát és családját fentartani.

Ily helyzetben nem lehet csodálni, ha a tanitóság feljajdul és követeli fizetése rendezését legalább oly módon, hogy bejuthasson a három legalsóbb fizetési fokozatba.

Ismeretes e lap olvasói előtt gróf *Zichy* János vallás- és közoktatásügyi miniszternek a kultusztárca tárgyalása és a munkapártban tett azon nyilatkozata, hogy az összes tanitók helyzetén javitani fog ugy, hogy 1912-ben segélyt ad, 1913-ban pedig rendezi a tanitók fizetését. Ezt a kijelentését a kormány beleegyezésével tette és igy el kell azt fogadnunk olyan igéretnek, amelynek, megszegése országos elkeseredést szülne.

Milyen lesz a kormány javaslata a tanitók fizetésrendezésére, azt még nem ismerjük; annyit azonban máris tudunk, hogy a miniszter sürgős felhivására a kir. tanfelügyelőségekben serényen — más dolgot félretéve — dolgoznak a minden tanitó és tanitónőtől bekért adatok alapján a kimutatásokon, amelyek még ezen hónapban felkerülnek a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba.

Ezek az adatok képezik majd a fizetésrendezés bázisát.

A mostani helyzetnek ilyen tiszta képét ismerve, elhibázott dolog volna, a passziv rezisztencia álláspontjára helyezkedni.

Bizva bizzunk ügyünk diadalában, melynek kivivásáért csakis törvényes eszközökkel és őszinte egyetértéssel küzdjünk.

A Jóskának igaza van.

Mert vajontén mit is mond a Jóska?

Azt mondja: kell valakinek lennie, aki olvassa a Világot és az Uj Korszakot.

Én is azt mondom; kell!

Azután azt is mondja a Jóska, hogy ne olvassa mindenki azokat a lapokat. Én is azt mondom:

— Ne olvassa!

És a Jóskának igaza van. Következésképp nekem is igazam van.

Ne olvassa azokat a lapokat különösen a fiatalabb nemzedék, amelynek izlése még meg nem szilárdult, életelfogása még meg nem higgadt. Elvégre is mit olvashatna azokból a lapokból?

Piszkolódó mosakodást, vonitó orditozást, izléstelen, piaci demagógiát, ami nem tanitóhoz illő, s amivel többet rontanak ügyünknek az illetők, mint használnak, mert ellátszik még azt a kevés rószenvet is, amivel a társadalom iránt unk viseltetik.

Ezen rontani az izlést? De már ugyan minek? „Schad um's Schmalz"!

De hát **valakinek** mégis csak kell olvasnia azokat a lapokat!? Véleményünk legfeljebb itt tér el, hogy kik olvassák?